

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាស្រាវជ្រាវកម្ពុជា

វិស្វកម្ម ការពិភាក្សា

- ◆ ការកែលម្អកំណែទម្រង់យុវជនមិនបានបម្រើដល់ប្រទេសយើងនិងសង្គម
- ◆ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាវត្តមានមរិមណ្ឌលពិភាក្សា

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
មាតិកា

- ◆ការតែងតាំងគំណែងមួយដែលមិនបានបម្រើវប្បធម៌យោជន៍ជនគ្រោះ.....១
- ◆“យុត្តិធម៌” សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា.....២
- ផ្នែកឯកសារ**
- ◆គង់ សុត ប្រជាជននៅសហករណ៍ស្រែក្រសាំង.....៤
- ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការស្រាវជ្រាវ**
- ◆ពិពណ៌នាមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានៅខេត្តកំពង់ចាម.....៧
- ◆ពិពណ៌នាយុវដ្តឆ្នាំ២០០៧ នៅក្រុងកំពង់ចាម.....១២
- ◆ខុច បដិសេធនៃគ្រោះម្នាក់ទៀតដែលបានជាប់នៅមន្ទីរស-២១.....១៦
- ◆អក្សរសិល្ប៍ដែលរស់រវើកមានជីវិត.....១៧
- ផ្នែកបណ្តុះបណ្តាល**
- ◆អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងបរិបទសកលលោក.....២១
- វេទនាពិភាក្សាសាធារណៈ**
- ◆បទពិសោធន៍អប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ.....៣០
- ◆វិនិច្ឆ័យទោសៈ ដំណើរការតំសេចក្តីរបស់តុលាការខ្មែរក្រហម.....៣៣
- ទំព័រស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រ**
- ◆ពិភពលោកនៅសង្គ្រាម.....៤៧

សិស្សានុសិស្សានានាស្ទើរតែគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការប្រើប្រាស់សៀវភៅ “ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ”

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
អនុញ្ញាតឱ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ០២៧១ពម/៧៧
ចុះថ្ងៃទី២២ខែសីហាឆ្នាំ១៩៧៧

រូបថតឯកសារៈមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសារមន្ទីរឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ទ្វេភាសាស្ថាន

ស្នេហាលេខនេះ : អៀន សុផល, ឆៀន គួនី, ឡាំ ម៉ាកដូណាល, ចច ដីហ្គាស, ហ្វ្រែង ឆក, សំបូរ ម៉ាណារ៉ា, ចន ឆាយីអារី, និង ហេង ខុន **អ្នកនិពន្ធនិងស្រាវជ្រាវ** : តាត លក្ខណា, សោម ប៊ុនថន, ស៊ុន សុផាតា, ទេស ម៉ារ៉ែម **អ្នកបកប្រែ** : ជា ផល្លា, ទែន សុខស្រីនីត **និពន្ធនាយកទូទៅ** : ឆាន់ យុ **ជំនួយការនិពន្ធនាយក** : ទេព ម៉េងឃាន, ញាណ សុផាតិ **ក្រាហ្វិកកម្ម** : ស៊ឹម សុភក្រ **គ្រប់គ្រងការចែកចាយ** : ម៉ម សុផាតិ Email: dccam@online.com.kh, Homepage: www.dccam.org

សំបុក្រុះ

ការតែងតាំងកំណែចម្រុះដែលមិនបាន បម្រើផលប្រយោជន៍ជនរងគ្រោះ

ខ្ញុំសរសេរលិខិតនេះដើម្បីបញ្ជាក់ពីការប្រកួតប្រជែងគ្នា បែបបទក្នុងការដេញមុខកំណែរបស់បណ្ឌិត ហេឡែន ចារីស ពីតួនាទីក្នុងអង្គការពិការភាពសាធារណៈ ទៅកាន់អង្គការពិការភាពជនរងគ្រោះ របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ បើតាមខ្ញុំដឹង ការតែងតាំងនេះមិនដូចទៅនឹងអ្វីដែលអង្គជំនុំជម្រះតម្រូវឲ្យមាន ការប្រកួតប្រជែងជាគោលការណ៍ផងទេ ហើយមុខកំណែ សម្រាប់ប្រធានអង្គការពិការភាពជនរងគ្រោះនេះមិនដែលបានផ្សព្វផ្សាយ ជាសាធារណៈសោះ ចាប់តាំងពីពេលដែលអ្នកស្រី កាត បូដល បានសុំលាលែងពីកំណែនេះ ។ ខ្ញុំព្រួយបារម្ភថា បន្ទាប់ពីការ ចោទប្រកាន់មកលើអង្គជំនុំជម្រះកន្លងមកស្តីអំពីការជ្រើសរើស បុគ្គលិកមកធ្វើការដែលមិនមានតម្លាភាពសម្រាប់ការិយាល័យ រដ្ឋបាល ហើយនិងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដែលបានធ្វើកន្លងមកដើម្បី ដោះស្រាយបញ្ហានោះ ការិយាល័យរដ្ឋបាលហាក់បីដូចជាមិនបាន ធ្វើតាមគោលការណ៍ដែលបានអនុម័តថ្មីទេ ។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថា ភាពមិន ប្រក្រតីមួយចំនួនក្នុងការដាស់មុខកំណែរបស់ បណ្ឌិត ចារីស នឹងត្រូវបានដឹងពីជំនុំជម្រះ ហើយនឹងត្រូវបានដោះស្រាយ ។

ខ្ញុំក៏មានក្តីបារម្ភផងដែរអំពីការជ្រើសរើសបុគ្គលិកដែល មិនមែនជាជនជាតិខ្មែរសម្រាប់មុខកំណែប្រធានអង្គការពិការ ភាពជនរងគ្រោះដ៏សំខាន់នេះ ។ បើទោះបីជា បណ្ឌិត ចារីស កាន់លិខិត ឆ្លងដែនកម្ពុជាក៏ដោយ ប៉ុន្តែគាត់គឺជាជនជាតិអូស្ត្រាលី ។ តាម គំនិតខ្ញុំ ការតែងតាំងមនុស្សដែលមិនមែនជាជនជាតិខ្មែរគឺមិន បានគោរពដល់ស្មារតីនៃកិច្ចព្រមព្រៀងក្នុងការបង្កើតតុលាការទេ ហើយក៏មិនបានលើកកម្ពស់ភាពជាម្ចាស់ដីរឹងមាំសម្រាប់ប្រជាជន កម្ពុជាក្នុងដំណើរការនេះដែរ ។ ទាក់ទងទៅនឹងកំណែជាប្រធាន អង្គការពិការភាពជនរងគ្រោះពិសេសនេះ ក្នុងការចាត់តាំងកំណែនេះ សម្រាប់ពលរដ្ឋកម្ពុជា តុលាការបានទទួលស្គាល់សារសំខាន់នៃ

និមិត្តរូបនិងការអនុវត្តជាក់ស្តែងក្នុងការបំពេញមុខងារក្នុងកំណែ នេះ ដោយមនុស្សដែលមានដើមកំណើតជាខ្មែរដែលអាចយល់ ដឹងពីអារម្មណ៍និងសមានចិត្តជាមួយជនរងគ្រោះក្នុងលក្ខណៈខ្មែរ ។ បច្ចុប្បន្ននេះ អង្គការពិការភាពដែលត្រូវធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធបំផុតជាមួយ អ្នករូបរបស់ដីរឹងនឹងដឹកនាំដោយជនបរទេសពីររូប ។ ខ្ញុំមិនមាន ជំនឿថា នេះជាវិធីល្អប្រសើរដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់តុលាការ និង ជនរងគ្រោះនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទាំងមូលទេ ។

ខ្ញុំមិនជឿថា ការតែងតាំងបណ្ឌិត ហេឡែន ចារីស ជា ប្រធានអង្គការពិការភាពជនរងគ្រោះគឺទាក់ទងទៅនឹងរបៀបវារៈនយោបាយ របស់គណបក្សប្រជាជននិងនិងរដ្ឋាភិបាលទេ ។ ដុយមកវិញ រដ្ឋា- ភិបាលចង់រក្សាកម្លាតពីកិច្ចការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា ។

ម៉្យាងវិញទៀត បើសិនជាអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវបាន គាំទ្រដល់ការតែងតាំងមុខកំណែរបស់ ហេឡែន ចារីស នេះជា ការលួកលែងក្នុងកិច្ចការផ្ទៃក្នុងរបស់កម្ពុជា ហើយជារឿងខ្លះ ក្រុមសីលធម៌យ៉ាងខ្លាំងចំពោះជនរងគ្រោះ ។

ទាក់ទងទៅនឹងសំណួរដែលចោទសួរអំពីភាពជាពលរដ្ឋ កម្ពុជារបស់បណ្ឌិត ហេឡែន ចារីស តើមានការខុសប្លែកគ្នាអ្វីខ្លះ រវាងភាពជាពលរដ្ឋ និងជាតិពន្ធនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា? ជាទូទៅ តាមវប្បធម៌ខ្មែរ ប្រជាជនកម្ពុជាមិនមានការបែងចែកគ្នាដាច់ ស្រឡះពីគ្នាទេរវាងពាក្យទាំងពីរនេះ ហើយប្រជាជនខ្មែរជាទូទៅចង់ ដឹងនូវអ្វីដែលហៅថា អត្តសញ្ញាណ ។ សម្រាប់ហេតុផលនេះ ភាព ជាពលរដ្ឋកម្ពុជារបស់បណ្ឌិត ហេឡែន ចារីស នឹងមិនមានផលប៉ះ ពាល់ដល់ដំណើរការសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជាក្នុងការទទួលបានផល ប្រយោជន៍ទេ ។ **ឆាន់ យ៉ុ**

«យុត្តិធម៌» សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា: ការកាត់ទោសខ្មែរក្រហមអាចនឹងក្លាយទៅជាធាតុដុត ប្រសិនបើមិនមានការផ្លាស់ប្តូរបុគ្គលិកមួយចំនួនធំ

ពេលដែលម្តាយរបស់ខ្ញុំ និងបងប្អូនប្អូននាក់ភៀសខ្លួនពី របប ប៉ុល ពត នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ឪពុកខ្ញុំបានស្លាប់ដោយសារ ជំងឺរាកមួយ និងជំងឺខ្លះជីវិត ក្រោយពីបានស្នាក់នៅក្នុង «មន្ទីរ ពេទ្យ» ខ្មែរក្រហមដែលមានសត្វល្អិតជាច្រើន។ ថ្ងៃត្រឹមតែខ្ញុំមាន មន្ទិលសង្ស័យយ៉ាងខ្លាំងចំពោះលទ្ធភាពក្នុងការដាក់ទោសទុក្ខដ៏ធំ របស់តុលាការកាត់ក្តីខ្មែរក្រហមដែលកំពុងដំណើរការនៅក្នុងពេញ តែខ្ញុំសង្ឃឹមថាវានឹងអាចទទួលបានសមិទ្ធផលល្អប្រសើរបំផុត ហើយ ខ្ញុំថែមទាំងបានចូលរួមក្នុងដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីនៅអង្គភាពជនរងគ្រោះជាច្រើនរបស់តុលាការតាំងពី ឆ្នាំមុន។

ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនអាចទ្រាំសម្លឹងនៅសៀមអង្គុយមើលល្ងាចដែល ដំកូរឲ្យចង់សើចនេះទៀតឡើយ។ ដោយមានជំនួយហិរញ្ញវត្ថុពីអ្នក ទប់តម្កល់ជាច្រើន តុលាការខ្មែរក្រហមបានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ២០០៦ ដើម្បីស្វែងរកយុត្តិធម៌ដល់ជនរងគ្រោះរាប់លាននាក់ក្នុងរបបខ្មែរ ក្រហមបានជាប់ប្រឡាក់ប្រឡូកនឹងអំពើពុករលួយហើយត្រូវបាន ចោទប្រកាន់ថាមានការគ្រប់គ្រងមិនត្រឹមត្រូវ។

ព័ត៌មានថ្មីបំផុតបានលេចឮនៅថ្ងៃទី១១ ខែសីហា នៅពេល ដែល អ៊ុត ឈន ត្រូវបានតែងតាំងជាទីប្រឹក្សាឯករាជ្យ។ លោក អ៊ុត ឈន ជាអគ្គស្រីនៃកម្ពុជា និងជាប្រធាននៃអង្គការសហប្រជាជាតិដែលទើបតែបង្កើតឡើងបានរយៈពេល៧ឆ្នាំសម្រាប់ត្រួតពិនិត្យ ទៅលើសកម្មភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ អាជ្ញាធរស្រីនៃកម្ពុជានេះមិនទាន់ផ្សព្វផ្សាយរបាយការណ៍ណា មួយជាសាធារណៈនៅឡើយទេ។ ការតែងតាំងនេះក៏មានការ យល់ស្របពីអង្គការសហប្រជាជាតិដែលត្រូវត្រួតពិនិត្យទៅលើ អង្គជំនុំជម្រះខាងផ្នែកកម្ពុជា។

ព័ត៌មាននេះគឺគ្រាន់តែជាការរិះគន់ថ្មីៗ ដែលមាននៅក្នុង

ប្រវត្តិសង្ខេបរបស់តុលាការប៉ុណ្ណោះ។ នៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧ អង្គការកម្រោងយុត្តិធម៌សង្គមដែលមានការទប់តម្កល់ពី ចប់ ស្តីស បានបង្ហាញឲ្យឃើញពីការស្តុកស្តុមយុវជន។ ឆ្លងកាត់រយៈពេល ២ឆ្នាំ និងការស៊ើបអង្កេតជាលក្ខណៈអន្តរជាតិអស់រយៈពេល៧ លើកមកសំណួរចាំបាច់បំផុតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវនៅ តែមិនទាន់មានចម្លើយ។ អាជ្ញាធរកម្ពុជានៅតែបង្កើត និង បដិសេធនូវការប្រព្រឹត្តខុស។

ការជឿទុកចិត្តទៅលើអង្គជំនុំជម្រះបានទទួលការប៉ះទង្គិច នៅពេលដែលលោកស្រី គៀត បូផល ប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះ និងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្សមានបទពិសោធន៍ លាវែនតីតំណែង ក្នុងខែឧសភា។ នៅថ្ងៃទី១៨ តំណែងរបស់លោកស្រីត្រូវបានជំនួស ដោយលោកស្រី ហេឡែន បារីស ជនជាតិអូស្ត្រាលី ដើម្បី «ពង្រឹង» ដល់ដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ។ កាលពីប៉ុន្មានឆ្នាំមុន អ្នកស្រី ហេឡែន បារីស បានទទួលសញ្ញាតិខ្មែរដើម្បីជាការលើកទឹកចិត្ត ដល់ការប្រើការងារដល់រាជរដ្ឋាភិបាលយ៉ាងស្មោះត្រង់របស់ លោកស្រីអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ។

ឯករាជ្យភាពរបស់អ្នកស្រី ហេឡែន បារីស ត្រូវបាន ចោទជាសំណួរថ្មីមួយទៀតនៅ ខែឧសភានៅពេលដែលលោក មីសែល ផេសម៉ែន ដែលជាសមាជិកក្រុមមេធាវីការពារក្តីរបស់ នួន ជា បានរកឃើញសំបុត្រសាធារណៈមួយសរសេរដោយ «ក្រុម បក្សប្រឹក្សាបក្សលេនីននិយម» ក្នុងទស្សនវិស័យជនសង្គមប្រជាធិប តេយ្យជាគណបក្សនយោបាយនៅប្រទេសអូស្ត្រាលី ដែលចុះ ហត្ថលេខាដោយលោកស្រី ហេឡែន បារីស និងស្វាមីរបស់ គាត់។ នេះផ្តល់នូវភ្នំខ្ពស់ខ្ពស់ដល់បុគ្គលម្នាក់ដែលមានតួនាទី សំខាន់ក្នុងអង្គជំនុំជម្រះគឺប្រធានការិយាល័យកិច្ចការសាធារណៈ រហូតដល់លោកស្រីត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទៅកាន់ពាក្យបណ្តឹងរបស់ជន

រងគ្រោះនៅដើមឆ្នាំនេះ ។

«យើងក៏ជាអ្នកកាន់លទ្ធិម៉ាកនិយមដែរ ហើយពួកយើង ជឿថា «ការព្យាបាលកំណត់នូវខ្លឹមសារ ។ ក្នុងអំឡុងពេលបដិវត្តន៍ និងសង្គ្រាមស៊ីវិល ការយកវិធានការសំខាន់មួយចំនួនមកប្រើ ពេលខ្លះគឺជាការចាំបាច់និងសមស្រប ។ ដោយប្រឆាំងនឹងអ្នក វណ្ណៈកណ្តាល និងភ្នាក់ងាររបស់រដ្ឋ យើងមិនត្រូវគោរពច្បាប់ និង គោលការណ៍សីលធម៌ក្នុងក្លាយរបស់អ្នកទាំងនោះទេ» ។ អ្នកស្រី ហេឡែន បារីស បដិសេធមិនផ្តល់ប្រសាសន៍ជាសាធារណៈទៅ លើសំបុត្រនោះទេ ។ ក្នុងសន្និសីទការសែតកាលពីថ្ងៃទី១០ ខែ មិថុនា មន្ត្រីទំនាក់ទំនងផ្នែកច្បាប់របស់អង្គការសហប្រជាជាតិម្នាក់ បាននិយាយថា នុត វ៉ូសានហូក ដែលជាអនុប្រធានការិយាល័យ រដ្ឋបាលនិងអ្នកសម្របសម្រួលដល់ជំនួយការអង្គការសហប្រជាជាតិ បាន «គាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងទៅលើការតែងតាំង បណ្ឌិត ហេឡែន បារីស ជាប្រធានថ្មីនៃអង្គការព្រឹទ្ធសភាជន្តរៈ» ។ ការធ្វើបែបនេះ គឺពិតជាមិនតិចវល់ជនរងគ្រោះ ការព្រួយបារម្ភនិងសិទ្ធិរបស់ ជនរងគ្រោះឡើយ ។

ក្រុមរបស់បញ្ជីរដ្ឋបាលនិយម និងអ្នកដែលមានគំនិត ដូចនឹងលោកស្រី ហេឡែន បារីស រួមទាំង ម៉ាលឌុម ខាលដ៍វេល និង ណាម ចមស្តី មានភាពខុសប្លែកគ្នាបន្តិចបន្តួចពីអ្នកគាំទ្រខ្មែរ ក្រហមនៅអំឡុងរបបដ៏ឃោរឃៅនោះ ។ នៅពេលនោះ លោក ណាម ចមស្តី បានបដិសេធមិននិយាយអំពីសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទ្រ ខ្មែរក្រហមដោយព្រមានថានឹងផ្តល់ការបដិសេធដ៏សមហេតុផល ជាងនេះនៅពេលក្រោយ ។ ប៉ុន្តែ លោកនិងអ្នកដទៃទៀតបាន កោតសរសើរការងាររបស់ ខាលដ៍វេល និង ចច ហ៊ុលដីប្រើន និង ហ្គារវែង ដតតី ដែលអត្ថបទ «កម្ពុជារបស់លោកមានចំណងជើងថា ភាពអត់ឃ្មាន និង បដិវត្តន៍» ដូចទៅនឹងព័ត៌មាននៅក្នុងការសែត ញ្ញយកថែមសំរបស់ វិលតី យូរ៉េនធី ។

ទោះបីជាតុលាការមានបុគ្គលិកច្រើន អ្នកដែលប្រព្រឹត្ត ខុសក៏កំពុងតែចាកចេញដែរ ។ ការចាកចេញរបស់លោកស្រី គៀត បូដល បានដកហូតភាពជឿជាក់របស់តុលាការ និងការ ការពារសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះ ។ ព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ លោក វ៉ូប៊ែត ប៊ុទ្រីត នឹងលាវលែនពិតណែននៅសប្តាហ៍ក្រោយ ដោយ

សារតែគាត់ត្រូវត្រឡប់ទៅធ្វើការបម្រើរាជរដ្ឋាភិបាលកាលណាជា របស់គាត់ ។ លោក វ៉ូប៊ែត ប៊ុទ្រីត បានទទួលការកោតសរសើរក្នុង ការជំរុញតុលាការកាត់ទោសបុគ្គលលើសពី៥រូប ដែលដុយពី ការចង់បានរបស់អាជ្ញាធរកម្ពុជា ។ សក្តិកម្មមិនត្រឹមត្រូវរបស់ សាក្សីនៅពាក់កណ្តាលខែកក្កដា ដូចជាឆារីពេទ្យ និងអនុប្រធាន នៅមន្ទីរស-២១ ដែលជាកន្លែងធ្វើព្រហ្មទណ្ឌកម្មដ៏សាហាវរបស់ខ្មែរ ក្រហម គឺជាកំហុសដ៏ធ្ងន់ធ្ងរណាស់មួយសម្រាប់ ចៅក្រម មេធាវី ក៏ដូចជាជនរងគ្រោះ ។

កំណត់ត្រានៅពីរឆ្នាំមុន បានបង្ហាញឲ្យឃើញថាតុលាការ មិនបានយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការផ្តល់យុត្តិធម៌ពិតទេ ។ មធ្យោ- បាយល្អបំផុតដើម្បីកែតម្រូវគឺតុលាការត្រូវចាប់ផ្តើមជ្រើសរើស បុគ្គលិកសាជាថ្មី រួមទាំងប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល អនុប្រធាន និងប្រធានអង្គភាពជនរងគ្រោះ ។ យើងជាជនរងគ្រោះគួរតែ ទទួលបានយុត្តិធម៌ ។

អៀវ សុផល

សេចក្តីប្រកាសរកប្អូនប្រុស

នាងខ្ញុំឈ្មោះ នាក់ ហោង សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិភ្នំក្នុង ឃុំស្តេច គង់ខាងត្បូង ស្រុកបន្ទាយមាស ខេត្តកំពត ឪពុកខ្ញុំឈ្មោះ សោម យេន (ស្លាប់) និងម្តាយឈ្មោះ អ៊ុន សឹម (ស្លាប់) ។ ខ្ញុំមានបងប្អូនពីរនាក់ គឺខ្ញុំនិងប្អូនប្រុសម្នាក់ទៀតឈ្មោះ នាក់ ធី (បាត់ខ្លួន) ។ ខ្ញុំសូមស្វែងរកប្អូនប្រុសឈ្មោះ នាក់ ធី ដែលបាត់ ខ្លួនពេលធ្វើជានិសារនៅព្រំដែនរៀតណាមនៅមុនឆ្នាំ១៩៧៥ ។ នៅពេលនោះ ធី ទើបតែមានអាយុប្រហែលជា១៤ឬ១៥ឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះ រួចបានចេញពីផ្ទះទៅធ្វើជានិសារជាមួយម៉ឺនឈ្មោះ ពៅ ជាអ្នកនាំចូល ។ ក្រោយមកខ្ញុំក៏បាត់ដំណឹង ធី រហូត ។

ប្រសិនបើប្អូនបានឃើញសេចក្តីប្រកាសនេះ ឬបងប្អូន ណាស្គាល់ ឬព្រំដំណឹងអំពីឈ្មោះខាងលើនេះ សូមមេត្តាផ្តល់ ព័ត៌មានមកនាងខ្ញុំតាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០១៧ ៩២៩ ៩៦១ ឬមេកូម៉ូភ្នំក្នុងឈ្មោះ មិន ឈុំ ឬទំនាក់ទំនងមកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា ។ **សូមអរគុណ**

គង់ សុត ប្រថាប់នៅសហគមន៍ស្រុកសំរោង តំបន់១០៤

គង់ សុត អាយុ២៨ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅភូមិច្របំ ឃុំ២ ស្រុក៤៤ តំបន់១០៤ មានប្រពន្ធឈ្មោះ វង់ ទួន បានធ្វើសកម្មភាពក្បត់បង្កើត ហើយដើរជួសប្រជាជនឲ្យចូលរួមក្នុងសកម្មភាពក្បត់ជាមួយខ្លួន ដោយរៀបចំផែនការបង្ហាញសម្ភារៈរបស់អង្គការដូចជា នង្គីល និងបង្កើតអស់ជាច្រើន និងលួចស្បៀងរបស់សហគមន៍មកលាក់ទុកធ្វើជារបស់ខ្លួន។ ក្រោយមក សុតត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ ។

ចាប់តាំងពីកុមារភាពមក សុត រស់នៅជាមួយឪពុកម្តាយដែលជាកសិករ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៦៧ បន្ទាប់ពីរៀនចប់ថ្នាក់ទី១ នៅសាលាសង្កមអណ្តែត ដែលស្ថិតនៅក្នុងភូមិច្របំ សុត ក៏បានទៅបួសនៅវត្តច្របំ។ រៀនអស់រយៈពេល៣ឆ្នាំ សុត ក៏បានបញ្ចប់ថ្នាក់ទី៣ ក្រោមការបង្ហាត់បង្រៀនរបស់លោកអាចារ្យ លើយ និង សារ៉េត។ នៅឆ្នាំ១៩៦៨ លោកអាចារ្យ សារ៉េត បាននិយាយជាមួយ សុត, កន, ដៀន, និង សំ ដែលជាសិស្សរួមថ្នាក់ជាមួយគ្នា អំពីច្បាប់សេអ៊ីអា និងច្បាប់លោកសេរីឲ្យទាំង

អស់គ្នាស្តាប់ រួចសួរថាតើស្គាល់ភ្នាក់ងារសម្ងាត់សេអ៊ីអាទេ? គាត់ក៏បានបកស្រាយថា ភ្នាក់ងារសម្ងាត់នេះជាក្រុមស៊ើបការណ៍មួយ ដែលមានភ្នាក់ងារច្បាស់លាស់ និងមានប្រាក់ខែ។ ពេលនោះ សុត ព្រមទាំងលោកចំនួនបីអង្គទៀតបានយល់ព្រមចូលសេអ៊ីអា។ បន្តិចក្រោយមក លោកអាចារ្យ សារ៉េត បានហៅលោកអាចារ្យ លើយ ចូលមកក្នុងបន្ទប់ទៀត ដោយភ្ជាប់ទាំងក្រដាសមួយសន្លឹករាងបួនជ្រុង និងមានរូបផ្កាយមួយនៅលើជ្រុងរួចនិយាយប្រាប់ថា «យើងទាំងអស់គ្នាប្រើឲ្យទង្វើមួយនេះ ដើម្បីការពារលទ្ធិសេរី»។ ក្រោយពីនិយាយចប់ លោកអាចារ្យ សារ៉េត បានប្រគល់ក្រដាសនោះឲ្យលោកអាចារ្យ លើយ ទទួលស្គាល់រួចឲ្យធ្វើការប្តេជ្ញាថា «ត្រូវប្រើលទ្ធិលោកសេរីនេះអស់មួយជីវិត បើសិនជាមានចិត្តរៀចរើរ សូមឲ្យវត្តស័ក្តិសិទ្ធិតាមផ្តន្ទាទោសចុះ»។ ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមក លោកអាចារ្យ សារ៉េត បានណែនាំ សុត និងលោកចំនួនបីអង្គទៀតអំពីភារកិច្ចដែលក្រុមស៊ើបការណ៍សម្ងាត់ត្រូវធ្វើ (ទីមួយ) កសាងកម្មវិធីនៅក្នុងជួរលោក

អ្នកទោស នៅមន្ទីរ-២១

សង្ឃបន្ថែមទៀត ដោយណែនាំឲ្យអ្នកទាំងនោះឃើញច្បាស់ពីសង្គមបច្ចុប្បន្ន ។ ទីពីរ) បំផុសពីរឿងនយោបាយរវាងលទ្ធិកុម្មុយនីស្ត និងលទ្ធិលោកសេរី ដើម្បីឲ្យគ្រប់គ្នាបានឃើញថាលទ្ធិមួយណាឆ្ងាយស្រួលជាង ទីបី) ចាត់តាំងខ្សែបន្តបន្ទាប់នៅតាមភូមិឃុំ ដើម្បីស៊ើបការណ៍ពីរឿងខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែត្រូវលាក់ការណ៍ឲ្យជិត ។ ក្រោយពីដាក់ផែនការតាមដានខ្មែរក្រហមនៅតាមមូលដ្ឋានរួច សុត ក៏បានអប់រំដល់លោកសង្ឃៗទៀត និងស្រាវជ្រាវរកកន្លែងដែលខ្មែរក្រហមបន្តបន្ទាប់ ។ លើសពីនេះទៅទៀត សុត បានព្យាយាមនិយាយពីរឿងនយោបាយក្នុងប្រទេស និងរឿងច្បាប់កុម្មុយនីស្តនៅក្នុងរដ្ឋលោកសង្ឃដើម្បីឲ្យឃើញថា ខ្មែរក្រហមគឺជាសត្រូវ ដែលបានកាប់សម្លាប់ប្រជាជននៅតាមជនបទក្នុងប្រទេសកម្ពុជាជាបន្តបន្ទាប់ ។ ម្យ៉ាងទៀត សុត បានអប់រំលោកសង្ឃចំនួនពីរអង្គទៀតឈ្មោះ ព្រីន និង ជិន ដែលជាមិត្តជិតស្និទ្ធចូលរួមធ្វើការជាមួយ ប៉ុន្តែមិនទាន់បញ្ចូលជាក្រុមសម្ងាត់សេអ៊ីអាទេឡើយទេ គឺគ្រាន់តែឲ្យជួយបំផុសចលនាលោកសង្ឃ និងស៊ើបរកខ្មែរក្រហមប៉ុណ្ណោះ ។

នៅខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៦៩ ក្រោយពីលោកអាចារ្យ សារីត ប្រាប់ សុត ថា រូបគាត់ត្រូវផ្លាស់ទៅនៅភ្នំពេញវិញ គាត់ក៏ផ្តាំឲ្យសុត ខិតខំធ្វើការងារបន្តទៀត បើមានកិច្ចការអ្វីអាចទាក់ទងជាមួយលោកចៅអធិការវត្តបាន ។ ក្រោយមក សុត ក៏បានផ្លាស់ទៅកាន់វត្តច្របំវិញ ប៉ុន្តែផ្លាស់ទៅបានតែរយៈពេលមួយខែ សុត ក៏សុំលោកអធិការវត្តច្របំសឹកជាក្រហស្ថ ។ ដោយសារតែលោកចៅអធិការវត្តច្របំមិនអនុញ្ញាត សុត ក៏ត្រឡប់មកសុំលោកចៅអធិការវត្តកិត្តិញ្ញារាម ឈ្មោះ ស៊ុន វិញ (បច្ចុប្បន្ន ត្រូវអង្គការកម្រិត) ។ ពេលនោះ លោកចៅអធិការវត្តកិត្តិញ្ញារាម ក៏អនុញ្ញាតឲ្យ សុត សឹក ប៉ុន្តែលោកសួរថា កាលនៅរៀនជាមួយលោកអាចារ្យ សារីត គាត់មានណែនាំយ៉ាងម៉េចទេ? ពេលនោះ សុត បានប្រាប់ថា មានគ្នាទាំងអស់ចូលទៅក្នុង ដែលលោកអាចារ្យ សារីត បានចាត់តាំងបញ្ចូលក្នុងក្រុមសម្ងាត់សេអ៊ីអា ។ ក្រោយពីឮដូច្នោះ លោកចៅអធិការវត្តកិត្តិញ្ញារាម រួចសួរបន្តទៀតថា ចុះមានស្គាល់ឈ្មោះ ទៀវ ដែលជាក្រុមសម្ងាត់សេអ៊ីអាទេ? បើមិនស្គាល់ ពេលត្រឡប់ទៅវិញ ត្រូវស្រាវជ្រាវទាក់ទងជាមួយឈ្មោះ ទៀវ ទើប

អាចដឹងពីសភាពការណ៍នៅកន្លែងនោះបាន ប៉ុន្តែត្រូវធ្វើការងារដោយប្រុងប្រយ័ត្ន និងទាក់ទងគ្នាឲ្យបានជាប់កុំឲ្យបែកការណ៍ ។ ក្រោយពី សុត ត្រឡប់ទៅរស់នៅជាមួយឪពុកម្តាយនៅក្នុងភូមិច្របំវិញ គាត់ក៏បានជួបជាមួយ ទៀវ (បច្ចុប្បន្នជាប្រជាជននៅភូមិសហការណ៍ស្រែក្រសាំង តំបន់១០៤) ដើម្បីសួរពីសភាពការណ៍នៅក្នុងភូមិ ។ បន្ទាប់មក ទៀវ បានណែនាំឲ្យ សុត នៅធ្វើការជាមួយគាត់ បើមានការអ្វីទាក់ទងជាមួយគាត់ជាមុន និងជួយពិនិត្យតាមដានសភាពការណ៍នៅក្នុងភូមិផង ហើយត្រូវកសាងកម្មវិធីបន្ថែមទៀត ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក រយៈពេល៣ខែមុនពេលរដ្ឋប្រហារ សុត អប់រំលោកសង្ឃមួយអង្គឈ្មោះ ទិត នៅវត្តច្របំឲ្យជួយស៊ើបការណ៍ក្នុងរដ្ឋលោកសង្ឃ និងប្រជាជនម្នាក់ទៀតឈ្មោះ បែម ដែលរស់នៅក្នុងភូមិច្របំជាមួយគ្នា ដោយណែនាំឲ្យធ្វើការជាមួយ ទិត និងមានមេឃុំ ទៀវ ជាអ្នកដឹកនាំ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧០ ដោយសារតែរដ្ឋប្រហារ សភាពការណ៍ប្រែជាមានការច្របូកច្របល់ខ្លាំង សុត, ទិត, និង បែម បានជួបប្រជុំគ្នានៅផ្ទះមេឃុំ ទៀវ អំពីស្ថានភាពនៅក្នុងភូមិថា ត្រូវផ្អាកសកម្មភាពមួយរយៈសិន ប្រសិនបើកងទ័ពកុម្មុយនីស្តវាយលុកចូលមកដល់ក្នុងភូមិ ។ ក្រោយពីរដ្ឋប្រហារ សភាពការណ៍នៅក្នុងភូមិកាន់តែមានភាពច្របូកច្របល់ខ្លាំងឡើងៗ រហូតដល់មានអ្នកភូមិជាច្រើននាក់បានរត់ភៀសខ្លួនទៅរស់នៅក្នុងភូមិផ្សេងៗទៀត ។ ពេលនោះ មេឃុំ ទៀវ បានហៅ សុត, ចាន់, ថង, ណែម, ឡុញ, លឿន, បែម, ទិត និងកសិករមួយចំនួនទៀតមកចូលរួមប្រជុំដើម្បីរៀបចំផែនការប្រឆាំងកងទ័ពវៀតណាម និងស៊ើបសួរពីដំណឹងរបស់មេឃុំ លឿន ។

នៅឆ្នាំ១៩៧១ សួយ (បច្ចុប្បន្នចាប់ខ្លួន) ដែលជាប្អូនជីដូនមួយរបស់មេឃុំ ទៀវ ត្រូវបានវៀតណាមចាត់តាំងឲ្យធ្វើជាប្រធានភូមិច្របំ ។ ពេលនោះ ដោយសារសភាពការណ៍មានភាពល្អប្រសើរ ក្រោយពីបានជួបជាមួយ សួយ និង លឿន រួច មេឃុំ ទៀវ បានហៅ សុត និងអ្នកដទៃទៀតមកចូលរួមប្រជុំ រួចប្រាប់ថា លឿន ដែលពីមុនមកជាខ្សែរយៈរបស់គាត់ បានឡើងធ្វើជាគណៈឃុំ៣ហើយ និងកសាងកម្មវិធីបានមួយចំនួនដូចជាឈ្មោះ ងាយ ជិចប័លេខ១ ងាយ ជិចប័លេខ២ និង ងាយ ជិចប័លេខ៣ (បច្ចុប្បន្ន

ទាំងបីនាក់សុទ្ធតែជាប្រជាជននៅភូមិកំកូន) ចំណែកកម្លាំងថ្មីៗ ទៀតមិនទាន់ដឹងច្បាស់នៅឡើយ រង់ចាំដំណឹងពី សួយ សិន ព្រោះ គាត់ជាក្រុមសម្ងាត់យូរហើយ ។ និយាយចប់ ទៀវ បានលើកឡើង ថា ដោយសារសភាពការណ៍មានភាពល្អប្រសើរ ដូច្នោះ ទាំងអស់គ្នា អាចទាក់ទងគ្នាបានស្រួលជាងមុន បើមានសភាពការណ៍អ្វីមិន ស្រួល អាចរាយការណ៍ប្រាប់គ្នាបានទាន់ពេលវេលា និងធ្វើ សកម្មភាពអប់រំប្រជាជនឲ្យស្តាប់បដិវត្តន៍បន្តទៀត ។

នៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧២ កងទ័ពខ្មែរក្រហមបានចូល មកដល់ក្នុងភូមិឃុំ រួចចាត់តាំង សួយ ឲ្យធ្វើជាគណៈឃុំ២ ស្រុក៤៤ ។ ក្រោយពីកងទ័ពវិលត្រឡប់ទៅកាន់សមរម្យវិញ បានថា បានចុះ មកកាន់តួនាទីជាគណៈស្រុក៤៤ ចំណែក សួយ ត្រូវទៅរៀបចំធ្វើ មន្ទីរនៅស្រែស្រណុក និងប្រមូលយុវជននិងយុវនារីឲ្យចូលបម្រើ ការងារនៅក្នុងមន្ទីរ ។ រហូតដល់ខែសីហា សួយ បាន ហៅ សុត, ថុង, សារ៉េម, ប៊ុនលី, ហៃ, ងាយ, និង ដួល ឲ្យចូលទៅធ្វើការ នៅក្នុងមន្ទីរជាមួយគាត់ ព្រោះដឹងថាទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែជាក្រុម សម្ងាត់ ដែលនៅក្នុងនោះ ថុង ទទួលផ្នែកយុវជន សារ៉េម ទទួល ផ្នែកនារី ចំណែកអ្នកផ្សេងទៀតជួយមើលគ្នា ។ បន្ទាប់មក សួយ បានដាក់ផែនការឲ្យទាំងអស់គ្នាធ្វើការ ដោយដើរបំផុសចលនា ក្នុងជួរយុវជនយុវនារីឲ្យរៀបការ និងកសាងកម្លាំងបន្ថែមទៀត ។ ចាប់ពីពេលនោះមក សុត និងអ្នក៦ទៀតក៏ចាប់ផ្តើមអនុវត្ត ផែនការបំផុសផ្នែកសីលធម៌ឲ្យយុវជននិងយុវនារីទាក់ទងគ្នាជា ហូរហែ រហូតដល់មានខូចខ្លួនប្រាណជាបន្តបន្ទាប់ និងចែកមុខ សញ្ញាដើម្បីជួយធ្វើស្រែប្រជាជន ក្នុងគោលបំណងដោះលែង គោក្របីមិនឲ្យបដិវត្តន៍របស់អ្នកយក ។ ក្នុងឆ្នាំនេះ ដោយសារ បែកការណ៍រឿងសីលធម៌ខ្លាំងពេក បានហៅក្រុមស៊ើប ការណ៍សម្ងាត់ និងអ្នកដែលបានកសាងរួចទាំងអស់មកប្រជុំនៅ កន្លែងគាត់ផ្ទាល់ពីការផ្លាស់ប្តូរកន្លែងការងាររបស់គាត់ និងណែនាំ ឲ្យទាំងអស់គ្នាបន្តធ្វើការងារជាមួយ សួយ ក្នុងនោះ ថុង ធ្វើជា ប្រធានយុវជនឃុំ២ សារ៉េម ទទួលបន្ទុកផ្នែកនារីឃុំ២ ប៊ុនលី ជាសមាជិកទីមួយ ហៃ ជាសមាជិកទីពីរ ចំណែក សុត ត្រូវទទួល ខុសត្រូវខាងពាណិជ្ជកម្មក្នុងឃុំ ដោយត្រូវធ្វើយ៉ាងណាបំផ្លាញ បដិវត្តន៍គ្រប់រូបភាព និងឃោសនាបំផុសឲ្យប្រជាជនលែងមាន

ជំនឿលើបដិវត្តន៍បន្តទៀត ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៣ សុត បានចុះជាប់នៅតាមមូលដ្ឋានរបស់ ប្រជាជន រួចបង្កើតចលនាបំបែកបំបាក់ និងកសាងកម្លាំងឲ្យចូល រួមក្នុងក្រុមស៊ើបការណ៍សម្ងាត់ដើម្បីបំផ្លាញបដិវត្តន៍ ។ នៅក្នុង ការដឹកជញ្ជូនផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម សុត បានបំផ្លាញទោះគោក្របីរបស់ ប្រជាជនជាបន្តបន្ទាប់ ក៏បកេសលុយរដ្ឋនិងសម្ភារៈយកទៅចាយ វាយនិងប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន បំផ្លាញនគ្គីលនិងរនាស់ និងដើរបំភ័យ ប្រជាជនឲ្យកាប់ជ្រូកមាត់ទាគោក្របីហូប ហើយបំផុសចលនាឲ្យ ប្រជាជនខ្ជិលធ្វើការ និងឲ្យប្រជាជនឆាប់យកគ្រួសារ ។ ក្រៅពី នេះ សុត បានឆ្លៀតឱកាសទាក់ទងជាមួយ លៀង ដែលជាប្រធាន ឃុំ៣ ដោយនិយាយប្រាប់ពីឈ្មោះអ្នកដែលគាត់បានកសាងរួច រួមមាន ឃំ, ដែង, និង សុខ ដែលទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែជាសិស្ស ថ្នាក់ទី៧ និងមានសញ្ញាតិលាវ ។ ក្រោយមកទៀត សួយ បានណែ នាំ សុត ឲ្យទិតខំធ្វើការងារឃោសនាប្រឆាំងបដិវត្តន៍បន្តទៀត ព្រោះទោះបីជាសភាពការណ៍ត្រូវបែកការណ៍ក៏ដោយ ក៏ទាំងអស់ គ្នាអាចធ្វើឲ្យរាំងស្ទះដល់ផែនការបដិវត្តន៍ដែរ ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៤ ទោះបីជា បានថា ត្រូវអង្គការចាប់ ខ្លួន ប៉ុន្តែការងារនៅតែពង្រឹងកម្លាំងឲ្យបានច្រើនបន្តទៀតដើម្បី ស៊ើបផ្ទៃក្នុងជួរបដិវត្តន៍ ។ ក្រោយមក អង្គការបានដាក់ផែនការឲ្យ ថុង លើកទំនប់ជារាងខ្ពង់អណ្តើក ប៉ុន្តែគាត់បែរជាដឹកនាំឲ្យ ប្រជាជនធ្វើទំនប់ជារាងបួនជ្រុងទៅវិញ ហើយឲ្យប្រជាជនសម្រុក ធ្វើទាំងយប់ទាំងថ្ងៃរយៈពេល៤ថ្ងៃ៤យប់ ដោយមិនឲ្យសម្រាក រហូតធ្វើឲ្យប្រជាជនធ្លាក់ខ្លួនឈឺនិងស្លាប់ជាបន្តបន្ទាប់ ។ លើសពី នេះទៅទៀត ការងារនេះធ្វើឲ្យប្រជាជនជួបការលំបាក និងហូប បាយមិនបានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងមួយកំប៉ុង ហូបរហូតដល់៣ទៅ៤នាក់ ក៏មាន ដើម្បីឲ្យអង្គការមើលឃើញថា ខ្លួនបានដឹកនាំប្រជាជនធ្វើ ដែរ ។ ដល់រដូវធ្វើស្រែ ថុង និង សួយ បានហៅទាំងអស់គ្នាមក ប្រជុំទៀតពីរឿងដាក់ផែនការបំផ្លាញនិងបំផុសប្រជាជនឲ្យយល់ ខុសចំពោះបដិវត្តន៍ និងមិនឲ្យធ្វើការដោយចែកមុខសញ្ញារៀងៗ ខ្លួនគឺ សុត និង ប៊ុនលី ទៅនៅសហករណ៍ក្រពាំងបី ថុង និង ងាយ នៅសហករណ៍ដដែល សារ៉េម និង តួ ទៅនៅសហករណ៍ ក្រសាំង ដួល និង ហៃ ទៅនៅសហករណ៍ត្រៀក ក្នុងឃុំ២ទាំងអស់

ចំណែកមនុស្សមួយចំនួនទៀត ត្រូវបន្តសកម្មភាពនៅក្នុងមន្ទីរ ដដែល ។

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៥ ទាំងខ្សែរយៈចាស់និងថ្មី និងខ្សែ រយៈធំៗមួយចំនួនមានដូចជា ថង់ និង ដែង ដែលបច្ចុប្បន្នជា លេខស្រុក៤៤ បានរាយការណ៍ពីសកម្មភាពដែលបានធ្វើកន្លង មក ។ ក្រោយពីអ្នកទាំងអស់គ្នាបានរាយការណ៍ចប់ ឡង បាន ប្រាប់ឲ្យវិលត្រឡប់ទៅធ្វើការនៅក្នុងមន្ទីរវិញ ហើយគាត់នឹង ដាក់ដែនការពារធ្វើបន្តទៀត នៅពេលដែលគាត់វិលត្រឡប់មក ពីប្រជុំគណៈស្រុកវិញ ។ នៅពេល ឡង ត្រឡប់មកដល់មន្ទីរ គាត់ បានប្រាប់អំពីសភាពការណ៍នៅពេលប្រជុំ ដែលក្នុងនោះគាត់បាន ជួបពិភាក្សាជាមួយ ថង់, ដែង, និង សា រួចចង់ឲ្យទាំងអស់គ្នា បន្តការងារតទៅទៀតគឺ ទីមួយ) ឃោសនានិងធ្វើសកម្មភាពឲ្យ ខ្លាំងក្លាថែមទៀត ទីពីរ) កសាងកម្មវិធីឲ្យបានច្រើននៅក្រប សហករណ៍ និងធ្វើយ៉ាងណាឲ្យរាំងស្ទះដល់ការងាររបស់វត្តន៍ក្រប ពេលវេលា ។ ក្រោយពីអ្នកទាំងអស់គ្នាអនុវត្តសកម្មភាពនៅក្នុង មន្ទីរបានតែមួយខែ អង្គការបានប្រកាសឲ្យរំលាយមន្ទីរចាស់ ទៅនៅមន្ទីរថ្មី ហើយក៏ចាត់តាំងគណៈសហករណ៍ថ្មីដែរគឺ ប៉ុនលី ធ្វើជាប្រធានសហករណ៍ក្រពាំងបី ថង់ ធ្វើជាសមាជិកទីមួយ ក្នុងសហករណ៍ដដែល ដួល ធ្វើជាប្រធានសហករណ៍ត្រៀក ។ នៅក្នុងសហករណ៍ក្រសាំងបានរយៈពេល៦ខែ សុត បានចូលរួម ចលនានៅក្នុងសហករណ៍ជាបន្តបន្ទាប់ ពិសេសចូលរួមក្នុងសកម្មភាព បំផ្លាញ ដូចជា ពេលដើរឆ្លុះសត្វយប់បានបាញ់គោក្របីរបស់អ្នក ស្រុក រួចប្រាប់ប្រជាជនថាប្រឡើងដុតចំបើងឆេះដុះប្រជាជនអស់ ៥ខ្នង កាប់គោដាច់កែង និងលែងគោក្របីឲ្យស្រូវជាដើម ។ ក្រោយពីរំដោះប្រទេសរួច ឡង និង សួយ បានហៅ សុត និងអ្នក ៦ទៀតទៅប្រជុំនៅមន្ទីរឃុំ ដើម្បីរកវិធានការផ្សេងបំផ្លាញ អង្គការបន្តទៀត ។ រហូតដល់ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រោយពី ចុះទៅធ្វើការនៅមន្ទីរស្រុកបានរយៈពេលមួយខែ ឡង, ដែង, និង ថង់ បានត្រឡប់មកវិញជាមួយគ្នា ហើយដើរមើលតាមសហករណ៍ ។ ក្រោយមក ឡង, ដែង, និង ថង់ បានប្រាប់ សុត, ហែម, ជន, ជុន, ទៀវ, ថង់, ឡញ, ថែម, ទិត, លឿង, ចាន់, សារឹម, តួ, និង យន ឲ្យប្រជាជនចំនួន៩០ នាក់លើកប្រព័ន្ធក្តីស្រែនៅសហករណ៍រវាង

ក្នុងគោលបំណងបំផ្លាញបដិវត្តន៍ ដោយរំលាយភ្នំស្រែតូចៗឲ្យអស់ ទោះបីដីខ្ពស់បួចប ឬផ្លៀងក៏ដោយ ដើម្បីកុំឲ្យប្រជាជនប្រើប្រាស់ ទឹកបានតទៅទៀត ព្រោះបើកាលណារំលាយភ្នំតូចទៅជាធំ ទឹកនឹងរត់មិនស្មើគ្នា ធ្វើឲ្យមានទឹកម្ខាងទៀតអត់ទឹក ដូច្នោះ ម្ខាងដែលអត់ទឹកនឹងត្រូវខូចចោល ។ នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៥ សួយ បានហៅក្របគណៈសហករណ៍ទៅប្រជុំ រួចលើកឡើងថា ឡង ត្រូវអង្គការដកទៅកាន់មន្ទីរស្រុកវិញ ហើយត្រូវទៅរៀនសូត្រ នៅខេត្តស្ទឹងត្រែង ដូច្នោះ ក្របគ្នាត្រូវចាត់វិធានការទប់ទល់ ចលនាបដិវត្តន៍ និងត្រូវកសាងកម្មវិធីបន្ថែមទៀតឲ្យបានច្រើន ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៦ ក្រោយពីមានកងទ័ពចុះមកសហករណ៍ ស្រែក្រសាំងទាក់ទងរកអ្នកដឹងដូរទៅឃុំកំកុន គណៈសហករណ៍ សៃ បានឲ្យ សុត នាំទៅដើម្បីឆ្លៀតទឹកសទាក់ទងជាមួយឈ្មោះ លឿង ។ ពេលជូនទ័ពទាំងនោះទៅដល់ភូមិកំកុន សុត បានចូលទៅ សម្រាកនៅផ្ទះ លឿង មួយយប់ និងឆ្លៀតប្រជុំជាមួយ ដា, ខាំ, ដាយ, ដាំ, និង សុខ អំពីសភាពការណ៍នៅក្នុងឃុំ និងការអនុវត្ត ដែនការកន្លងមក ។ ស្តេកព្រឹកឡើង សុត បានវិលត្រឡប់មកកាន់ ភូមិវិញ ដើម្បីរាយការណ៍ប្រាប់ សួយ ។ ក្រោយពី សួយ បាន ទទួលដែនការពី ថង់, ដែង, និង ថា ឲ្យរៀបចំកម្មវិធីដើម្បីធ្វើទំនប់ ប្រកប្រដាប់ណ្តាយដូរលេខ១៩ និងសង់ដុះដើម្បីឲ្យកម្មវិធីដែល មកធ្វើទំនប់ស្នាក់នៅ គាត់បានដកកម្មវិធីប្រសា ក្របសហករណ៍ ទូទាំងឃុំមកប្រមូលផ្តុំនៅសហករណ៍ស្រែក្រសាំងដើម្បីធ្វើដុះស្នាក់ នៅ ធ្វើទំនប់ និងកាប់គោរព្រៃ ។ ឆ្នាំ១៩៧៦ ថង់, ដែង, និង សា បានមកដល់ឃុំ២ និងជួបប្រជុំជាមួយ សុត អំពីរឿងរៀបចំកម្មវិធី សង់ដុះឲ្យប្រជាជនស្នាក់នៅ និងបញ្ហាធ្វើទំនប់ ថាជាដែនការរបស់ គាត់ មិនមែនជាដែនការរបស់អង្គការទេ ចំណែកដែនការរបស់ អង្គការគឺឲ្យប្រជាជនធ្វើចម្ការ ប៉ុន្តែដូយទៅវិញ គាត់បានដក កម្មវិធីប្រសា ទៅសង់ដុះអស់ ធ្វើដូច្នោះដើម្បីប្រឆាំងនឹងមាតិកា របស់អង្គការ ។ ម្យ៉ាងទៀត បើទិសដៅអង្គការឲ្យធ្វើទំនប់តូចដើម្បី យកទឹកធ្វើស្រែប្រាំង មិនចាំបាច់ធ្វើទេ ។ នៅក្នុងការប្រជុំនោះ ថង់ និង ដែង បានឲ្យ សុត និងអ្នក៦ទៀតរាយការណ៍ពីខ្សែរយៈក្បត់ នៅក្នុងឃុំ២នេះ និងប្រាប់ថាត្រូវទាក់ទងគ្នាឲ្យជាប់ពីឃុំមួយទៅឃុំ មួយទៀត ម្យ៉ាងទៀតត្រូវលាក់ស្រូវទុកតាមព្រៃភ្នំឆ្ងាយៗ ព្រោះ

បើកាលណាបែកការណ៍សម្ងាត់ ទាំងអស់គ្នាអាចរត់ចូលពួនក្នុង ព្រៃដូច្នោះ ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាប្រមូលទុកបាន២០០ ទៅ៣០០ ប៉ោត ក្នុងមួយឆ្នាំៗ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ចំពោះក្រណាត់និងអំបិល ដែលអង្គការផ្តល់ឲ្យត្រូវប្រមូលទុក ចំណែកស្រូវត្រូវត្រៀមទុកឲ្យ បានច្រើន ព្រោះពេលណាទាំងអស់គ្នាចេញទៅ អាចយកប្រជាជន មួយចំនួនទៅជាមួយបាន។ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦ សុត បានចូល រួមធ្វើសកម្មភាពនៅក្នុងសហករណ៍ ដោយបំផ្លាញនិងបំភ្លៃមាតិកា របស់បក្ស គឺនៅពេលអង្គការឲ្យចិញ្ចឹមជ្រូក មាន់ និងទា សុត មិនឲ្យចិញ្ចឹមទេ ដោយលើកហេតុផលថាគ្មានចំណីឲ្យស៊ី ម្យ៉ាងទៀត ពេលប្រគល់កង់រួច សុត បានដឹកនាំឲ្យប្រជាជនដុតព្រៃឈើ ដុត ចំបើង និងជញ្ជាំងនៅតាមស្រែ ក្នុងគោបំណងធ្វើឲ្យគោក្របី ឆាប់ដោយសារគ្មានស្មៅស៊ី។

នៅឆ្នាំ១៩៧៧ សែន និង សូយ បានហៅឈ្មោះ ផន, ហែម, ជុន, និង សុត ប្រជុំដើម្បីបូកសរុបការងារតាមផ្នែក ទាំង ផ្នែកនយោបាយនិងផ្នែកកសាងកម្លាំង ដោយក្នុងនោះ សុត បាន ប្រាប់ពីកម្លាំងដែលទើបកសាងរួច រួមមាន ណាត់, ជិន, និង ខន ។ ក្រោយមក បន្ទាប់ពី ស៊ុន ឡៃ ដាក់ផែនការលើកទំនប់បន្ថែម សូយ បានហៅ សុត មកប្រជុំ ដើម្បីរៀបចំផែនការប្រឆាំងដោយ ទីមួយ) ទាំងអស់គ្នាជាអ្នកដឹកនាំឲ្យប្រជាជនធ្វើ ទីពីរ) បើមិត្តណា កាន់អីត្រូវបំផ្លាញរបស់ហ្នឹង ទីបី) ត្រូវក្តាប់ឲ្យជាប់ផែនការរបស់ ស៊ុន ឡៃ ទីបួន) ចលនាប្រជាជនមិនឲ្យប្រើធ្វើការពេក និងទីប្រាំ) ត្រូវដើរជុំស្វែងរកចល័ត និងកងកុមារដើរលួចសម្ភារៈនៅក្នុង សហករណ៍ ។ ជាលទ្ធផល ក្រោយពីប្រជុំរួច ទាំងអស់គ្នាបានរៀបចំ អនុវត្តផែនការ ដោយរៀបចំជាកងក្នុងនិងកងធំ រួចយោសនា មិនឲ្យប្រជាជនធ្វើការពេក និងលួចកាំបិតនិងពូថៅទៅទម្លាក់ ចោលក្នុងទឹក ។ ថ្ងៃមួយ ជុន ដែលកាន់កាប់ខាងម៉ាស៊ីនភ្លើង បានដុតម៉ាស៊ីនភ្លើងឲ្យឆេះអស់ ក្រោយមកទៀត សុត បានដឹកនាំ យុវជន កែវ ដែលជាកងចល័តទៅលួចអង្ករ៣០កំប៉ុន និងមាន របស់សហករណ៍៥ ក្បាលយកមកស្បោរបូបជាមួយឈ្មោះ សែន, ថុន, ផន, ជុន, ហែម, ខន, ជិន, និង សុត ទាំងយប់ៗ បន្ទាប់មក ទៀត ជុន បាននាំ សុត ទៅប្រមូលបង្កី ចប និងបែលដាក់មួយ កន្លែងហើយចាក់ប្រេងដុត។ ថ្ងៃក្រោយមកទៀត សុត និង

សារីម បានបំផុសឲ្យយុវជននិងយុវនារីធ្វើខុសសីលធម៌ជាមួយ គ្នា និងមិនឲ្យខំប្រឹងធ្វើការ។ ក្រោយពីចប់វគ្គលើកទំនប់ហើយ សែន បានហៅ សុត, ជុន, ហែម, ទិត, ថែម, ខន, ជិន, ណាត់, ណែម, ឡុញ, ចាន់, និង លឿង មកប្រជុំដើម្បីរៀបចំផែនការ ថ្មីនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ទីមួយ) ធ្វើសកម្មភាពនៅក្នុងសហករណ៍ គ្រប់រូបភាព ទីពីរ) ប្រឆាំងនឹងផែនការរបស់អង្គការ ទីបី) ត្រៀមលក្ខណៈជម្លៀសអំបិលនិងស្រូវទៅលាក់ទុកក្នុងព្រៃ ទីបួន) បំផុសប្រជាជនថា រៀនណាមជិតចូលមកដល់ទឹកនៃនេះហើយ ទីប្រាំ) នៅរដូវវស្សាខាងមុខនេះ កុំឲ្យប្រជាជនធ្វើស្រែបានគ្រប់ តាមផែនការរបស់អង្គការ និងទីប្រាំមួយ) កសាងកម្លាំងបង្កប់ បន្ថែមទៀត។

មកដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ នៅខែកុម្ភៈ សុត បានទាក់ទងខ្លួន សីលធម៌ចំនួនពីរដងជាមួយឈ្មោះ សារ៉ុន ដែលជាយុទ្ធនារីកង ចល័តយុំ២ ។ ដល់ខែមីនា សុត បានដឹកនាំប្រជាជនធ្វើទំនប់តូចៗ នៅក្បែរអូរសម្រាប់ដាក់ស្រែប្រាំង រួចលួចទម្លាយចោលដើម្បី មិនឲ្យប្រជាជនមានទឹកដាក់ស្រែ។ លុះថ្ងៃក្រោយៗមកទៀត សូយ បានហៅ សុត, ថុន, ថុនលី, ដួល, សែន, ផន, ជុន, និង ហែម មកប្រជុំនៅផ្ទះរបស់ សែន ម្តងទៀត អំពីផែនការក្បត់។ ក្រោយពី ប្រជុំរួច នៅថ្ងៃទី២៥ ខែមីនា អង្គការបានហៅ សូយ, សែន, ជន, និង ហែម ទៅស្ទឹងត្រែងជាមួយ ស៊ុន ឡៃ ប៉ុន្តែបានរយៈពេល១០ ថ្ងៃក្រោយ ស៊ុន ឡៃ ត្រឡប់មកវិញតែម្នាក់ឯង ចំណែកអ្នក ផ្សេងៗទៀតបាត់ដំណឹងរហូត។ មកដល់ខែមេសា ក្រោយពី សុត ទទួលបញ្ជាពីអង្គការឲ្យដឹកនាំប្រជាជនមួយក្រុមទៅកាប់សសរ ធ្វើយ៉ាងដាក់សម្ភារៈ ឲ្យបានក្នុងរយៈពេល១៥ ថ្ងៃ ពេលនោះ សុត បានបំផុសប្រជាជនមិនឲ្យខំធ្វើការ ដោយនាំគ្នាដើររកចាប់ត្រី និងរកដៃក្នុង ។ លុះដល់ខែឧសភា អង្គការបានចាត់តាំងឲ្យ សុត ទទួលខាងភ្នាក់ងារ ដោយត្រូវភ្នាក់ងាររៀនដឹងនិងរាល់ស្មើ ប៉ុន្តែ សុត បែរជាមិនឲ្យប្រជាជនធ្វើ។ លើសពីនេះទៅទៀត សុត បានលែង គោក្របីឲ្យស៊ីសំណាបនិងសន្លប់ជាបន្តបន្ទាប់ ពិសេសគ្រាន់តែ ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ សុត បានបំផ្លាញនិងអស់ចំនួន ៦គ្រឿង។ លុះព្រឹកស្អែក ថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៨ សុត ត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួន។ **ទេស ម៉ារីម**

ពិព័រណ៍មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានៅខេត្តកំពង់ចាម

កាលពីថ្ងៃទី១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ បុគ្គលិករបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចំនួន៦រូប បានទៅចូលរួមកម្មវិធីតាំងពិព័រណ៍យុវជនលើកទី៨ ដែលរៀបចំដោយក្រុមប្រឹក្សាយុវជនកម្ពុជា និងវិទ្យាស្ថានសាធារណរដ្ឋអន្តរជាតិ ដែលប្រារព្ធឡើងនៅពហុកីឡដ្ឋាន ខេត្តកំពង់ចាម ។ នៅរវេលាម៉ោង៥ល្ងាច បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានទៅមើលស្តង់តាំងពិព័រណ៍ ប៉ុន្តែការរៀបចំនៅមិនទាន់រួចរាល់ជាស្ថាពរនៅឡើយ ដោយសារអ្នករៀបចំកម្មវិធីនៅមិនទាន់កំណត់ទីតាំងពិព័រណ៍ច្បាស់លាស់ ។

នៅព្រឹកថ្ងៃបន្ទាប់ ក្រុមពិព័រណ៍បានទៅពិនិត្យមើលស្តង់ម្តងទៀត ។ យើងទទួលបានស្តង់ដែលមានបណ្តោយ៣ម៉ែត្រនិងទទឹង៣ម៉ែត្រ ដែលនៅខាងមុខជាប់ស្តង់របស់សកលវិទ្យាល័យរវេទមហាបុស្សី ខាងឆ្វេងដៃជាប់សកលវិទ្យាល័យបច្ចេកទេសនៃកម្ពុជា និងខាងស្តាំដៃជាប់ក្រុមហ៊ុនលក់ដលិតផលរបស់ប្រទេសកូរ៉េ(ហ្គូសស៊ី) ។ ក្រុមពិព័រណ៍បានរៀបចំតុបតែងស្តង់លម្អដោយ

អំពូលភ្លើងនិងចងព្យួរបង់នៅខាងមុខ ដោយមានសរសេរជាអក្សរធំៗថា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅចំហៀងខាងឆ្វេងដៃមានសរសេរអក្សរថា យុត្តិធម៌ និងនៅខាងស្តាំដៃសរសេរអក្សរថា ការចងចាំ ចំណែកនៅខាងក្នុងស្តង់មានពាក្យស្នែងរកការពិត ។

នៅថ្ងៃទី១៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ រវេលាម៉ោង៧:៣០ នាទីព្រឹក កម្មវិធីក៏បានចាប់ផ្តើមបើកសម្ពោធដោយមានការចូលរួមពីលោកជំទាវ ខុន ស៊ុនអេង អភិបាលរងខេត្តកំពង់ចាម លោក ចន វីលីស នាយកប្រចាំវិទ្យាស្ថានសាធារណរដ្ឋអន្តរជាតិ លោក ដួល រ៉េនដួល នាយកស្តីទីការិយាល័យអភិវឌ្ឍន៍ទូទៅ យូសេដ កញ្ញា ម៉ៅ ពុទ្ធីវត្ត អ្នកសម្របសម្រួលក្រុមប្រឹក្សាយុវជនកម្ពុជា និងស្ថាប័នរដ្ឋ តំណាងអង្គការនានា ព្រមទាំងក្រុមហ៊ុនឯកជនជាច្រើនទៀត ។ បន្ទាប់ពីថ្ងៃសុន្ទរកថាចប់ ក្រុមគណៈប្រតិភូបានដើរទស្សនាសកម្មភាពនៃការតាំងពិព័រណ៍នៅតាមបណ្តាស្តង់នីមួយៗ ។ នៅថ្ងៃទីមួយមានសិស្សានុសិស្ស លោកគ្រូអ្នកគ្រូ មន្ត្រីរាជការ អ្នកលក់ដូរ

អ្នកចូលរួមកំពុងអានសៀវភៅ នៅក្នុងស្តង់ពិព័រណ៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

សិស្សានុសិស្សកំពុងមើលសៀវភៅដែលចែកជូនដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

វិទ្យាល័យព្រះសីហនុបានរៀបរាប់ថា «នេះជាលើក ទីមួយហើយ ដែលខ្ញុំបានចូលរួមនៅក្នុងកម្មវិធីគាំទ្រ ពិព័រណ៍យុវជននេះ ហើយខ្ញុំគិតថាពិព័រណ៍នេះល្អខ្លាំង ណាស់ ព្រោះវាបានផ្តល់នូវចំណេះដឹងល្អៗជាច្រើន ដល់យុវជនយើងទាក់ទងទៅនឹងផ្នែកបច្ចេកទេសនិង កសិកម្ម ជាពិសេសធ្វើឲ្យយុវជនក្លាហាន និងហ៊ាន បញ្ចេញមតិយោបល់ចំពោះអ្វីដែលខ្លួនគិតថាល្អ សម្រាប់សហគមន៍របស់ខ្លួន។ ចំណែក សុភាព អាយុ ២២ឆ្នាំ ជាសិស្សមកពីសាកលវិទ្យាល័យ ស៊ី.យូ.អេស បានរៀបរាប់ប្រាប់ថា «ខ្ញុំចង់ឲ្យមាន

និងបុគ្គលិកអង្គការនានាដែលមកពីតាមភូមិស្រុកខុសៗគ្នា បាន មកចូលរួមយ៉ាងច្រើនកុះករ។ ដូច្នេះដើម្បីឲ្យកម្មវិធីនេះប្រព្រឹត្ត ទៅល្អ និងទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍របស់អ្នកចូលមកទស្សនា ក៏ដូចជាជំនួយដល់ការយល់ដឹងរបស់យុវជន ពិព័រណ៍យុវជនក៏ មានកម្មវិធីជាច្រើនទៀតដូចជា វគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីការ ពិភាក្សាកោលនយោបាយរបស់យុវជននិងការបោះឆ្នោត សិក្សា សាលាស្តីពីភាពជាអ្នកដឹកនាំនិងការអភិវឌ្ឍរបស់យុវជន វិធី ជ្រើសរើសជំនាញសម្រាប់អាជីព ការសរសេរគម្រោងនិងការធ្វើ ចំណាកស្រុកប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ ក៏មានអង្គការ និងក្រុមហ៊ុនឯកជនជាច្រើនដូចជា ក្រុមហ៊ុន បណ្តាញទូរស័ព្ទល័តសាម៉ាត ក្រុមហ៊ុនទូរស័ព្ទដៃអិលដី ធនាគារ អេស៊ីប៊ិក រ៉ូយ៉ាល់ និងបណ្តាសាកលវិទ្យាល័យនានាដូចជា សាកលវិទ្យាល័យវេទមហាបុស្សី និងសាកលវិទ្យាល័យបច្ចេកទេស នៃកម្ពុជាចូលរួមផងដែរ។

គោលបំណងនៃការគាំទ្រពិព័រណ៍យុវជននេះគឺ ១) ផ្តល់ ឱកាសឲ្យយុវជនយើងបង្ហាញនូវសមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួនតាមរយៈការ ជជែកដេញដោលនិងឆ្លើយសំណួរ ២) ផ្តល់ចំណេះដឹងក្នុងការ រៀបចំនិងកំណត់គោលដៅសម្រាប់ជីវិតដើម្បីក្លាយខ្លួនជាថ្នាក់ដឹកនាំ នាពេលអនាគត ៣) ផ្តល់ឱកាសឲ្យយុវជនយើងបានរៀនសូត្រពី អ្វីដែលថ្មី ក្លាហានហ៊ានបញ្ចេញមតិយោបល់និងទទួលបាននូវបទ ពិសោធន៍ថ្មីៗដូចជា ផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា កសិកម្ម ច្បាប់ចរាចរណ៍និង សុខភាព។ សិស្សម្នាក់ឈ្មោះ សុន ភីមស្នី អាយុ១៥ឆ្នាំ មកពី

កម្មវិធីគាំទ្រពិព័រណ៍នេះម្តងទៀតនៅឆ្នាំក្រោយ ព្រោះវាបានផ្តល់ ចំណេះដឹងទូលំទូលាយដល់យុវជនយើង ធ្វើឲ្យយុវជនយើងអាច បញ្ចេញស្នាដៃរបស់គេ និងមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែងគ្នា ម្យ៉ាង ទៀតការគាំទ្រពិព័រណ៍នេះបានធ្វើឲ្យយុវជនយើងមានគំនិតច្នៃ ប្រឌិត និងចេះចូលរួមចំណែកជួយដល់សហគមន៍។

នៅក្នុងកម្មវិធីគាំទ្រពិព័រណ៍យុវជននេះដែរ មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា បានដាក់គាំទ្រសៀវភៅជាច្រើនក្បាលដូចជា សត្រូវបងប្អូនឯង ទម្លាយភាពស្ងប់ស្ងាត់ ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និងសៀវភៅផ្សេងៗជាច្រើនទៀត ព្រមទាំង ចែកទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិតជាភាសាខ្មែរដោយឥតគិតថ្លៃដល់ អ្នកដែលបានចូលមកអានសៀវភៅនេះ។ នៅក្នុងថ្ងៃនោះ ក៏មាន សិស្សានុសិស្ស លោកគ្រូអ្នកគ្រូ និងមន្ត្រីរាជការចូលមកអាន សៀវភៅ និងសាកសួរព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរ ក្រហម និងរឿងរ៉ាវទាក់ទងនឹងតុលាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរ ក្រហមដែរ។ ទឹម សុវ៉ាត អាយុ១៨ឆ្នាំ មកពីវិទ្យាល័យព្រះសីហនុ បានរៀបរាប់ប្រាប់ថា «តាមរយៈឯកសារផ្សេងៗ ដែលខ្ញុំបាន សិក្សានៅសាលា និងបន្ទាប់ពីអានទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិតរួច ខ្ញុំជឿជាក់ថាខ្មែរក្រហមពិតជាមានមែននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយខ្ញុំគិតថានេះជាទង្វើអាក្រក់ដែលមិនគួរឲ្យក្មេងជំនាន់ ក្រោយយកតម្រាប់តាមឡើយ។ ដូច្នេះខ្ញុំសំណូមពរឲ្យយុវជន យើងរៀនសូត្រឲ្យបានច្រើន ព្រោះមានតែចំណេះដឹងនេះទេ ដែលអាចធ្វើឲ្យមនុស្សយើងដើរទៅរកផ្លូវល្អ ជួយកសាងសង្គម

ជាតិ និងមិនដើរតាមផ្លូវរបស់ខ្មែរក្រហម។ សិស្សម្នាក់ឈ្មោះ ហេង ប៊ុនហួរ អាយុ១៧ឆ្នាំ ជាសិស្សមកពីវិទ្យាល័យព្រះសីហនុ បានរៀបរាប់ប្រាប់ថា «ខ្ញុំចង់ឲ្យបញ្ចូលរឿងរ៉ាវទាក់ទងទៅនឹង របបខ្មែរក្រហមនៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ដើម្បីឲ្យក្មេងជំនាន់ក្រោយ បានដឹង និងមិនដើរតាមទង្វើអមនុស្សធម៌របស់ខ្មែរក្រហម។ ខណៈពេលដែលមានមនុស្សជាច្រើនចូលមកទស្សនា យើងសង្ឃឹម ថា កម្មវិធីនឹងប្រព្រឹត្តទៅតាមគម្រោងដែលបានក្រោងទុក ស្រាប់ តែក្រុមដែលមកតាំងពិព័រណ៍ទាំងអស់ក៏រៀបចំបិទស្តង់របស់ខ្លួន មុនកាលកំណត់គ្រប់គ្នាទៅវិញ ដោយសារមានខ្យល់និងភ្លៀង ធ្លាក់ជាខ្លាំង រហូតធ្វើឲ្យស្តង់ខ្លះទទួលរងការខូចខាតអីវ៉ាន់ដែលដាក់ តាំង។ លើសពីនេះទៅទៀត ដោយសារតែការដួលរលំបន្តិច ក្មេង ធ្វើឲ្យដាច់ចរន្តអគ្គិសនីបំភ្លឺ ទើបក្រុមពិព័រណ៍បានសម្រេចចិត្ត បិទស្តង់នៅវេលាម៉ោង៤ល្ងាច។

នៅថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ ដែលជាថ្ងៃបញ្ចប់ ក្រុមពិព័រណ៍បានចាប់ផ្តើមបើកស្តង់ម្តងទៀត នៅវេលាម៉ោង៨ ព្រឹក។ នៅថ្ងៃនេះ ទោះបីជាមានភ្លៀងធ្លាក់ពីម្សិលមិញក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពនៃការតាំងពិព័រណ៍បានប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងល្អ ហើយ សិស្សដែលចូលមកអានសៀវភៅនៅតែមានចំណាប់អារម្មណ៍ ទាក់ទងនឹងរឿងរ៉ាវដែលកើតឡើងនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមផងដែរ។ សារ បូរ៉ា អាយុ១៧ឆ្នាំ ជាសិស្សមកពីវិទ្យាល័យតាមាងបាន រៀបរាប់ប្រាប់ថា «ខ្ញុំធ្លាប់ឮរឿងរ៉ាវទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម តាមរយៈការសិក្សានៅក្នុងសាលារដ្ឋ ម្យ៉ាងវិញទៀត ទីពកម្តាយ

រាល់ថ្ងៃសៀវភៅរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

យាយតា និងពូមីនរបស់ខ្ញុំ សុទ្ធតែធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបនេះ។ ខ្ញុំគិត ថា ដើម្បីកុំឲ្យរបបនេះកើតឡើងសារជាថ្មីម្តងទៀត យើងត្រូវ បណ្តុះធនធានមនុស្សដើម្បីឲ្យគាត់យល់ដឹងពីសង្គមបានច្រើន ប្រឆាំងអំពើពុករលួយនៅក្នុងសង្គម និងអនុវត្តលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ សេរីពហុបក្ស ដើម្បីឲ្យប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបមានសិទ្ធិបញ្ចេញ យោបល់ និងឈរឈ្មោះឲ្យគេបោះឆ្នោតឲ្យ ម្យ៉ាងទៀត ត្រូវផ្តល់ ទិក្ខុសាស្ត្រយុវជនយើងចូលរួមនៅក្នុងសហគមន៍ឲ្យបានច្រើន ជាពិសេសទាំងទីពកម្តាយនិងលោកគ្រូអ្នកគ្រូត្រូវធ្វើជាកម្លាំង ដល់កូនក៏ដូចជាក្មេងៗជំនាន់ក្រោយផងដែរ។ នៅពេលរសៀល ក្រុមពិព័រណ៍នៅតែបន្តចែកទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិតជាច្រើន ក្បាលទៅសិស្ស និងអ្នកដែលមកចូលអានសៀវភៅ និងចង់ ស្វែងយល់បន្ថែមពីរបបខ្មែរក្រហម។ ស្តង់តាំងពិព័រណ៍សៀវភៅ របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានរៀបចំបិទនៅវេលាម៉ោង ៧យប់ ដោយសារមានមនុស្សច្រើនកុះករមកចូលរួមទស្សនាការ ប្រគំតន្ត្រី។ នៅយប់ថ្ងៃដែលនេះ ក៏មានកម្មវិធីកម្សាន្តច្រើន សម្រាប់យុវជនដែលបានមកចូលរួមទស្សនាដូចជា ការប្រគំតន្ត្រី ល្បែងកម្សាន្ត សំណួរចម្លើយដើម្បីឈ្នះរង្វាន់ និងការប្រកាស ឈ្មោះអ្នកដែលបានទទួលជ័យលាភីនៅក្នុងការប្រឡងចម្រៀង។

នេះជាលើកទី២ហើយដែលពិព័រណ៍យុវជនត្រូវរៀបចំ ឡើងក្នុងខេត្តកំពង់ចាម បន្ទាប់ពីប្រារព្ធធ្វើនៅខេត្តបាត់ដំបង ខេត្តកំពង់ចាម ខេត្តតាកែវ ខេត្តស្វាយរៀង និងខេត្តពោធិ៍សាត់។ រយៈពេលពីរថ្ងៃនៃការដាក់តាំងពិព័រណ៍នេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាបានចែកសៀវភៅទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិត បោះពុម្ព ផ្សាយក្នុងឆ្នាំ២០០៩ និងសៀវភៅណែនាំពីការកាត់ទោសមេដឹក នាំខ្មែរក្រហម ដល់ភ្ញៀវដែលចូលមកអានសៀវភៅ។ ទោះបីការ តាំងពិព័រណ៍នេះត្រូវរំខានដោយសារសំឡេងផ្សេងៗ ខ្យល់បោក បក់ខ្លាំង និងមានភ្លៀងធ្លាក់ច្រើនក៏ដោយ ក៏នៅតែមានភ្ញៀវចូល មកទស្សនាច្រើនជាន់ការតាំងពិព័រណ៍នៅខេត្តបាត់ដំបងដែរ។ ដោយមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មពីក្រុមអង្គការយុវជនស្ម័គ្រចិត្ត សិស្ស និងស្រីតាមសាលានានា ទើបធ្វើឲ្យការតាំងពិព័រណ៍នេះ អាចប្រព្រឹត្តទៅដោយជោគជ័យ។

នេត ស៊ានីម

ពិព័រណ៍យុវជនឆ្នាំ២០០៩ នៅក្រុងកំពង់ចាម

ពិព័រណ៍យុវជនលើកទី៨ បានចាប់ផ្តើមឡើងនៅចុងសប្តាហ៍ គឺពីថ្ងៃទី១៨-១៩ ខែកក្កដាក្នុងក្រុងកំពង់ចាម ។ ពិព័រណ៍យុវជន នេះ បានរៀបចំឡើងដោយមានការគាំទ្រពីអង្គការយុវជនស្ម័គ្រ ចិត្តកម្ពុជា វិទ្យាស្ថានសាធារណរដ្ឋអន្តរជាតិ និងទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋ អាមេរិកដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ ។ នេះជាលើកទីពីរហើយដែល ខេត្តកំពង់ចាម បានទទួលភ្ញៀវសំខាន់ចូលរួមក្នុងព្រឹត្តិការណ៍នេះ ប៉ុន្តែហាក់ដូចជាមិនមានវត្តមានដល់ជាតិបរទេសចូលមកទស្សនា ច្រើននោះទេ ។ កាលពីឆ្នាំមុន នៅក្នុងកម្មវិធីរបស់ទូរទស្សន៍ អែមធីវី ដែលទប់តម្កល់ដោយស្ថានទូតអាមេរិក ទូរទស្សន៍អែមធីវីនៅអឺរ៉ុប និង ក្រុមការងាររាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទទួលបន្ទុកការដ្ឋាប្រយោជន៍ស្រុក បានចាប់ផ្តើមរៀបចំកម្មវិធី និងប្រគំមន្ត្រីជាបន្តបន្ទាប់នៅក្នុងខេត្ត កំពង់ចាម ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងស្តីពីបញ្ហាដ្ឋប្បវេណីស្រុកក្នុង កាត់ប្រទេសកម្ពុជា ។ ចំនួនអ្នកដែលបានចូលរួមក្នុងកម្មវិធី

ប្រគំមន្ត្រីនៅកន្លែងខ្លះមានរហូតដល់៦ម៉ឺននាក់ ។ នៅពេលនេះ ចំនួនអ្នកចូលរួមជាមួយនឹងពិព័រណ៍យុវជនមិនមានលក្ខណៈ ធំដុំដូច ក្នុងកម្មវិធីទូរទស្សន៍អែមធីវីឡាមុនទេ ប៉ុន្តែវាបានប្រព្រឹត្តទៅ ដោយរលូនគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលនិងសប្បាយរីករាយ ដោយមានការ ចូលរួមទស្សនាយ៉ាងច្រើនពីប្រជាជន ។

ចំណុចសំខាន់នៃពិព័រណ៍នេះ គឺការផ្សព្វផ្សាយដោយផ្ដោតទៅ លើយុវជនដែលមានចំនួន៧០ភាគរយ ក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋ កម្ពុជាទាំងមូលឲ្យយល់ដឹងពីសារៈសំខាន់នៃការអប់រំនៅក្នុងប្រទេស និងថាតើវានឹងជួយអភិវឌ្ឍប្រទេសដោយរបៀបណា ។ តាម រយៈលោក មាន លុច ដែលជាមន្ត្រីកម្រោងរបស់វិទ្យាស្ថាន សាធារណរដ្ឋអន្តរជាតិបានឲ្យដឹងថា យុវជនមានចំនួនតិចតួចនៅ ឡើយដែលបានចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចការងារជាក់ស្តែង ជាមួយរដ្ឋា- ភិបាលនិងក្នុងសហគមន៍ ។ គាត់សង្ឃឹមថា ការគាំទ្រពិព័រណ៍នេះ

នឹង «ផ្តល់ឱ្យយុវជននូវបទពិសោធន៍សម្រាប់យកទៅអនុវត្តឱ្យបានកាន់តែច្រើននៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ និងការងាររបស់អង្គការ»ផ្សេងៗ ។ ជាពិសេសគាត់បានឱ្យ «យុវជនយល់ដឹងពីប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋាភិបាល» ។

ការអប់រំពីលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនិងកិច្ចការរបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់លាស់នៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំតាមសាលាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ទាម សារឿន ជាសិស្សថ្នាក់ទី១២ នៅវិទ្យាល័យមួយក្នុងក្រុងកំពង់ចាម ត្រូវបានសុំឱ្យបកស្រាយអំពីនិយមន័យនិងពិពណ៌នាពីលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ។ បន្ទាប់មក សារឿន បានរៀបរាប់ថា «លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យគឺសេរីភាពក្នុងការនិយាយស្តី» ។ សារឿនមិនបានផ្តល់ការអត្ថាធិប្បាយច្រើនជាងនេះទេ ពីព្រោះអ្វីដែលបាននិយាយគឺ សារឿន បានចងចាំពីគ្រូដែលបង្រៀននៅសាលា ។ ជាការពិត លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យរួមបញ្ចូលសេរីភាពក្នុងការនិយាយស្តី ប៉ុន្តែតើសិទ្ធិផ្សេងទៀត និងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យពេញលេញផ្តល់ឱ្យដូចម្តេចខ្លះ? ភាពបន្ទាន់សម្រាប់អប់រំយុវជន ដែលជាប់ទាក់ទងនឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យគឺជាចំណុចខ្ពស់បំផុតបើប្រៀបធៀបពេលបច្ចុប្បន្នទៅនឹងថ្ងៃអនាគត ។

នៅក្នុងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីសម្រេចឱ្យបានគោលបំណងនេះ ពិពណ៌នាបានដាក់បញ្ចូលកម្មវិធីកំប្លែង និងការអប់រំជាច្រើនទៀត ។ កម្មវិធីកំប្លែងមានសារៈសំខាន់ណាស់ដើម្បីទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍យុវជន និងភ្ជាប់សកម្មភាពនេះដើម្បីបង្រៀនយុវជនដោយផ្ទាល់ផងដែរ ។ ល្បែងកម្សាន្ត ការធ្វើការងារជាក្រុមនិងការប្រជុំ ជាសកម្មភាពអប់រំមួយក្នុងចំណោមសកម្មភាពអប់រំជាច្រើនទៀតដែលបានប្រព្រឹត្តទៅរយៈពេលពេញមួយថ្ងៃ ។ ភ្ញៀវអាចចូលរួមលេងល្បែងរុំមុខ វាយក្តុម ឬល្បែងចោទសួរសំណួរទាក់ទងរឿងនយោបាយ ។ ពិពណ៌នានេះបានអូសទាញប្រជាជនរាប់រយនាក់ឱ្យចូលមកប្រឡងចម្រៀង និងសម្តែងកាយវិការ ។ អ្នកដែលចូលចិត្តខាងវិស័យចម្រៀងមកពីគ្រប់តំបន់ត្រូវបានផ្តល់ឱកាសដើម្បីបង្ហាញពីសមត្ថភាពច្រៀងរបស់គេរៀងខ្លួន ។ នៅពេលនោះ ក្មេងប្រុសអាយុ៥ឆ្នាំ ក៏បានឡើងច្រៀងនៅលើឆាកដោយមិនមានការភ័យខ្លាចចំពោះមុខទស្សនិកជនរាប់រយនាក់ឡើយ ។

មានសកម្មភាពអប់រំសំខាន់ផ្សេងៗទៀត ដែលជាផ្នែកមួយនៃក្រុមប្រជុំពិភាក្សា ។ សិស្សពីក្រុម ត្រូវបានផ្តល់ប្រធាន

បទដូចគ្នាមួយដើម្បីសួរដេញដោលទៅវិញទៅមក ដោយសិស្សក្រុមមួយឆ្លើយចម្លើយស្រប ហើយក្រុមមួយទៀតឆ្លើយចម្លើយប្រឆាំង ។ សិស្សទាំងពីរក្រុមដដែលក្នុងរហូតដល់ពេលវេលាកំណត់ទើបអ្នកដឹកនាំកម្មវិធីបញ្ចប់ ។ សិស្សទាំងពីរក្រុមត្រូវឈរនៅមួយកន្លែង បន្ទាប់មកក្រុមផ្សេងៗទៀតត្រូវបោះឆ្នោតជ្រើសរើសថាតើក្រុមមួយណាឈ្នះ ។ ការដដែលដេញដោលនេះជាសកម្មភាពអប់រំដ៏ល្អប្រសើរក្នុងចំណោមសកម្មភាពអប់រំផ្សេងៗទៀតពីព្រោះវាបានភ្ជាប់ជាមួយការរិះគន់ដើម្បីកែលម្អការពិភាក្សាជាសាធារណៈ ការបោះឆ្នោត និងការចូលរួមជាមួយក្រុមដែលមកពីទីកន្លែងផ្សេងៗគ្នា ។

មានកិច្ចប្រជុំដាច់ដោយឡែកៗពីគ្នាជាច្រើនដែលត្រូវរៀនរាល់ចូលរួម និងអាចជ្រើសរើសទៅតាមចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់ខ្លួន ។ កិច្ចប្រជុំអាចឲ្យសិស្សទទួលបានសារប្រយោជន៍ពីអង្គការដែលទើបបង្កើតថ្មីហៅថា STUDENTS ។ គោលបំណងសំខាន់របស់អង្គការនេះគឺរៀបចំបណ្តុះបណ្តាលសិស្សពីវិធីស្វែងរកការងារ និងទទួលបានអាហារូបករណ៍ បន្ទាប់ពីគេបញ្ចប់ថ្នាក់វិទ្យាល័យ ។ មានសិស្សជា

ច្រើនមិនដឹងពីគោលបំណងរបស់ខ្លួនច្បាស់លាស់ថាត្រូវធ្វើអ្វីទៀតទេបន្ទាប់ពីបញ្ចប់ថ្នាក់វិទ្យាល័យ ដូច្នោះគោលបំណងសំខាន់បំផុតរបស់អង្គការ STUDENTS គឺដឹកនាំសិស្សឲ្យទៅរកទិសដៅត្រឹមត្រូវ ។

អង្គការ STUDENTS ជាអង្គការមួយក្នុងចំណោមអង្គការនិងក្រុមហ៊ុនឯកជនជាច្រើនដែលចូលរួមក្នុងកម្មវិធីគាំទ្រពិព័រណ៍នេះ ។ សកលវិទ្យាល័យ អង្គការជាតិ-អន្តរជាតិ និងក្រុមហ៊ុនឯកជនជាច្រើនបានរៀបចំយ៉ាងសម្រាប់សម្រាប់ទៅក្នុងកម្មវិធីគាំទ្រពិព័រណ៍ផងដែរ ។

អង្គការយុវជនស្ម័គ្រចិត្តបានអញ្ជើញអង្គការជាច្រើនមកពីគ្រប់ខេត្ត-ក្រុងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីបង្ហាញពីសកម្មភាពការងារនិងជំនាញផ្ទាល់ខ្លួន ។ កញ្ញា ម៉ៅ ពុទ្ធីវត្ត អ្នកសម្របសម្រួលកម្មវិធីរបស់អង្គការយុវជនស្ម័គ្រចិត្តជឿជាក់ថា «អង្គការយុវជនស្ម័គ្រចិត្ត និងអង្គការដែលគាំទ្រកម្មវិធីនេះនឹងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ការបង្ហាញស្គាល់ពីសកម្មភាពការងាររបស់អង្គការនីមួយៗ នឹងផ្តល់ឲ្យសិស្សនូវបទពិសោធន៍

សិស្សានុសិស្សចូលរួមពិធីគាំទ្រពិព័រណ៍

ថ្មី និងខុសប្លែកគ្នា និងផ្តល់ជម្រើសជាច្រើននៅពេលចូលមករៀនសូត្រនូវមុខជំនាញដែលគេចូលចិត្ត ។ បន្ថែមពីលើនេះ គោលបំណងសំខាន់នៃការធ្វើសហប្រតិបត្តិការនេះ គឺដើម្បីឲ្យយុវជនទាញយកប្រយោជន៍ពីកិច្ចការទាំងអស់នេះ ។ ដូច្នោះ កញ្ញា ម៉ៅ ពុទ្ធីវិភុ ជំរុញយុវជនឲ្យ «ចំណាយពេលវេលាដើម្បីស្វែងរកស្នាដៃថ្មី និងការដាក់គាំទ្របន្តគ្នានៅក្នុងពិព័រណ៍ផ្សេងៗគ្នា» ។

ចាប់តាំងពីពិធីតាំងពិព័រណ៍មិនទាន់ចាប់ផ្តើម សកម្មភាពជាច្រើនត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយមិនគិតពីអាកាសធាតុប្រែប្រួលដែលមិនអាចស្មានទុកមុនបាន ។ ស៊ើវតែពេលមួយថ្ងៃ អាកាសធាតុក្តៅខ្លាំងជាមួយនឹងពន្លឺព្រះអាទិត្យចាំងមកចំស្តង់ពិព័រណ៍ដែលសង់នៅលើទីវាលបាល់ទាត់ ។ ទោះបីយ៉ាងណា វាមិនគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលទេដែលធ្វើឲ្យយើងគិតថានឹងមានភ្លៀងធ្លាក់មក ព្រោះវាស្ថិតនៅក្នុងរដូវវស្សា ។ នៅថ្ងៃសៅរ៍ ពិធីតាំងពិព័រណ៍ត្រូវខ្យល់បោកបក់យ៉ាងខ្លាំងបណ្តាលឲ្យរលំដួលរោង ។ ស្តង់ ដំបូល សម្ភារៈ និងដែកទ្រង់បូលរោងដែលចង់បំផ្លាញថ្ងៃត្រូវបានបំផ្លាញដោយកម្លាំងខ្យល់បោកបក់ ។ ប្រជាជនបានរត់ចាកចេញពីទីនោះ ហើយខ្លះទៀតភ័យស្ទុះស្ទែរត្រូវកកស្ទះជ្រក ។ បន្ទាប់ពីខ្យល់ស្ងប់ស្ងាត់ ប្រជាជនចាប់ផ្តើមរៀបចំរោងពិព័រណ៍និងតុបតែងស្តង់របស់ខ្លួនឡើងវិញ ។

អ្នកនឹងមិនគិតថានៅទីនោះទេ ប៉ុន្តែអ្នកហាក់ដូចជាមានអារម្មណ៍ថាកំពុងស្ថិតនៅក្នុងផ្សារទំនើប នៅពេលដែលអ្នកដើរជុំវិញស្តង់តាំងពិព័រណ៍ទាំងនេះ ។ នៅតាមស្តង់នីមួយៗសុទ្ធតែមានដាក់តាំងផលិតផលរបស់ខ្លួន ឬសេវាកម្មសម្រាប់បម្រើជូនអតិថិជន ។ មានក្រុមហ៊ុនជាច្រើនដូចជាក្រុមហ៊ុនទូរស័ព្ទ ក្រុមហ៊ុនលក់គ្រឿងសម្អាតហ្វូណូ ក្រុមហ៊ុនលក់ភេសជ្ជៈយូអែហ្សូស៊ី និងធនាគារអេអិចហ្សិត ដែលជាក្រុមហ៊ុនធំក្នុងពិធីតាំងពិព័រណ៍បានរៀបចំការប្រជុំ និងចាប់ផ្តើមតុលាការនៅតាមស្តង់រៀងៗខ្លួន ។ មានការផ្សព្វផ្សាយផលិតផលជាច្រើនមុខទៀតនៅតាមបណ្តោយផ្លូវក្នុងកន្លែងតាំងពិព័រណ៍ និងមានផលិតផលខ្លះទៀតបានចែកជូនភ្ញៀវចូលមកទស្សនាដោយមិនគិតថ្លៃ ។ ការខិតខំទាំងអស់នេះហាក់ដូចជាបង្កើតឲ្យមានភាពអ៊ូអរយ៉ាងសម្បើមនៅក្របស្តង់ដែលអ្នកបានឃើញយ៉ាងហោចណាស់ មានមនុស្សម្នាក់ពាក់អាវ ឬដឹកភេសជ្ជៈដែលមានស្លាកសញ្ញារបស់ក្រុមហ៊ុនមួយ ។ ទោះបីយ៉ាង

ណាក្តី នៅខណៈពេលនោះក៏មានការផ្សព្វផ្សាយពីផលិតផលរបស់ខ្លួន ឬចាក់បទចម្រៀងដោយបើកសំឡេងខ្លាំងៗ ។ លើសពីនេះទៅទៀត សំឡេងធុនបាស់ខ្លាំងៗចេញពីស្តង់នីមួយៗ បានលាន់ព្យួរនៅពេលតែមួយ ដែលបង្កឲ្យមានការរំខានយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះធ្វើឲ្យយើងមិនអាចស្តាប់ឮ ឬពិភាក្សាគ្នាបាននៅកន្លែងនោះ ។

នៅសហគមន៍ក្នុងក្រុងកំពង់ចាមទាំងមូល បានទទួលសារប្រយោជន៍ជាច្រើនពីការតាំងពិព័រណ៍ ដែលរៀបចំដោយអង្គការយុវជនស្ម័គ្រចិត្ត ។ មានអ្នកលក់អាហារជាច្រើននៅច្រកចូលកន្លែងតាំងពិព័រណ៍ និងមានមុខម្ហូបខុសប្លែកពីគ្នាតាមបែបកម្ពុជា ដែលទាក់ទាញភ្ញៀវចូលមកទិញ ។ ចំណែកនៅតាមបណ្តោយជញ្ជាំងរបស់កីឡដ្ឋានខេត្តកំពង់ចាម មានកំបែង និងល្បែងតបប៊ីត ប៊ុត ប៊ុត យើងត្រូវចំណាយលុយមួយពាន់រៀលដើម្បីទិញព្រួញមួយ បន្ទាប់មកត្រូវយកព្រួញនោះតបទៅលើប៊ីត ប៊ុត ដែលដាក់តម្រៀបគ្នានៅតាមប្រឡោះឈើដើម្បីយករង្វាន់ ។

ក្របកម្មវិធីទាំងអស់ បានរៀបចំឡើងសម្រាប់យុវជន ។ ទាំងពីររាត្រី មានអ្នកចម្រៀងល្បីៗនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានមកច្រៀងក្នុងកម្មវិធីប្រគំតន្ត្រីក្នុងកីឡដ្ឋានក្រុងកំពង់ចាមផងដែរ ។ នៅពេលរសៀល តាមដងផ្លូវមុខកីឡដ្ឋានក្រុងកំពង់ចាមចាប់ផ្តើមកកស្ទះ ដោយសារចំនួនមនុស្សកាន់តែច្រើនឡើងបានប្រជ្រៀតគ្នាចូលមកទស្សនាការប្រគំតន្ត្រី ។ នេះជាប្រការមិនល្អនៅពេលរាត្រី និងមិនអាចគ្រប់គ្រងបាននៅពេលចំនួនមនុស្សកាន់តែច្រើនសម្រកចូលមក និងខ្លះទៀតបានប្រជ្រៀតរកដូរចេញទៅក្រៅកីឡដ្ឋានវិញ ព្រោះកីឡដ្ឋានមានច្រកចេញនិងច្រកចូលតែមួយប៉ុណ្ណោះ ។ ទាំងអស់នេះជាចំណុចអាក្រក់នៅពេលដែលមានស្ថានភាពណាចលាចលកើតឡើង ។

សរុបមក ពិព័រណ៍យុវជនបានផ្តល់ឱកាសដ៏ល្អសម្រាប់យុវជននិងក្មេងជំទង់ ដែលបានចូលរួមលេងល្បែងកម្សាន្ត និងសកម្មភាពអប់រំ ។ បទពិសោធន៍ និងចំណេះដឹងទាំងនេះ មិនត្រឹមតែបង្កើនគុណសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងអាចជួយឲ្យគេយល់ដឹងទៅថ្ងៃអនាគតទៀតផង ។ ពិព័រណ៍យុវជននេះ គឺជាព្រឹត្តិការណ៍មួយដែលយើងមិនអាចបំភ្លេចបាន ។

ខ្សែន គុណី

ខុច បដិសេធនូវការក្រោះម្នាក់ទៀតដែលបានថាបន្ទីរស-២១

លី ហឺ ក្នុងឆ្នាំ២០០៩

សាលាក្តីចាប់ផ្តើមសវនាការនៅថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដានេះ ដោយប្រកាសអំពីការដកចេញនូវសាក្សីម្នាក់ពីបញ្ជីឈ្មោះដែលក្រោងនឹងធ្វើជាសក្ខីកម្មនៅការកាត់ក្តីលើករណី កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ ខុច ។ បន្ទាប់ពីហេតុការណ៍ដ៏កម្រមួយនៃការធ្វើសក្ខីកម្មដោយ លី ហឺ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហើយដែលអាចនឹងដួលពន្លឺដល់ហេតុការណ៍ពិតប្រាកដប្រែម្យ៉ាង ខ្ញុំរំពឹងថាសាលាក្តីនឹងបន្ថែមបទដ្ឋាននៃការតាមរកព័ត៌មានតាមវិធីផ្សេងទៀត បើមិនដូច្នោះទេសាក្សីច្រើនទៀតនឹងត្រូវបានដកចេញពីបញ្ជី ។

សប្តាហ៍មុន មួយថ្ងៃបន្ទាប់ពីការដួលសក្ខីកម្មដ៏លម្អិតដោយអតីតអ្នកទោសកុមារម្នាក់ឈ្មោះ នន ចាន់ដល ខុច បានប្រកែកថានន ចាន់ដល មិនមែនជាអ្នកទោសនៅមន្ទីរស-២១ទេព្រោះក្មេងៗទាំងអស់ត្រូវបានសម្លាប់ដោយគោលនយោបាយអង្គការ ហើយគ្មានកុមារណាម្នាក់អាចគេចខ្លួនពីការសម្លាប់នេះបានទេ ។ ខុច បានសន្តិភ័យថា មិនមានឯកសារណាមួយបញ្ជាក់ថា ចាន់ដល និងម្តាយរបស់គាត់បានមកដល់ទួលស្វែងទេ ។ ការប្រកែករបស់ ខុច នេះកើតឡើងនៅពេលរសៀល ហើយបានធ្វើឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីព្រមទាំងចៅក្រមរដ្ឋប្បវេណីជាខ្លាំង ។ ថ្ងៃនេះក្រុមការពារក្តីរបស់ខុច បានឈានដល់ដំណាក់កាលថ្មីមួយដោយប្រាប់ទៅតុលាការថាសាក្សីត្រូវតែជាអតីតអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ មុននឹងកោះហៅឲ្យមកធ្វើសក្ខីកម្ម ។ ក្រុមការពារក្តីបានបញ្ជាក់ថា ខ្លួនបានតវ៉ាកាលពីមុនរួចហើយ ដូច្នោះចៅក្រមហើយនិងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចសួរសំណួរដល់សាក្សីជាមុន មុននឹងមកធ្វើសក្ខីកម្ម ។ ប្រធានចៅក្រមលោក និល ណុន បានប្រាប់ចោលសំណើនេះទុកមួយឡែកដោយឆ្លើយតបថា ក្រុមការពារក្តីនឹងទទួលបានឱកាស និងផ្ទៀងផ្ទាត់សេចក្តី

ថ្ងៃនៃការណ៍របស់ លី ហឺ ឡើងវិញក្នុងអំឡុងពេលនៃការសួរសំណួររបស់ក្រុមការពារក្តី ។ ប៉ុន្តែមិនយូរប៉ុន្មានបន្ទាប់ពីប្រធានចៅក្រមបញ្ជាក់ពីការធ្វើសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី សំណួរជាច្រើនបានចេញមកពីបន្ទប់កាត់ក្តី ដោយសួរត្រង់ៗទៅកាន់ លី ហឺ អំពីថាតើគាត់ជាអ្នកទោសនៅមន្ទីរស-២១ពិតមែនដែរឬទេ ។

លី ហឺ ដែលមានអាយុ៥៧ឆ្នាំ មានការលំបាកនឹងយល់ពីសំណួរដែលបានចោទសួរមកលើគាត់ក្នុងការរំព្រួញហេតុការណ៍ឡើងវិញនៅរវាងឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ ។ បន្ទាប់ពីផ្តាច់ខ្លួនចេញពីកងទ័ពខ្មែរក្រហម ហើយក្រោយពីត្រូវបានចាប់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ គាត់បានជាប់ក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងចំនួនបួនកន្លែងផ្សេងៗ ក្នុងនោះមានមន្ទីរសន្តិសុខរបស់មន្ទីរ១៥ កុកពេទ្យវិកលចរិតតាឡៅ មន្ទីរស-២១ និងជំរកែប្រែព្រៃសដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាមន្ទីរស-២៤ ។ គាត់ហាក់បីដូចជាមានការស្រពេចស្រពិលក្នុងការចងចាំអំពីហេតុការណ៍ដែលគាត់បានជួបប្រទះនៅកន្លែងទាំងបួននេះ ហើយការឆ្លើយក្នុងអំឡុងពេលនៃការធ្វើសក្ខីកម្មក៏មានភាពច្របូកច្របល់ដែរ ។ នៅតាឡៅ គាត់បានអះអាងថា គាត់ត្រូវបានសួរចម្លើយបីដង ហើយត្រូវវាយឲ្យសារភាពកំហុស មុននឹងគាត់ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរស-២១ ជាកន្លែងដែលគាត់ត្រូវបានសួរចម្លើយតែម្តងគត់ ។ គាត់បានជាប់នៅមន្ទីរស-២១ ប្រមាណជាមួយខែ មុននឹងត្រូវបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរស-២៤ ជាកន្លែងដែលគាត់គេចខ្លួនរួចដោយហែលទឹកឆ្លងទន្លេពីម្ខាងទៅម្ខាង ។

ពេលអ្នកទោសនៅមន្ទីរស-២១ ទាំងបួននាក់ ដែលបានធ្វើសក្ខីកម្មកាលពីសប្តាហ៍មុន សុទ្ធតែបានបញ្ជាក់ព័ត៌មានលម្អិតស្រដៀងគ្នា ចំណែកឯការធ្វើសក្ខីកម្មរបស់ លី ហឺ វិញ មានលក្ខណៈខុសគ្នាពីអ្វីដែលអ្នកទោសទាំងបួននាក់បានឆ្លើយ ។ លី ហឺ មិនចាំថាតើគាត់ត្រូវបានថតរូបឬក៏អត់នោះទេ ពេលដែលគាត់ចូលដល់មន្ទីរស-២១ ។ ហឺ បាននិយាយថា គាត់មិនទទួលបានលេខសម្គាល់ខ្លួនផងទេ ។ គាត់ត្រូវបានដោះខ្លោះដៃចេញ ហើយ

បានមុជទឹកបីដងក្នុងមួយសប្តាហ៍ នៅខាងក្រៅបន្ទប់ឃុំយ៉ាង ។ កាត់ក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យស្លៀកពាក់ជាធម្មតា ហើយទទួលបាន បាយនិងសម្លពីរពេលក្នុងមួយថ្ងៃ ។ កាត់បានពណ៌នាអំពីកង ការពារវាជាជនរួមគ្នា ហើយកាត់បានរំពឹកថា មានកងការពារ ម្នាក់បានឲ្យថ្នាំមកកាត់ ។ កាត់មិនបានទទួលរងនូវការណាមួយទេ តែ កាត់ត្រូវបានវាយធ្លើបាបដោយសារតែធ្វើឲ្យកំពប់ផ្គុំទឹកនោមរួម នៅក្នុងបន្ទប់ឃុំយ៉ាង ។ នៅពេលមានមនុស្សម្នាក់ស្លាប់នៅក្នុង បន្ទប់ឃុំយ៉ាង សាកសពត្រូវបានយកចេញភ្លាមៗ ។ ស្ថានភាពនិង លក្ខខណ្ឌដែលកាត់បានរៀបរាប់ មានភាពមនុស្សធម៌ច្រើនជាង អ្នកទោសដទៃទៀតដែលតែងតែពិពណ៌នាក្នុងពេលវេលាយ៉ាងលម្អិត ម្តងហើយម្តងទៀត ។ លី ហិ បានបញ្ជាក់នៅក្នុងតុលាការថា កាត់ ដឹងថាកាត់នៅមន្ទីរស-២១ ព្រោះឆ្នាំម្នាក់បានប្រាប់កាត់ថា ទីនេះ គឺជាមន្ទីរស-២១ ។

ការបញ្ជាក់របស់ លី ហិ កាន់តែធ្វើឲ្យប្របូកប្របល់ចំពោះ ឯកសារដែលប្រើប្រាស់ដោយអង្គជំនុំជម្រះដើម្បីបញ្ជាក់ច្បាស់ ពីរូបកាត់ផ្ទាល់រួមមានដូចជា ប្រវត្តិរូបផ្ទាល់ខ្លួន និងចម្លើយ សារភាព ។ ឯកសារទាំងនោះមានត្រឹមតែជាភាសាខ្មែរចំណេះ ហើយមានកងខ្លះខាតនូវព័ត៌មានដើម និងយកមកពីមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា ដែលជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលមួយមានមូលដ្ឋាន នៅទីក្រុងភ្នំពេញ ។

ខណៈពេលដែលឯកសារភាគច្រើនបានដាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រួមទាំងពាក្យសុំធ្វើជាដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណីរបស់ លី ហិ ផង កាត់បានធ្វើអង្គជំនុំជម្រះមានការ កាន់ច្រឡំយ៉ាងខ្លាំងអំពីធាតុដើមនៃឯកសារដែលសរសេរឡើង ដោយ លី ហិ ផ្ទាល់ ហើយកាត់ក៏បានធ្វើឲ្យមានការកាន់ច្រឡំ ដែរ ពេលដែលកាត់និយាយនៅចំពោះមុខតុលាការនូវឯកសារ ពាក្យសុំរបស់កាត់ ។ មេធាវីរបស់ លី ហិ ឈ្មោះ អាវ៉ែន រើរើ បានស្នើថា ឯកសារទាំងនោះត្រូវតែអានដើម្បីឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណីជ្រាប ។ អាវ៉ែន បានទទួលការស្តីបន្ទោសពីសំណាក់ចៅក្រម ស៊ីលរៀ ខាតប្រាយត៍ ដោយសារតែកងខ្លះខាតនូវឯកសារ ហើយ ចៅក្រមនោះបានស្នើឲ្យ អាវ៉ែន យល់ព្រមអះអាងខ្លួនឯងថាជា សាក្សី គឺ «មានការរៀបចំដោយគ្មានរបៀបរៀបរយ» ។ លោក

អាវ៉ែន បានពន្យល់តបទៅវិញថា មានបញ្ហាក្នុងការយកឯកសារមក បកប្រែ ហើយនិយាយទៀតថា កាត់បានជួបជាមួយសាក្សីបីដង រួចទៅហើយ មុននឹងសាក្សីឡើងមកបន្តវិញនៅពេលនេះ ។ ចៅក្រម ខាតប្រាយត៍ បានបញ្ជាក់ថា កាត់និងសហការីរបស់កាត់រំពឹងថា ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងរៀបចំកិច្ចការណាមួយបានប្រសើរជាងនេះនៅ ថ្ងៃក្រោយ ។

ចៅក្រម ឡាវីវិញ បានបញ្ជាក់ពីបញ្ហានៃធាតុដើមរបស់ ឯកសារ ហើយលោក អាវ៉ែន វិញបានស្នើថា កាត់អាចយក ឯកសារជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលកាត់បានស្បថស្បែកជាមួយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាថា ឯកសារដែលកាត់បានបន្តវិញនេះ គឺពិតជាយកពីមន្ទីរស-២១មែន ។ ក្រោយមក ក្រុមការពារក្តីបាន សួរសំណួរជាច្រើនអំពីទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមករវាង លី ហិ ជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងសំណួរ ដែលសួរទៅ នន ប៉ាន់ដេល ដែរ សំណួររបស់ក្រុមការពារក្តីទៅកាន់ លី ហិ អាចមានន័យថា លី ហិ ត្រូវបានមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ផ្តល់ប្រវត្តិរូបមកកាត់ដែលធ្វើឲ្យកាត់មានគំនិតថា កាត់ត្រូវបាន ជាប់នៅមន្ទីរស-២១ តែការពិតកាត់បានជាប់នៅមន្ទីរឃុំយ៉ាង ផ្សេងទៅវិញ ។ ក្នុងកាលៈទេសៈខ្លះ ក្រុមការពារក្តីអាចមានការ ងាយស្រួលឬមិនងាយស្រួលក្នុងការសង្កេតឃើញថា មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាអាចនឹងមិនអាចមានការលម្អៀងដល់ដំណើរនៃការ ធ្វើសក្តិកម្មរបស់ លី ហិ នេះ ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបាន ចំណាយពេល១២ឆ្នាំ ដើម្បីប្រមូលនិងចងក្រងឯកសាររាប់រយ ពាន់សន្លឹកអំពីរបបខ្មែរក្រហម ហើយឯកសារទាំងនោះមាន ចំនួនគិតជាភាគរយច្រើនជាងគេបំផុតដែលប្រើសម្រាប់កាត់ទោស ខុច ដែលផ្តល់ជូនដល់អង្គជំនុំជម្រះដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជា ។ បើសិនជាមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាពិតជាមានភាព លម្អៀងពិតមែន នេះនឹងជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងដល់មជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា ។ បើតាមគំនិតខ្ញុំ គ្មានភស្តុតាងណាមួយដើម្បី បញ្ជាក់ពីការអះអាងរបស់ក្រុមការពារក្តីចំពោះការចោទប្រកាន់ថា មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានការលម្អៀងនោះឡើយ ។

ចំណុចដែលត្រូវចាប់អារម្មណ៍បំផុតនៃដំណើរការកាត់ក្តីថ្ងៃ នេះគឺពេលដែល ខុច ត្រូវបានផ្តល់ឱកាសក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹង

ការធ្វើសក្ខីកម្មរបស់ លី ហិ ។ បន្ទាប់ពីភាពច្របូកច្របល់នៃការសួរនិងឆ្លើយដែលសឹងតែគ្មាននរណាដឹងថានឹងមានរឿងអ្វីកើតឡើង ខុច បានក្រោកឈរឡើងដោយមានទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង ហើយបានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍យ៉ាងមានរបៀបរបៀបរយ ។ ខុច បានអះអាងថា ឯកសារខ្លួនចេញមកពីមន្ទីរស-២១ ព្រោះមានសេចក្តីកំណត់បំណាំមួយចំនួនធ្វើឡើងដោយកូនចៅរបស់គាត់ចំនួនពីរនាក់ដែលគាត់នៅចាំបានយ៉ាងច្បាស់ ។ ខុច បានចង្អុលបង្ហាញថា «អ៊ា ហិ» ដែលជាឈ្មោះរបស់ លី ហិ ហើយមកដល់មន្ទីរស-២១ មុនឆ្នាំ១៩៧៩នោះ ត្រូវបានដាក់ចូលក្នុងបញ្ជី «កម្ទេច» របស់មន្ទីរស-២១ ។ ឯកសារមួយផ្សេងទៀតបានបញ្ជាក់ថា «អ៊ា ហិ» ត្រូវបានដោះលែង ។

នៅក្នុងស្ថានភាពនេះ ហើយស្រដៀងគ្នាទៅនឹងស្ថានភាពនៅមន្ទីរផ្សេងទៀតដែរ ខុច បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា គ្មានអ្នកទោស

ណាម្នាក់ត្រូវបានដោះលែងទេ ហើយ ណាត ដែលជាប្រធានមន្ទីរស-២១ ដំបូងបានធ្វើបញ្ជី «ដោះលែងអ្នកទោស» ក្នុងក្លាយដើម្បីលុបលាងការសម្លាប់ដែលគ្មានការបញ្ជាពីថ្នាក់លើ ។ ខុច បាននិយាយថា «តាមរយៈឯកសារទាំងអស់នេះ បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា សមមិត្ត អ៊ា ហិ បានស្លាប់បាត់ទៅហើយ» ។ ក្នុងនាមជាអតីតក្រុកណិតវិទ្យាម្នាក់ ខុច បានបូកដកអាយុទៅតាមថ្ងៃខែឆ្នាំ ហើយបានបញ្ជាក់ថា អាយុរបស់ «អ៊ា ហិ» ដែលបានចុះនៅក្នុងបញ្ជីមិនមានលក្ខណៈស៊ីគ្នាទៅនឹងអាយុរបស់ លី ហិ ទេ ។ ខុច ក៏បានទទួលស្គាល់ថា លី ហិ បានទទួលរងនូវការឈឺចាប់ ហើយទទួលរងនូវទារុណកម្ម ប៉ុន្តែគាត់បានបញ្ជាក់ថារឿងនេះកើតឡើងនៅមន្ទីរផ្សេងក្រៅពីមន្ទីរស-២១ ។

បញ្ជីឈ្មោះអ្នកទោសដែលបានកែប្រែបានបញ្ជាក់ថា អ៊ា ហិ បានចូលដល់មន្ទីរស-២១ នៅថ្ងៃទី១០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។

នៅពេលដែលក្រុមការពារក្តីសួរ លី ហិ ថាគាត់នៅឯណានៅថ្ងៃនោះ? លី ហិ បានឆ្លើយថា គាត់កំពុងរស់នៅក្នុងស្រុកកំណើតរបស់គាត់ ។ មេធាវីការពារក្តីរបស់ លី ហិ មិនបានបញ្ជាក់ច្បាស់ ឬក៏បដិសេធថា ការដែលមានឈ្មោះ អ៊ា ហិ នៅក្នុងបញ្ជីអ្នកទោសនោះគឺពិតជា អ៊ា ហិ ដែលមាននៅក្នុងប្រវត្តិរូបនិងចម្លើយសារភាពដែលត្រូវបានយកមកបង្ហាញនៅអង្គជំនុំជម្រះពេញមួយថ្ងៃនោះឡើយ ។

នៅថ្ងៃនេះគ្មាននរណាម្នាក់សាកសួរដោយចំហពីគោលបំណងរបស់ លី ហិ ទេ ។ ម្នាក់ៗហាក់បីដូចជាយល់ថា លី ហិ ជាជនរងគ្រោះដែលមានភាពភ័យរន្ធត់និងបាក់ស្បាត ហើយគាត់បានប្រឹងអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីរំលឹករឿងរ៉ាវឡើងវិញកាលពី៣០ឆ្នាំមុន ។ បើទោះជាសក្ខីកម្មរបស់គាត់បញ្ជាក់ថា គាត់អាចមានលទ្ធភាពនឹងត្រូវបានដោះលែងពីមន្ទីរស-២១ ទៅមន្ទីរស-២៤ ហើយអាចនឹងមានលទ្ធភាពរត់រួចពីមន្ទីរស-២៤នេះក៏ដោយ ក៏នៅមានភាពស្រពេចស្រពិលថាតើអង្គជំនុំជម្រះនឹងដាក់ទម្ងន់ប៉ុណ្ណាទៅលើសក្ខីកម្ម លី ហិ ។

ដោះលែង
ថ្ងៃ 1/3/76
អ៊ា - ហិ
18/2
ស្នងការកម្មវិធី
ស្នងការកម្មវិធី

1. កម្ម ខា ។ លី ។
ក្នុងថ្ងៃពុធក្តី ឃុំវិញក្តី (ក្នុង 18 តុលា ២៥ ។
៤/1៨ មន្ទីរផ្សេង ៧៧ កម្ម ០៩/២៥ ។

2. 1970 : ៧/១១/៧៩ ។

28. 8. 72: ក្នុងប្រវត្តិ ។ ឈ្មោះ ៧/១១/៧៩ ។
11. 72: ៧/១១/៧៩ ។

4. 73: ១១/៧៩/៧៩ ។

1974 : ក្នុង ៧/១១/៧៩ ។ ៧/១១/៧៩ ។
៧/១១/៧៩ : ៧/១១/៧៩ ។

11. 74 : ៧/១១/៧៩ ។

7- 75 : ៧/១១/៧៩ ។
8- 75 : ៧/១១/៧៩ ។ ៧/១១/៧៩ ។
៧/១១/៧៩ ។

មកដល់ថ្ងៃទី 15 អាសយដ្ឋាន ៧/១១/៧៩ ។
ស្នងការកម្មវិធី
ប្រវត្តិរូបរបស់ អ៊ា ហិ នៅមន្ទីរស-២១

អក្សរសិល្ប៍ដែលរស់រានមានជីវិត

ស្រដៀងគ្នាទៅនឹងអក្សរសិល្ប៍របស់ជនជាតិដើមភាគតិច បន្ទាប់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដើមភាគតិច មនុស្សម្នាក់ៗសុទ្ធតែមើលឃើញអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរដែលរស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ជាផ្នែកមួយនៃការព្យាយាមរបស់អ្នកនិពន្ធមួយចំនួនដើម្បីប្រាប់ពិភពលោកអំពីទំហំនៃការបំផ្លិចបំផ្លាញដែលអ្នកនិពន្ធទាំងនោះ និងប្រជាជនរបស់គេបានឆ្លងកាត់។ អក្សរសិល្ប៍នេះ គឺជាកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់អ្នកនិពន្ធទាំងឡាយដើម្បីអះអាងបញ្ជាក់ខ្លួនឯង និងប្រាប់ពិភពលោកទាំងមូលថា ការបំផ្លិចបំផ្លាញដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដែលបានកើតឡើងគឺជាការពិត ហើយការរលឹចចាប់ដែលគេបន្តទ្រាំទ្របាន ផ្តល់យុត្តិធម៌។ ក្នុងលក្ខណៈនេះ សកម្មភាពនៃការសរសេរនិពន្ធបាន ក្លាយជាផ្នែកមួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងដំណាក់កាលនៃការព្យាបាល របួសសម្រាប់អ្នកនិពន្ធ ហើយនឹងអ្នកអានដែលជាជនជាតិកម្ពុជា ទាំងឡាយ ព្រោះថាការសរសេរពិតគឺជាការតស៊ូដំណើរការ មួយក្នុងការទ្រាំទ្រការរលឹចចាប់។ តាមរយៈដំណើរការនៃការសរសេរ ការចងចាំទាំងឡាយអំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ មានសភាពមិន សូវធ្ងន់ធ្ងរនិងស្រពេចស្រពិលដូចមុនទេ។ ម៉្យាងវិញទៀត អ្នកនិពន្ធ ទាំងនោះមើលឃើញអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ថាជាសារធាតុមួយ ដែលមានចំណុចចាប់ផ្តើម និងមានទីបញ្ចប់ដែលអាចរៀបរាប់ នៅរាល់សម័យកាលទាំងមូលបានតាមពេលវេលា។

ភាពជោគជ័យនៃដំណើរការនេះត្រូវបានផ្អែកទៅលើការឆ្លើយ តបជាទូទៅរបស់ពិភពលោកទាំងមូលចំពោះសក្ខីកម្មរបស់អ្នកនិពន្ធ ទាំងនោះ។ ក្នុងកាលបរិច្ឆេទលាក់បាំងនូវអត្តសញ្ញាណនិងសន្តិសុខ របស់យើង ប្រសិនបើយើងបំផ្លិចបំផ្លាញសាក្សីរបស់អ្នកនិពន្ធ និង មិនទទួលស្គាល់នូវអ្វីដែលជនរងគ្រោះបាននិយាយ នេះមានន័យថា យើងបានផ្តល់នូវឱកាសតិចតួចដល់ជនរងគ្រោះក្នុងការទទួលបាន មកវិញនូវការសរសេរស្មើគ្នា និងការបន្តជីវិតរបស់គាត់ទៅកាន់ ភាពគួរស្រាលទៅថ្ងៃមុខ។ ភាពស្ងួតត្រង់របស់ជនរងគ្រោះ និង កំហុសរបស់ជនដែល ត្រូវបានមើលឃើញក្នុងចំណោមសាធារណជន

ទូទៅជាមុនសិន មុននឹងជនរងគ្រោះទទួលស្គាល់ពេញលេញថា ភាពរលឹចចាប់នេះគឺមិនមែនជាទណ្ឌកម្មដែលសមទទួលបាននោះទេ សម្រាប់បទឧក្រិដ្ឋដែលជនដែលធ្លាប់បានប្រព្រឹត្ត។

ក្នុងនាមជាអ្នកអានម្នាក់ យើងត្រូវប្រឈមមុខជាមួយនឹង កិច្ចការជាច្រើន។ តើយើងអាចធ្វើបានដោយវិធីណាចំពោះមនុស្ស ដែលបានប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋដែលធ្វើឲ្យអ្នកនិពន្ធទាំងអស់នោះ បាន ឆ្លងកាត់ ដើម្បីយល់ដឹងអំពីរឿងហេតុដ៏រលឹចចាប់ គ្រោះទុក្ខក្សនិង អំពើកាប់សម្លាប់? ភាពដាច់ដោយឡែកពីគ្នារវាងអ្នកនិពន្ធនិង សាធារណជនទូទៅគឺមានភាពស្មុគស្មាញណាស់ដោយអសមត្ថភាព របស់អ្នកនិពន្ធដែលមានទេពកោសល្យបំផុត ដើម្បីថ្លែងអំពីភាព ព្រៃផ្សៃនៃការកាប់សម្លាប់និងការសម្លាប់មិនរើសមុខទៅលើប្រជាជន ស្មុគត្រង់រាប់រយពាន់នាក់ ដែលមិនអាចបំភាន់បានចំពោះអ្វីដែល បានជួបប្រទះ។ ប្រការនេះប្រហែលជាអាចពន្យល់បានពីមូលហេតុ ដែលថាហេតុអ្វីបានជាជនរងគ្រោះនិយាយតិចតួចក្នុងក្រាមីបូស ក្រោយពីប្រទេសត្រូវបានរំដោះ ហើយជនរងគ្រោះហាក់បីដូចជា មានភាពស្ងប់ស្ងាត់ ហើយក៏មិនអាចនិយាយប្រាប់អ្នកផ្សេងដែល មិនបានឆ្លងកាត់ព្រឹត្តិការណ៍រលឹចចាប់នូវអ្វីដែលគាត់បានជួបប្រទះ ដែរ។ ដូចដែលបានបកស្រាយនៅក្នុងកំណាព្យ ហើយមើលទៅ

ហាក់បីដូចជាមានភាពបង្ខំតបង្ខំដង និងសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ របស់ជនរងគ្រោះដងដើម្បីនិយាយ និងធ្វើជាសាក្សីចំពោះបទ ទុក្ខដ្ឋ ដែលគាត់បានជួបប្រទះនិងបានរងគ្រោះ ។

ក្នុងនាមជាសិល្បករ អ្នកនិពន្ធទាំងនោះចង់និយាយច្រើន ដែលធ្វើឲ្យយើងមានភាពឆ្ងាយស្រួលក្នុងការយល់ ។ រូបភាពដែល ជនរងគ្រោះចង់ចាំនៅក្នុងចិត្តត្រូវបានបង្ហាញដ៏ធំធេង ។ សេចក្តីត្រូវការក្នុងការធ្វើទំនាក់ទំនង គឺមានសារសំខាន់ជាងរូបភាព នៅក្នុងចិត្តនោះទៅទៀត ។ ហេតុដូច្នោះហើយ អ្នកនិពន្ធហាក់បីដូច ជាត្រូវបានបង្ហាញឲ្យឮកឡើងវិញនូវភាពយឺតយ៉ាវពីអតីតកាល ។ តាមរយៈការសរសេរ អ្នកនិពន្ធបានវិលត្រឡប់ទៅកាន់ទឹកដីនៃ ដែលឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួនបានស្លាប់ ហើយរាល់ការវិលត្រឡប់ទៅ កាន់ភាពយឺតយ៉ាវនេះកាន់តែមានភាពជិតទៅៗ ពេលដែលនិយាយ និងធ្វើជាសាក្សីកម្ម ។

អ្នកនិពន្ធដែលរៀបរាប់នៅពេលនេះបានមកដល់សហរដ្ឋ អាមេរិកក្នុងនាមជាជនរងគ្រោះក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ អត្ថន័យដែល

អ្នកនិពន្ធទាំងនោះរៀបរាប់នៅក្នុងកំណាព្យ គឺជាបទបុរាណដែល មានប្រភពរហូតដល់សតវត្សរ៍ទី១៦៦ ណោះ ។ ដោយសារតែរបប ប៉ុល ពត មិនបានផ្តល់ការអប់រំដល់ប្រជាជន អ្នកនិពន្ធខ្លះបានរៀនពី បទបុរាណនេះនៅពេលដែលអ្នកទាំងនោះរស់នៅជំរុំជនភៀសខ្លួនក្នុង ទឹកដីថៃ ក្រោយពីគាត់បានគេចខ្លួនពីប្រទេសកម្ពុជា ។ ការដែល អ្នកនិពន្ធស្រើសរើសបទបុរាណទាំងនោះ គឺមានន័យថាគាត់មាន បំណងចង់ថែរក្សានូវវប្បធម៌សិល្បៈ ដែលបានបាត់បង់កាលពី ជំនាន់ប៉ុល ពត ឡើងវិញ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ភាពស្មោះស្ម័គ្រទៅនឹង អតីតភាពអាចបញ្ជាក់បានថាជាការបង្ហាញនូវការបូជាកាយចិត្ត ចំពោះគ្រួសារ លោកគ្រូអ្នកគ្រូ និងមិត្តភក្តិដែលមិនមានសំណង បានរួចរស់ជីវិត ។ ដូច្នោះ តាមរយៈការថែរក្សាសណ្ឋានសិល្បៈ បុរាណ តាមរយៈអក្សរសិល្ប៍ រាំ ប្តូចម្នាក់នៅតាមប្រាសាទបាយ័ន ជាដើម សិល្បករបាននិយាយទៅកាន់អ្នកស្លាប់ក្នុងគោលបំណង ដើម្បីសងគុណដល់អ្នកទាំងនោះដែលបានស្លាប់ ហើយការធ្វើបែប នេះគឺដើម្បីនិយាយជំនួសឲ្យអ្នកស្លាប់ផងដែរ ។ **ចច ឌីហ្គាន**

ដំណឹងស្តីអំពីប្រសូលឈ្មោះ គង់ មិត

នាងខ្ញុំឈ្មោះ គង់ មិត ហើយ ៦២ឆ្នាំ រស់នៅភូមិព្រិច ឃុំទ្រាល ស្រុកបារាយណ៍ ខេត្តកំពង់ធំ មាន ឪពុកឈ្មោះ ម៉ុន ជាជនជាតិ បារាំង និងម្តាយឈ្មោះ កែវ វ៉ាត់ ។ នាងខ្ញុំសូមប្រកាសស្តីអំពីប្រសូលឈ្មោះ គង់ មិត ដែលបានបាត់ខ្លួននៅក្នុងរដ្ឋប្រហារទម្លាក់ សម្តេច សីហនុ ឆ្នាំ១៩៧០ ។ ប្រហែលជាឆ្នាំ១៩៧៧ ខ្ញុំបានទទួលដំណឹងពីអ្នកភូមិដែលរស់នៅខណ្ឌស្ទឹងមានជ័យ ថា គង់ មិត បានមករកម្តាយរបស់គាត់ កែ វ៉ាត់ ដែលមានមុខរបរលក់ថ្នាំ ។ ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំមិនដែលបានទទួលដំណឹងអ្វីពី គង់ មិត ទៀតទេ ។

ដូច្នេះប្រសិនបើប្អូនប្រសូលបានឮ ឬបានអានសេចក្តីប្រកាសនេះ សូមមករកបងតាមអាសយដ្ឋានខាង លើ ឬតាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០ ១២ ៧៨៧ ៥៧៥, ០ ១២ ៤៩៩ ០៧១, ០ ៩២ ៥៦៣ ០ ០៧ ។ សូមអរគុណ ។

សេចក្តីប្រកាសស្តីអំពីប្រសូលឈ្មោះ វ៉ាន់ រ៉ូ

នាងខ្ញុំឈ្មោះ ជួប រ៉េម ហើយ ៧១ឆ្នាំ រស់នៅភូមិសាមគ្គី ឃុំអង្គរជ័យ ស្រុកអង្គរជ័យ ខេត្តកំពង់ធំ ។ នាងខ្ញុំសូមប្រកាសស្តីអំពីប្រសូលឈ្មោះ វ៉ាន់ រ៉ូ ដែលសព្វថ្ងៃមានអាយុប្រហែល៣៨ឆ្នាំ បានបាត់ខ្លួននៅឆ្នាំ១៩៧៥ ។ នៅពេលនោះ វ៉ាន់ រ៉ូ ត្រូវបានប្រធានភូមិ ឈ្មោះ គៀន បញ្ជូនឲ្យធ្វើស្រែអំបិលនៅកែប ។ ក្រោយមកទៀត ខ្ញុំបានទទួលដំណឹងពីម្តាយមីនរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ វ៉ាន់ សៀន ថាគាត់បាន ជួបជាមួយ វ៉ាន់ រ៉ូ ម្តងនៅក្បែរហោងទឹកត្រីមួយ ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ខ្ញុំមិនដែលបានទទួលដំណឹងអ្វីពី វ៉ាន់ រ៉ូ ទាំងអស់ ។

ដូច្នេះបើកូនបានដំណឹងនេះ សូមមកជួបម្តាយនៅភូមិឃុំខាងលើ ឬទំនាក់ទំនងតាមរយៈមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមទូរស័ព្ទ លេខ (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ។ សូមអរគុណ ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងបរិបទសកលលោក

សេចក្តីផ្តើម

សូមគោរពលោកក្រុមអ្នកក្រុម អ្នកស្រាវជ្រាវ អ្នករដ្ឋបាល និងមិត្តភក្តិទាំងអស់ជាទីមេត្រី ។ ថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃដ៏សប្បាយរីករាយជាទីបំផុតដែលខ្ញុំមានឱកាសចូលរួមជាមួយអ្នកទាំងអស់គ្នា ខណៈពេលដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានប្រប្រាប់កម្មវិធីសិក្សារបស់សាលានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ វាក្របបណ្តុះបណ្តាលក្រុមប្រៀននេះ បានសម្គាល់នូវព្រឹត្តិការណ៍ដ៏មានសារៈសំខាន់លើកទីមួយនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រអប់រំរបស់កម្ពុជា ។ ខ្ញុំមានកិត្តិយសក្នុងការចែករំលែកបទពិសោធន៍នេះជាមួយអ្នកទាំងអស់គ្នា ។ ប៉ុន្តែឆ្នាំមិធីយុវប្រជុំនានានៅទីនេះលោក ឌី ខាំបូលី បានមកធ្វើការជាមួយខ្ញុំនៅឯសកលវិទ្យាល័យកុងឌងដៀ ក្នុងទីក្រុងម៉ុងរ៉េអាល់ ប្រទេសកាណាដា ។ យើងបានធ្វើការលើសេចក្តីព្រាងប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជាភាសាអង់គ្លេស ។ លោក ឆាន់ យុ ឆាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបញ្ជូន បូលី ឲ្យមកធ្វើកិច្ចការនេះជាមួយខ្ញុំ ។ អស់រយៈពេលជិត១៣សប្តាហ៍ គឺមានរយៈពេលជិតពេញមួយឆមាស បូលី និងខ្ញុំបានចំណាយពេលជាច្រើនម៉ោងរៀនរាល់សប្តាហ៍នៅក្នុងការិយាល័យរបស់ខ្ញុំ ពិនិត្យមើលយ៉ាងដិតដល់និងធ្វើការកែតម្រូវទៅលើអត្ថបទ ។ អាកាសធាតុក្រុងកុងឌងខ្ពស់ និងខ្វែរក្នុងកំពុងតែចូលមកដល់ បានចូលមកជួបអាកាសធាតុក្តៅនាខែកញ្ញាយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ ស្លឹកឈើបានប្រទេសជាពណ៌ក្រហមនិងពណ៌លឿងមាស បន្ទាប់មកក៏ជ្រុះចុះមកលើដី ។ ព្រិលនិងភ្លៀងទឹកកកបានថយចុះ ។ បូលី បានពាក់អាវុយជាន់ហើយមួយជាន់ទៀតដើម្បីរក្សាកម្ដៅពេលធ្វើដំណើរទៅសកលវិទ្យាល័យកុងឌងដៀ ដែលមានចម្ងាយឆ្ងាយនិងផ្លូវអិល ។ បូលី ញ៉ាំងយ៉ាងច្រើនដើម្បីបង្កើនកម្លាំង ។ ជាចុងក្រោយ បូលី បានឆ្លងកាត់រាល់ទប់សក្តាទាំងអស់ ហើយថ្ងៃនេះយើងកំពុងតែពិភាក្សាគ្នា ថាតើត្រូវដាក់សៀវភៅរបស់ បូលី នៅក្នុងបរិបទនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នៅក្នុង

ពិភពលោកដោយរបៀបណា ។

ការប្រៀននៅក្នុងស្ថានភាពអាណាដា - ការប្រៀននៅក្នុងស្ថានភាពកម្ពុជា

ខ្ញុំរស់នៅនិងប្រៀននៅក្នុងប្រទេសកាណាដា ។ បើយលើស្តង់ដាររបស់ប្រទេសកម្ពុជា កាណាដា គឺជាប្រទេសអ្នកមាន ។ យើងភាគច្រើនមានមូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ ជម្រកសមរម្យ សម្លៀកបំពាក់ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន ។ យើងអាចទទួលបានថ្នាំពេទ្យនិងវេជ្ជបណ្ឌិតល្អៗ ។ យើងផ្តល់ការអប់រំដល់កូនចៅយើងនិងបញ្ជូនកូនប្រុសកូនស្រីយើងជាច្រើនទៅសិក្សានៅតាមមហាវិទ្យាល័យនិងសកលវិទ្យាល័យនានា ដើម្បីយកសញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់ដូចជា ផ្នែកមនុស្សជាតិ វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម វិស្វកម្ម ពាណិជ្ជកម្ម និងវិទ្យាសាស្ត្រខាងជីវសាស្ត្រ ។

នៅក្នុងវិស័យនយោបាយ យើងដែលជាប្រជាជនកាណាដាមានសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ច ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់កាណាដាស្តីពីសិទ្ធិនិងសេរីភាព ។ នៅក្នុងច្បាប់របស់កាណាដា ធម្មនុញ្ញនេះបានផ្តល់ឲ្យយើងនូវសិទ្ធិសំខាន់ៗមួយចំនួនដូចជា :

- ១) សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការប្រព្រឹត្តមកលើស្មើគ្នា
- ២) សិទ្ធិដើរហើរដោយសេរីនៅជុំវិញកាណាដា
- ៣) សិទ្ធិក្នុងការគិតដោយសេរី
- ៤) សិទ្ធិក្នុងការបញ្ចេញមតិដោយសេរី
- ៥) សិទ្ធិក្នុងការគោរពជំនឿសាសនា ដោយគ្មានការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ
- ៦) សិទ្ធិក្នុងការប្រមូលផ្តុំដោយសន្តិភាព
- ៧) សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានលិខិតឆ្លងដែន សម្រាប់ការធ្វើដំណើរជាអន្តរជាតិ
- ៨) សិទ្ធិក្នុងការបោះឆ្នោត និងសិទ្ធិឈរឈ្មោះឲ្យគេបោះឆ្នោតឲ្យ ។

យើងក៏មានកាតព្វកិច្ចដូចគ្នាទៅ :

១) យើងត្រូវយល់និងគោរពច្បាប់របស់កាណាដា ។

២) យើងត្រូវគោរពសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ពេលយើងបង្ហាញ ទស្សនៈរបស់យើងដោយសេរី ។

៣) យើងមានកាតព្វកិច្ចត្រូវជួយមនុស្សផ្សេងទៀតនៅក្នុង សហគមន៍របស់យើង ។

៤) យើងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យអនុវត្តការរើសអើង ឬបង្កអំពើអយុត្តិធម៌ទៅលើអ្នកដទៃ ។

៥) យើងមានកាតព្វកិច្ចត្រូវបង់ពន្ធទៅលើប្រាក់ចំណូល ទៅឱ្យអាជ្ញាធរខេត្ត និងរដ្ឋាភិបាលសហព័ន្ធរបស់យើង ។

៦) ក្នុងករណីសង្គ្រាមឬជម្លោះស៊ីវិល យើងអាចត្រូវបាន កេណ្ឌឱ្យប្រើនៅក្នុងកងទ័ពរបស់ប្រទេសកាណាដា ។

យើងពង្រឹងសិទ្ធិនិងកាតព្វកិច្ចរបស់យើងនៅក្នុងប្រព័ន្ធ អប់រំរបស់យើង ។ សាលានៅក្នុងប្រទេសកាណាដា បង្រៀនសិស្ស អំពីសីលធម៌វិជ្ជា កេរដំណែលជាតិ សីលធម៌ពលរដ្ឋ និងអត្តសញ្ញាណ ជាតិរបស់យើងដែលមានឈ្មោះខ្ពស់ត្រដែត ។ តើវាមានន័យ យ៉ាងដូចម្តេច?

១) សីលធម៌វិជ្ជាបង្រៀនអំពីតម្លៃនៃជីវិត និងកិត្យានុភាព របស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ។

២) កេរដំណែលរបស់កាណាដាសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការវិវត្ត នៃសិទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនិងការធានាចំពោះបុគ្គលប្រឆាំងនឹង អំណាចផ្តាច់ការរបស់រដ្ឋាភិបាល ឬប្រឆាំងទៅនឹងការធ្វើទុក្ខ បុកម្នេញពីសំណក់ប្រជាជនកាតច្រើន ។

៣) នៅក្នុងវគ្គសិក្សាពីពលរដ្ឋវិជ្ជា សិស្សសិក្សាអំពីសារៈ សំខាន់ ក្នុងនាមជាប្រជាពលរដ្ឋម្នាក់នៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ មួយ ។

៤) កេរដំណែលជាតិរបស់កាណាដា សង្កត់ធ្ងន់ទៅលើនីតិវិធី នៅក្នុងសង្គមកាណាដា ដែលជាកន្លឹះក្នុងការការពារសិទ្ធិ និង សេរីភាពរបស់បុគ្គល ដោយជំរុញសិស្សឱ្យធ្វើការប្រៀបធៀប រវាងប្រព័ន្ធនយោបាយប្រជាធិបតេយ្យ និងប្រព័ន្ធនយោបាយ មិនមែនប្រជាធិបតេយ្យ ។

ការបង្រៀនអំពីប្រវត្តិវិទ្យានិងសង្គមវិទ្យានៃអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍នៅក្នុងប្រទេសកាណាដា បានពង្រឹងតម្លៃទាំងនេះ

វាគ្មិនជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាល អប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍

ឡើងវិញ ។ នៅពេលចាប់ផ្តើមបង្រៀនសិស្សអំពីសិទ្ធិមនុស្ស អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងៗទៀត ត្រូវត្រូវបង្ហាញសេចក្តីស្មោះត្រង់ប្រកបដោយបញ្ញាញាណ និង សេចក្តីគ្រាហនប្រកបដោយសីលធម៌ ។ មិនមានប្រទេសឬសង្គម ណាមួយដែលមិនដែលជួបប្រទះការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សទាល់ តែសោះនោះទេ ។ ប្រទេសកាណាដាក៏ដូចគ្នាដែរ ។ ត្រូវត្រូវតែ បង្ហាញនូវពេលវេលាទាំងឡាយក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រកាណាដា នៅពេលភាពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់កាណាដាត្រូវបានបំភ្លេចចោល ឬបោកប្រាស់ ដោយសារតែការប្រព្រឹត្តខុសជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ របស់សមាជិកនៃក្រុម ដោយផ្អែកទៅលើពូជសាសន៍ សាសនា វប្បធម៌ ភាសា ភេទ ឬទស្សនៈនយោបាយ ។ កាណាដាបានចាប់ ជនជាតិកាណាដាដើមកំណើតដប៉ុន្តែដាក់ក្នុងជំរុំខ្លួន ហើយបានរឹប អូសទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គេនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃសង្គ្រាមលោក លើកទីពីរ ដោយផ្អែកទៅលើការសង្ស័យទាំងស្រុងថា អ្នកទាំងនេះ នឹងសហការជាមួយប្រទេសជប៉ុន ។ កាណាដាមិនបានផ្តល់ឱកាស ឱ្យអ្នកទាំងនេះការពារខ្លួននៅក្នុងតុលាការតាមផ្លូវច្បាប់នោះទេ ។

ជួនកាលរដ្ឋាភិបាលកាណាដាបានបង្ខំកូនក្មេងជនជាតិដើមឲ្យរៀននៅក្នុងសាលាមួយប្រភេទដែលក្មេងទាំងនេះមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យនិយាយភាសាកំណើតរបស់ខ្លួន ហើយលក្ខខណ្ឌសុខភាពមិនល្អទើបបណ្តាលឲ្យគេជាច្រើនកើតជំងឺរលាកថ្លា យើងបានបង្រៀនកូនចៅរបស់យើងថា យើងបានធ្វើអំពើទាំងនេះ ហើយយើងនឹងមិនធ្វើអំពើទាំងនេះម្តងទៀតឡើយ ។

ខ្ញុំបានសង្ខេបអំពីតម្លៃមួយចំនួនដែលបានតម្រង់ទិសដៅដល់សង្គមកាណាដា ។ តើតម្លៃទាំងនេះមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងសង្គមកម្ពុជាពេលបច្ចុប្បន្នដែរឬទេ? តើភាពមានទ្រព្យសម្បត្តិរបស់កាណាដានិងភាពក្រីក្ររបស់កម្ពុជាធ្វើឲ្យតម្លៃរបស់ប្រទេសកាណាដាមានទំនាក់ទំនង ឬមិនមែនស្របសម្រាប់គ្រូបង្រៀនកម្ពុជា និងរបៀបដែលអ្នកទាំងនោះបង្រៀនដែរឬយ៉ាងណា? ជាបុគ្គល ខ្ញុំបដិសេធចំពោះការអះអាងនឹងជំនឿដែលថា ជាគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្ស គឺមានលក្ខណៈជាសកលហើយត្រូវអនុវត្តជាសកល ។ ខ្ញុំជឿថា ស្ត្រីគួរមានសិទ្ធិស្មើនឹងបុរសហើយក្រុមភាគតិចផ្នែកនយោបាយនិងសាសនាត្រូវទទួលបានសេរីភាពពលរដ្ឋ និង

នយោបាយ ។ ខ្ញុំជឿថា សិទ្ធិមនុស្សមិនមែនជាបាតុភូតវប្បធម៌ទេ ។ វប្បធម៌ក៏គ្មានតម្លៃជាសីលធម៌ខ្ពស់ជាងសិទ្ធិមនុស្សដែរ ដោយផ្អែកទៅលើកិត្យានុភាពរបស់បុគ្គលនីមួយៗ ។ សិទ្ធិរបស់ក្រុមមិនមែនសំខាន់ជាងសិទ្ធិរបស់បុគ្គលនោះទេ ។ ក្រុមដែលមិនត្រូវបានគោរពដូចជា ស្ត្រី មនុស្សក្នុងវណ្ណៈទាប ឬមនុស្សក្រៅវណ្ណៈក្នុងសង្គមសាសនាព្រាហ្មណ៍ មិនត្រូវទទួលបាននូវការដាក់កំហិតទៅលើតួនាទី បុព្វសិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចនោះទេ ។ ហើយតម្លៃរបស់ខ្ញុំ បង្ហាញអំពីការបង្រៀនពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងបរិបទសកលលោក ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី តម្លៃរបស់ខ្ញុំមិនមែនចាំបាច់ត្រូវតែជាតម្លៃរបស់អ្នកនោះទេ ។ អ្នករស់នៅនឹងបង្រៀននៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា អ្នកដឹងច្រើនជាងខ្ញុំឆ្ងាយណាស់អំពីតម្រូវការនិងការបង់ប្រាក់របស់ប្រជាជនកម្ពុជា ។ ខ្ញុំនឹងមិនដាក់តម្លៃរបស់ខ្ញុំឲ្យអ្នកទាំងអស់គ្នាទទួលយកទេ ។ សុំនូវការរស់នៅនៅថ្ងៃនេះ គឺត្រូវបានរៀបរៀងឡើង ដើម្បីស្វែងរកវិធីដ៏ល្អបំផុតក្នុងការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមទៅឲ្យប្រជាជនកម្ពុជា ។ យើងនឹងរៀនទាំងអស់គ្នាក្នុងនាមជាដៃគូនៅក្នុងកិច្ចសន្ទនានេះ ។ ការស្តាប់គ្នានិងការចែករំលែកគ្នាទៅវិញទៅមកនឹងជួយឲ្យយើងទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការសន្ទនាប្រកបដោយភាគរភាពនេះ ។ យើងនឹងនិយាយទៅកាន់គ្នាទៅវិញទៅមក ដោយមិនបានដឹងតាំងពីដំបូងមកថា តើការសន្ទនារបស់យើងនឹងឆ្ពោះទៅកាន់ទិសដៅណាមួយ ។ ដូចជា ព្រឹម្តី ឡឺវី ដែលជាអ្នកនៅរស់រានមានជីវិតពីជំរំពលកម្ម និងជំរំសម្លាប់មនុស្សនៅអូសស៊ូប និងជាអ្នកដែលសរសេរប្រវត្តិដ៏ល្បីល្បាញបំផុតមួយអំពីហូឡូឡូស៍ យើងអាចនិយាយទៅកាន់គ្នាទៅវិញទៅមកបាន ។ ឥឡូវនេះ យើងនឹងចាប់ផ្តើមចូលប្រធានបទ និងសិក្សាទាំងអស់គ្នាអំពី «អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងបរិបទសកលលោក» ។

តើអ្វីទៅជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍? តើអ្វីទៅជាអំពើទង្រឹកម្តងគ្នា?

បើតាមខ្ញុំយល់ វិធីសាស្ត្ររបស់ខ្ញុំនៅថ្ងៃនេះត្រូវតាក់តែងឡើងទៅតាមតម្រូវការរបស់អ្នកទាំងអស់គ្នា ។ អ្នកបង្រៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៩) នៅ

ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ កិច្ចការរបស់ខ្ញុំ គឺដាក់បទពិសោធន៍របស់ ប្រទេសកម្ពុជាទៅក្នុងបរិបទសកលលោក អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍បានដាស់ ការចងចាំឡើងវិញនូវការកាប់សម្លាប់ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំនៅក្នុង សតវត្សរ៍ទី២០ នេះ ដូចជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទៅលើជន ជាតិអាមេរិក ។ នៅក្នុងប្រទេសទូទៅ ជនជាតិអ៊ុយក្រែននៅក្រោម របបស្តាលីនក្នុងសហភាពសូវៀត ការសម្លាប់រង្គាលទៅលើជន ជាតិជ្វីហ្វក្រោមរបបអ៊ីត្លេនៅទ្វីបអឺរ៉ុប និងការសម្លាប់ជនជាតិ ទូកស៊ីនៅក្នុងប្រទេសរ៉ូម៉ង់ ។ ទោះជាពាក្យ «ប្រល័យពូជសាសន៍» ទើបតែត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយលោក រ៉ាហ្គាល់ លីម៉ាតិន នៅក្នុង ទសវត្សរ៍៤០ ក៏ដោយ ក៏ព្រឹត្តិការណ៍ដែលមានអត្ថន័យរបៀបនេះ បានកើតមានឡើងទាំងពីដើមដំបូងនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ។

មានហេតុផលជាច្រើនក្នុងការសម្លាប់មើលឲ្យកាន់តែជិត ទៅលើដើមកំណើតនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។ ទីមួយ មាន មនុស្សតិចណាស់ដែលទទួលស្គាល់ថា អំពើនេះត្រូវបានអនុវត្តនៅ ក្នុងពេញមួយរយៈកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ និងនៅគ្រប់ទីកន្លែងទាំង អស់នៃពិភពលោក ។

សូមចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងការពិតដែលថា «អំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍» គឺជាបទឧក្រិដ្ឋនៅក្រោមច្បាប់អន្តរជាតិ ។ វាត្រូវ បានកំណត់និយមន័យនៅក្នុងមាត្រា២ នៃអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ស្តីពីការបង្ការ និងការផ្តន្ទាទោសបទឧក្រិដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ ដែល ត្រូវបានស្នើឡើងនៅឆ្នាំ១៩៤៨ ដោយការបោះឆ្នោតរបស់ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ អនុសញ្ញានេះត្រូវបាន ដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ ដោយការផ្តល់សច្ចាប័នពីសំណាក់ ប្រទេសជាច្រើននៅឆ្នាំ១៩៥១ ។ ដូច្នោះ តើមាត្រា២នៃអនុសញ្ញា នេះនិយាយថាម៉េច ។ ខាងក្រោមនេះ គឺជាអត្ថន័យនៃអនុសញ្ញា ជាប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ :

មាត្រា២

នៅក្នុងអនុសញ្ញានេះ ពាក្យប្រល័យពូជសាសន៍មានន័យថា ជាអំពើណាមួយក្នុងចំណោមអំពើទាំងប៉ុន្មានខាងក្រោមនេះ ហើយ ដែលត្រូវតែបានធ្វើឡើងក្នុងបំណងបំផ្លាញទាំងស្រុង ឬមួយផ្នែក នៃក្រុមជាតិមួយ ជនជាតិមួយ ពូជសាសន៍មួយ ឬក្រុមសាសនា

មួយដូចជា :

- ក) សម្លាប់សមាជិកទាំងឡាយនៅក្នុងក្រុម
- ខ) បង្កការខូចខាតផ្នែកសរីរាង្គកាយ ឬផ្នែកសតិបញ្ញា ដល់សមាជិកទាំងឡាយនៅក្នុងក្រុម
- គ) បង្កឡើងដោយចេតនានូវស្ថានភាពរស់នៅរបស់ក្រុម ដែលនាំដល់ការបំផ្លិចបំផ្លាញរូបរាងកាយក្រុមទាំងមូល ឬក៏មួយ ផ្នែក
- ឃ) ដាក់បង្ខំនូវវិធានការនានា សំដៅរារាំងកំណើតពលក ទៅក្នុងក្រុម
- ង) ផ្ទេរទាំងបង្ខំនូវកុមារ របស់ក្រុមមួយទៅក្រុមមួយ ទៀត ។

និយមន័យនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍របស់អង្គការ សហប្រជាជាតិ គឺជាលទ្ធផលនៃការធ្វើសម្បទានឲ្យគ្នាទៅវិញទៅ មកក្នុងចំណោមប្រទេសមហាអំណាច ក្នុងអំឡុងពេលនៃសង្គ្រាម ត្រជាក់ ។ អនុសញ្ញាដាក់អំពើទាំងឡាយថាជាបទឧក្រិដ្ឋ ដើម្បី ស្វែងរកការបំផ្លាញទៅលើក្រុមជាតិមួយ ជនជាតិមួយ ពូជសាសន៍ មួយ ឬក្រុមសាសនាមួយតែប៉ុណ្ណោះ ។ អនុសញ្ញានេះបានដក ចេញនូវក្រុមផ្សេងៗទៀតដូចជា ក្រុមសេដ្ឋកិច្ច ក្រុមនយោបាយ និងក្រុមសង្គមជាដើម ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ក្រុមទាំងនេះឥឡូវនេះ ស្ថិតនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ដែលជាប់ ទាក់ទងទៅនឹង «ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ» ។ លក្ខន្តិកៈ នេះរួមបញ្ចូលទាំងអំពើឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយដូចជា ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ការសម្លាប់រង្គាល ការនិរទេស និងការរំលោភដោយផ្អែកទៅលើ ក្រុមនយោបាយឬសង្គមដែលមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធនិងធំធេង ។

រដ្ឋអាជ្ញាប្រចុប្បន្នចូលចិត្តកាត់ទោស «ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹង មនុស្សជាតិ» ជាង «ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍» ។ នេះគឺដោយ សារថា ការកាត់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ជា កិច្ចការដ៏លំបាកបំផុតដែលគេមិនដែលជួបប្រទះ ។ តម្រូវការ គន្លឹះសម្រាប់កាត់ទោសអ្នកណាម្នាក់នៅក្រោមអនុសញ្ញារបស់ អង្គការសហប្រជាជាតិ គឺភ័ស្តុតាងដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ដែល បង្ហាញថា ជនដែលមានបំណងឧក្រិដ្ឋក្នុងការបំផ្លាញទាំងស្រុង មួយឬដោយផ្នែក ។ ប្រសិនបើជនដែលបន្ទូលទុកនូវឯកសារ

បន្តព្យាបាលបំណងទុក្ខដ្ឋរបស់ខ្លួន កិច្ចការនេះនឹងមានលក្ខណៈងាយស្រួលជាងច្រើនណាស់ ។ ប៉ុន្តែភាពខ្លាំងរបៀបនេះកម្រមានណាស់ ។ ដូច្នោះ រដ្ឋអាជ្ញាធរនៃករណីបទទុក្ខដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ជាញឹកញាប់ត្រូវកសាងបំណងទុក្ខដ្ឋរបស់ជនដែលពិសេសកម្មភាពទាំងឡាយរបស់ជនដែល ហើយកិច្ចការនេះមានការលំបាកណាស់នៅក្នុងតុលាការ ។ វាមានលក្ខណៈសាមញ្ញច្រើនជាងនៅក្នុងការបន្តព្យាបាលធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ការសម្លាប់រង្គាល និងការនិរទេសដែលធ្វើឡើងចំពោះបុគ្គល ដោយផ្អែកទៅលើសមាជិកភាពរបស់គេនៅក្នុងគណបក្សនយោបាយមួយ វណ្ណៈសង្គមមួយ ឬក្រុមផ្សេងៗទៀតដូចជា ក្រុមដែលបានកំណត់ដោយជាតិ ជនជាតិពូជសាសន៍ និងសាសនា ។ ដោយប្រើប្រាស់ទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ អ្នកមិនចាំបាច់បន្តព្យាបាលបំណងក្នុងការបំផ្លាញក្រុមមួយនោះទេ ។

អ្នកស្រាវជ្រាវនិងអ្នកច្បាប់ជំនាញខាងទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ កាន់តែច្រើនឡើងៗនៅពេលសព្វថ្ងៃនេះ បានចាត់ទុកអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាផ្នែកមួយនៃទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ដែលគេឲ្យឈ្មោះថា «ទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ» ។ ទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ រួមបញ្ចូលទាំងទុក្ខដ្ឋប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ពូជសាសន៍ ទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ គេបានកត់សម្គាល់ឃើញថា អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាញឹកញាប់ចាប់ផ្តើមពីទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ និងទុក្ខដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ។ បទពិសោធន៍បានបង្រៀនថា ជាទូទៅអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ផ្អែមចេញមួយជំហានម្តងៗ ពីការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ការសម្លាប់រង្គាល ការនិរទេស និងការបោសសម្អាតក្រុមជនជាតិ ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ

ក) ការកសាងនិងរក្សាអាណាចក្រ

ទោះបីជាពាក្យ «ប្រល័យពូជសាសន៍» ទើបតែបង្កើតឡើងនៅពាក់កណ្តាលសតវត្សរ៍ទី២០ ក្តី ពាក្យនេះបានពណ៌នាពីបាតុភាពមួយដែលមានចំណាស់ស្មើនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលត្រូវបានចងក្រងទុក ។ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍កើតឡើងជាធម្មតានៅក្នុងអរិយធម៌បុរាណរបស់ប្រទេសអេហ្ស៊ីប ។ ជនជាតិម៉ាស៊ីរីយ៉ានបានអះអាងថា បានប្រព្រឹត្តអំពើនេះ ហើយករណីជាច្រើនត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងកម្ចីរប៊ីបចាស់ ។ ដើមកំណើតនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ហ៊ុមព័ទ្ធនៅដោយអតីតកាលដែលមិនត្រូវបានកត់

ត្រា ។ ប៉ុន្តែដោយនៅក្នុងអតីតកាល អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ តែងតែត្រូវបានរាយការណ៍ភ្ជាប់ជាមួយនឹងសង្គ្រាម យើងអាច ធ្វើការទស្សន៍ទាយអំពីដើមកំណើតរបស់វាបាន ។ ទីក្រុង រដ្ឋ និង អាណាចក្រមានទំហំតូចណាស់បើប្រៀបធៀបទៅនឹងស្តង់ដារ ទំនើបនាពេលបច្ចុប្បន្ន ។ ទីក្រុង រដ្ឋ និងអាណាចក្រទាំងនោះមាន ទីតាំងនៅតំបន់ដែលមានឈ្មោះថា ហ្វីតថាល ក្រេសសិន ដែល ស្ថិតនៅក្នុងតំបន់មជ្ឈិមបូព៌ានាពេលបច្ចុប្បន្ន ។ ជ្រលងនៃតំបន់ ទិសវិស ទិស ដៃហោតសេ គឺជាតំបន់មានជីវជាតិវិសាលដ្រែង ធម្មជាតិតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ តំបន់នេះលាតសន្ធឹងកាត់ដូរ ដែលភ្ជាប់ទ្វីបអាស៊ី អឺរ៉ុប និងអាហ្វ្រិក ។ ជ្រលងតាមដងទន្លេនីល ក៏មានសណ្ឋានប្រហាក់ប្រហែលនេះដែរ ។ ដូច្នេះទឹកសសសប្រាប់ ការប្រកួតប្រជែងនិងជម្លោះដែលអាចនាំទៅដល់សង្គ្រាមហាក់ ដូចជាតែងតែកើតមានឡើងជានិច្ច ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ពីដំបូង ឡើយសង្គ្រាមទាំងនេះមិនបានបង្កើតឲ្យមានអ្វីនោះទេ ។ ក្រុម បរាជ័យ បានវិលត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញដើម្បីធ្វើការជ្រើសរើសនិងហ្វឹក ហាត់កងទ័ពមួយទៀត ។ គេបានផលិតអាវុធច្រើម ហើយជួនកាល ល្អជាងមុនទៀត ។ បន្ទាប់មក គេនឹងវិលត្រឡប់មកធ្វើការវាយ ប្រហារនៅក្នុងសង្គ្រាមថ្មីមួយ ដើម្បីយកមកវិញនូវអ្វីដែលគេ បានបាត់បង់និងធ្វើការសងសឹក ។ យើងមិនចាំបាច់ធ្វើការស្រមៃ ច្រើនទេសម្រាប់មនុស្សម្នាក់ក្នុងការសម្រេចថា វិធីតែមួយគត់ ក្នុងការរក្សាជ័យជម្នះ គឺសម្លាប់រង្គាលសត្រូវឲ្យរលាយសាបសូន្យ ទាំងអស់មិនមែនត្រឹមតែកងចម្បាំងប៉ុណ្ណោះទេ ។ យើងគិតថា វិធីសាស្ត្រក្នុងការបញ្ចប់យុទ្ធនាការជ័យជម្នះមានរយៈកាល ប្រហែលមួយពាន់ឆ្នាំ នៅក្នុងប្រទេសអេហ្ស៊ីប ។ ការដ្ឋានប្តូរនេះ មិនមែនកើតឡើងដោយសារការកើតមានឡើងនៃការខូល់ខាយ ពីបញ្ហាមនុស្សធម៌នោះទេ ប៉ុន្តែដោយសារការមើលឃើញថា ជនរងគ្រោះដែលនៅរស់មានតម្លៃជាងការដែលគេស្លាប់ ។

ដូចប្រទេសកម្ពុជាក្នុងបុរាណកាលដែរ រដ្ឋទាំងឡាយនៅក្នុង តំបន់ ហ្វីតថាល ក្រេសសិន ប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មច្រើន ពីព្រោះ ជ្រលងប្រកបដោយជីវជាតិរបស់គេតម្រូវឲ្យមានប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ យ៉ាងល្អ ពីព្រោះព្រះជាម្ចាស់ជាច្រើនដែលគេគោរពបូជាតម្រូវ ឲ្យមានការសាងសង់ប្រាសាទជាច្រើន ហើយដោយមានអ្នកដឹកនាំ

តិចតួចណាស់ដែលពេញចិត្តនឹងរាជវាំងរបស់អ្នកដឹកនាំជំនាន់ មុន ។ ហេតុដូច្នេះហើយ មេដឹកនាំបានចំណាយធនធានយ៉ាង សម្បើមដើម្បីលើកតម្កើងរបបគ្រប់គ្រងរបស់ខ្លួន ។ ដូចនេះ ការយល់ដឹងថ្មីមួយដែលថា ចំណាប់ខ្លាំងមានតម្លៃប្រើប្រាស់ក្នុង នាមជាទាសករជាងសាកសពបានវិករាលដាលពេញក្នុងតំបន់ នេះ ។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ត្រូវបានបន្តអនុវត្តដោយរដ្ឋ និងអាណាចក្រ ដោយហេតុផលច្រើនយ៉ាង :

- ១) ដើម្បីកម្ទេចចោលនូវការកំរាមកំហែងពិតប្រាកដ ឬ ដែលបានដឹងមុន
- ២) ដើម្បីបំភិតបំភ័យសត្រូវពិតប្រាកដ ឬ ដែលអាច មើលឃើញ
- ៣) ដើម្បីទទួលបានធនធានសេដ្ឋកិច្ចដែលជារបស់អ្នកដទៃ ប៉ុន្តែមិនអាចដណ្តើមយកមកបាន តាមរយៈការប្តឹង ។

គោលបំណងទាំងបីនេះជាធម្មតាកើតឡើងក្នុងពេលដំណាល គ្នា ទោះបីជាក្នុងចំណោមនេះមានភាពលើសលុបជាងគោលបំណង ផ្សេងទៀតនៅក្នុងស្ថានភាពជាក់លាក់ណាមួយ ។

ប្រវត្តិនៃអាណាចក្ររហូតមកទល់នឹងរយៈកាលសម័យ ទំនើបត្រូវបានកត់សម្គាល់ដោយការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញតាមកាល វេលា ដែលជួនកាលរីកធំឡើងទៅជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលប្រព្រឹត្តឡើងដើម្បីកសាងអាណាចក្រ ឬរក្សាអាណាចក្រ ។ ចរិតលក្ខណៈដ៏សំខាន់មួយនៃប្រភេទអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ នេះគឺថា ក្រុមជនរងគ្រោះតែងតែស្ថិតនៅក្រៅសង្គមរបស់ ជនដែលវាយ យុទ្ធនាការរបស់ទីក្រុង អាតែនស ប្រឆាំងនឹងទីក្រុង មេលូស យុទ្ធនាការរបស់ទីក្រុង រ៉ូម ប្រឆាំងនឹងទីក្រុង ខាហ្ស៊ីក យុទ្ធនាការរបស់ ហ្សង់ហ្ស៊ី ខាន់ ប្រឆាំងនឹងប្រជាជនជាច្រើន និង យុទ្ធនាការរបស់ ក្រូសាដឺរ ប្រឆាំងនឹងប្រជាជននៃទីក្រុងអ៊ិនតូញ និង ហ្សូសសាឡឺម អាចជាទាហានណា ។

១) ដើម្បីអនុវត្តជំនឿ មនោគមន៍វិជ្ជា ឬទ្រឹស្តី

ចាប់ផ្តើមជាមួយនឹងបូជនីយកិច្ច ធាតុដូរថ្មីមួយដែលលេចធ្លោ ជាងគេនៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០ នេះ គឺអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីអនុវត្តជំនឿ មនោគមន៍វិជ្ជា ឬទ្រឹស្តី ។

បូជនីយកិច្ចដើម្បីដណ្តើមយកដែនដី ប៉ុន្តែស្តីនៃ ជាថ្មីម្តងទៀត ក៏ដូច
 ជាបូជនីយកិច្ចរបស់ជនជាតិ អាមេរិកជនសៀ ទៅភាគខាងត្បូង
 ប្រទេសបារាំង គឺជាសញ្ញាដំបូងមួយដែលគោលបំណងក្នុងការពង្រីក
 អាណាចក្រ និងផ្សព្វផ្សាយជំនឿកេតិកទ្រឹស្តីព្រមគ្នា។ នៅចុង
 សតវត្សរ៍ទី១១ ក្រុមអ្នកចម្បាំងបានចាប់ផ្តើមយុទ្ធនាការដើម្បី
 ដួលសេរីភាពដល់ដែនដីពិសិដ្ឋពីពួកអត់សាសនា។ នៅពេលគេ
 លុកលុយដែនដី ហ្សេរុសាឡឹម គេបានសម្លាប់រង្គាលប្រជាជន
 ដែលមិនមែនជាគ្រិស្តសាសនិកទាំងអស់។ ប៉ុន្តែ គេក៏បានបន្តរស់
 នៅទីនោះដើម្បីបង្កើតរាជាណាចក្រ និងប្រមូលយកទ្រព្យសម្បត្តិ។
 នៅដើមសតវត្សរ៍ទី១៣ ឡានឌ៍ដៀច (សព្វថ្ងៃ ស្ថិតនៅភាគខាង
 ត្បូងប្រទេសបារាំង) ដែលជាតំបន់រៀងជាងគេបំផុតនៅទីប
 អឺរ៉ុប ត្រូវបានបំផ្លាញដោយអ្នកវាយប្រហារជនជាតិ អាមេរិក
 ជនសៀ។ បញ្ចេញសាសនា បានចោទប្រកាន់អភិជននៅតំបន់
 ឡានឌ៍ដៀច ជាមួយនឹងពាក្យចាមអាវ៉ាម ដែលកំរាមកំហែងដល់
 អាជ្ញាធរទីក្រុងរ៉ូម ហើយបានយាងព្រះមហាក្សត្របារាំងទ្រព្យ
 រៀបចំការវាយប្រហារទៅលើក្រុមជនដែលប្រឆាំងនឹងជំនឿ
 សាសនាគ្រិស្ត។ គាត់បានធ្វើរឿងនេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព
 បំផុត ដែលធ្វើឲ្យតំបន់នោះមិនអាចងើបឡើងវិញបាន។ ខណៈពេល
 ដែលក្រុមអ្នកប្រឆាំងសាសនាគ្រិស្តនិងបក្សពួករបស់ខ្លួនត្រូវ
 បានកម្ទេចចោល តំបន់នោះក៏ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្រោមការ
 គ្រប់គ្រងរបស់រាជាណាចក្របារាំង។

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលធ្វើឡើងដើម្បីមនោគមន៍វិជ្ជា
 សុទ្ធសាធដំបូងបំផុតប្រហែលជាការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើ
 អ្នកកាន់សាសនាគ្រិស្តនៅក្នុងប្រទេសជប៉ុនក្នុងសតវត្សរ៍ទី១៧។
 តុលាការ តុក្កហ្គារ៉ា បានប្រឈមមុខទៅនឹងការបះបោរពីរឿង
 ពន្ធដារ ពីសំណាក់អ្នកចូលសាសនាគ្រិស្តក្នុងឆ្នាំ១៦៣៧។ ដោយ
 ត្រូវបានគេហៅថាការបះបោរ ស៊ីម៉ាបារ៉ា តុលាការ តុក្កហ្គារ៉ា
 បានកម្ទេចអ្នកបះបោរ និងបានបន្តទៅសម្លាប់រង្គាលអ្នកទាំងឡាយ
 ណាដែលមិនព្រមបោះបង់ចោលជំនឿសាសនាគ្រិស្តរបស់ខ្លួន។
 គេក៏បានដកជនបរទេសចេញពីប្រទេសជប៉ុន ក្នុងរយៈពេល
 ពីររយឆ្នាំក្រោយមកទៀត។

ពេលយើងចូលមកដល់សតវត្សរ៍ទី២០ គ្រប់អំពើប្រល័យ

ពូជសាសន៍ទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីពង្រឹងមនោគមន៍វិជ្ជា។
 នៅទីនេះ ក្រុមជនរងគ្រោះតែងតែមានទីតាំងនៅក្នុងសង្គម
 ជាមួយនឹងជនដែលទាំងការរស់នៅនិងទំនាក់ទំនងក្នុងសង្គម។
 ពិសេសជាងនេះទៅទៀត អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទាំងនេះ ត្រូវ
 បានប្រព្រឹត្តឡើងដោយការចំណាយយ៉ាងសម្បើមរបស់សង្គម
 ជនដែលទាំងការចំណាយផ្នែកសង្គមកិច្ចនិងសេដ្ឋកិច្ច។ ប្រភេទ
 នេះ ខុសពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ដែលប្រព្រឹត្តឡើងដើម្បី
 ពង្រីកនិងថែរក្សាអាណាចក្រ។ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ប្រភេទ
 នេះ ផលិតផលប្រយោជន៍ជាក់ស្តែងឲ្យជនដែលដួងដួង ការលុប
 បំបាត់ការកំរាមកំហែង បំភិតបំភ័យខ្មាំង និងការទទួលបាននូវ
 ទ្រព្យសម្បត្តិ។ វាក៏រួមគ្នាសម្គាល់ដែលថា ប្រការនេះគឺមិនពិត
 ទេសម្រាប់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទៅលើជនជាតិ អាមេរិក
 ហ្សេរុសាឡឹម ការសម្លាប់រង្គាលទៅលើក្រុមជាច្រើនក្រោមរបប
 ស្តាលីន និងការសម្លាប់រង្គាលប្រជាជនកម្ពុជាដែលរស់នៅតាម
 ទីក្រុងដោយខ្មែរក្រហម។ ក្នុងករណីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍
 នៅរ៉ាន់ដាប្រឆាំងនឹងជនជាតិទូតស៊ី ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៤ ខណៈពេល
 ដែលមានការអះអាងថាពួកទូតស៊ី បានកំរាមកំហែងដល់ការ
 រស់រានរបស់ពួកហ្វីឡូ។ ជនរងគ្រោះភាគច្រើន គឺជាកសិករ អ្នក
 ធ្វើការងារ និងជនដែលគ្មានអារុជជាតិទូតស៊ី គឺមិនមែនក្រុមទូតស៊ី
 ដែលបានឈ្លានពានរ៉ាន់ដាដើម្បីដណ្តើមយកដីវិញនោះទេ។
 ជាងនេះទៅទៀត ថ្នាក់ដឹកនាំដែលជាជនដែលដួងដួងគឺជាក្រុមហ្វីឡូ
 ដែលស្ថិតនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលរ៉ាន់ដា។ គេបានអះអាងអំពីទុក្ខភាព
 របស់ហ្វីឡូ និងពីភាពចង្រៃរបស់ទូតស៊ី ដែលតម្រូវឲ្យមានការកម្ទេច
 ចោល។

មានទម្រង់ជាច្រើនដែលអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បែប
 មនោគមន៍វិជ្ជាមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នា :

- ១) គេបញ្ជូនតម្លៃបុគ្គលដើម្បីប្រយោជន៍រួម និងបដិសេធលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងជនទាំងឡាយណាដែលឲ្យតម្លៃទៅលើមនុស្សជាតិ។
- ២) គេបូជាគ្រប់មធ្យោបាយដើម្បីសម្រេចបានលទ្ធផលចុងក្រោយ ពិសេសការសម្លាប់ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅនយោបាយ។

៣) គេបដិសេធនីតិវិធី តាមរយៈការគោរពរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឬដើម្បីឯករាជ្យភាពនៃតុលាការនិងចៅក្រម ។

៤) គេមិនផ្តល់សច្ចាប័ន និងសេចក្តីប្រកាសជាសកល ស្តីពី សិទ្ធិមនុស្សដែលអនុម័តដោយមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨ ។

កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍

ការពិនិត្យមើលដោយសន្តិសុខទៅលើប្រវត្តិនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ អនុញ្ញាតឲ្យយើងដាក់ការគ្រប់គ្រងរបស់ខ្មែរក្រហមនិងលទ្ធផលនៃរបបនេះទៅក្នុងបរិបទនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងទម្រង់កម្មវិធីផ្សេងៗទៀតបានទូលំទូលាយជាងមុន ។ អត្ថន័យមួយចំនួនបានលើកឡើង :

១) ព្រឹត្តិការណ៍ដើមក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺជាភាពផ្សេងៗគ្នានៃដំណើរស្វែងរកសន្តិសុខស្ថេរនៃមនុស្សមនោគមន៍វិជ្ជា ម៉ាក្ស-លេនីន និង ម៉ៅ ។ ដោយផ្អែកលើមនោគមន៍វិជ្ជានេះ បក្សរបស់ខ្មែរក្រហមបានអនុវត្តនូវការពិសោធន៍ធំធេងក្នុងការកសាងសន្តិសុខស្ថេរលើបំណុលបំបាត់អតីតកាល ដើម្បីកសាងអនាគតសន្តិសុខស្ថេរ ។ ពាក្យស្លោកនៅក្នុងការចាប់ផ្តើមប្រវត្តិសាស្ត្រ គឺការបង្កើនពេលវេលាមកកាន់ «ឆ្នាំសួន» ដែលជាគោលដៅច្បាស់លាស់មួយ ។ គោលដៅសម្រាប់អនាគតសន្តិសុខស្ថេរ តម្រូវឲ្យមានការបញ្ជូនអ្នករស់នៅក្នុងក្រុង ភ្នំពេញយ៉ាងសាហាវព្រៃផ្សៃទៅកាន់ទីជនបទ និងការចាប់ផ្តើមដាក់ឲ្យមាននូវវិធានការបង្កើនប្រជាជនធ្វើការជាមួយដើម្បីអនុវត្តនូវគំនិតរវើរវាយដែលគ្មានហេតុផលរបស់ខ្មែរក្រហម ក្នុងការកសាងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រដ៏ច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ ដើម្បីដាំដុះស្រូវរៀងរាល់ឆ្នាំ ។ ដំណើរការស្វែងរកសន្តិសុខស្ថេរនេះ ក៏ត្រូវបានមើលឃើញតាមរយៈគោលនយោបាយរបស់ខ្មែរក្រហមក្នុងការកូសបន្ទាត់រវាង «ប្រជាជនចាស់» នៅទីជនបទ និង «ប្រជាជនថ្មី» ដែលត្រូវបាននិរទេសពីទីក្រុង ។ «ប្រជាជនថ្មី» ដែលមានបាតដៃទន់ និងមានគំនិតទេរទៅរកខាងបសិមប្រទេសប្រកបដោយភាពពុករលួយត្រូវបានប្រព្រឹត្តមកលើក្នុងនាមជាជនភាគតិចដែលជីវិតរបស់អ្នកទាំងនេះនឹងអាចត្រូវបានបាត់បង់គ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់ ។

«ប្រជាជនចាស់» មើលឃើញប្រជាជនថ្មីថាបានរំលោភទៅលើច្បាប់ថ្មី ។

២) ការឡើងកាន់អំណាចរបស់ខ្មែរក្រហមកើតឡើងប្រឆាំងនឹងដំណើរនៃបដិវត្តន៍និងសង្គ្រាម ។ គេចាប់ផ្តើមដណ្តើមការកាន់កាប់ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងអំឡុងពេលសង្គ្រាមរៀតណាម ហើយទទួលបានជំនួយយោធាយ៉ាងច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ពីកុម្មុយនិស្តរៀតណាម ។ សង្គ្រាមប្រើដល់ភាពត្រឹមត្រូវនៃអំពើព្រៃផ្សៃដែលរួមមាន ការសម្លាប់មន្ត្រីរបស់ លន់ នល់ ។ ស្ថានភាពនៃសង្គ្រាមក៏ប្រើដល់ការសម្លាប់ជុំវិញបញ្ហាថា តើអ្នកណាដឹកនាំអង្គការនិងកងទ័ពរស់នៅរបស់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។

៣) ដោយផ្អែកទៅលើការស្វែងរកសន្តិសុខស្ថេរនៃមនុស្សមនោគមន៍វិជ្ជានិងការចាប់ផ្តើមប្រវត្តិសាស្ត្រជាថ្មីម្តងទៀត ខ្មែរក្រហមបានបដិសេធនូវតម្លៃនៃវប្បធម៌ជាប្រពៃណី ដែលគេមើលឃើញថាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការទទួលបានការអភិវឌ្ឍ ។ នៅក្រោមការបែងចែកជាថ្មីរបស់គេ សមាជិកគ្រួសារទាំងអស់នឹងលែងគោរពអំណាចរបស់ឪពុកម្តាយ ។ អង្គការបានដាក់ជំនួសអំណាចរបស់ឪពុកម្តាយឲ្យនៅក្រោមបញ្ជារបស់ខ្លួន ហើយបានប្រែក្លាយកុមារឲ្យទៅជាអ្នកយកការណ៍ពីឪពុកម្តាយទៅវិញ ។ ការគោរពចាស់ទុំនិងការអនុវត្តកសិកម្មបែបបុរាណក៏បានក្លាយទៅជាជនរងគ្រោះនៃការស្វែងរកអនាគតសន្តិសុខស្ថេររបស់ខ្មែរក្រហមផងដែរ ។ លទ្ធផល គឺជាក្រោះមហន្តរាយមួយ ។ ប្រជាជនសាមញ្ញជួបនូវគ្រោះទុរ្ភិក្សនិងជំងឺ ។

៤) ដូច ស្តាលីន និង ម៉ៅ ដែរ ប៉ុល ពត បានបង្កើតខ្លួនបន្តបន្ទាប់និងពួកវិទ្ធីសាស្ត្រ ដើម្បីពន្យល់អំពីបរាជ័យរបស់គាត់ចំពោះដែនការសេដ្ឋកិច្ច និងបង្ហាញពីភាពត្រឹមត្រូវនៃការអនុវត្តអំពើយោធាយោធារបស់អង្គការ ដែលផ្តោតទៅលើបន្ថែមកម្មក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំនៅក្នុងជួរក្រុងនិងអំពើយោធានៅក្នុងភាគបូព៌ា ។ រាល់ការស្នាក់នៅពេញពីបញ្ហានិងជំនឿរបស់អង្គការដូចជា ការរិះគន់ទៅលើភាពវិន័យ និងកម្មវិធីដែលគ្មានភាពប្រាកដនៅជនបទជារបស់បក្សនឹងត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទឯករេ ។

៥) ប៉ុល ពត និយាយពន្លឺសជាប់ជាទិចអំពីការកំរាមកំហែងរបស់សត្រូវបរទេសដូចដែល ស្តាលីន, អ៊ីត្លែវ, និង ម៉ៅ ធ្វើដូច្នោះ

ដែរដើម្បីបង្ហាញពីភាពត្រឹមត្រូវរបស់ខ្លួនក្នុងការប្រព្រឹត្តិអំពើ
ឈោរឈៅបន្ទាប់ពីចុងបញ្ចប់នៃសង្គ្រាម និងដើម្បីពន្យល់ពីតម្រូវការ
ក្នុងការដាក់ប្រទេសកម្ពុជាឲ្យនៅដាច់ពីពិភពលោក ។ ដោយឈរ
លើមូលហេតុនេះ ប៉ុល ពត បដិសេធមិនទទួលយកជំនួយបរទេស
ពីប្រទេសចក្រពត្តិនិយមនិងសន្តិសុខនិយម បដិសេធមិនព្រមទទួល
យកការដឹកជញ្ជូនថ្នាំពេទ្យដែលត្រូវការចាំបាច់ដើម្បីព្យាបាលជំងឺ
និងបដិសេធមិនព្រមទទួលយកអាហារដើម្បីប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងគ្រោះ
ទុរ្ភិក្សដែលបណ្តាលឲ្យប្រជាជនកម្ពុជាវាបរយពាន់នាក់ស្លាប់
បាត់បង់ជីវិត ។

តើវាជាបញ្ហាសម្រាប់សិស្សរបស់អ្នកដែរឬទេ ប្រសិនបើ
ខ្មែរក្រហមប្រព្រឹត្តទុក្ខក្រីក្រប្រល័យពូជសាសន៍ ឬប្រព្រឹត្តិអំពើ
ទុក្ខដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដទៃទៀត?

ឥឡូវនេះ អ្នកដឹងថាដើម្បីកាត់ទោសអ្នកណាម្នាក់ពីបទ
ទុក្ខក្រីក្រប្រល័យពូជសាសន៍ តម្រូវឲ្យមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បី
បង្ហាញថាគេមានបំណងចង់បំផ្លាញក្រុមជាតិជនជាតិ ជាតិសាសន៍
ឬសាសនាណាមួយ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អ្នកក៏បានដឹងដែរថា វាអាច
ធ្វើទៅបានក្នុងការកាត់ទោសអ្នកណាម្នាក់ពីបទទុក្ខក្រីក្រប្រឆាំង
មនុស្សជាតិចំពោះការសម្លាប់ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញក្នុងនាមជាបុគ្គល
ដោយសារតែគេជាសមាជិកនៃក្រុមនយោបាយ ឬសន្តិសុខណាមួយ
បន្ថែមពីលើសមាជិកភាពរបស់គេនៅក្នុងក្រុមជាតិជនជាតិ
ជាតិសាសន៍ ឬសាសនាណាមួយ ។ សូមចងចាំថា ការសម្លាប់ជន
ស៊ីវិលស្មុគស្មាត្រង់ដោយសារតែស្ថិតនៅក្នុងវណ្ណៈសន្តិសុខណាមួយ
គឺស្ថិតនៅក្នុងទុក្ខក្រីក្រប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ប៉ុន្តែមិនស្ថិតនៅក្នុង
អនុសញ្ញាប្រល័យពូជសាសន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិទេ ។
ហើយក៏សូមចងចាំដែរថា ការសម្លាប់ជនស្មុគស្មាត្រង់ដោយសារតែ
ស្ថិតនៅក្នុងក្រុមនយោបាយណាមួយ គឺស្ថិតនៅក្នុងបទទុក្ខក្រីក្រ
ប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ប៉ុន្តែមិនស្ថិតនៅក្នុងអនុសញ្ញាប្រល័យ
ពូជសាសន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិទេ ។ រហូតមកទល់នឹងថ្ងៃ
នេះ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ
ក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនទាន់បានចោទប្រកាន់ជនជាប់ចោទណា
ម្នាក់ជាមួយនឹងទុក្ខក្រីក្រប្រល័យពូជសាសន៍នៅឡើយទេ ។
ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី សូមកត់សម្គាល់ថា សហព្រះរាជអាជ្ញាបាន

ធ្វើការចោទប្រកាន់ពីបទទុក្ខក្រីក្រប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ។
តើវាមានបញ្ហាសម្រាប់សិស្សរបស់អ្នកដែរឬទេ ប្រសិន
បើចុងចោទមិនត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីទុក្ខក្រីក្រប្រល័យពូជ
សាសន៍? អ្នកនឹងកត់សម្គាល់ឃើញថា សៀវភៅដែលអ្នកនឹងប្រើ
ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៩) បាន
និយាយពីពាក្យ «ប្រល័យពូជសាសន៍» ហើយពាក្យនេះលេចឡើង
នៅពេលអ្នកនិពន្ធសរសេរអំពី «បូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍» ។
ឥឡូវនេះ អ្នកដឹងពីមូលហេតុហើយ ។ «បទទុក្ខក្រីក្រប្រឆាំងមនុស្សជាតិ» គឺជា
ប្រភេទមួយដែលអ្នកអាចគិតទៅដល់គង់ក្រណាត់មួយយ៉ាងធំដែលចង
ក្លាប់ទៅនឹងសសរថយ៉ាងរឹងមាំ : ទុក្ខក្រីក្រប្រល័យពូជសាសន៍
ទុក្ខក្រីក្រប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ឬទុក្ខក្រីក្រសង្គ្រាមធ្ងន់ធ្ងរ ។ វាមិន
មានបញ្ហាអ្វីធ្ងន់ធ្ងរទេ ប្រសិនបើចុងចោទត្រូវបានកាត់ទោស
ដោយឈរនៅក្រោមភស្តុតាងនេះ ពីព្រោះគេប្រព្រឹត្តបទទុក្ខក្រីក្រ
ប្រល័យពូជសាសន៍ ឬទុក្ខក្រីក្រប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ទោះជាទុក្ខក្រីក្រ
មួយណាក៏ដោយ ក៏ជាទុក្ខក្រីក្រធ្ងន់ធ្ងរបំផុតនៅលើពិភពលោក ។
ដូច្នោះ នៅពេលយើងបង្រៀនសិស្សរបស់យើងពីអំពើរបស់
ខ្មែរក្រហម យើងនឹងជួយគេឲ្យយល់ពីអត្ថន័យពីរៈ ១) តើខ្មែរក្រហម
ធ្វើអ្វីខ្លះមកលើប្រជាជនខ្លួនឯង ២) ហេតុអ្វីបានជាគេធ្វើដូច្នោះ ។
នៅពេលយើងធ្វើដូច្នោះ យើងកំពុងតែបង្រៀនសិស្សរបស់យើង
ពីភាពខុសគ្នារវាងសន្តិសុខណាមួយដែលអាស្រ័យលើតម្លៃរបស់មនុស្ស
និងសិទ្ធិរបស់បុគ្គល និងសន្តិសុខណាមួយដែលដាក់តម្រូវការរបស់
សមូហភាពលើសិទ្ធិរបស់បុគ្គល ។ ហើយនៅពេលយើងពន្យល់
អំពីមូលហេតុដែលខ្មែរក្រហមធ្វើដូច្នោះ ប្រការនេះនឹងជួយលើក
ទឹកចិត្តគេ ។ យើងកំពុងតែជួយសិស្សឲ្យយល់ពីលទ្ធផលដែល
កើតចេញមកពីការអះអាងក្នុងការស្វែងរកសន្តិសុខខ្លះមួយ
ដែលមិនទ្រុឌទ្រោមលើប្រពៃណីនិងដែលអះអាងថា គេនឹងចាប់
ផ្តើមប្រវត្តិសាស្ត្រសាជាថ្មីម្តងទៀត ។ ខ្ញុំសង្ឃឹមថា អ្នកនឹងយល់
ស្របថាមេរៀននេះមានសារៈសំខាន់ ប្រសិនបើយើងចង់សម្រេច
បាននូវ «សន្តិសុខប្រសើរ» មួយ គឺមិនត្រឹមតែនៅកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ
ទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងនៅកាណាដាទៀតផង ។ ខ្ញុំសូមអរគុណចំពោះ
ការយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់របស់អ្នក ។

វៀង ឆក

បទពិសោធន៍អប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការអភិវឌ្ឍជាតិ

ប្រទេសកម្ពុជាមានសក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ច និងធនធានជាតិចម្រុះគួរ ជាទីមោទនៈ បើយើងពិនិត្យមើលលើវិស័យសេដ្ឋកិច្ចជាសំខាន់នោះ ។ ប៉ុន្តែ បើយើងនាំការរំពឹងមើលពីជ្រុងនៃសកម្មភាពមនុស្សខ្មែរ ក្នុងកាលប្រវត្តិវិញ យើងនឹងអាចចោទជាចម្ងល់ថា តើហេតុអ្វី បានជាប្រជាជនខ្មែរស្លាប់ដោយសារការអត់ឃ្លាន និងការកាប់ សម្លាប់គ្នាឯងក្នុងទស្សវត្សរ៍៧០ ?

សៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រស្តីអំពីសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីរបបមួយដែលគ្រប់គ្រងដោយខ្មែរក្រហម បាន ទាក់ទាញមនុស្សខ្មែរចាស់ក្មេងជាច្រើននាក់ឲ្យមាន ដើម្បីស្វែងយល់ តាមគោលគំនិតរបស់គេរៀងៗខ្លួនដែលចង់បាន ។ សកម្មភាពនេះ បានបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រសម័យ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជាសាធារណៈ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងបរិបទអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រប្រវត្តិវិទ្យាត្រូវមានគ្រឹះដែលជាផ្នែកភ្ជាប់ចំណេះ ដឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលត្រូវយល់លើតួនាទីសង្គមនិងតម្រូវការ សង្គមជាការចាំបាច់ ។

ក្រោយថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ប្រជាជាតិខ្មែរទាំង មូល បានពាំនាំនូវវិបត្តិសង្គមដ៏សែនជូរចត់ជុំវិញយុទ្ធសាស្ត្រលោក ដោយការកំណត់រូបសេចក្តីឈឺចាប់ដែល បានជួបប្រទះក្នុងសម័យ ខ្មែរក្រហមដែលមានឈ្មោះជាដូរការថា «កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ» ដែលផ្តើមក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ។ នេះគឺជាការ បញ្ជាក់រួចជាស្រេចថា យើងជាខ្មែរមិនចង់ឃើញខ្មែរជំនាន់ក្រោយៗ ត្រូវទទួលរងទុក្ខរេទនាបែបនេះទៀតទេ ។ ដូច្នេះ ដើម្បីរារាំងមិនឲ្យ មានការត្រឡប់មកវិញនូវរាល់អំពើអយុត្តិធម៌សង្គមប្រល័យជាតិ ឯងនេះ ការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិស្តីពីសម័យកម្ពុជាប្រជាធិប តេយ្យត្រូវតែផ្អែកលើគោលការណ៍ចម្បងបីសំខាន់គឺ :

- ១) គោលការណ៍បង្រួបបង្រួមជាតិ
- ២) គោលការណ៍ស្នេហាជាតិ

៣) គោលការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

ក) គោលការណ៍បង្រួបបង្រួមជាតិ

ក្នុងបរិបទដែលប្រទេសកម្ពុជាកំពុងទទួលអំណោយដល់ក្នុង ការស្តារប្រទេសឲ្យមានវឌ្ឍនភាព ក្រោមការជួយជ្រោមជ្រែងពី អន្តរជាតិនិងប្រជាជាតិផ្ទាល់ខ្លួននោះ ការនាំប្រទេសឲ្យមានសន្តិភាពគឺ ជាកត្តាគន្លឹះបំផុត ។ អ្នកអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិអំពីសម័យកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យត្រូវតែព្យាយាមតែគោលព្រឹត្តិការណ៍សំខាន់ៗ ណាដែលអាចធ្វើឲ្យសិស្សយល់បានថា ការឈឺចាប់ទាំងឡាយនោះ បង្កដោយក្រុមមេដឹកនាំកំពូលៗ ដោយមិនផ្ដោតសកម្មភាព កំហុសសំដៅលើក្រុមកម្មាភិបាលក្នុងតំបន់ដែលអាចជាឆ្នួលបំភិត បំភ័យនាំភាពអសកម្មដែលជួយទៅនឹងបរិបទសន្តិភាពរបស់សង្គម នាពេលបច្ចុប្បន្ន ។ ប្រការដែលត្រូវប្រកាន់គោលការណ៍នេះ ជាបឋមគឺមានន័យថា អ្នកអប់រំត្រូវប្រកាន់គោលដៅបង្រួប បង្រួមជាតិដោយការយកវិធីអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រសម័យកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យជាកញ្ចក់ឆ្លុះអំពីភាពគួរនរណាមួយ ភាពមិនទុក ចិត្តគ្នា ភាពក្តីនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ និងភាពគួរឲ្យគិតសង្គមថាជាដើម ហេតុនៃការបែកបាក់សង្គមជាតិ ។ យោងលើកិច្ចការអប់រំដែលអាច ទាញបញ្ជាក់ពីព្រឹត្តិការណ៍នៃសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដោយ ព្យាយាមបញ្ចូលគោលគំនិតអប់រំឲ្យមានសមាសចិត្តស្រឡាញ់គ្នា គោរពសិទ្ធិ និងយោគយល់គ្នា អ្នកអប់រំអាចសម្រេចគោលការណ៍ បង្រួបបង្រួមជាតិបាន ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ការអប់រំប្រវត្តិ សាស្ត្រសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក៏ត្រូវតែរួមបញ្ចូលគោលការណ៍ អប់រំជាតិនិយមដែរ ។

ខ) គោលការណ៍ស្នេហាជាតិ

ស្មារតីបង្រួបបង្រួមជាតិជាមធ្យោបាយសម្រាប់ឈាន ដល់ការសម្រេចគោលការណ៍ស្នេហាជាតិ ដែលជាតួនាទីមួយ ទៀតក្នុងការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រ ។ អ្នកអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រសម័យ

កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក៏ត្រូវតែមានគោលចំណុចសកម្មសម្រាប់ អប់រំអំពីភក្ដីភាពចំពោះជាតិដោយក្នុងសង្គមព្រឹត្តិការណ៍ប្រជាជននៃ មនសិការជាតិវិស័យមរសមេដឹកនាំសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមក ធ្វើការបញ្ជាក់ ។ ដើម្បីផ្ដោតចំណាប់អារម្មណ៍លើកិច្ចការនេះ ការ ចាប់យកព្រឹត្តិការណ៍អាជ្ញាធរនិយមអត្តសញ្ញាណ និងផ្ដោតការនិយម ដែលជាទង្វើរបស់មេដឹកនាំសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មក ធ្វើជាភ័ស្តុតាងអាចនាំមកនូវការវិនិច្ឆ័យពីកត្តាក្បត់ជាតិឯងរបស់មេ ដឹកនាំទាំងនោះ ។ ដូច្នោះ គោលការណ៍អប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិអំពី សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យអាចទាញបញ្ជាក់បានយ៉ាងឆ្ងាយថា ការគ្មានមនសិការស្នេហាជាតិ គឺជាមោឃភាពជ្រុលនិយមហួត ដល់មានការប្រកួតប្រជែងដោយមិនបានគិតពីផលវិបាករបស់ ជាតិពេលអនាគត ។ ដោយឈរលើមូលដ្ឋានស្នេហាជាតិ អ្នក អប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យអាចបណ្ដុះបណ្ដុះ ទឹកចិត្តលះបង់ទាំងឡាយដើម្បីជាតិ សម្រាប់ជាជំហរដ៏មូធាន ក្នុងគោលការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ដែលជាតម្រូវការចាំបាច់របស់សង្គម កំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៃកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន ។

ក) គោលការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

សកម្មភាពសង្គមមួយមានដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍បាន លុះ ត្រាតែសមាជិកសង្គមមានថាមពលគ្រប់គ្រាន់ទាំងស្មារតី បញ្ញាញាណ និងពលកម្ម ។ អ្នកអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រសម័យកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យត្រូវតែប្រកាន់គោលការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ជាតិដោយ ផ្ដោតលើការប្រៀបធៀបកំរិតអប់រំក្នុងសម័យនេះជាមួយសម័យ ជឿនលឿនណាមួយ ។ លើសពីនេះ អ្នកអប់រំគួរទាញយកព្រឹត្តិការណ៍ ណាដែលអាចបញ្ជាក់ថា ជាគោលនយោបាយបញ្ជូនសិទ្ធិអភិវឌ្ឍន៍ នៃសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមកធ្វើជាភ័ស្តុតាងបញ្ជាក់ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិចាំបាច់ណាស់ត្រូវយល់ថា មាតិកា អភិវឌ្ឍន៍ត្រូវប្រកបដោយសកម្មភាពអ្វីជាមូលដ្ឋានដើម្បីធ្វើជាទុន គ្រឹះនៃពិចារណារកបទពិសោធន៍ប្រវត្តិសាស្ត្រមកធ្វើជាបទពិពណ៌នា បញ្ជាក់ ។

សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពោរពេញទៅដោយព្រឹត្តិ ការណ៍ជាប្រវត្តិដែលអាចយកមកបញ្ជាក់បានអំពីការដើរបញ្ជូន សិទ្ធិរបស់អង្គការបដិវត្តន៍ថ្នាក់កំពូល ដោយបានបន្តប្រជាជនខ្មែរ

ឲ្យទទួលយកភាពផ្ដាច់ការបដិវត្តន៍ ដែលជាមូលហេតុនៃការបដិវត្ត កម្មវិធីពលកម្មសង្គមដ៏ខ្លាំងក្លា ។ ជាមួយនេះដែរ ការបំបាត់សិទ្ធិ សេរីភាពក្នុងការទទួលពុទ្ធដើម្បីកិច្ចអភិវឌ្ឍ ក៏ជាកត្តាដែលត្រូវ លើកមកធ្វើការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រ អំពីសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែរ ។ បំបាត់សមត្ថភាពជំនាញ និងបន្តិការងារដោយមិនរាល់ពី ការផ្តល់ឱកាសដែលជាការកំណត់ឯកត្តភាពការងារគឺជាការកាត់ បន្ថយភាពជឿនលឿនដែលមិនបានជ្រើសរើសជំនាញសកម្ម សម្រាប់ការងារដែលអារ្យសង្គមក្នុងលោកបានអនុវត្ត ។ ដូច្នោះ ការ កំបាត់ធនធានមនុស្សសកម្មលើវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងវប្បធម៌ ដែលអ្នកដឹកនាំក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានប្រព្រឹត្ត ចំពោះប្រជាជនខ្មែរ គឺជាមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រសម្រាប់ក្មេងជំនាន់ ក្រោយត្រូវប្រុងប្រយ័ត្ននឹងជៀសវាងឲ្យបាន ។

ទាំងនេះជាវិធី នៃការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិអំពីរបប កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណូមពរនៃបរិបទកម្ពុជា នាសម័យទំនើបដែលកំពុងឆក់ឱកាសសម្រាប់ស្ថាបនាជាតិក្រោយ ពីការផ្តល់របបអតីតកាលមួយនេះ ។ តែទោះជាមានការពិចារណា លើមូលបទកិច្ចការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិដោយឈរលើគោល ការណ៍ជាមូលដ្ឋានទាំងបីខាងលើនេះក៏ដោយ យើងនៅតែមាន ភាពទូលាយជាទីក្នុងការប្រើគោលវិធីដទៃណាដែលត្រូវបានវិភាគ ល្អិតល្អន់ថាជាការចាំបាច់ត្រូវតែអនុវត្ត ។ បន្ថែមពីនេះទៀត ដើម្បី គោរពគោលការណ៍អប់រំដែលត្រូវតែមានភាពឥតខ្ចោះ នោះការ បើកទូលាយគួរតែត្រូវធ្វើឡើងដោយយោងទៅតាមលក្ខខណ្ឌជាក់ស្តែង នៃមជ្ឈដ្ឋានអប់រំនិងកម្រិតអប់រំមូលដ្ឋាន ។

ក្នុងលទ្ធភាពបញ្ហាដោយការប្រើគោលចំណុចសំខាន់ៗទាំង ឡាយនៃប្រវត្តិព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដែល គួរត្រូវធ្វើការពិចារណា ផ្នែកខាងក្រោមនេះគឺជាកម្រិតចំណុច ព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនោះ ។

សម្រាប់គោលការណ៍បង្កើនបង្កើនជាតិ

- ◆ ការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុង និងការកំណត់លក្ខណៈ ប្រជាជនតាមរយៈកាលធ្វើបដិវត្តន៍
- ◆ ការកំណត់ប្រភេទប្រជាជនដើម្បីកាន់អំណាច និងភាព លម្អៀងរបស់អង្គការ

◆ ការសង្ស័យគ្នាដោយបំពាក់ការតាមដានគ្នា ជាគោលដំបូង អ្នកបដិវត្តន៍

◆ ការបង្កភាពរើសអើងក្នុងសង្គមបដិវត្តន៍ រវាងប្រជាជន មូលដ្ឋាននិងប្រជាជនថ្មី

- ◆ បំបាត់សម្ព័ន្ធភាពសង្គមនិងក្រសួង
- ◆ បំបែកគ្នាទៅវិញទៅមកនិងស្រ្តី ក្នុងកិច្ចការសង្គមនិងក្រសួង
- ◆ ការអប់រំកុមារឲ្យផ្តាច់ទំនាក់ទំនងជាមួយឪពុកម្តាយ
- ◆ បក្សសម្ព័ន្ធបដិវត្តន៍

សម្រាប់គោលការណ៍ស្នេហាជាតិ

- ◆ ការប្រណាំងប្រជែងគ្នាក្នុងបក្ស
- ◆ គិតការងារបក្សជាងការងារជាតិ
- ◆ ការប្រើប្រាស់ប្រជាជនជាឧបករណ៍បំបែកបក្ស
- ◆ ការមិនស្វែងយល់ពីផលវិបាកជាតិដោយយកតាមមនោ

គមន៍វិជ្ជាបរទេស

សម្រាប់គោលការណ៍អភិវឌ្ឍន៍ជាតិ

- ◆ ការចល័តមនុស្ស
- ◆ ភាពគ្មានសាលារៀននិងការបណ្តុះបណ្តាល
- ◆ ការចោទប្រកាន់មនុស្ស ធ្វើទារុណកម្ម និងបង្កគុំអាហារ
- ◆ ភាពគ្មានលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច
- ◆ ការបិទទ្វារមិនឲ្យមានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិទូលាយ

◆ កំណត់ការងារកសិកម្មជាអាទិភាពដោយគ្មានជម្រើស ការងារ

◆ បំបាត់សិទ្ធិសម្រេច សិទ្ធិស្វែងយល់ ការពិភាក្សា និងការ តវ៉ា

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

យោងតាមការរៀបរាប់ទាំងអស់ខាងលើ យើងសង្ឃឹមថា ការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិអំពីសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនឹង ទទួលបានជោគជ័យដោយបណ្តុះអ្នកសន្តិភាពនិយម អ្នកជាតិយម និងជនចម្រើនសម្រាប់ចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងកិច្ចការស្ថាបនា របស់កម្ពុជាដែលជាភារកិច្ចបំបាត់បំផុតនាពេលបច្ចុប្បន្ន ។ ជាមួយ នេះដែរ ការបង្ហាញជនជំនាន់ក្រោយអំពីអំពើអយុត្តិធម៌សង្គមនៃ សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺមិនមែនជាការបំបែកបំបាត់ជាតិ ទេ តែគឺជាការបំពាក់ស្មារតីវប្បធម៌ជាតិដោយនាំឲ្យគេបាត់បង់និង កំណត់ខ្លួនដើម្បីបញ្ចៀសរាល់ដានអសកម្មមិនរីកចម្រើនទាំងឡាយ ដែលបង្កើតឡើងក្នុងសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការបង្ហាញបទពិសោធន៍ប្រវត្តិសាស្ត្រដែលប្រជាជនខ្មែរឆ្លងកាត់ នៅសម័យនោះ នឹងនាំចិត្តជនជំនាន់ក្រោយឲ្យចេះពិចារណាអំពី ការចេះស្រឡាញ់គោរពមនុស្សចាស់របស់គេដែលនៅមានជីវិត នៅឡើយ ហើយនេះគឺជាការអប់រំសង្គមយ៉ាងប្រសើរក្នុងន័យ សីលធម៌ ។ ជាមួយនេះដែរ ការយកព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិនៃសម័យដ៏

ជួរចត់នេះធ្វើជាមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រដើម្បី ធ្វើការវិនិច្ឆ័យនៃជនជំនាន់ក្រោយ គឺជា វិទ្យាសាស្ត្រអប់រំហើយមិនមែនសម្រាប់តែ ប្រជាជនកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ តែក៏សម្រាប់ ការអប់រំមនុស្សក្នុងពិភពលោកដែរ ។

ជាអវសានមតិ យើងខ្ញុំសូមឲ្យមាន ការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងកិច្ចការអប់រំ ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិដោយខិតខំគោរពតាម គោលការណ៍ទាំងបីខាងលើជាប្រចាំដើម្បី បង្កើតបាននូវសុខសន្តិភាពសម្រាប់ជាតិ តំបន់ និងពិភពលោកទាំងមូល ។

សំបូរ ប៉ា ណារ៉ា

វិនិច្ឆ័យទោសៈ ដំណើរការកាត់សេចក្តីរបស់តុលាការខ្មែរក្រហម

អត្ថបទនេះ ពិភាក្សាអំពីអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដែលត្រូវបានស្គាល់ច្រើនថាជាតុលាការខ្មែរក្រហម ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺជាអង្គតុលាការពិសេសមួយដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងបរិវេណអាគារសង់ថ្មីរបស់បញ្ជាការរដ្ឋានកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ នៅជាយក្រុងភ្នំពេញ ភាគខាងលិច ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺជាតុលាការកូនកាត់ ឬតុលាការចម្រុះដែលបង្កើតឡើងនិងធ្វើប្រតិបត្តិការដោយមន្ត្រីរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិនិងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។ ចាប់ពីការចាប់បើកទុរនៅឆ្នាំ២០០៦ កន្លងមក អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវបានប្រគល់ភារកិច្ចដ៏ធំធេងក្នុងការវិនិច្ឆ័យសេចក្តីលើទុក្ខដ្ឋកម្ម និងផ្តល់នូវវត្ថុស័យុត្តិធម៌ដូនជនរងគ្រោះក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ។ ខ្ញុំបានពិភាក្សាដោយសន្តិវិធីអំពីកម្លាំងមួយចំនួនដែលនាំឲ្យមានការបង្កើតតុលាការនេះ ដោយវិភាគទៅលើនីតិវិធីក្នុងភាពជាមូលដ្ឋាន និងលក្ខណៈសម្បត្តិស្ថានភាពនៃស្ថាប័នវាយតម្លៃលើការវិវឌ្ឍមកទល់ពេលបច្ចុប្បន្ន ព្រមទាំងពិភាក្សាទៅលើសក្តានុពលដែលរួមចំណែកដល់យុត្តិធម៌ និងការផ្សះផ្សារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។

មូលហេតុដែលអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានសារសំខាន់យ៉ាងខ្លាំង

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាគឺជាស្ថាប័នមួយដែលមានសារសំខាន់យ៉ាងខ្លាំងផ្នែកសីលធម៌ ច្បាប់ នយោបាយ និងការអប់រំ ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានបង្ហាញពីដំណាក់កាលចុងក្រោយបង្អស់នៅក្នុងដំណើរការបត់បែនដ៏វែងឆ្ងាយទាក់ទងនឹងកេរដំណែលនៃរបបខ្មែរក្រហមនៅកម្ពុជា ។ ក្នុងចន្លោះពីថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ របបខ្មែរក្រហមបានគ្រប់គ្រងប្រទេសកម្ពុជា ដោយកណ្តាប់ដៃដៃក ហើយប្រែឈ្មោះថា «កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ» និងអនុវត្តការគ្រប់គ្រងយ៉ាងព្រៃផ្សៃ ។ អំពើឃោរឃៅរបស់ខ្មែរក្រហមមិនគ្រាន់តែជាបំណែកខូចខាតកាលពីអតីតកាលរបស់កម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ

ទេ គឺវាទៅតែតាមលទ្ធផលប្រជាជនកម្ពុជារាប់មិនអស់រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ ហើយបណ្តាលឲ្យមានការបែកបាក់ប្រេះស្រាំនៅក្នុងសង្គមនិងនយោបាយនៅកម្ពុជាផងដែរ ។ បន្ទាប់ពីការទន្ទឹមទន់ចាំអស់បីទសវត្សរ៍ ប្រជាជនកម្ពុជាមានទិកាសស្វែងរកយុត្តិធម៌ និងបោះជំហានសំខាន់មួយទៀតឆ្ពោះទៅរកការផ្សះផ្សារ ។

អំពើយឺតយ៉ាវដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ មិនគ្រាន់តែជាអំពើខុសឆ្គងពីអតីតកាលប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែវាដូចជាស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណក្នុងសង្គមកម្ពុជាសព្វថ្ងៃនេះថែមទៀត ។ អំពើយឺតយ៉ាវទាំងនេះ បានផ្សារភ្ជាប់នៅក្នុងជម្លោះរាប់ទសវត្សរ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងការរំលោភបំពានពីសំណាក់អ្នកខាងក្នុងនិងខាងក្រៅច្រើនរាប់មិនអស់ ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ សម័យប៉ុលពតគឺជាសម័យដ៏សាហាវព្រៃផ្សៃនិងគួរឲ្យរន្ធត់បំផុតនៅក្នុងសោកនាដកម្មនេះ ។ គ្មានអ្វីអាចនឹងលុបបំបាត់ការឈឺចាប់របស់អ្នកនៅរស់រានមានជីវិតបានឡើយ ប៉ុន្តែចំពោះអ្នកគាំទ្រអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាជាច្រើន ការកាត់ទោសខ្មែរក្រហមបង្ហាញអំពីជំហរដ៏រឹងមាំមួយប្រឆាំងនឹងទិទ្ធជាភាពដែលអាចជួយប្រជាជនកម្ពុជាប្រឈមមុខនឹងអតីតកាលហើយបន្តជីវិតរស់នៅរបស់ខ្លួនទៅមុខទៀត ។

ការជម្នះនិងទិទ្ធជាភាព

ហេតុផលធំបំផុតតែមួយគត់ក្នុងការបង្កើតសាលាក្តីខ្មែរក្រហម គឺដើម្បីផ្តល់នូវវត្ថុស័យុត្តិធម៌ក្នុងកម្រិតណាមួយដល់សង្គមដែលទទួលរងនូវទិទ្ធជាភាពអស់រយៈពេលយូរមកហើយ ។ នៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ នៅពេលរបបកម្ពុជាប្រធិបតេយ្យត្រូវបានដួលរលំទៅ វ៉ាន់ននដែលហ៊ុមព័ទ្ធប្រទេសកម្ពុជាក៏ត្រូវបើកឡើងដែរដែលឯកសាររដ្ឋការនិងភស្តុតាងជាក់ស្តែងបានបង្ហាញអំពីការរំលោភបំពាននៅក្នុងកម្រិតមួយដ៏គួរឲ្យភ័យខ្លាច ។ សំណល់ឆ្អឹងសាកសពពីអំពើព្រៃផ្សៃរបស់ខ្មែរក្រហមមានគ្រប់ទីកន្លែងតាមជនបទនៃប្រទេសកម្ពុជា ។ កុកបណ្តោះអាសន្ន ខូចករណ៍ធ្វើទារុណកម្ម និងរណ្តៅសាកសពរាប់ពាន់ដែលនាំឲ្យប្រជាជនកម្ពុជានឹក

ឃើញជារៀងរាល់ថ្ងៃនូវការឃើញច្រើនដែលបានទទួលរងទុក្ខវេទនា កាលពីសម័យបុរេពិត ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានរកឃើញ រណ្តៅសាកសពរួមប្រមាណពីរម៉ឺនរណ្តៅ និងអតីតមន្ទីរយុវជន ខ្មែរក្រហមចំនួនដ៏តិចតួចនៃជនដែលបានប្រទេស ដែលភាគ ច្រើនមានបន្ទុកនូវទម្រង់ធ្ងន់ធ្ងរណាមួយក្នុងរយៈពេល ២០ ឆ្នាំ ។

អ្នកស្រាវជ្រាវជំនាញខ្ពស់មានជំនឿថា របបខ្មែរក្រហមបាន ឆក់យកជីវិតប្រជាជនអស់ប្រហែលពីមួយភាគប្រាំទៅមួយភាគបី នៃចំនួនប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ ។ តាមការពិត គំនរឆ្នាំងសាកសព មានច្រើននៅពេលពេញទាំងអស់ ហើយចំនួនអ្នកនៅរស់ក៏មាន ច្រើនដែរ ដែលបណ្តាលឲ្យពិភពលោកមិនអាចប៉ាន់ស្មានពីចំនួន មនុស្សដែលត្រូវស្លាប់បាន ។ ទោះបីជាចំនួនអ្នកស្លាប់ដ៏ក្លាហាន ក៏ស្ថិតនេះបង្ហាញឲ្យឃើញតែមួយដែកនៃរូបភាពទាំងមូលក៏ដោយ ក៏ស្ថិតិតែម្យ៉ាងមិនអាចបន្តបន្ថយសោកនាដកម្មដែលបន្ទុក ដោយរបបខ្មែរក្រហមបានឡើយ ។ ការបាត់បង់ជីវិតរបស់បុគ្គល គ្រប់គ្នា ជាមួយប្តីឪពុក បងប្អូនប្រុសស្រី កូនប្រុសកូនស្រី ប្តី ប្រពន្ធ មិត្តភក្តិប្តីភូត ។ ខណៈពេលដែលតម្រូវឲ្យមានការរក យុត្តិធម៌ចំពោះទុក្ខដ៏កម្រិតមួយចំនួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម រឿងរ៉ាវ របស់ជនរងគ្រោះម្នាក់ៗបង្ហាញឲ្យឃើញនូវការទទួលបានការរក យុត្តិធម៌កាន់តែមានវិសាលភាពខ្លាំងក្លាជាងមុនទៅទៀត ។

ឯកសារនិងចម្លើយកសិណសាក្សីជាក់ស្តែង តាងបង្ហាញ ប្រាប់អំពីទុក្ខវេទនានិងភាពសាហាវឃោរឃៅដែលមិននឹកស្មាន ដល់ ។ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមតម្រូវឲ្យអ្នកក្នុងរយៈពេលមនុស្ស ជាទីស្រឡាញ់ត្រូវបានបាញ់សម្លាប់នៅនឹងមុខ ដោយសារតែ កំហុសតូចបន្តិចបន្តួចដូចជា លួចអង្ករ ឬបន្លំដើម្បីទប់ទល់ការ ស្រែកឃ្នា ។ ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះមួយចំនួនត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា មានអាកប្បកិរិយាលាក់លៀម «ប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍» ត្រូវបានចង ព្យួរហើយវះពោះយកពោះរៀនមកបង្ហាញឲ្យអ្នកដទៃទៀតមើល ។ សាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកថែមទាំងនិយាយប្រាប់អំពីទម្រង់ខ្មែរក្រហមបោះ កូននៃតឡើងលើ ហើយចាក់ក្មេងនោះនឹងកាំបិតចំពោះទុក្ខទាំងអស់ ។ នៅក្នុងកុកបណ្តោះអាសន្ន អ្នកស្នូរចម្លើយខ្មែរក្រហមបានធ្វើការ សាកល្បងចោទប្រកាន់ដោយគ្មានមូលដ្ឋានអំពីការស៊ើបការណ៍សម្ងាត់ ឬការបំផ្លិចបំផ្លាញ ដោយចង់ជនរងគ្រោះទៅនឹងក្រែងដែលមាន

គ្រោងដៃក៏ច្រើនចាប់ ដុតជនរងគ្រោះនឹងរងគ្រោះ ដកក្របក និង ជ្រមុជក្នុងទឹកក្រក់ជាករហុតដល់លង់ ។ អ្នកទោសរាប់មិនអស់មិន ដែលធ្លាប់បានប្រឈមមុខនឹងការកាត់សេចក្តីទាល់តែសោះ តែត្រូវ បាននាំយកទៅកន្លែងរណ្តៅរួមជាមួយនឹងមនុស្សដែលពេជ្រយាតខ្មែរក្រហម សម្លាប់ជនរងគ្រោះជាមួយនឹងពូកែដៃ ដើម្បីចៀសវាងចំណាយ គ្រាប់កាំភ្លើងដ៏មានតម្លៃ ។

អ្នកដែលមិនទាន់ដល់ពេលត្រូវស្លាប់បាននៅស្រួលបន្តិច ។ ការចាប់រំលោភ និងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើសាសនាបានញាំញី ពេញផ្ទៃប្រទេស ។ ប្រជាជនកម្ពុជាដែលមានជំងឺនិងចាស់ជរា ដែលទទួលរងនូវការធ្វើការងារយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដោយគ្មានម៉ោងពេល សម្រាក ពេលខ្លះបានប្រទះឃើញសាកសពនិងឆ្អឹងរបស់អ្នកជាទី ស្រឡាញ់របស់ខ្លួនដែលបានស្លាប់ទៅ នៅពេលព្យាយាមធ្វើការងារ ដ៏លំបាកនៅតាមវាលស្រែ ។ ប្រជាជនសាមញ្ញភាគច្រើនធ្វើការងារ ដូចទាសករ ដោយលបលួចបរិភោគសត្វល្អិត និងសំបកឈើ ដើម្បីរស់ ហើយនឹកឆ្ងល់ថានឹងបានជួបជុំក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្លួន ម្តងទៀតដែរឬទេ ។ របបនេះ បានបដិសេធចោលនូវរាល់សិទ្ធិ ជាមូលដ្ឋានបំផុតស្តីអំពីការរួមគ្នា ការបញ្ចេញមតិដោយសេរី និង ភាពស្មោះត្រង់ ។ កុមាររៀននៅសាលាត្រូវបានបង្រៀនឲ្យចេះ ស្តីបន្ទោស មិនទទួលស្គាល់ឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួន ហើយប្តីជាជីវិត របស់ខ្លួនសម្រាប់អង្គការតែប៉ុណ្ណោះ ។ កម្មាភិបាលក្មេងៗទាំងអស់ នោះ គឺជាទុក្ខដ៏ធ្ងន់ដែលត្រូវបានអប់រំបញ្ចូលឲ្យសម្លាប់ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងទស្សនៈជាច្រើន ក្មេងៗទាំងនោះក៏ជាជនរងគ្រោះនៃរបប នេះដែរ ។ សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបន្ទុកនូវស្នាមស្នាម យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ ។

អ្នកដឹកនាំជំនាញខ្ពស់ដែលបង្កើតរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ នៅតែរស់នៅដោយមានសេរីភាពយ៉ាងពេញលេញនៅឡើយ កាលពីពេលថ្មីៗកន្លងទៅ ។ អ្នកខ្លះរស់នៅក្នុងផ្ទះវិទ្យាយ៉ាងសុខ ស្រួល ខណៈពេលដែលជនរងគ្រោះកំពុងតែប្រយុទ្ធនឹងបិសាចនៃ អតីតកាល ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានផ្តល់នូវ ឱកាសមួយដែលហួសពេលកំណត់យូរមកហើយ ដើម្បីជម្នះ នឹងសំណល់ក្តួរឲ្យស្តាប់ខ្លឹមនៃការមិនដាក់ទោស ។ បើទស្សនៈ ក្រោយពីរបបបុរេពិតដួលរលំ ពុំមានមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមជំនាញខ្ពស់

ណាម្នាក់ត្រូវបានផ្ដន្ទាទោសពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មដោយតុលាការដែលសម្រេចតាមគោលការណ៍ច្បាប់ដែលត្រូវជឿជាក់នៅឡើយទេ ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បញ្ហានេះប្រហែលជាជ្ងាសប្តូរក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ ។ ចាប់តាំងពីការចាប់ផ្ដើមដំណើរការនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៦មក មន្ត្រីតុលាការបានបោះជំហានយ៉ាងសំខាន់ជាលើកដំបូងប្រឆាំងនឹងនិទណ្ឌភាពដោយនាំយកអតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ប្រាំរូបមកដាក់ឃុំ និងចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ។

ការជំនុំជម្រះក្តីលើមេដឹកនាំកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យម្នាក់គឺ ខូច ដែលជាអតីតប្រធានកុកខ្នុរស្នែង នៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញនោះបានចាប់ផ្ដើមហើយ ។ មេដឹកនាំខ្ពស់ដែលនៅរស់បួននាក់ទៀតរួមមាន នួន ជា, អៀង សារី, ខៀវ សំផន, និង អៀង ធីរិទ្ធ ក៏កំពុងតែស្ថិតនៅក្នុងតុលាការនេះដែរ ។ អ្នកទាំងអស់ដែលមានមុខតំណែងខ្ពស់ៗ ហើយដែលជាសមាជិករបស់គណៈកម្មាធិការខ្មៅនីតត្រូវបានកំណត់ថាជាមេដឹកនាំក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។

ពេលវេលាកំពុងតែដើរទៅមុខ ។ មេដឹកនាំខ្ពស់ខ្មែរក្រហមបានស្លាប់អស់ជាច្រើននាក់នៅក្នុងទសវត្សរ៍កន្លងទៅ រួមទាំងប៉ូល ពត ជាលេខាធិការ សុន សេន រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ តា ម៉ុក សមាជិកគណៈកម្មាធិការរដ្ឋមន្ត្រី (ត្រូវបានស្គាល់ថាជា «អ្នកកាប់សម្លាប់») យុន យ៉ាត រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ និង កែ ពក មេបញ្ជាការភូមិភាគ ។ ជនដែលរស់ជាប់ទី២នៃរបបខ្មែរក្រហមជាច្រើននាក់ទៀតក៏បានរស់នៅសុខស្រួលរហូតដល់ទីបញ្ចប់ដោយគ្មានទទួលទណ្ឌកម្មអ្វីបន្តិចទាល់តែសោះ ។ ជនជាប់ចោទទាំងប្រាំរូបនាពេលបច្ចុប្បន្នមានអាយុកាន់តែច្រើន ហើយអ្នកខ្លះឬអ្នកទាំងអស់នេះអាចស្លាប់ឬបាត់បង់ស្មារតីមុននឹងប្រឈមមុខនឹងការផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់ ។ ការដែលបណ្ដោយឲ្យមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមទាំងអស់ស្លាប់ទៅដោយមិនបានឡើងតុលាការនោះ គឺជាការប្រមាថយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះជនរងគ្រោះគ្មានកំហុសរាប់លាននាក់ ដែលជីវិតរបស់គាត់ត្រូវបានបែកខ្ញែកចេញពីគ្នា ។

ការផ្តល់យុត្តិធម៌

រឿងច្បាស់ក្រឡែត ដើម្បីឲ្យអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញទទួលបានជោគជ័យនោះ គឺត្រូវតែផ្តល់វត្ថុសំយុត្តិធម៌មួយសំខាន់ក្រោមក្រសែភ្នែករបស់ប្រជាជនកម្ពុជា និងសហគមន៍អន្តរជាតិ ។

យុត្តិធម៌គឺជាទស្សនៈ ដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញមួយ ជាពិសេសចំពោះអំពើឃោរឃៅដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់បែបនេះ ។ ការអនុវត្តនូវដំណើរការមួយ ហើយផ្តល់លទ្ធផលជាផ្លែផ្កាដែលអាចតម្រូវនូវសញ្ញាណយុត្តិធម៌របស់ជនរងគ្រោះផ្សេងៗគ្នា ដូច្នោះមិនមែនជារឿងឆ្ងាយស្រួលនោះទេ ។ ការចេញដីកាចោទប្រកាន់មួយឬពីរ គឺពិតជាមិនគ្រប់គ្រាន់ឡើយ ។ ដូចដែលយើងនឹងលើកឡើង គឺអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវតែផ្តល់អាទិភាពចំពោះទស្សនៈយុត្តិធម៌តាមបែបផ្ដន្ទាទោស ស្តារឡើងវិញ ព្រមទាំងគោរពតាមនីតិវិធីគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ។

យុត្តិធម៌មានន័យខុសៗគ្នាចំពោះប្រជាជនកម្ពុជា និងអ្នកសង្កេតការណ៍អន្តរជាតិលើតុលាការនេះ ។ ទស្សនៈយុត្តិធម៌តាមបែបដាក់ទោសបានផ្តល់មូលដ្ឋានខាងច្បាប់ឧក្រិដ្ឋកម្ម ។ លក្ខណៈសីលធម៌សមហេតុផលដែលជាមូលដ្ឋាននៃការផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់គឺជាជនល្មើសសាមញ្ញដែលបានបង្កឲ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់សង្គមត្រូវតែផ្ដន្ទាទោសនិងដាក់ទណ្ឌកម្មដោយរដ្ឋ ។ ជោគជ័យរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញប្រាកដជាត្រូវវិនិច្ឆ័យមួយផ្នែកតាមលទ្ធភាពចំពោះការផ្ដន្ទាទោសត្រឹមត្រូវតាមសីលធម៌ និងកំណត់ការដាក់ទោសឲ្យត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់កំណត់ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយការផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់ គឺគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយនៃយុត្តិធម៌តែប៉ុណ្ណោះ ។ ជនរងគ្រោះអាចមានការពេញចិត្ត ដោយសារបានឃើញមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមត្រូវបានធ្វើឲ្យអាម៉ាស់និងដាក់ទោសទណ្ឌ បើទោះបីជាកាត់ទោសឲ្យជាប់កុកអស់មួយជីវិត ក៏មិនឆ្ងាយធ្វើឲ្យជនរងគ្រោះទទួលយកទាំងស្រុងបានដែរ ។

បញ្ហាជាក់នេះមួយដែលទាក់ទងនឹងការផ្ដន្ទាទោសតាមច្បាប់គឺវិសាលភាពនៃការកាត់ទោស ។ ការកាត់សេចក្តីតែចំពោះមេដឹកនាំប៉ុន្មាននាក់មានន័យថា មន្ត្រីខ្មែរក្រហមថ្នាក់កណ្តាលជាច្រើននឹងត្រូវរួចខ្លួន ។ ដូចគ្នានេះដែរ កម្មាភិបាលថ្នាក់ក្រោមដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើរំលោភបំពានជាក់ស្តែងយ៉ាងច្រើនលើសលប់នឹងនៅតែបន្តតាមលទ្ធផលអ្នករួចជីវិតមកដល់សព្វថ្ងៃជាទីច្បាស់ ។ អង្គការសហប្រជាជាតិ និងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការកាត់ទោសតែ «មេដឹកនាំខ្ពស់» និងអ្នកផ្សេងទៀតដែលគិតថាជា «អ្នកដែលទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត» លើអំពើឃោរឃៅក្នុង

សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា ក៏ដូចជាតុលាការដទៃទៀតដែរ បានទទួលការបោះប្រកាន់ អំពី «យុត្តិធម៌ដែលមានលក្ខណៈជ្រើសរើស» ។ តុលាការនេះពុំ អាចលុបបំបាត់ទាំងស្រុងនូវនិទណ្ឌភាពដែលនៅរុំវៃចាប់តាំងពី ក្រោយសម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានឡើយ ប៉ុន្តែតុលាការ ចាំបាច់ត្រូវតែធ្វើការឲ្យអស់ពីសមត្ថភាពដើម្បីរកឲ្យឃើញនិង ដើម្បីកាត់សេចក្តីឲ្យបានជោគជ័យចំពោះមេខ្មោងដែលបង្កអំពើ ឃោរឃៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ។

បញ្ហាមួយដែលផ្ដោតលើការនាំយកមកកាត់ទោសនិងផ្តន្ទា ទោសតាមច្បាប់ គឺថាដីកាបោះប្រកាន់មានកម្រិតនឹងដួលរលំនូវយុត្តិធម៌ ដែលមានលក្ខណៈស្តារឡើងវិញបន្តិចបន្តួចតែប៉ុណ្ណោះ ។ ការដាក់ ក្រុមឃាតករខ្មែរក្រហមឲ្យជាប់កុម្មិទានទូទាត់សង្គមជនរងគ្រោះ ឬ «ស្តារឡើងវិញ» នូវសុខុមាលភាពរបស់ជនរងគ្រោះឲ្យដូចដើម មុនទម្រង់កម្ពុជាបានកើតឡើងឡើយ ។ ការផ្តល់នូវយុត្តិធម៌ដែលមាន លក្ខណៈស្តារឡើងវិញនៅប្រទេសមួយដែលទទួលរងទុក្ខយ៉ាង ធ្ងន់ធ្ងរដូចជាប្រទេសកម្ពុជានេះ គឺជាការលំបាកបំផុត ក៏ប៉ុន្តែការ ចាប់ដំណើរការដើម្បីដោះស្រាយចំពោះសេចក្តីត្រូវការរបស់ជន រងគ្រោះគឺជារឿងសំខាន់ ។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី ជនរងគ្រោះត្រូវ តែជាអ្នកទទួលបានដល់ដំបូងគេបង្អស់ពីដំណើរការរកយុត្តិធម៌នេះ ។

ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ យុត្តិធម៌ដែលមានលក្ខណៈស្តារឡើងវិញ គឺជាចំណុចខ្សោយរបស់តុលាការអន្តរជាតិ ហើយវាបង្ហាញអំពី ការពុះពារជាពិសេសមួយសម្រាប់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា ។ ប្រាក់កាសមិនអាចជំនួសឲ្យការបាត់បង់ជីវិត អ្នកជាទីស្រឡាញ់ដោយសារអំពើរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាង ធ្ងន់ធ្ងរបានឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា ក៏ដូចជាតុលាការដទៃទៀតដែរ គឺខ្វះប្រភពធនធានក្នុងការ ផ្តល់នូវអ្វីមួយឲ្យលើសពីសំណងខាងហិរញ្ញវត្ថុ ។ អង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានប្រើវិធីសាស្ត្រថ្មីមួយចំពោះ យុត្តិធម៌ដែលមានលក្ខណៈស្តារឡើងវិញ ។ តុលាការនេះបាន បង្កើតយន្តការមួយសម្រាប់ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្ប វេណីនៅក្នុងការជំនុំជម្រះសេចក្តី និងប្រមើលមើលអំពីសំណង តាម «ទម្រង់សមូហភាព ឬជាលក្ខណៈសីលធម៌» ដូចជាប្តូរជំនួយ

លោក វ៉ាន់ហ៊ាន់ ពៅដារ៉ា

បណ្ឌិត ចន់

ដ្ឋានដើម្បីទទួលបានដល់ជនរងគ្រោះ ឬមជ្ឈមណ្ឌលថែរក្សាសុខភាព ឬផ្តល់សេវាអប់រំដល់អ្នកដែលនៅរស់ ។ ជោគជ័យរបស់អង្គ ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាលើកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងផ្តល់ សំណងដែលលក្ខណៈស្តារឡើងវិញនេះត្រូវការពេលវេលាច្រើន តទៅទៀតក្នុងការកំណត់នូវការយល់ឃើញរបស់សាធារណជន ចំពោះតុលាការនេះ ។

ផ្នែកសំខាន់ទីបីនៃដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជាគឺយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធី ។ ដើម្បី សម្រេចបានលទ្ធផលត្រឹមត្រូវ គឺទាមទារឲ្យមានការជំនុំជម្រះ សេចក្តីតាមលក្ខណៈត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ។ ចំពោះអ្នកសង្កេតការណ៍ មួយចំនួន វាពិតជាពិបាកណាស់ដែលយើងទាំងអស់គ្នាឃើញ ជនជាប់ចោទខ្មែរក្រហមទទួលបាននូវសិទ្ធិការពារតាមដូចច្បាប់ នោះ ដែលរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដ៏ឃោរឃៅបានបដិសេធ សិទ្ធិបែបនេះចំពោះប្រជាជនរាប់លាននាក់ ។ ប្រជាជនភាគច្រើន នៅមានចម្ងល់ថា ជនជាប់ចោទដែលកំពុងស្ថិតនៅក្នុងការឃុំឃាំង ពេលនេះមានទោសពីបទប្រព្រឹត្តខុសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ក៏ប៉ុន្តែទម្រង់កម្ពុ ជាក់លាក់របស់អ្នកទាំងនេះនៅតែមិនទាន់រកឃើញនៅឡើយ ។ អ្នកសង្កេតការណ៍មួយចំនួនប្រហែលជាគិតថាវាជារឿងឆ្ងាយ

១៨ ឈឺអារី កំពុងធ្វើបទដា

ស្រួលដោយគ្រាន់តែដាក់អតីត
មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមឲ្យឈរជា
ជួរជាប់នឹងជញ្ជាំង រួចកេះកែ
កាំភ្លើងទៅជាការស្រេច ។
ក្រោយពីមានការរំលោភ
បំពានសិទ្ធិមនុស្សគ្រប់ទីកន្លែង
ការស្រែកយូរឲ្យមានការផ្ដន្ទា
ទោសមានសន្ទុះយ៉ាងខ្លាំងនិង
គួរឲ្យយល់បាន ។ នេះជារឿង
ពិតនៅកម្ពុជា នៅពេលដែល
បច្ចុប្បន្នសាសនានិងវប្បធម៌
រួមផ្សំជាមួយវេលាដែលកន្លង
ផុតយូរទៅហើយបានធ្វើឲ្យកំនុំ
សងសឹករបស់សាធារណជន

ថយនៅត្រឹមកម្រិតមួយទាប ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ សិទ្ធិជនជាប់ចោទត្រូវតែគោរព
ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវធ្វើជា
តុលាការកំរូ មិនមែនជាតុលាការកងកម្ពុជានោះទេ ។ គ្រប់
តុលាការអន្តរជាតិ រួមទាំងតុលាការនិមិត្តកង ត្រូវបានស្ដីបន្ទោស
ថាជា «យុត្តិធម៌របស់អ្នកឈ្នះ» ឬ «ការជំនុំជម្រះស្រមោល» ។ ការ
រិះគន់ទាំងនេះមិនមែនគ្មានមូលហេតុទាំងស្រុងនោះទេ គឺដោយសារ
តុលាការទាំងនេះពិតជាឆ្លុះបញ្ចាំងពីតថភាពនយោបាយនៅ
ពេលដែលតុលាការទាំងនោះត្រូវបានបង្កើតឡើង ។ មធ្យោបាយ
ល្អបំផុតដើម្បីកាត់បន្ថយឥទ្ធិពលទំនៀមបែបនេះ គឺត្រូវលើកកម្ពស់
តម្លាភាពនិងភាពយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវ ។ សម្រាប់បញ្ហានេះ តុលាការ
និមិត្តកងបានបង្កើតយុត្តិសាស្ត្រដ៏សំខាន់មួយដោយលើកលែងការ
ចោទប្រកាន់ចំពោះពួកណាហ្ស៊ីមួយចំនួនក្នុង ពីព្រោះពុំមានភស្តុតាង
គ្រប់គ្រាន់ ។ តុលាការអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀតដូចជា តុលាការអន្តរ
ជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងរ៉ូនដាក់បានលើកលែង
ការចោទប្រកាន់ដល់ជនជាប់ចោទមួយចំនួនដែរ ។ អង្គជំនុំជម្រះ
វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ត្រូវគោរពតាមច្បាប់វិធាននៃ
នីតិវិធី និងវិធានភ័ស្តុតាងដ៏ស្មុគស្មាញមួយចំនួនដែលរៀបចំ

ធ្វើឡើងដើម្បីលើកកម្ពស់ភាពយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវ ។ ប្រសិនបើអង្គ
ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាចង់ធ្វើជាកំរូយុត្តិធម៌
តុលាការនេះត្រូវតែប្រកាន់ខ្ជាប់ខ្ជួនទៅនឹងច្បាប់ទាំងអស់នេះ ។
ការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវទាមទារឲ្យការកាត់
ទោសត្រូវតែផ្អែកទៅលើមូលដ្ឋានភ័ស្តុតាងស្របតាមច្បាប់
ហើយចុងចោទដែលត្រូវស្អប់ខ្ពើមបំផុតក៏ត្រូវតែមានលទ្ធភាព
ទទួលបានការការពារផ្នែកការពារដែរ ។ ដីកាសម្រេចអំពីទោស
កំហុសមិនអាចធ្វើឡើងដោយលំៗបានឡើយ ។ មានភ័ស្តុតាង
សំខាន់ៗជាច្រើនដែលអាចប្រឆាំងនឹងមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ដោយ
រួមមានទាំងឯកសារជាដូរការនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ សក្ខីកម្ម
សាក្សី និងអង្គធាតុជាក់ស្តែងជាដើម ដែលបង្ហាញពីការទទួល
ខុសត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទម្នាក់ៗចំពោះបទល្មើសជាក់លាក់នោះ
គឺមិនមែនជារឿងសាមញ្ញដូចយើងគិតទេ ។ ប្រសិនបើមិនអាច
បង្ហាញភ័ស្តុតាងជាក់លាក់បានគ្រប់គ្រាន់ ជនជាប់ចោទប្រាកដជា
ទទួលបានការលើកលែងការចោទប្រកាន់ ។

ការធ្វើបែបនេះចំពោះជនជាប់ចោទខ្មែរក្រហមប្រហែល
ជាពិបាកទទួលយកណាស់បើគិតតាមដូរសីលធម៌និងនយោបាយ
ក៏ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាគ្រាន់តែបំពេញ
អាណត្តិរបស់ខ្លួនក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ឲ្យបានហ្មត់ចត់តែប៉ុណ្ណោះ ។
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាប្រហែលជាមិនអាច
ផ្តល់នូវការផ្ដន្ទាទោស ឬការស្តារឡើងវិញឲ្យបាន «ពេញលេញ
ទាំងស្រុង» ដូចប្រជាជនកម្ពុជានោះទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះ
វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវតែគ្រប់គ្រងដំណើរការប្រកប
ដោយយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវមួយ ។ បន្ថែមទៅលើការធ្វើជាកំរូយុត្តិធម៌
ត្រឹមត្រូវនិងតម្លាភាពផងនោះ ការប្រកាន់ខ្ជាប់ទៅនឹងគោលការណ៍
យុត្តិធម៌តាមដូរច្បាប់ដែលអាចសម្រួលដល់ការផ្ទេរចំណេះដឹងជា
ប្រយោជន៍ និងភាពជំនាញរវាងមន្ត្រីកម្ពុជានិងអន្តរជាតិដែល
ជួយពង្រឹងប្រព័ន្ធតុលាការកម្ពុជាដែលគេដឹងព្រំថាជាប្រព័ន្ធមួយ
ដែលមានលក្ខណៈពុករលួយគ្រប់កន្លែងនិងសុសសាយ ។ កេរដំណែល
សោកនាដកម្មមួយនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក៏អ្នកចេះដឹងនៅ
រស់ពីសម័យប៉ុលពតតែប៉ុន្មាននាក់ប៉ុណ្ណោះដែលបានបន្តរលូកនូវភាព
កម្រៃនៃមេធាវីនិងអ្នកមានអារជីពដទៃទៀត ។ វាក៏ជារឿងពិបាក

មួយក្នុងការកសាងប្រព័ន្ធច្បាប់ត្រូវបានរៀបចំ ប្រសិនបើគ្មានចៅក្រមនិង មេធាវីចំនួនច្រើនជាក់លាក់បានទទួលការហាត់រៀនឲ្យបានល្អនោះ ។ សក្តានុពលភាពសម្រាប់ផ្ទេរចំណេះដឹង គឺជាយន្តការសំខាន់មួយ សម្រាប់បង្កើតតុលាការកូនកាត់ទាំងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានិង នៅប្រទេសដទៃទៀតដែលបំផ្លិចបំផ្លាញដោយសារសង្គ្រាម ។

ទស្សនៈយុត្តិធម៌ដែលមានលក្ខណៈផ្តន្ទាទោសស្តារឡើងវិញ និងស្របតាមនីតិវិធីព័រមែងដាច់ដោយឡែកពីគ្នាទាំងស្រុងនោះទេ ទោះបីជាពេលខ្លះ ទស្សនៈទាំងនេះស្ថិតនៅក្នុងភាពគ្រាន់តែ ឬលើក ឡើងពីវិធីប្រើប្រាស់ប្រភពធនធានផ្សេងៗ ដែលមានកំណត់ក៏ ដោយ ។ ការផ្តន្ទាទោសអាចជម្នះនឹងវប្បធម៌នៃទិព្វភាព និងផ្តល់ ការផ្តន្ទាទោសផ្នែកសីលធម៌ទៅលើជនល្មើស ។ អ្នកគាំទ្រការកាត់ ទោសសង្ឃឹមថា តុលាការនេះនឹងធ្វើឲ្យមានការញញើតក្នុងការ ប្រព្រឹត្តិអំពើទុក្ខកម្មនៅថ្ងៃអនាគត និងជួយលើកកម្ពស់នីតិវិធី ។ យុត្តិធម៌ដែលមានលក្ខណៈស្តារឡើងវិញអាចជួយជួសជុលការ ខូចខាតផ្នែកសង្គមនិងសេដ្ឋកិច្ច ហើយដូច្នោះក៏ជួយសម្រួលដល់ ការផ្សះផ្សាដែរ ។ ការធ្វើជាកំរិតនៃយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធី បានក៏អាចត្រួសត្រាយផ្លូវឆ្ពោះទៅរកនីតិវិធីមួយដ៏រឹងមាំជាងមុន ថែមទៀត ដោយដោះស្រាយបានទាំងអនាគតនិងទាំងអតីតកាល ទៀតផង ។ លក្ខណៈយុត្តិធម៌ទាំងអស់នេះមានសារសំខាន់ខ្លាំង ណាស់សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា ក៏ដូចជាប្រទេសផ្សេងៗទៀតដែល ញាំញីដោយការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។ ការ ជម្នះរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺត្រូវធ្វើឲ្យ ទស្សនៈទាំងនេះមានប្រសិទ្ធភាពបំផុត ដោយអនុលោមតាមលក្ខណៈ ពេលវេលានិងលុយកាក់ដែលមានកំណត់ ហើយដែលការទាមទារ យុត្តិធម៌បែបនេះតុលាការណាក៏ពិបាកនឹងផ្តល់ជូនដែរ ។

ការអនុវត្តមុខងារប្រាប់ការពិត

ចំពោះអ្នកសង្កេតការណ៍ជាច្រើនយល់ថា អង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាប្រកាន់ខ្ជាប់ថា នឹងអនុវត្តដំណើរការ មុខងារយ៉ាងទូលំទូលាយលើសពីដំណើរការសេចក្តីឲ្យបានត្រឹមត្រូវ យុត្តិធម៌ និងចេញដីកាថ្កោលទោស ឬគ្មានទោសថែមទៀតផង ។ ប្រសិនបើធ្វើកិច្ចការរបស់ខ្លួនប្រកបដោយយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវ តុលាការនេះអាចបម្រើជាយន្តការមួយដែលអាចប្រាប់ការពិតនិងរក

តម្លៃប្រៀបមិនបាននៅក្នុងប្រទេសមួយដែលការអប់រំជាសាធារណៈ អំពីសោកនាដកម្មនៃរបបខ្មែរក្រហមមានការខ្វះខាតខ្លាំង ។ រឿង ដែលសំខាន់នោះ គឺអ្នកនៅរស់រានជីវិតពីសម័យ ប៉ុល ពត ទាំងអស់ បានដឹងថា ការរំលោភបំពានសិទ្ធិមនុស្សយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរបានកើតឡើង ពីឆ្នាំ១៩៧៥ដល់១៩៧៩ ក៏ប៉ុន្តែភាគតិចទេដែលដឹងអំពីវិសាល ភាពនៃអំពើឃោរឃៅគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ។ មានជនរងគ្រោះរឹត តែតិចទៅទៀតដែលយល់ដឹងព្រាលៗ អំពីមូលហេតុដែលនាំឲ្យ មេដឹកនាំនិងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមធ្វើទុក្ខទោសមកលើប្រជាជន ខ្លួនឯងយ៉ាងដូច្នោះ ។ នៅក្នុងបទសម្ភាសន៍របស់អារម្មណ៍ក្នុងការ ឯកសារកម្ពុជា ជនរងគ្រោះបានបញ្ជាក់ចំណាប់អារម្មណ៍ក្នុងការ ចង់ឲ្យពន្យល់បកស្រាយរឿងពិតជាជាន់កាន់ស្របស្រីក ។ ដើម្បី ប្រឈមមុខនឹងអតីតកាល ជនរងគ្រោះដែលមានស្នាកស្នាមដោយ របបគ្រប់គ្រងរបស់ខ្មែរក្រហម និងជនរងគ្រោះដែលបាត់បង់អ្នក ជាទីស្រឡាញ់ទាំងអស់ចង់ដឹងពីមូលហេតុថា ហេតុអ្វីបានជាធ្វើ យ៉ាងដូច្នោះ ។

ដើម្បីបន្ថែមលើការទទួលបានដល់ប្រយោជន៍របស់អ្នករួច ជីវិតពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ការផ្សព្វផ្សាយអំពីអង្គហេតុ ជាសាធារណៈអំពីរបបខ្មែរក្រហម អាចជួយកូនចៅរបស់ខ្លួនតាម រយៈការបញ្ជាក់ពិតត្រូវការរបស់សង្គមមួយដែលមានលក្ខណៈ ត្រឹមត្រូវ និងមានសណ្តាប់ធ្នាប់ និងហានិភ័យនៃការធ្វើឲ្យខូចខាតដល់ នីតិវិធី ។ បច្ចុប្បន្ន ប្រជាជនកម្ពុជាភាគច្រើនកើតក្រោយពេល របបខ្មែរក្រហមត្រូវដួលរលំពីអំណាច ។ កូនចៅរបស់ជនរង គ្រោះពុំបានដឹងនូវការរងទុក្ខវេទនាផ្ទាល់របស់ឪពុកម្តាយរបស់ខ្លួន នោះទេ ។ ក្មេងៗកម្ពុជាមួយចំនួនស្តាប់ឮអំពីសោកនាដកម្មនេះពី សាច់ញាតិ និងក្រៀម របស់ខ្លួន ប៉ុន្តែសម្រាប់ក្មេងជាច្រើនផ្សេង ទៀត របបដ៏ខ្មោចឆឺតនេះបិទបាំងទៅដោយភាពអាថ៌កំបាំងនៅ ឡើយ ។ យុវជនយុវតីជាច្រើនមានការលំបាកក្នុងការស្វែង យល់អំពីការប្រឈមផ្នែកផ្លូវចិត្ត អារម្មណ៍ និងសង្គមដែលមនុស្ស ជំនាន់មុនបានជួបប្រទះ ដោយសារតែកន្លះខាតនៃការយល់ដឹង អំពីសម័យខ្មែរក្រហម ។

អស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ ការសិក្សានៅតាម សាលានៅកម្ពុជាមានបង្រៀនតែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះអំពីរបបខ្មែរ

ក្រហម ។ ទើបតែពេលថ្មីៗនេះ មានសៀវភៅសិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យមួយចំនួនត្រូវបានទទួលស្គាល់និងបញ្ចូលទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សានៅសាលា ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាអាចបម្រើជាប្រភពមួយក្នុងការជឿជាក់បានអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបនោះ ដោយរួមផ្សំនឹងរឿងរ៉ាវនៅក្នុងសៀវភៅសិក្សា សារមន្ទីរ និងសារព័ត៌មានផ្សេងៗទៀត ។ របាយការណ៍របស់តុលាការ ការផ្សាយតាមព័ត៌មាន ទស្សនកិច្ចជាសាធារណៈ និងការផ្សព្វផ្សាយរបស់មន្ត្រីអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលអាចជួយផ្តល់ចម្លើយឲ្យបាន ។ មានតែការផ្តល់ចំណេះដឹងអំពីអតីតកាលដល់ក្មេងៗកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ ទើបក្មេងៗទាំងនោះអាចយល់អំពីប្រវត្តិនៃប្រទេសរបស់ខ្លួនដែលអាចសម្រេចបាននូវភាពប្រសើរមួយកម្រិតខ្ពស់ជាងអ្វីដែលខ្លួនដឹងសព្វថ្ងៃ និងអាចរៀបចំខ្លួនឯងក្នុងការទប់ស្កាត់ការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សនាពេលអនាគត ។

ធ្វើជាគំរូជាអន្តរជាតិ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា មានសារសំខាន់មិនមែនសម្រាប់តែប្រទេសកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ ។ នេះគឺជាគំណាងថ្មីៗ បំផុតនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងជាអន្តរជាតិដែលមានលក្ខណៈធំធេងក្នុងការនាំយករបបស្នាក់កម្រិតកម្រិតទទួលខុសត្រូវចំពោះការរំលោភបំពាននានានិងជំរុញការការពារចំពោះសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានផ្សេងៗទៀត ។ ចាប់តាំងពីជំនាន់នីមួយៗមក សមាជិកសំខាន់ៗនៃសហគមន៍អន្តរជាតិបានធ្វើការដើម្បីបង្កើតឲ្យមានដំណើរការជាអន្តរជាតិសម្រាប់ដោះស្រាយការកំណត់លើដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌក្នុងស្រុកនៅក្នុងប្រទេសក្រោយដោះស្រាយ ។ នៅអំឡុងទសវត្សរ៍ ៩០ អង្គការសហប្រជាជាតិបានបង្កើតតុលាការអន្តរជាតិពិសេសសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី និងរ៉ូនដា ហើយក្រោយមកទៀត គឺតុលាការអចិន្ត្រៃយ៍ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនៅទីក្រុងឡាអេ ។

តុលាការដែលគ្រប់គ្រងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិត្រូវបានរិះគន់ចំពោះមូលហេតុមួយចំនួនរួមមាន ការចំណាយនិងចម្ងាយឆ្ងាយពីសង្គមដែលទទួលរងគ្រោះដូចជា ភូមិសាស្ត្រជាដើម ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺជាឧទាហរណ៍មួយក្នុងចំណោមឧទាហរណ៍មួយចំនួនតូចស្តីអំពីជម្រើស «តុលាការ

ចម្រុះ» ដែលទាក់ទងនឹងការបែកបាក់លែកការកិច្ចការរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរដ្ឋាភិបាលដែលមានឥទ្ធិពល ។ អ្នកគាំទ្រកម្ពុជានេះជឿថា តុលាការចម្រុះនឹងផ្តល់សិទ្ធិឲ្យជនរងគ្រោះបញ្ចេញមតិ បានសម្របសម្រួលដល់ការផ្សព្វផ្សាយជំនាញ និងផ្តល់យុត្តិធម៌ដោយចំណាយថវិកាអស់តិចនៅក្នុងប្រទេសមួយដែលត្រូវការលុយដើម្បីប្រើប្រាស់សម្រាប់កិច្ចការផ្សេងៗជាច្រើនទៀត ។ អ្នកជំនាស់កម្ពុជាក្នុងកិច្ចការនេះខ្លាចក្រែងថា ការធ្វើដៃគូជាមួយរដ្ឋាភិបាលដែលជាប់សន្សំយអាចបន្លុះបញ្ចូលសេចក្តីសុចរិតផ្នែកនីតិវិធីនិងច្បាប់របស់តុលាការដែលធ្វើឲ្យខូចកិត្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិនិងបន្ថយភាពយុត្តិធម៌ដែលកូរឲ្យជឿជាក់នោះ ។ អ្នកខ្លះបារម្ភថា ការធ្វើការកាត់ទោសនៅក្នុងស្រុកអាចបើកប្លន់សហស្សឡើងវិញនិងបង្កភាពព្រើរញើសក្នុងការស្វែងរកការផ្សះផ្សា ។ ការប្រព្រឹត្តរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាជាការសាកល្បងយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់កម្ពុជាក្នុងតុលាការចម្រុះ ។

ការដោះស្រាយដល់នយោបាយកម្ពុជា

អាណត្តិរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនត្រឹមតែទាក់ទងនឹងច្បាប់ជាសំខាន់ប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែវាក៏មានការពាក់ព័ន្ធនឹងនយោបាយដ៏ធំធេងនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩ នៅពេលដែលរបប ប៉ុល ពត ដួលរលំទៅ រដ្ឋាភិបាលថ្មីមួយដែលគាំទ្រដោយរៀបរយបានកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ ។ រដ្ឋាភិបាលដែលដាក់ឈ្មោះប្រទេសសាជាថ្មីឡើងវិញថា សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជានោះ បានអះអាងនូវអំណាច និងភាពស្របច្បាប់របស់ខ្លួនដោយសម្ពាធជាចម្បងលើការជួយសង្គ្រោះប្រទេសកម្ពុជាឲ្យរួចផុតពីសោកនាដកម្មរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ប៉ុន្តែនូវក្រោយមក ការដឹកនាំរបស់សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជាបានបង្កើតកលហេតុប្រជាជនកម្ពុជាដែលគ្រប់គ្រងកម្ពុជាសព្វថ្ងៃនេះ ។ កលហេតុប្រជាជនកម្ពុជានិងអ្នកដឹកនាំអស់រយៈពេលជាយូររបស់ខ្លួន គឺសម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន បន្តទាក់ទាញការគាំទ្រពីសាធារណជន ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើភ្នាក់ងាររបស់ខ្លួននៅក្នុងការបោសសម្អាតខ្មែរក្រហមឲ្យអស់ពីប្រទេស ។

កលហេតុប្រឆាំងរួមមាន កលហេតុរាជានិយមហ៊ុនស៊ីនប៉ូចកលហេតុសមរង្សី និងកលហេតុសិទ្ធិមនុស្សបានវាយប្រហារ

ចំពោះការអះអាងខាងលើនេះ ហើយបានចោទកណបក្សប្រជាជន កម្ពុជាថាបានធ្វើឲ្យការការពារសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជាវិវត្តតែមុនជា ជាជាន់ការធ្វើឲ្យប្រសើរជាងមុន រដ្ឋាភិបាលបរទេសនិងអង្គការ សិទ្ធិមនុស្សមួយចំនួនក៏បាននិយាយដូចគ្នានេះដែរ ។ សាលាក្តី ខ្មែរក្រហមពិតជាមានឥទ្ធិពលខ្លះៗ ទៅលើការយល់ឃើញរបស់ សាធារណជនអំពីកណបក្សប្រជាជនកម្ពុជា ។ ប្រសិនបើសាលាក្តី ដំណើរទៅបានល្អនោះ កណបក្សប្រជាជនកម្ពុជាប្រហែលជានឹង ទទួលបានផលប្រយោជន៍នយោបាយសមល្មមដែរ ។ ប្រសិនបើ ការកាត់សេចក្តីមានការឆ្លងឆ្លើយនិងខុសមត្តភាព នោះវានឹងអាចទទួល ផលផ្ទុយទៅវិញ ។ ដំណើរការអន់ថយនឹងប្រហែលជាធ្វើឲ្យ សាធារណជន និងម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិមានការខឹងសម្បាញនឹង រដ្ឋាភិបាល ជាពិសេសអំពើពុករលួយក្នុងតុលាការនៅប្រទេស កម្ពុជា ។ ការកាត់សេចក្តីទំនងជាមិនក្លាយជាបញ្ហាចម្បងនៅក្នុង នយោបាយថ្នាក់ជាតិនោះឡើយ ពីព្រោះពេលខ្លះការកាត់សេចក្តី នេះត្រូវបានចេញផ្សាយនៅក្នុងព័ត៌មានអន្តរជាតិអាចបង្កើតឲ្យ មានការរំខានសំខាន់ៗ ផ្នែកក្នុងស្រុកនិងការទូតនាពេលខ្លីខាងមុខ ។ ត្រង់នេះហើយដែលថាការកាត់សេចក្តីមានសារសំខាន់ខ្លាំងណាស់ ក្រៅពីបន្ទប់សវនាការ ។

សរុបជម្រះ: ការកិច្ចដំឡើងកម្មវិធីចំនួន

គោលបំណងទាំងប៉ុន្មានខាងលើនេះមានចំនួនច្រើនអនេក ដែលតម្រូវឲ្យតុលាការតែមួយគត់ឆ្លើយតប ។ កិច្ចការធំជាងគេ មួយក្នុងចំណោមកិច្ចការដែលត្រូវប្រឈមមុខធំៗរបស់អង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺត្រូវរៀបចំចាត់ចែងការរំពឹង ទុករបស់សាធារណជនអំពីអ្វីដែលខ្លួនអាចសម្រេចបានយ៉ាងពិត ប្រាកដ ។ បើទោះបីជាតុលាការនេះបានជោគជ័យប៉ុណ្ណាក៏ដោយ ក៏ការជំនុំជម្រះក្តីនឹងពុំមែនជាថ្នាំកែរោគបានគ្រប់យ៉ាងនោះទេ ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនអាចព្យាបាលជំងឺ សន្តិមន្តស្រស់ដែលកំពុងតស៊ូជម្នះលើអំពើហោរហៅទ្រង់ទ្រាយ ធំបានគ្រប់ទាំងអស់ឡើយ ។ វាមិនអាចជំនួសការបាត់បង់អ្នកជា ទីស្រឡាញ់ ហើយវិវត្តន៍មិនអាចកែប្រែបញ្ហានយោបាយនិង សេដ្ឋកិច្ចដែលកើតចេញពីការព្រួយបារម្ភស្មោះត្រង់ខ្មែរក្រហម ឡើយ ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាតែមួយមិន

អាចផ្លាស់ប្តូរការកិច្ចរបស់កម្ពុជា មិនអាចបញ្ចប់ទម្រង់កម្មនិង អំពើពុករលួយ មិនអាចនាំមកនូវការរីកចម្រើនដ៏ធំខាងផ្នែកសិទ្ធិ មនុស្សនៅកម្ពុជាសព្វថ្ងៃ ឬមិនអាចដោះស្រាយសេចក្តីត្រូវការ នៃការអភិវឌ្ឍផ្សេងទៀតបានទាំងស្រុងនោះទេ ។

ភាពសំខាន់ចាំបាច់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជាស្ថិតនៅលើលទ្ធភាពក្នុងការធ្វើជាធាតុបន្ថែមនិងធាតុជំរុញការ ផ្លាស់ប្តូរនៅកម្ពុជា ។ ការជំនុំជម្រះក្តីអាចក្លាយជាជំហានចាំបាច់ និងជាក់ស្តែងខ្លាំងឆ្ពោះទៅរកអនាគតជាក់លាក់មួយដ៏ប្រសើរ ដោយជម្នះនិងនិទណ្ឌភាព ការធ្វើជាគំរូនៃការជំនុំជម្រះត្រឹមត្រូវ ចែករំលែកព័ត៌មានអំពីសម័យ ប៉ុល ពត និងទាញយកចិត្តទុក ដាក់ចំពោះតម្រូវការរបស់ជនរងគ្រោះ ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា ក៏អាចផ្តោតលើការទាញចំណាប់អារម្មណ៍ ជាតិ និងអន្តរជាតិឡើងវិញ លើបញ្ហាការកិច្ចសិទ្ធិមនុស្ស និង បង្កើនទស្សនវិស័យដើម្បីការរីកចម្រើននាពេលអនាគត ។ ប្រសិន បើអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាអនុវត្តមុខងារទាំងអស់ នេះបានល្អ នោះអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាប្រាកដ ជានឹងធ្វើការបម្រើសេវាកម្មដ៏អស្ចារ្យមួយយ៉ាងពិតប្រាកដ ។

ប្រវត្តិ និងការវិវឌ្ឍរហូតមកទល់បច្ចុប្បន្នរបស់អង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ផ្នែកបន្ទាប់មកទៀត គឺពិភាក្សាដោយសង្ខេបអំពីប្រវត្តិ កំណើតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ រចនាសម្ព័ន្ធជាមូលដ្ឋាន ការ អនុវត្តនិងការរំពឹងទុក ។ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមដោយពិភាក្សាលើរបៀបដែល អង្គជំនុំជម្រះត្រូវបានបង្កើតឡើង និងវិភាគលើទម្រង់ពិសេស ដែលតុលាការនេះប្រកាន់យក ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំនឹងធ្វើការវែកញែក អំពីប្រតិបត្តិការរយៈពេលបីឆ្នាំដំបូងរបស់តុលាការ ដោយពិនិត្យ ទៅលើទិដ្ឋភាពបីយ៉ាងនៃការងារគឺ ការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការ ការគ្រប់គ្រងស្ថាប័ន និងការផ្សព្វផ្សាយដល់ជនរងគ្រោះ ។ ចុង បញ្ចប់ ខ្ញុំវិភាគអំពីរបៀបដែលអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញអាចផ្តល់ យុត្តិធម៌មួយដែលអាចជឿជាក់បាន និងការរួមចំណែកដល់ការផ្សះ ផ្សាពិតប្រាកដនៅកម្ពុជារហូតទៅ ។

ផ្លូវដំបូងប្រាកដឆ្ពោះទៅរកយុត្តិធម៌

ដើម្បីយល់អំពីភាពរឹងមាំ កង្វះខាត និងការវិវត្តមកទល់ពេល

បច្ចុប្បន្នរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា យើង ចាំបាច់ត្រូវដឹងពីប្រវត្តិខ្លះៗ របស់តុលាការនេះជាមុនសិន ។ ហេតុ ដូច្នោះ ខ្ញុំចាប់ផ្តើមបរិយាយពីលំនាំទូទៅជាប្រវត្តិ និងនយោបាយ នៅពីក្រោយការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ មានការទាមទាររកយុត្តិធម៌នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជារាប់មិនអស់ ចាប់តាំងពីការរដ្ឋលំរើនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ ជននៃគ្រោះ អ្នកធ្វើការខាងសិទ្ធិមនុស្ស គណបក្សនយោបាយក្នុងស្រុក និង រដ្ឋាភិបាលអន្តរជាតិជាច្រើនបានទាមទារឲ្យមានការរកយុត្តិធម៌ តាមកម្រិតផ្សេងៗគ្នា ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ការបង្កើត តុលាការនេះនៅតែជាដំណើរការដ៏យឺតយ៉ាវនិងតឹងតែង ។ អង្គ ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានបើកទម្រង់ធ្វើការក្រោយ ពីការរដ្ឋលំរើរបស់របបខ្មែរក្រហមអស់រយៈពេលជិតបីទសវត្សរ៍ ។

ការពន្យារពេលក្នុងការបង្កើតតុលាការនេះជាប់ជំពាក់ដ៏ពិស យ៉ាងចម្បងនឹងអំណាចនយោបាយ ។ ចលនាស៊ីវិលរបស់ខ្មែរក្រហម កើតឡើងចំនុះនៃសង្គ្រាមត្រជាក់ ហើយការទទួលយកសមាជិក ខ្មែរក្រហមតែងតែត្រូវប្របូកប្របល់ជាមួយនឹងនយោបាយ ក្នុងស្រុក ក៏ដូចជាការប្រកួតប្រជែងផ្នែកនយោបាយជាអន្តរជាតិ ក្នុងការដណ្តើមយកឥទ្ធិពលជ្រៀតជ្រែកនៅកម្ពុជា ។ ទោះបីជា មានការអំពាវនាវនិងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងដោយបុគ្គលនិងអង្គការក្រៅ រដ្ឋាភិបាលមួយចំនួនក៏ដោយ ក៏ការទាមទារឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវ របស់ខ្មែរក្រហមត្រូវបានកប់បាត់ទៅក្នុងការពិចារណាដែលមាន លក្ខណៈនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រនៅក្នុងដំណាក់កាលចុងក្រោយ នៃសង្គ្រាមត្រជាក់ ។ សហគមន៍អន្តរជាតិបានជំរុញយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដោយចាប់ផ្តើមដាក់ឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវ បន្ទាប់ពីមានការដក ហូតកងទ័ពវៀតណាមចេញពីទឹកដីកម្ពុជាដោយការចរចា ការគ្រប់ គ្រងរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិរយៈពេល១៨ខែ និងការបោះ ឆ្នោតជាសកលដែលរៀបចំឡើងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងការនាំមកនូវសន្តិភាពដល់ប្រទេស និងការបំបែកក្រុមខ្មែរក្រហម ឲ្យទៅជាកម្លាំងនយោបាយនិងយោធាមួយផ្សេង ។

ចាប់ផ្តើមពីឆ្នាំ១៩៧៧ អង្គការសហប្រជាជាតិ និងរដ្ឋា ភិបាលកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមធ្វើការចរចាតាមការទូតអស់រយៈ ពេលមួយទសវត្សរ៍ដើម្បីបង្កើតចេញជាតុលាការមួយនេះ ។ ភាព

មិនចុះសម្រុងគ្នានៅពេលចរចានេះកើតចេញពីការទាមទារនូវ «សមភាពនៃឥទ្ធិពល» រវាងមន្ត្រីអង្គការសហប្រជាជាតិនិងមន្ត្រី ខាងកម្ពុជា និងទំហំនៃយុត្តាធិការរបស់តុលាការនិងជនជាប់ចោទ ដែលត្រូវចោទប្រកាន់ និងច្បាប់នីតិវិធីដែលត្រូវយកមកប្រើនៅ ក្នុងតុលាការ ។ ក្រោយមកនៅឆ្នាំ២០០៣ គឺជាជំនួយភាគច្រើននៃ ទសវត្សរ៍បន្ទាប់ពីការរដ្ឋលំរើរបស់ខ្មែរក្រហម អង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានព្រមព្រៀងគ្នាបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀង មួយ (កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជា) ដើម្បីបង្កើតអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។ មួយឆ្នាំក្រោយមក រដ្ឋសភាជាតិកម្ពុជាបានអនុម័តច្បាប់ដើម្បីគ្រប់គ្រងដំណើរការ របស់តុលាការកូនកាត់នេះឡើង (ច្បាប់នេះក៏បានការយល់ស្រប ពីអង្គការសហប្រជាជាតិដែរ) ។

កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិនិងរាជរដ្ឋា ភិបាលកម្ពុជា គឺជាសមិទ្ធផលដែលចេញពីចម្បាំងនយោបាយដ៏ ហត់ឆ្ងាយជាមួយនឹងការតម្លៃគ្នាទៅវិញទៅមករវាងរាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជា និងអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ ចំណុចសំខាន់នៃការចរចានេះ ទាក់ទិនទៅនឹងយុត្តាធិការតាមពេលវេលា យុត្តាធិការលើបុគ្គល និងយុត្តាធិការលើបទល្មើស ។ តុលាការនេះនឹងមានអំណាចកាត់ សេចក្តីទៅលើតែជនមួយចំនួនជាក់លាក់ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋមួយចំនួន ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំឡុងពេលកាន់កាប់អំណាចរបស់ខ្មែរ ក្រហមប៉ុណ្ណោះ ។ ចំណុចសំខាន់មួយទៀតនៃការចរចាគឺ សមភាព នៃឥទ្ធិពលនៅក្នុងតុលាការ ។ មិនដូចជាតុលាការអន្តរជាតិផ្សេង ទៀតដែលបុគ្គលិកភាគច្រើនជាមន្ត្រីអន្តរជាតិ អង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងលក្ខណៈ មួយដើម្បីធានាខុសភាពរបស់មន្ត្រីជាតិ ។ ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចព្រម ព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិនិងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និង ច្បាប់បង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានទទួល រងនូវការរិះគន់យ៉ាងខ្លាំងក្លាពីអ្នកអង្កេតអន្តរជាតិដែលអ្នកទាំងនោះ ទិគ្រឿងថា ច្បាប់ទាំងពីរនេះផ្តល់អំណាចច្រើនពេកដល់រដ្ឋាភិបាល សម្តេច ហ៊ុន សែន ហើយបែរជាតម្លៃចំពោះសេចក្តីសុបិននិង យុត្តិធម៌ទៅវិញ ។

រាល់តុលាការអន្តរជាតិទាំងអស់តែងតែបញ្ចាំងពីតថភាព

នយោបាយ និងពាំនាំមកនូវភាពជំពាក់ជំពិនខាងផ្លូវនយោបាយ
 ជានិច្ច ។ ពុំមានអញ្ញាតកម្មទេចំពោះអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។
 ទោះបីជាចំណេញខ្លះៗ កម្រិតយុត្តាធិការនិងចរនាសម្ព័ន្ធធ្វើការ
 របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើរតួនាទីយ៉ាង
 សំខាន់ក្នុងទទួលបាននូវការទិញដេញថ្លៃពីភាគីដែលពាក់ព័ន្ធ ។
 យ៉ាងណាមិញ កេរដំណែលនៃការចរចាដ៏តានតឹងនិងការតម្លៃ
 នយោបាយក្នុងអំឡុងពេលនៃការចរចាបានបន្សល់ទុកនូវស្នាមមិន
 គ្រុះស្រួលនិងមិនទុកចិត្តគ្នា ។ ភាគច្រើននៃការរងនយោបាយ
 កាលពីអំឡុងពេលចរចានៅតែដិតដាមនិងតាមយាយីដល់ដំណើរ
 ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់អង្គជំនុំជម្រះនៅពេលបច្ចុប្បន្នជានិច្ច ។ ជាក់
 ស្តែង យុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
 និងសមភាពឥទ្ធិពលដ៏សមរម្យនៅតែបន្តជាចំណុចសំខាន់នៃការ
 ពិភាក្សា ដូចជាមន្ត្រីកម្ពុជានិងមន្ត្រីអង្គការសហប្រជាជាតិភ្នំពេញ
 ចំពោះលទ្ធភាពក្នុងការចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យបន្ថែម និងតំណែង
 ក្នុងការរកមធ្យោបាយដើម្បីដោះស្រាយវិបត្តិគ្រប់គ្រងនៅក្នុង
 តុលាការ ។

តុលាការបានលេចចេញជារូបរាង

កិច្ចព្រមព្រៀងឆ្នាំ២០០៣ រវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ
 និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជារួមជាមួយនឹងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំ
 ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៤ មានខំសំខាន់ដែល
 ចាំបាច់ក្នុងការបង្កើតតុលាការខ្មែរក្រហម ។ ខនោះបានកំណត់នូវ
 ច្បាប់សំខាន់ៗដល់ការគ្រប់គ្រងដំណើរការរបស់តុលាការ និងបាន
 ចែងនូវលក្ខណៈគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលនិងចរនាសម្ព័ន្ធជាច្រើននៅក្នុង
 អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ផ្នែកនេះពិភាក្សាលើ
 លក្ខណៈជាមូលដ្ឋានរបស់តុលាការនិងរបៀបដែលតុលាការនេះ
 លេចឡើងជារូបរាងបន្ទាប់ពីមានការចុះហត្ថលេខាលើច្បាប់ស្តីពី
 ការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។

បន្ថែមលើសេចក្តីសម្រេចអំពីរយៈពេលដែលត្រូវយកមក
 អនុវត្ត និងមនុស្សដែលត្រូវនាំយកមកកាត់ទោស ស្ថាបនិករបស់
 អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវតែកំណត់ឲ្យច្បាស់
 លាស់នូវយុត្តាធិការនៃបទល្មើស ។ នេះមានន័យថាត្រូវធ្វើការ
 សម្រេចលើទម្រង់ផ្សេងៗ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

ដែលអាចយកមកធ្វើជំនុំជម្រះបាន ។ មន្ត្រីរបស់អង្គការសហ
 ប្រជាជាតិនិងកម្ពុជាបានទាញយកទាំងច្បាប់អន្តរជាតិនិងច្បាប់
 ជាតិ ហើយជាចុងក្រោយបានសម្រេចយកទម្រង់កម្មវិធីច្រើន
 ដែលក្នុងនោះរួមមាន អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ទម្រង់កម្មសង្គ្រាម
 ទម្រង់កម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ការធ្វើទារុណកម្ម មនុស្សឃាត ការ
 ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើសាសនា ព្រមទាំងបទទម្រង់ពីរបីផ្សេងទៀត
 ដែលមិនសូវស្គាល់ដែលជាបទល្មើសអន្តរជាតិមិនត្រូវបានជំនុំជម្រះ
 កាលពីមុន ។

និយមន័យផ្នែកច្បាប់ទាក់ទងនឹងទម្រង់កម្មទាំងនេះ គឺមិនមាន
 ភាពច្បាស់លាស់មួយចំនួន ។ យុត្តិធម៌តម្រូវឲ្យចុងចោទខ្មែរក្រហម
 ត្រូវជំនុំជម្រះទោសចំពោះតែទម្រង់កម្មដែលកើតឡើងក្នុងពេល
 ដែលទាំងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ និងច្បាប់កម្ពុជាដើរជាធរមាន
 ក្នុងទសវត្សរ៍៧០ តែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូចដែលលោកស្រី ហេន រៀប
 រាប់ច្បាប់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ទុកចំហ
 ចំពោះសំណួរសំខាន់ៗស្តីពី «ធាតុផ្សំ» ច្បាស់លាស់ (អំពើជាក់
 លាក់និងចេតនាប្រព្រឹត្តបទល្មើស) ដែលព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែ
 បន្តព្យាបាលស្តីពីធាតុផ្សំបាននូវការចោទប្រកាន់លើបទល្មើស
 ជាក់លាក់មួយ ។ ច្បាប់នេះក៏បានទុកចំហនូវបញ្ហាច្បាប់ដ៏ស្មុគស្មាញ
 មួយចំនួននៃវិញ្ញាប័ត្រនៃការទទួលខុសត្រូវលើបទទម្រង់កម្ម
 ថែមទៀត ។ ក្នុងករណីនៃបទល្មើសរំលោភសិទ្ធិមនុស្សធ្ងន់ធ្ងរ ការ
 ដាក់ឲ្យមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ទទួលខុសត្រូវទាមទារឲ្យបន្តព្យាបាល
 មេដឹកនាំទាំងនោះ បានចេញបញ្ជានិងមានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការ
 យុបយិតគ្នា បើមិនអីចឹងទេនឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយប្រយោល
 ចំពោះទម្រង់កម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងដោយសហសេរីក ឬអ្នកនៅ
 ក្រោមបង្គាប់របស់ខ្លួន ។ ការបង្កើតឲ្យមានការទទួលខុសត្រូវលើ
 ទម្រង់កម្មដោយផ្ទាល់និងដោយប្រយោលរបស់អង្គជំនុំជម្រះ
 វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាអាចមានផលប៉ះពាល់ជាក់ស្តែងខ្លាំង
 ទៅលើការជំនុំជម្រះទាំងនោះ ។

សារសំខាន់ស្មើគ្នានោះ គឺច្បាប់និងវិធានផ្សេងៗ ដែលបង្កើត
 ឡើងដើម្បីធានាសិទ្ធិរបស់ចុងចោទ ។ ដូចដែលបានលើកឡើង
 ខាងលើ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាអាចចាត់ទុកថា
 ទទួលជោគជ័យបាន ប្រសិនបើតុលាការនេះអាចរៀបចំឲ្យចុងចោទ

ធ្វើការការពារក្តី និងគោរពតាមសញ្ញាណជាទូទៅនៃយុត្តិធម៌ត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធី។ ការការពារផ្នែកច្បាប់គឺដល់ឲ្យចុងចោទខ្មែរក្រហម ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងនៅក្នុងច្បាប់ផ្សេងៗទៀតដែលពាក់ព័ន្ធ។ វិធានផ្ទៃក្នុងទើបតែបង្កើតឡើងនៅក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីគ្រប់គ្រងលើដំណើរការផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។

ជាចុងក្រោយ គឺជាការស័ក្តិសមណាស់ក្នុងការពិចារណាលើរចនាសម្ព័ន្ធផ្នែកតុលាការ និងរដ្ឋបាលដែលមានចែងនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិនិងកម្ពុជា ជាពិសេសច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ការព្រួយបារម្ភក្នុងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺទាក់ទងនឹងលក្ខណៈចម្រុះនៃតុលាការនេះ។ កិច្ចការស៊ើបអង្កេត ចោទប្រកាន់ និងជំនុំជម្រះក្តីនឹងត្រូវបានបែងចែកការកិច្ចការរវាងបុគ្គលិកកម្ពុជានិងអន្តរជាតិ។ ការបែងចែកនេះមានចំណុចខ្លាំងមួយចំនួនដូចជា សក្តានុពលសម្រាប់ជំនាញបន្ថែមនិងជំនាញការផ្សេងៗ ជាពិសេសលទ្ធភាពនៃការផ្ទេរចំណេះដឹងដែលមានប្រយោជន៍ផ្សេងៗទៅវិញទៅមក។ ក៏ប៉ុន្តែនៅមានបញ្ហាខ្លះៗទាក់ទងនឹងរចនាសម្ព័ន្ធនិងលទ្ធភាពនៃការផ្លាស់ប្តូរដំណើរការរបស់ស្ថាប័ន ក៏ដូចជាភាពស្មុគស្មាញនៃនីតិវិធីនៅក្នុងសំណុំរឿងជាក់លាក់មួយចំនួនរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា។

ការវាយតម្លៃនូវកិច្ចការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវហ្មតកម្ពុជានៅសព្វថ្ងៃ

នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាលេចចេញជារូបរាងឡើង និងចាប់ផ្តើមកិច្ចការរបស់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ២០០៦ តុលាការនេះមានការកំណត់អាណត្តិក្រៅផ្លូវការរយៈពេលបីឆ្នាំ ហើយបានខិតខំស្វែងរកថវិកាដើម្បីជម្រះលើនិទណ្ឌភាពរបស់ខ្មែរក្រហម ដោយត្រូវបញ្ជូនមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដែលរស់រានមានជីវិតទៅកាត់ទោស។ រយៈពេលជាងបីឆ្នាំរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះបានប្រើប្រាស់បំពេញក្តីសង្ឃឹមរបស់អ្នកការពារព្រមទាំងការប្រកាសពីសំណាក់អ្នករិះគន់។ ចំពោះអ្នកការពារអង្គជំនុំជម្រះវិញ តុលាការនេះបានចាត់ដំណើរការសំខាន់ៗឆ្ពោះទៅរក

យុត្តិធម៌។ ចំពោះអ្នករិះគន់វិញ តុលាការនេះមានលក្ខណៈជាឆាកល្បោងនិងបរាជ័យ។ ការពិតស្ថិតនៅចន្លោះនៃការយល់ឃើញទាំងនេះ។

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៦មក មានការរីកចម្រើនមួយក្នុងក្រុងសម្គាល់។ ការស៊ើបអង្កេតត្រូវបានធ្វើឡើង ជនសង្ស័យសំខាន់ៗប្រាំនាក់ស្ថិតក្នុងការឃុំឃាំង សវនាការដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះជាច្រើនត្រូវបានបើក ហើយការជំនុំជម្រះទោសលើ ខុបត្រូវបានចាប់ផ្តើមជាបន្តបន្ទាប់។ តុលាការក៏បានបង្កើតអង្គភាពរដ្ឋបាលមួយចំនួន ព្រមទាំងបានកែលម្អកិច្ចការផ្សព្វផ្សាយរបស់ខ្លួនដល់សាធារណជនតាមរយៈការបង្កើតអង្គភាពជនរងគ្រោះថ្នាក់មួយ។ ការជំនុំជម្រះបទឧក្រិដ្ឋឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពមិនមែនជារឿងឆ្ងាយស្រួលធ្វើប៉ុន្មានទេ ជាពិសេសនៅពេលដែលទំហំនៃបទឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រព្រឹត្តមានលក្ខណៈធំធេង។ កិច្ចការប្រឈមមានកាន់តែច្រើនសម្រាប់តុលាការថ្មីមួយដែលប្រើប្រាស់ច្រើនភាសាបម្រើឲ្យម្ចាស់ជំនួយផ្សេងៗគ្នា ព្រមទាំងអនុវត្តវិធាននីតិវិធីដោយផ្អែកលើភាពបញ្ចូលគ្នាដ៏ស្មុគស្មាញរវាងច្បាប់ទម្លាប់ជាតិនិងអន្តរជាតិ។ ដោយពិនិត្យលើបញ្ហាទាំងអស់នេះ យើងអាចនិយាយបានថាអង្គជំនុំជម្រះសម្រេចបាននូវការរំពឹងទុកក្នុងរយៈពេលខ្លះ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ដំណើរការកាត់ទោសនេះគឺនៅមានកិច្ចការជាច្រើនទៀតដែលត្រូវបំពេញ ហើយកំពុងតែងើរលើផ្លូវដីពិបាក។ ការខ្វែងគំនិតគ្នា បញ្ហា និងរឿងអាស្រូវអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាជាច្រើនបានលេចឡើងដែលកំរាមកំហែងដល់ប្រសិទ្ធភាពរបស់តុលាការ ហើយជួនកាលអាចធ្វើឲ្យខូចដល់កិត្យានុភាពរបស់តុលាការ ព្រមទាំងអាចធ្វើឲ្យអន្តរាយដល់ការមានតុលាការក៏អាចថាបាន។ មានការប្រឈមជាច្រើននៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា គឺទាក់ទងនឹងភាពតានតឹងរវាងមន្ត្រីកម្ពុជានិងបរទេស។ ដូច្នេះការសម្របសម្រួលជាច្រើនចាំបាច់ត្រូវធ្វើពេញមួយដំណើរការដើម្បីរក្សាឲ្យតុលាការនេះមានដំណើរការទៅមុខ។ តុលាការនេះធ្វើដំណើរទៅមុខយឺតយ៉ាវហើយអ្នកវិភាគមួយចំនួនបានរិះគន់ដល់ដំណើរការដ៏យឺតយ៉ាវក្នុងការស៊ើបអង្កេត។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានបង្កើតឡើងសម្រាប់អាណត្តិបីឆ្នាំ និងថវិកាដែលឆ្លើយតប

នៅនឹងអាណត្តិទាំងនោះ ។ ជាការច្បាស់ណាស់ថា បច្ចុប្បន្ននេះតុលាការ ត្រូវការពេលវេលានិងថវិកាច្រើនជាងអ្វីដែលខ្លួនបានក្រោងទុក កាលពីដំណាក់កាលដំបូងថែមទៀត ដើម្បីបញ្ចប់ការងាររបស់ខ្លួន ។ ចំពោះអ្នករិះគន់បាននិយាយថា អង្គជំនុំជម្រះមិនបានផ្តល់ការ ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានដល់ជននៃគ្រោះក្របក្រាន់ទេ ហើយបាន សម្រេចចេញដីកាជាច្រើនដែលគុណភាពរបស់វាអាចប្រែប្រួល បាន ។ ប្រហែលជាអាចពិបាកជាងនេះទៀតនោះ គឺការចោទ ប្រកាន់ដែលមន្ត្រីរបស់អង្គជំនុំជម្រះក្របក្រាន់ស្ថាប័នមិនបានល្អ ដែលបណ្តែតបណ្តោយមានអំពើពុករលួយជ្រាបចូលក្នុងដំណើរ ការនេះ ។ អ្នកសង្កេតការណ៍មួយចំនួន រួមទាំងអ្នកកាន់សិទ្ធិមនុស្ស បានកាន់ទ្រព្យមានការបិទដំណើរការអង្គជំនុំជម្រះទាំងមូលទៀតផង ។

ការវិនិច្ឆ័យខាងផ្លូវច្បាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា

ចាប់តាំងពីពាក់កណ្តាលឆ្នាំ២០០៧មក អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដែលមានចៅក្រមខ្មែរច្រើននិងអន្តរជាតិពីររូបបានបើកសវនាការ ជាសាធារណៈជាច្រើន ហើយចេញសេចក្តីសម្រេចសំខាន់ៗមួយ ចំនួន ។ សេចក្តីសម្រេចជាច្រើនទាក់ទងនឹងសិទ្ធិខាងផ្លូវច្បាប់និង ភាពត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់នៃការឃុំខ្លួនជនសង្ស័យដោយអង្គជំនុំ ជម្រះ ។ ជនជាប់ចោទមួយចំនួនបានប្តឹងទទួរណាប្រឆាំងនឹងដីកា ឃុំខ្លួនរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដោយអះអាងថាខ្លួនមាន ជំងឺឈឺថ្នាធ្ងន់ធ្ងរដែលមិនអាចស្ថិតក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងឬមិនអាចចូល រួមក្នុងសវនាការបាន ។ ខូច បានស្នើសុំការដោះលែងដោយ សម្បាញលើហេតុផលថា សិទ្ធិរបស់ខ្លួនត្រូវបានរំលោភបំពានដោយ តុលាការយោធានៅភ្នំពេញ ត្រឹមពេលដែលជាប់ឃុំមុនការកាត់ ទោសដែលចាប់ផ្តើមតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយបានអូសបន្លាយ លើសពីរយៈពេលច្រើនដែលច្បាប់កម្ពុជាបានកំណត់ ។ អៀង សារី បានតវ៉ាថា កាត់ក្តីត្រូវទទួលបានការរួចផុតពីការកាត់ទោស បើយោងតាមគោលការណ៍អំពី «ការកាត់ទោសពីរដង» គឺកាត់ទោស កំបាំងមុខម្តងរួចទៅហើយពីបទប្រល័យពូជសាសន៍ដោយតុលាការ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ។ អៀង សារី ក៏បានប្តឹងទទួរណាប្រឆាំងនឹងការ ឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដោយចង្អុលបញ្ជាក់ដល់ការលើកលែង ទោសនិងអនុគ្រោះទោស ដែលកាត់បានទទួលនៅពេលដែលផ្តាច់

ខ្លួនចុះចូលជាមួយរដ្ឋាភិបាលនៅឆ្នាំ១៩៧៦ ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានបដិសេធលើក្របក្រាន់បណ្តឹងទទួរណា ទាំងអស់របស់ជនត្រូវចោទ ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានពុះពារនឹង បញ្ហាផ្សេងៗទៀតជាច្រើន ។ បញ្ហាទាំងនោះរួមមានសិទ្ធិរបស់ដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការចូលរួមក្នុងដំណើរការកាត់ទោស ទម្រង់ នៃការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ ដែលអាចទទួលយកបាន ព្រមទាំងវិសាលភាពនៃសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួល បាន ការបកប្រែឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿង ។

ការក្របក្រាន់ស្ថាប័នតុលាការ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនមែនគ្រាន់ តែជាកន្លែងកាត់ក្តីតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាជាស្ថាប័នមួយដែលមាន លក្ខណៈការិយាធិបតេយ្យដ៏ស្មុគស្មាញដែលទទួលបាននូវការឃ្នាំ មើល និងឥទ្ធិពលផ្នែកនយោបាយទៀតផង ។ បើគ្មានការ ក្របក្រាន់ស្ថាប័ននេះទៀតមានប្រសិទ្ធភាពទេនោះ អង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមិនអាចអនុវត្តមុខងារខាងផ្លូវច្បាប់ តាមអាណត្តិនិងផ្សព្វផ្សាយដល់សាធារណជនបានឡើយ ។ អង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាប្រឈមមុខនឹងការលំបាក ជាច្រើនដែលក្របក្រាន់ស្ថាប័នអន្តរជាតិនិងតុលាការកូនកាត់ផ្សេងៗ ទៀតបានជួបប្រទះដែរ គឺរបៀបនៃការបង្កើតឲ្យមានលក្ខណៈ ការិយាធិបតេយ្យយ៉ាងច្បាស់លាស់ពីសំណាក់ការទាក់ទងនឹងម្ចាស់ ជំនួយដែលចង់បានតាមចិត្តខ្លួននិងស្មុគស្មាញដ៏ច្រើន ការប្រមូលផ្តុំ បុគ្គលិកចម្រុះជាតិសាសន៍ ការក្របក្រាន់ ភាសា និងសម្ភារៈដែល ត្រូវឲ្យឈឺក្បាល ព្រមទាំងការជម្នះនឹងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌដ៏លំបាក ថែមទៀតផង ។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានសម្រេច លទ្ធផលបណ្តើរហើយ ក៏ប៉ុន្តែតុលាការនេះបានជួបប្រទះនឹងកិច្ចការ លំបាកៗជាច្រើនទៀតទាក់ទងនឹងរដ្ឋបាល ។ ក្នុងចំណោមកិច្ចការ លំបាកៗបំផុតទាំងនេះ គឺបញ្ហាពុករលួយដែលចោទមានឡើងនៅ ក្នុងតុលាការ ។ ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ អធិការកិច្ចដែលធ្វើឡើងដោយ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិបានកត់សម្គាល់ថា មានការចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងការកាត់លុយពីបុគ្គលិកសម្រាប់ ជាថ្មីនឹងការងារ ការអនុវត្ត ការជ្រើសរើសបុគ្គលិកមិនត្រឹមត្រូវ

តាមលក្ខខណ្ឌ ព្រមទាំងការប្រព្រឹត្តិអំពើមិនត្រូវផ្សេងៗ ទៀត ។ មានបុគ្គលិករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមួយ ចំនួនបានចេញមកបញ្ជាក់អះអាងអំពីបញ្ហាទាំងនោះ ។ ហេតុការណ៍ បានបង្កឱ្យមានវិបត្តិយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដូចជា ការទម្លាក់កំហុសគ្នាទៅវិញ ទៅមករវាងអង្គការសហប្រជាជាតិនិងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ហើយ នឹងការជំរុញឱ្យប្រទេសអ្នកដ្ឋានជំនួយផ្អាកការរួមវិភាគទានខាង ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុជាដើម ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានចាត់វិធានការឆ្លើយតបមួយចំនួន ដោយចេញជាសេចក្តីណែនាំ ថ្មីៗ និងបង្កើតគណៈកម្មការប្រឆាំងអំពើពុករលួយថ្មីមួយ ។ ម្យ៉ាង វិញទៀត ការព្រួយបារម្ភអំពីអំពើពុករលួយនៅមិនទាន់រសាយ នៅឡើយ ហើយវិធានការដែលចាត់ឡើងមកទល់សព្វថ្ងៃនេះពុំ បានធ្វើឱ្យប្រទេសម្ចាស់ជំនួយនិងអ្នកសង្កេតការណ៍ពេញចិត្ត ឡើយ ។

ការព្រួយបារម្ភផ្សេងទៀតអំពីប្រតិបត្តិការរបស់តុលាការ គឺទាក់ទងទៅនឹងពេលវេលា និងការចំណាយថវិកាសម្រាប់ដំណើរការ ទាំងមូល ។ តុលាការបានចាប់ផ្តើមតាមថវិកាដែលអនុម័តដំបូង ចំនួន៩៦លានដុល្លារ ដែលមួយផ្នែកបានមកពីការរួមវិភាគទាន របស់សហគមន៍អន្តរជាតិ ។ ថវិកានេះសំដៅទុកចំណាយលើដំណើរ សាលាក្តីទាំងមូលសម្រាប់រយៈពេល៣ឆ្នាំ ។ យ៉ាងណាមិញនៅ ដើមឆ្នាំ២០០៨ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបាន ប៉ាន់ប្រមាណលើតម្រូវការថវិកាប្រមាណ១១៤លានដុល្លារបន្ថែម ទៀត សម្រាប់បំពេញកិច្ចការរបស់ខ្លួនឱ្យចប់ចុងចប់ដើម ។ ប្រទេស ម្ចាស់ជំនួយមិនរីករាយឡើយ ដោយសារតែមានការចោទឡើងពី បញ្ហាពុករលួយ ។ ដូច្នោះ តុលាការនេះបានកាត់បន្ថយនូវការស្នើ ថវិការបស់ខ្លួនឱ្យស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតមួយសមរម្យ ហើយបានស្នើ សុំថវិកាប្រមាណ៥០លានដុល្លារបន្ថែម ។ សព្វថ្ងៃនេះមានការ ប៉ាន់ប្រមាណថា ការជំនុំជម្រះទោសលើជនជាប់ចោទ៤នាក់ ទៀតនឹងចាប់ផ្តើមដំណើរការនៅឆ្នាំ២០១០ ។ ប្រសិនបើអង្គ ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាសម្រេចចោទប្រកាន់ជន ជាប់ចោទបន្ថែមទៀត ការចំណាយនឹងត្រូវកើនឡើងជាមិនខាន ។ ប្រទេសម្ចាស់ជំនួយបានចាត់វិធានការដើម្បីបង្កើនថវិកា និង ពិនិត្យមើលលើការចំណាយទាំងនោះ ក៏ប៉ុន្តែការដដែលៗលើបញ្ហា

ថវិកាទំនេរជាអ្នកសប្បាយបន្តទៅទៀត ។ មតិរិះគន់មួយចំនួនលើកឡើងថា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជាកំពុងតែចំណាយខ្លះខ្លាយលើថវិកាទាំងនោះ ដែល ត្រូវតែយកទៅប្រើប្រាស់ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ សម្រាប់សេចក្តីត្រូវរបស់កម្ពុជាវិញ ។ អ្នកគាំទ្រដំណើរការនេះ ឆ្លើយតបវិញថា ការចំណាយរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា គឺទាបជាងបើប្រៀបធៀបនឹងដំណើរការតុលាការ អន្តរជាតិដូចជា តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេស យូហ្គោស្លាវី និងរ៉ូនដា ។ លើសពីនេះទៀត ថវិកាដែលដ្ឋានឱ្យ តុលាការមិនត្រូវចាំបាច់ដល់ជូនរហូតនោះឡើយ ។ មានការវាយ តម្លៃលើការអះអាងទាំងឡាយ និងការវាស់ស្ទង់មើលពីវិធានការ ទាំងឡាយដែលម្ចាស់ជំនួយនិងអង្គជំនុំជម្រះប្រកាន់យក ដើម្បី លើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុឱ្យបានល្អ ។

ការផ្សព្វផ្សាយរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឱ្យដល់ជនរងគ្រោះ

ទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗនៃកិច្ចប្រតិបត្តិការរបស់តុលាការ គឺការ ផ្សព្វផ្សាយឱ្យដល់ដូច្នោះរបស់អ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបកម្ពុជាប្រជា ធិបតេយ្យ និងប្រជាជនសាមញ្ញផ្សេងៗទៀត ។ ប្រសិនបើ តុលាការចង់ទទួលបានជោគជ័យ ចាំបាច់ត្រូវតែគិតថា ការចូលរួម របស់ជនរងគ្រោះគឺសំខាន់ខ្លាំងណាស់ ។ ការជំនុំជម្រះទោសលើ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមិនមែនគ្រាន់តែជាការអនុវត្តច្បាប់តែ បាននោះទេ គឺថែមទាំងតំណាងឱ្យកិច្ចខំប្រឹងប្រែងដ្ឋយដល់ប្រជាជន រាប់លាននាក់ឱ្យសះស្បើយ និងកែលម្អដល់មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃយុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិមនុស្សនៅក្នុងសង្គមមួយដែលបញ្ហាទាំងនេះមិនត្រូវបាន យកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំងក្លា ។ អង្គជំនុំជម្រះអាចបំពេញបេសកកម្ម ទាំងអស់នេះបាន ដរាបណាប្រជាជនកម្ពុជាអាចតាមដាន យល់ដឹង និងចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងដំណើរការរបស់តុលាការ ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ គឺជាផ្នែកមួយនៃការវិវត្តន៍ទាក់ទង នឹងការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះនៅក្នុងតុលាការអន្តរជាតិនិង តុលាការកូនកាត់ ។ ការទទួលបានសិទ្ធិចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ ដែលមានកម្រិត ត្រូវបានសម្របសម្រួលឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព នៅឯតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី

និងប្រទេសរ៉ូម៉ង់ ដែលផ្ទុយពីតុលាការពិសេសសម្រាប់ប្រទេស
សេរីរ៉ាឡូអូន ដែលតុលាការនេះបានកែលម្អយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការ
ភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងរវាងសហគមន៍ក្នុងស្រុកនិងដំណើរការជំនុំជម្រះ ។

អនុលោមតាមក្របខ័ណ្ឌការងារសម្រាប់ជនរងគ្រោះ
ចូលរួមនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ជនរង
គ្រោះអាចចូលរួមដោយផ្ទាល់ក្នុងដំណើរការសវនាការតាមរយៈ
ការដាក់ពាក្យបណ្តឹងដូចជាការធ្វើជាសាក្សី ឬចូលរួមក្នុងដំណើរការ
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ ជនរងគ្រោះក៏អាចចូលរួមតាមរយៈការ
ប្រជុំរៀនសូត្រ ចូលរួមស្តាប់ដំណើរការរបស់តុលាការ និងវេទិកា
ពិភាក្សានៅតាមកម្មវិធី ។ មានកិច្ចការលំបាកៗជាច្រើនដែលអង្គជំនុំ
ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាត្រូវប្រឈមមុខក្នុងការឆ្លើយ
តបនឹងតម្រូវការរបស់ជនរងគ្រោះកម្ពុជារបស់លាននាក់ ។ កិច្ចការ
លំបាកទាំងនេះរួមមាន ភាពស្មុគស្មាញខាងផ្លូវច្បាប់ក្នុងការបញ្ចូល
ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ភាពលំបាកក្នុងការក្របក្រងពាក្យបណ្តឹង
របស់ជនរងគ្រោះ និងកិច្ចសម្របសម្រួលនឹងសកម្មភាពរបស់
អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ ព្រមទាំងតម្រូវការ
សម្រាប់ការផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងរឹងមាំ និងសម្រាប់កម្មវិធីគាំពារ
សាក្សី ។

**ក្នុងទីដែលរំពឹងទុករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
ចំពោះយុត្តិធម៌និងការផ្សះផ្សា**

ផ្នែកចុងក្រោយនៃអត្ថបទនេះពិភាក្សាពីរបៀបដែលអង្គ
ជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បី
សម្រេចបាននូវវត្ថុសំខាន់នៃយុត្តិធម៌និងការផ្សះផ្សានៅកម្ពុជា ។ ដូច
ដែលបានសង្កត់ធ្ងន់ខាងលើ តុលាការមិនមែនជាឱសថសម្រាប់
ព្យាបាលរច្ចសដែលបង្កឡើងដោយអំពើហិង្សាព្រៃផ្សៃរបស់
ខ្មែរក្រហមទាំងស្រុងទេ ។ នេះគឺជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការព្យាបាល
ដ៏ទូលំទូលាយដែលកើតមានទាំងនៅក្នុងសង្គមនិងបុគ្គល ។ ទាំងផ្នែក
ឯកជននិងសាធារណៈ ប្រជាជនកម្ពុជាបានស្វែងរកទម្រង់នៃការ
ផ្សះផ្សាជាយូរណាស់មកហើយ មុនពេលដែលតុលាការនេះត្រូវ
បានបង្កើតឡើង ។ កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងនេះបានជួយដល់អ្នកនៅ
រស់រានមានជីវិត និងក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្លួនឲ្យចាប់ផ្តើមកសាងនិង
ចូលរួមកែលម្អស្ថិរភាពសង្គមក្រោយពីមានជម្លោះប្រដាប់អាវុធ

ដែលអ្នកសប្បាយអស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍ ។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាមានសក្តានុពល
ដើម្បីផ្តល់យុត្តិធម៌ដែលនឹងរួមចំណែកដល់ការផ្សះផ្សាយ៉ាងពិត
ប្រាកដ ។ ដើម្បីធ្វើដូច្នោះបាន អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ
កម្ពុជាបានខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងខ្លាំងក្លាដើម្បីលើកកម្ពស់ដល់ការផ្សព្វ
ផ្សាយដូចសាធារណជន ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ
កម្ពុជា ត្រូវតែផ្តោតលើតម្រូវការរបស់ប្រជាជនសាមញ្ញដូចដែល
បានធ្វើយ៉ាងដាច់ខាតចំពោះដំណើរការច្បាប់យ៉ាងត្រឹមត្រូវ ។
នោះជាការចាំបាច់ដែលត្រូវស្នើសុំពីតុលាការដែលទទួលខុសត្រូវ
លើរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌដែលមានភាពស្មុគស្មាញបែបនេះ ។ បើទោះ
បីជាអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដំណើរការរឿងក្តី
ប្រកបដោយភាពឥតខ្ចោះ ដោយចេញដីកាសម្រេចសមហេតុផល
ក៏ដោយ ក៏ភាពចន្លោះប្រហោងនឹងអាចមាន ប្រសិនបើសាធារណជន
មិនអាចតាមដាន និងមិនយល់អំពីដំណើរការនេះ ។

តាមការពិត អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
មិនមែនធ្វើសកម្មភាពតែឯកឯងនោះទេ ហើយអង្គជំនុំជម្រះ
វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាក៏មិនមែនជាអង្គភាពមួយដែលទទួល
ខុសត្រូវក្នុងការផ្សព្វផ្សាយដល់សាធារណជនតែឯងដែរ ។ តុលាការ
នេះ ត្រានតែជាស្ថាប័នមួយឈានមុខក្នុងការដោះស្រាយលើ
បញ្ហានានាដែលភ្នាក់ងាររដ្ឋាភិបាល អង្គការអន្តរជាតិ អង្គការក្រៅ
រដ្ឋាភិបាល ក្រុមសាសនា និងប្រជាជនសាមញ្ញចូលរួមដោះស្រាយ ។
តុលាការនេះទាក់ទាញមានការចាប់អារម្មណ៍ទៅលើកេរ
ដំណែលខ្មែរក្រហមផងដែរ ។ សាលារៀន អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល
មណ្ឌលសុខភាព ព្រមទាំងអ្នកផ្តល់សេវាអប់រំនិងក្រុមប្រឹក្សា
ចាំបាច់ត្រូវតែចាប់យកឱកាសនេះដើម្បីដោះស្រាយនូវតម្រូវការ
របស់សាធារណជនក្នុងការទទួលបានព័ត៌មានក្នុងប្រឹក្សានិងការ
ពិភាក្សាជាដើម ។ យើងសម្គាល់ឃើញថាមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង
មួយចំនួនកំពុងធ្វើឡើង ព្រមទាំងការសង្កត់ធ្ងន់លើសារសំខាន់
ចំពោះកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងអស់គ្នាដើម្បីធ្វើឲ្យដំណើរការរបស់
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាឈានទៅរកភាពជោគ
ជ័យនិងដើម្បីបន្តការកាត់សេចក្តីប្រកបដោយភាពមោះមុតជាចិត្ត
ឆ្ពោះទៅរកយុត្តិធម៌ ការផ្សះផ្សា និងនីតិរដ្ឋ ។ **បន ឆលីអារី**

ពិភពលោកនៅសន្ទុយ

(តប)

ខ្ញុំមានការស្ងួតចិត្តនិងឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ដូចជាគេយក ពូថៅមកកាប់លើក្បាល និងយកម្តួលមកចាក់ដោតបេះដូងអីចឹង ។ ខ្ញុំអត់ធ្លាក់លេបនូវការឈឺចាប់ទាំងនោះ ហើយក៏ខំដេញទុកក្បាល ប្រាប់ដាក់ទេះដោយកិតក្នុងចិត្តថា គាត់ជាមនុស្សកាចសាហាវនិង ឃោរឃៅបំផុត ព្រោះពេលគាត់មានឋានៈជាថ្នាក់ស្រុក គាត់ធ្លាប់ បញ្ជាឲ្យសម្លាប់មនុស្សដោយគ្មានធម៌មេត្តាបន្តិចណាឡើយ ។ ជាធម្មតា អង្គការឲ្យរៀបជួរកណ្តាប់ខាងលើតែបួនជាន់ទេ ប៉ុន្តែគាត់ ប្រាប់ឲ្យខ្ញុំរៀបដល់ទៅ៦ជាន់ ហើយចង់ឲ្យដាច់ទៀត ។ «បើអ្នក ធ្វើប៉ុណ្ណឹងមិនកើត មិនបាច់រស់នៅលើទឹកដីកម្ពុជាទេ» ។ គាត់មិន ត្រឹមតែប្រមាថខ្ញុំប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងប្រមាថទៅលើសិទ្ធិរស់រាន នៅលើទឹកដីកម្ពុជាថែមទៀត ។ ខ្ញុំរៀបកណ្តាប់ឡើងទៅលើឲ្យបាន ៦ជាន់ ដោយលួចព្រែកមែកស្រូវដាក់សន្តត់ពីលើគ្នាដើម្បីកុំឲ្យ រេជ្រុះ និងបោះខ្សែក្រវ៉ាត់ចុះឡើងទៅតាមក្បួនខ្នាតប្រឆាំងគ្នា រួចរឹតតំរ កណ្តាប់ស្រូវឲ្យហាប់ណែនល្អ ។ ពេលឃើញខ្ញុំចងកណ្តាប់រួច គាត់ ក៏ភ្ញាក់ខ្លួនព្រើត ដោយមិននឹកស្មានថា ខ្ញុំអាចធ្វើបានដូច្នោះសោះ រួចគាត់ក៏បានទៅអង្រួនកណ្តាប់នោះមើល ។ ដោយឃើញកណ្តាប់ នោះជាប់ល្អ គាត់ក៏ឈប់ប្រមាថខ្ញុំទៀត ហើយខំប្រើសម្តីទន់ភ្លន់ មកវិញថា «កាលពីមុនឯងមិនដែលចងកណ្តាប់នេះត្រូវទាល់តែ សោះ រហូតធ្វើឲ្យ តាយ៉យ ដែលជាគណៈស្រុកដេរបន្ទោសរាល់ លើក» ។ បន្ទាប់មក គាត់ក៏ព្យាយាមបំបោលគោយ៉ាងល្បឿនដើម្បី ឲ្យកណ្តាប់ស្រូវរេជ្រុះ ប៉ុន្តែកណ្តាប់នោះមិនជ្រុះទាល់តែសោះ ។

រដ្ឋប្រហារភូមិភាគបូព៌

មកដល់ចុងខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៨ នៅពេលព្រឹកមួយ ខ្ញុំបានប្រទះឃើញក្បួនទ័ពយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ដើរបន្តកន្ទុយ គ្នាជាជួរយ៉ាងវែង និងមានរបៀបរៀបរយ ធ្វើដំណើរពីទិសខាង ជើងទៅទិសខាងត្បូង (ខាងចុងភូមិឆ្ពោះទៅខាងដើមភូមិ) ។ កងទ័ព ទាំងនោះពាក់មួកប៉េរ៉េ រុក្រមា ពាក់ស្បែកជើងកង់ឡាន និងមាន ឯកសណ្ឋានពណ៌ត្រីអ៊ី ប្រដាប់ដោយអាវុធអាកា៤៧ក្របដៃ

ដោយក្នុងកងទ័ព១០ នាក់មានម្នាក់កាន់កាំភ្លើងបេ៤០ មួយដើម ។ ចំណែកអ្នកដើរនៅខាងមុខគឺជាមេបញ្ជាការ និងនៅជួរកណ្តាល មានមេបញ្ជាការធំម្នាក់ជិះលើសេះ មានថង់យាមនិងក្រវ៉ាត់កាំភ្លើង ខ្លី ហើយមានអង្គរក្សបួននាក់ការពារអមសងខាង ។ នៅពីក្រោយ មេបញ្ជាការធំមានរទេះសេះពីរគ្រឿងដឹកកេសក្រាប់និងកងទ័ព ជាច្រើនរាប់រយនាក់ ។

បីថ្ងៃក្រោយមក ខ្ញុំក៏បានឮសូរដូរដុះអាវុធនៅទិសខាងត្បូង ដោយគ្រាប់កាំភ្លើងនីមួយៗ បាញ់រះតទល់គ្នាយ៉ាងច្បាស់ មាន គ្រាប់បែកដៃនិងគ្រាប់កាំភ្លើងធំបេ៤០ ដុះលាយមួយៗផង ។ ការប្រយុទ្ធគ្នានេះមានរយៈពេលជាច្រើនម៉ោងទើបស្ងាត់ទៅវិញ ។ បន្ទាប់ពីហេតុការណ៍នេះ ស្រាប់តែពួកក្របបាមអាវុធរបស់អ្នក ស្រុកថា ទ័ពមជ្ឈិមប្រយុទ្ធគ្នាជាមួយទ័ពស្រុក ។ ទំនងជាទ័ពមជ្ឈិម ពិបាកប្រឆាំងទ័ពស្រុកហើយ ឬមួយបើប្រយុទ្ធគ្នាទៅទៀត អាចមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរ ទើបទ័ពមជ្ឈិមស្រុកអំពាវនាវដាក់ មីក្រូស៊ុតទ័ពស្រុកម្នាក់អាវុធត្រមចុះចាញ់ និងគោរពតាមទ័ព មជ្ឈិមបក្ស បើមិនដូច្នោះទេនឹងមានទ័ពរងគ្រោះមកធ្វើអន្តរាគមន៍ ជាមិនខាន ហើយទ័ពមជ្ឈិមស្រុកថានឹងមិនយកទោសព័រដល់ កងទ័ពណាមួយឡើយ ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ក៏លែងមាន ពួកសំឡេងដូរដុះអាវុធតទៅទៀត ហើយទ័ពមជ្ឈិមក៏ដើរវាត់ទីអំណាច នៅតំបន់ភាគខាងត្បូងដោយសុវត្ថិភាព និងគ្មានការប្រឆាំងតបត អ្វីឡើយ ។ ក្រោយពីលេចពួកក្របបាមអាវុធតាមទៅ ទ័ពមជ្ឈិមបាន ចាប់គណៈស្រុកមកកាត់ក្បាល រួចយកទៅដោតនៅបង្កោលរបង ក៏កើតមានភាពក្រឡាប់ចាក់នៅក្នុងជួរដំរីត្រង់ ។ ទន្ទឹមនឹងនោះដែរ ក៏លេចពួកក្របបាមអាវុធតាមស្ងាត់ៗថា លេខាបក្សភូមិភាគបូព៌ ម្នាក់ឈ្មោះ សោ ភឹម និងប្រពន្ធឈ្មោះ យាយកាវ៉ូ ដែលមានមាឌធំ បានបើកឡានបួនទៅប្រាំគ្រឿងជាមួយអង្គរក្សរបស់គាត់ ឆ្ពោះទៅ កាន់ទីក្រុងភ្នំពេញដើម្បីជួបមជ្ឈិមបក្ស ប៉ុន្តែត្រូវទ័ពមជ្ឈិមព្រួស រុក្រមាបាញ់សម្លាប់ចោលគ្មានសេសសល់សូម្បីតែម្នាក់នៅម្តុំជិត ភូមិព្រែកពោធិ៍ ស្រុកស្រីសន្ធរ ខេត្តកំពង់ចាម ។ នេះអាចបញ្ជាក់

ថាមជ្ឈមណ្ឌលបានបដិសេធនិងធ្វើការប្រយោជន៍អំណាចក្នុងភាគ
 ចូលទាំងមូល ឬអាចហៅថាជារដ្ឋប្រហារក្នុងភាគចូលតែម្តង ។
 ដោយសារសភាពការណ៍ប្រែប្រួលរហ័សពេក ប្រជាជនបែរជា
 ភ័យខ្លាចនិងមិនទុកចិត្តថា តើខាងណាជារដ្ឋអំណាចពិតប្រាកដដែល
 ត្រូវគោរពនិងដើរតាម ហើយវាផ្ទេរវត្ថុនិងមិនដឹងថាមកពីរឿង
 ហេតុអ្វី ។ ដើម្បីធ្វើឲ្យសភាពការណ៍បានរលីករដ្ឋប្រមូលមករកសភាពដូច
 ដើមវិញ មជ្ឈមណ្ឌលបានប្រើខ្លួនម្នាក់ច្របាច់ទិតុប្បវេណីទម្លាក់មកក្នុង
 ភូមិយុំនានាគ្រប់ទីកន្លែង ដើម្បីបំភ្លឺប្រជាជនអំពីសភាពការណ៍
 បដិវត្តន៍ ។ ព្រឹកមួយនៅម៉ោងប្រហែល៧ ខ្ញុំបានឮសំឡេងខ្លួនម្នាក់
 ចក្រមួយគ្រឿងហោះលាន់ពេញមេឃឆ្លងកាត់ពីលើភូមិ ។ ខ្ញុំ
 គិតថាវាជាប្រភេទយន្តហោះរបស់លោកសេរី ដែលមកបំផុស
 ចលនាស៊ូដើម្បីសេរីភាព ប៉ុន្តែដល់ពេលមើលទៅទង់ជាតិក្រោម
 ឯណោះវិញ ឃើញទង់ជាតិពណ៌ក្រហម រូបប្រាសាទកំពូលបី
 ពណ៌លឿង ទើបដឹងថាជាយន្តហោះមជ្ឈមណ្ឌលនៅភ្នំពេញ ។
 ហោះក្រឡឹងបានមួយជុំ យន្តហោះនោះក៏បានទម្លាក់មេចខ្មៅ
 តូចៗ ចេញតាមបង្អួចព្រាងព្រាត ពេលនោះដោយស្មានថាគេ
 ទម្លាក់គ្រាប់ ខ្ញុំក៏រត់គេចពួននៅក្រោមដើមឈើ ។ បន្តិចក្រោយ
 មក អ្នកស្រុកបានស្រែកថាគេបាច់សំបុត្រ ។ ដោយដឹងថាសំបុត្រ
 ធ្លាក់មកចំភូមិហើយ យន្តហោះនោះក៏ហោះបន្ទាប់ខ្លួនយ៉ាងទាបពី
 លើចុងឈើ ដែលមើលទៅធំខ្លាំងណាស់ និងមានសំឡេងខ្លាំងក្លា
 ឲ្យខ្លាច ជាហេតុធ្វើឲ្យភ្លេងៗភ័យនាំគ្នាស្រែកយំនៅក្រោមផ្ទះ ។
 បន្ទាប់មក យន្តហោះនោះក៏ហោះឆ្ពោះទៅភូមិយុំដទៃទៀតដើម្បី
 បាច់សំបុត្រឲ្យបានគ្រប់ទីកន្លែង រហូតដល់ជិតពេលថ្ងៃត្រង់ទើបហោះ
 ត្រឡប់ទៅវិញ ។ ពេលក្រដាសខិតបំណុលធ្លាក់ដល់ដី មានតាម្នាក់
 បានរើសលួចយកឲ្យខ្ញុំមើល ទើបខ្ញុំដឹងថា មជ្ឈមណ្ឌលបានផ្តល់ជម្រាប
 ដល់ប្រជាជនទាំងអស់ដែលស្នេហាបដិវត្តន៍ឲ្យបានជ្រាបថា ឈ្មោះ
 សោ យ៉ាន ហៅ សោ ភឹម ដែលជាលេខាបក្សក្នុងភាគចូលបាន
 ក្បត់នឹងអង្គការបដិវត្តន៍ ។ ដូច្នោះ មជ្ឈមណ្ឌលធ្វើការបដិសេធនិង
 ឈប់ទទួលស្គាល់ឈ្មោះនេះចាប់ពីពេលនេះតទៅ ហើយអង្គការ
 បានចាត់តាំងសមមិត្ត តាំង សេនហុន ជាលេខាបក្សក្នុងភាគចូល
 ថ្មី និងសូមឲ្យប្រជាជនយើងទទួលស្គាល់គាត់ និងចូលរួមចំណែក
 នៅក្នុងបដិវត្តន៍ខាងមជ្ឈមណ្ឌល ។ អត្ថន័យនៅក្នុងសំបុត្រនោះ

គឺសំដៅដល់មេដឹកនាំភូមិភាគ និងធ្វើឲ្យអំណាចថ្នាក់ក្រោមស្ងប់ចិត្ត
 រួចយល់ព្រមទម្លាក់អាវុធចុះ និងយល់ព្រមឲ្យមជ្ឈមណ្ឌលរៀបចំរដ្ឋ
 អំណាចថ្មី ។ ក្រោយពីគណៈស្រុកត្រូវគេកាត់ក្បាល រដ្ឋអំណាច
 ភូមិយុំនាំគ្នាហាលហាលដូចជាពស់អត់ក្បាល ដោយសារគេផ្តាច់
 ខ្សែរយៈការងារ និងផែនការចាត់តាំងអស់រលីង ។ នៅខណៈនោះ
 មេដឹកនាំទាំងឡាយមានការកយំខ្លាចយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះខ្លាចប្រជាជន
 ធ្វើការសន្សឹក ដូច្នោះហើយបានជាពេលទៅណាមកណា គេតែង
 លឺខ្សែវែងក្នុងដងវែងជាប់ខ្លួនជានិច្ច ដើម្បីការពារខ្លួននិងដើម្បីបញ្ជាក់
 ប្រាប់គេឯងថាគាត់ទៅកាប់ឆ្ការព្រៃ ។

មិត្តចាស់បែកចិត្ត

ក្រោយមកទៀតទើបប្រជាជនដឹងថា ទ័ពមជ្ឈមណ្ឌលគឺជាទ័ព
 របស់ភូមិភាគនិរតី ដែលអ្នកទាំងនោះមានអភ័យឯកសិទ្ធិពិសេសពី
 មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីដើរត្រួតត្រាអំណាចគ្រប់គ្រងរបស់ភូមិភាគចូល
 ទាំងមូល ។ អ្នកទាំងនោះដើរតាមដាន និងស្រាវជ្រាវរកក្បាល
 ម៉ាស៊ីនដឹកនាំធំៗគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ចាប់តាំងពីថ្នាក់ភូមិភាគ ថ្នាក់តំបន់
 និងថ្នាក់ស្រុកដែលជាដំណាក់កាលមេមាន់ចឹកសម្លាប់កូនខ្លួនឯង
 ព្រោះមជ្ឈមណ្ឌលលែងយោគយល់និងត្រាប្រណីដល់កូនចៅ
 ភូមិភាគចូលទៅទៀតហើយ ។ ដោយសារតែអីចឹងហើយ ទើប
 ថ្នាក់ដឹកនាំធំៗត្រូវគេយកទៅសម្លាប់ចោល ចំណែកបុគ្គលិកនៅ
 តាមក្រសួងមន្ទីរដែលស្ថិតនៅក្រោមឱវាទរបស់អង្គការត្រូវបាន
 គេរំសាយឲ្យរលីករដ្ឋប្រមូលផ្ទះសម្បែងតាមមូលដ្ឋានរៀងៗខ្លួន
 វិញ ។

អាស្រ័យហេតុនេះហើយ ទើបជនបដិវត្តន៍ទាំងអស់ដែល
 ធ្លាប់តែបម្រើអង្គការលើបានរលីករដ្ឋប្រមូលផ្ទះដើម្បីជួបជុំ
 ឪពុកម្តាយនិងក្រុមគ្រួសារខ្លួនវិញ ដែលធ្វើឲ្យសភាពការណ៍នៅ
 ក្នុងភូមិមានសភាពអ៊ុំអរជាងមុន ។ ជនបដិវត្តន៍ទាំងអស់ដែលឥឡូវ
 នេះហៅថាមន្ត្រីរាជការ គឺភាគច្រើនជាយុវវ័យដែលធ្លាប់បាន
 បម្រើបដិវត្តន៍តាំងពីជំនាន់សង្គ្រាមមក ព្រោះពេលនោះគ្រប់ក្រុម
 គ្រួសារដែលមានកូនពេញវ័យត្រូវតែបញ្ជូនកូនរបស់ខ្លួនឲ្យចូល
 បម្រើកងទ័ពបដិវត្តន៍ ដោយខ្លះធ្វើជាយោធា ហើយខ្លះទៀតចូល
 ជាបុគ្គលិកក្រសួងមន្ទីរ ។ ចាប់តាំងពីអ្នកទាំងនោះចាកចេញពីផ្ទះ
 សម្បែងរបស់ខ្លួនមក ឪពុកម្តាយព្រមទាំងបងប្អូនទាំងអស់មិនបាន

ដឹងទេថា តើអ្នកទាំងនោះទៅរស់នៅកន្លែងណា ឬទៅធ្វើការនៅ
 កន្លែងណា ហើយនៅជាមួយនរណាឡើយ ដោយអង្គការធ្វើការ
 លាក់ការណ៍យ៉ាងសម្ងាត់បំផុត និងហាមមិនឲ្យប្រាប់សូម្បីតែឪពុក
 ម្តាយបង្កើតរបស់ខ្លួន ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះកំណើតរបស់អ្នក
 ទាំងនោះក៏ត្រូវអង្គការប្តូរជាឈ្មោះបដិវត្តន៍ដែរ ។ ដូច្នេះហើយ
 ទើបរាល់ការងារបដិវត្តន៍ និងរចនាសម្ព័ន្ធរបស់អ្នកដឹកនាំថ្នាក់
 លើទាំងអស់ ចាប់ពីថ្នាក់ស្រុកឡើងទៅ គឺមានលក្ខណៈអាថ៌កំបាំង
 រកស្មានមិនត្រូវ ព្រោះប្រជាជនមិនអាចដឹងនិងមិនអាចយល់ថា
 តើអង្គការមានសមាជិកប៉ុន្មានរូប មានរូបរាងមុខមាត់និងប្រវត្តិរូប
 ពិតប្រាកដយ៉ាងដូចម្តេចទេ ។ ជាងនេះទៅទៀត អង្គការលើក៏បាន
 ក្លាយទៅជាក្រុមមួយដ៏អាថ៌កំបាំង ប្រៀបដូចជាអាទិទេពបូជិតសាច
 ដែលមានតែព្រលឹងវិញ្ញាណ គ្មានរូបរាង ប៉ុន្តែមានអំណាចនិង
 អានុភាពដ៏អស្ចារ្យ អាចគ្រប់គ្រងនិងក្តោបក្តាប់លើប្រជាជន
 ព្រមទាំងអាចក្តាប់សភាពការណ៍បានយ៉ាងណែននិងមានប្រសិទ្ធភាព
 ជាទីបំផុត ។ រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងរបស់អង្គការដ៏អាថ៌កំបាំងនេះ
 យើងអាចប្រៀបប្រដូចវាបានទៅនឹងរបៀបគ្រប់គ្រងរបស់ពួក
 ភេរវករសម្រាប់ធ្វើភេរវកម្មវាយឆ្លុះដូច្នោះដែរ ព្រោះអ្នកទាំងនោះ
 មានចរិតកាចសាហាវ ឃោរឃៅ និងអាថ៌កំបាំង ហើយសម្លាប់
 មនុស្សគ្មានត្រាប្រណី ដែលជាមូលហេតុធ្វើឲ្យប្រជាជនយើង
 ខ្លាចរអាចំពោះអង្គការលើទាំងអស់ ។ ដោយសារតែរដ្ឋប្រហារ
 របស់ក្រុមភាគច្រើនធ្វើឲ្យអង្គការប្រចាំនៅតាមភូមិភាគបែកសំបុក
 ទើបធ្វើឲ្យប្រជាជនបានដឹងខ្លះៗពីមេដឹកនាំមួយចំនួនដូចជា សោ
 យ៉ាន់ ហៅ សោ ភឹម ជាលេខាភូមិភាគច្រើន សមមិត្ត ឈាន
 លេខាតំបន់២២ សមមិត្ត យ៉យ លេខាស្រុកជាដើម ។

នៅកាលៈទេសៈនោះ បរិវារទាំងអស់របស់អង្គការត្រូវ
 វិលត្រឡប់មកកាន់ការរដ្ឋានរៀងៗខ្លួនវិញ ចំណែកមារបស់ខ្ញុំម្នាក់
 ដែលជាបច្ចុប្បន្នខ្លាចខ្លាចខ្លួននិងជាជនបដិវត្តន៍តាំងពីឆ្នាំ១៩៧០ មក
 ក៏បានវិលត្រឡប់មកដូរវិញ ដោយមានទាំងប្រពន្ធនិងកូនកូច
 ម្នាក់មកផង ។ គាត់មានឋានៈជាប្រធានភ័ស្តុភារតំបន់២២ ហើយ
 ក៏ជាបុគ្គលិកពេទ្យប្រចាំតំបន់ដែរ ។ សហការណ៍នៅពេលនោះ
 ស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំរបស់សមមិត្តប្រធានឃុំចាស់ដែល
 ដោយគាត់បានទទួលសមាជិកថ្មី ហើយចាត់ចែងឲ្យធ្វើការងារ និង

ហូបបបរួមដូចជាប្រជាជនទូទៅដែរ ដោយម្នាក់ៗទន្ទឹមនឹងចាំ
 ពេលមជ្ឈិមបក្សចុះមករៀបចំរដ្ឋអំណាចថ្មី ទើបគេអាចចូល
 បម្រើការងារបានដូចមុន ។ នៅពេលនោះ ដោយសារតែខ្ញុំមើល
 ថែទាំគោមិនបានល្អរហូតគោចេះតែស្តុមទៅៗ ទើបសមមិត្ត
 ប្រធាន «គ» ដកគោពីខ្ញុំយកទៅឲ្យកសិករដទៃមើលថែវិញ ហើយ
 ប្រគល់មេគោមួយយ៉ាងស្តុមកំព្រឹងឃើញតែឆ្អឹងស្ទើរដើរមិនរួច
 ឲ្យមកខ្ញុំមើលថែវិញ ។ ក្មេងៗទាំងឡាយដែលជួបមុខខ្ញុំតែងតែ
 នាំគ្នាសើច ព្រោះខ្ញុំធ្លាប់តែកាន់គោខ្លាំងៗល្បីៗ តែនៅពេលនេះ
 បែរជាមកកាន់មេគោកញាស់ហើយស្តុមទៅវិញ ។ ប៉ុន្តែ ខ្ញុំគ្មានការ
 ខ្មាសអៀនអ្វីទាំងអស់ ព្រោះកាលដែលខ្ញុំអាចថែបំប៉នគោមិនឲ្យ
 ដួលស្លាប់បានគឺជាការកិច្ចដ៏ថ្លៃថ្លាបំផុតហើយ ។ ដោយសារ
 តែមេគោកម្យត់មួយនេះមិនមានកម្លាំងចុះប្រាំងឆ្នងទៅក្រើយ
 ម្ខាងបាន ខ្ញុំក៏ដឹកវាទៅឲ្យស៊ីស្មៅនៅតាមភូមិស្រែខាងក្រោយភូមិ ។

នៅទីនោះ ខ្ញុំមានការគ្រេកអរណាស់ដែលបានជួបមិត្ត
 ចាស់ម្នាក់ជាជនបដិវត្តន៍ទើបរំលាយ ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានដឹកគោ
 ឆ្លៀតទៅក្បែរដើម្បីសួរសុខទុក្ខមិត្តចាស់ ប៉ុន្តែគេបែរជាធ្វើព្រឺឆើយ
 មិនស្គាល់ខ្ញុំ ដោយគ្រាន់តែសម្លឹងមើលមុខខ្ញុំបានបន្តិចក៏ដាក់មុខ
 បែរចេញភ្លាម ហើយមិនព្រមនិយាយរកខ្ញុំសូម្បីតែមួយម៉ាត់ ។
 គ្រាន់តែឃើញអាកប្បកិរិយាមិត្តខ្ញុំបែបនេះភ្លាម ខ្ញុំមានអារម្មណ៍
 ស្រងកចិត្តយ៉ាងក្រៃលែង ហើយយល់ថាប្រហែលជាខ្ញុំជាប្រជាជន
 ១៧មេសា ជាវណ្ណៈថោកទាបដែលបដិវត្តន៍មិនចូលចិត្តហើយ
 ទើបវាធ្វើបែបនេះដាក់ខ្ញុំ ។ ក្រោយពីគេធ្វើជាមិនស្គាល់ ខ្ញុំក៏ដឹក
 មេគោដឹកម្យត់នេះដើរមកសួរទៅវិញ ។ ដោយសារតែបដិវត្តន៍
 កុម្មុយនិស្តនេះហើយ ទើបធ្វើឲ្យជិតខ្លួនទាំងមូលបែកចែកនិរន្តរភាព
 នយោបាយ មនោគមន៍វិជ្ជា និងទស្សនវិជ្ជាយ៉ាងសាហាវបំផុត ។
 ប្រហែលជា១០ ថ្ងៃក្រោយមក មាតូចដែលជាប្អូនប្រុសពៅរបស់
 ម្តាយខ្ញុំ មានអាយុ១៤ឆ្នាំ ចាប់ផ្តើមឈឺចុកពោះរលាកខ្លាំងពោះ
 រៀន ។ ឈឺអស់រយៈពេលពីរថ្ងៃ ដីគាត់និងមាតូក៏បានសុំច្បាប់
 ប្រធានសហការណ៍ដឹកមាតូចតាមទូកយកទៅមន្ទីរពេទ្យតំបន់ ។ លុះ
 ស្តែកឡើងពេលល្ងាច ខ្ញុំបានឃើញគាត់ដឹកអ្នកដឹកគ្រឡប់មកវិញ
 ដោយពុំបានព្យាបាលអ្វីទាំងអស់ ពីព្រោះពេលធ្វើរដ្ឋប្រហារ ពេទ្យ
 ធំៗត្រូវបានមជ្ឈិមបក្សចាប់យកទៅសម្លាប់ចោល ហើយមួយ

ចំនួនទៀតបានគេចខ្លួនបាត់អស់ ទើបធ្វើឲ្យមន្ទីរពេទ្យមានសភាពស្ងាត់ស្រងឹម ដូច្នោះ អ្នកជំងឺដែលត្រូវធ្វើការវះកាត់បានត្រឹមតែអង្គុយមើលរហូតដល់មាត់ដាច់ខ្យល់ស្លាប់ ។

មជ្ឈមណ្ឌលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៃស្នងការ

នៅខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ ទីតាំងមជ្ឈមណ្ឌលបានចុះមកដល់យុវប្រជុំខ្ញុំរយៈពេលបីថ្ងៃដើម្បីក្តាប់សភាពការណ៍ លុះក្តាប់ព័ត៌មានបានលម្អិតនិងច្បាស់លាស់ហើយ គេក៏ចាប់ផ្តើមបញ្ជាឲ្យអ្នកមូលដ្ឋានកោះហៅប្រជាជនទាំងអស់មកប្រជុំមីទ័នដែលធ្វើឡើងនៅក្នុងបរិវេណវត្តមួយនៅចុងឃុំដែលគេធ្លាប់តែប្រជុំជារៀងរាល់លើក ។

អង្គប្រជុំលើកនេះមានលក្ខណៈពិសេសជាងលើកមុនៗ ព្រោះមានសមាជិកមជ្ឈមណ្ឌលជាអធិបតី និងសមាជិកចូលរួមច្រើនដូចជា កងចល័ត ប្រជាជនទាំងអស់, បុគ្គលិកក្រសួងមន្ទីរ និងថ្នាក់ដឹកនាំថ្នាក់មូលដ្ឋានចាប់ពីប្រធាន«ក», «ខ», «គ», «ឃ», «ង» ។ ដោយសារតែមានមនុស្សចូលរួមច្រើន មីទ័នត្រូវធ្វើឡើងនៅមុខព្រះវិហារដែលមានដើមស្វាយពីរទៅបីដើមជាម្លប់ដើម្បីឆ្ងាយស្រួលប្រជុំ ។ ចំណែកនៅខាងមុខអង្គប្រជុំវិញ មានរៀបចំគុកណៈអធិបតីមួយយ៉ាងវែងដែលមានសមាជិកមជ្ឈមណ្ឌលប្រហែល២០នាក់អង្គុយយ៉ាងគ្រៀបគ្រា និងស្លៀកពាក់ខោអាវពណ៌ខ្មៅមើលទៅដូចជាហ្គូនសត្វក្អែក ។ ចំណែកទាហានយោធាវិញស្លៀកពាក់ខោអាវត្រីអ៊ុំ និងពាក់មួកប៉េរ៉េ ព្រមទាំងស្តាយកាំភ្លើងគ្រប់ដៃឈរយាមបណ្តាក់គ្នាព័ទ្ធជុំវិញនៅតាមដងផ្លូវនិងនៅខាងក្នុងព្រៃក្រោយវត្តដាច់ហូរហែ ។ លុះដល់ពេលសមណ្ឌលហើយ គណៈអធិបតីម្នាក់ដែលស្លៀកពាក់ខោអាវពណ៌ខ្មៅ និងមានសម្បុរខ្មៅបានឡើងនិយាយ ។ ក្រោយពីការពន្យល់អង្គប្រជុំរួច គាត់បានលើកសរសើរពីមាតិកាយោបាយរបស់អង្គការ ដែលបានដឹកនាំនិងកសាងប្រទេសបានរីកចម្រើនលើគ្រប់វិស័យ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អង្គការមជ្ឈមណ្ឌលតែងយកចិត្តទុកដាក់លើកតម្កើងជីវភាពនិងការហូបចុករបស់ប្រជាជនយើង ដោយជារៀងរាល់មួយត្រីមាសម្តង មជ្ឈមណ្ឌលតែងជួយទប់ទល់នឹងមូលដ្ឋានដូចជា ទឹកក្រូច ទឹកដោះគោ ត្រីខក់ប៉ុន និងមីដាដើម មិនដែលអាក់ខានឡើយ ។ ក្រោយមកទៀត គាត់ក៏បានសួរទៅអង្គប្រជុំទាំងមូលថាតើបងប្អូនធ្លាប់ឃើញរបស់អស់ទាំងនោះដែរឬទេ? រួចទាំងអស់គ្នាក៏ស្រែក

ថាមិនដែលឃើញទេ ។ ឆ្លៀតទឹកភ្នែកនេះ វាក៏នឹកបានទម្លាក់កំហុសទាំងអស់ទៅលើមេដឹកនាំក្រុមភាគច្រើនចាស់ថា មកពីអ្នកទាំងនោះមានគំនិតក្បត់ប្រឆាំងនឹងអង្គការមជ្ឈមណ្ឌលប្រកួតនឹងមិនបានគិតគូរពីសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនយើង ទើបធ្វើឲ្យប្រជាជនយើងលំបាកវេទនា អត់បាយក្រហាយទឹកបែបនេះ ។ លើសពីនេះទៅទៀត អ្នកទាំងនោះបានលួចយកស្រូវជាច្រើនសន្លឹកសន្លាប់ទៅលាក់ទុកនៅក្នុងព្រៃដោយរួមមានទាំងគ្រាប់រំសេវផងដើម្បីធ្វើការបោះបោរ

កងកុមារក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

ប្រឆាំងនឹងអង្គការមជ្ឈមណ្ឌល ដោយមិនឲ្យអង្គការដឹងខ្លួន ។ ចាប់ពីពេលនេះតទៅ អង្គការមជ្ឈមណ្ឌលនឹងរៀបចំមូលដ្ឋានសាជាថ្មីឡើងវិញ ដោយឲ្យប្រជាជនមានបាយហូបគ្រប់គ្រាន់ទាំងពេលព្រឹកនិងពេលល្ងាច ព្រមទាំងមានបង្អែកហូបទៀតផង ដូច្នោះសូមបងប្អូនហូបឲ្យបានឆ្អែក បើមានការខ្វះខាតខាងមជ្ឈមណ្ឌលនឹងជួយទប់ទល់បន្ថែម ។ ដោយសារតែអត់ឃ្នានជាយូរមកហើយ គ្រាន់តែពួកយើងបែបនេះភ្លាមប្រជាជនទាំងអស់ក្រែកអរគ្រប់ៗគ្នា ហើយទះដៃដោយមិនដឹងខ្លួនពីព្រោះទាំងអស់គ្នាគិតថា ការលំបាកវេទនា

អត់យូរនកន្លងមកពិតជាបណ្តាលមកពីមេដឹកនាំភូមិភាគបូព៌ាក្បែរ
ពិតប្រាកដមែន។ ចំណែកខ្ញុំវិញបែរជាគិតឃើញថា ទឹកដោះគោ
ត្រីខក់ប៉ុន្តែ ទឹកក្រូច និងមីជាដើម សុទ្ធតែជាអាហាររបស់អ្នកមូលធន
និយម និងសេរីនិយម ដូច្នោះការអ្នកអាននេះអាចជាពាក្យបោក
ប្រាស់។

ចុងក្រោយមេឃោសនាទាំងនោះក៏បាននិយាយការពារ
ថ្នាក់ដឹកនាំមូលដ្ឋានភូមិឃុំថា គាត់ទាំងអស់គ្នាគ្មានកំហុសអ្វីទេ

ព្រោះគាត់ធ្វើតាមតែបញ្ជារបស់ថ្នាក់លើប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នោះ គាត់
មានសិទ្ធិរស់នៅនិងធ្វើការងារជាបន្តទៀត ដោយហាមមិនឲ្យប៉ះ
ពាល់គាត់សូម្បីតែមួយសរសៃសក់ ហើយចុងបញ្ចប់ គេក៏រំសាយ
អង្គប្រជុំហើយឲ្យប្រជាជនគ្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ។ ចំណែក ថ្នាក់ដឹកនាំ
ភូមិឃុំទាំងអស់ ដែលពីមុននាំគ្នាអង្គុយកើតទុក្ខទុំនមុខក្រៀមក្រំ
ពេលដែលពួកវាមជ្ឈិមបក្សមិនយកទោសព័រនោះក៏នាំគ្នាងើបមុខ
ឡើង រួចសើចសប្បាយរីករាយគ្រប់ៗគ្នា។ ស្នែកពេលល្ងាច
បន្ទប់ពីហូបបាយល្ងាចរួច ទ័ពមជ្ឈិមដែលមានគ្នាបួននាក់បានមក

ហៅសមមិត្តប្រធានឃុំ ប្រធានភូមិ ប្រធានយុវវ័យ ប្រធាននារី
និងប្រធាន «គ» ឲ្យទៅរៀនសូត្រ។ ដោយគិតថា ក្រោយពីរៀន
សូត្ររួចនឹងឲ្យការងារនិងបន្តមុខកំណែងដែល គាត់ទាំងអស់
ក៏នាំគ្នាស្ងៀកពាក់ស្អាតបាតចេញទៅតាមគេ។ ទាំងអស់គ្នាត្រូវ
គេបណ្តើរយកទៅបាត់អស់ ប៉ុន្តែនៅសល់ប្រធាន «គ» ម្នាក់
ព្រោះនៅពេលយប់ទើបគាត់ត្រឡប់មកពីស្រែ។ ដោយមិនទាន់
បានហូបបាយ ទាហានទាំងនោះមានការទីងសម្បាយរាំងខ្វិន
ហើយក៏ច្រានគាត់ឲ្យទៅជាប្រញាប់ដោយមិនចាំបាច់ហូបបាយ
ឬដូរខោអាវអ្វីទាំងអស់ ហើយថែមទាំងបន្ទោសថាយូរជាន់គេ
ដោយសារតែគាត់ម្នាក់។

លុះព្រឹកស្អែកឡើង ម៉ោងប្រហែលជា៧ព្រឹកពេលកំពុង
អារទសនៅមាត់ទន្លេ ខ្ញុំក៏ប្រទះឃើញទ័ពមជ្ឈិម២នាក់ដែលមាន
កាន់កាំភ្លើងគ្រប់ដៃ ដោយម្នាក់មានសម្បុរខ្មៅ និងម្នាក់ទៀត
សម្បុរសដូចជាកូនចៅចិនបានដើរសំដៅទៅកាន់ផ្ទះរបស់
សមមិត្តកម្មាភិបាលស្រុកម្នាក់ដែលគេបានរំសាយមកមូលដ្ឋាន
វិញ។ ទាហានទាំងពីរនាក់នោះបានមកឈររោរនៅខាងក្រោមផ្ទះ
ដោយម្នាក់ឡើងទៅមើលនៅលើផ្ទះ រួចប្រាប់ទៅកាន់អ្នកនៅក្នុង
ចង្រ្កានបាយថា «ឆាប់ទៅហៅសមមិត្តកម្មាភិបាលពីស្រែឲ្យទៅ
រៀនសូត្រ»។ បន្តិចក្រោយមក មានក្មេងម្នាក់បានមកប្រាប់ថា
មិន ឃើញគាត់ទេ។ ទាហានទាំងនោះក៏បានផ្តាំប្រាប់ទៅវិញថា
«បើហៅតាមសម្រួលមិនព្រមទៅ ប្រយ័ត្នគេទៅចាប់ដល់កន្លែង
ដោយគ្មាននរណាទទួលខុសត្រូវទេ»។ ក្រោយពីឃើញកម្មាភិបាល
ម្នាក់នោះដើរមកផ្ទះទាំងប្រឡាក់ភក់ពេញខ្លួន គាត់ក៏ត្រូវបាន
បណ្តើរឆ្ពោះទៅកាន់ក្បាលភូមិ ដោយទាហានទាំងនោះដើរតាមពី
ក្រោយចម្ងាយប្រហែល១០ម៉ែត្រ។ ពេលនោះ ដៃគូអារទស
ជាមួយខ្ញុំបានប្រាប់ថា កុំមើលគេឲ្យសោះ គិតតែពីអារទសឲ្យ
សកម្មទៅ។ ក្រោយពីគេបណ្តើរគាត់ទៅហួសឆ្ងាយបន្តិចហើយ
ខ្ញុំក៏ខំលួចសម្លឹងមើលពីក្រោយ ដោយក្តីអាណិតចំពោះរូបគាត់
ព្រោះគិតថាប្រហែលជាគេយកគាត់ទៅសម្លាប់ចោលហើយ។

រយៈពេល៥ថ្ងៃក្រោយមក ថ្នាក់ដឹកនាំទាំងអស់ដែលទ័ព
មជ្ឈិមហៅទៅរៀនសូត្រក៏បាត់ដំណឹងរហូត។ ដូច្នោះ ពាក្យថា
រៀនសូត្រគ្រាន់តែជាពាក្យបោកបញ្ឆោតប៉ុណ្ណោះដើម្បីយកអ្នក

ទាំងនោះទៅសម្លាប់ចោលភ្នែកម្តង ព្រោះគ្មាននរណាហ៊ានលើស និងបញ្ឈប់របស់ដាក់លើឡើយ ។

ឡើងធ្វើជាប្រធានក្រុមកុមារ

ទ័ពនិរតីមជ្ឈិមបានបោះទីតាំងកងទ័ព និងការិយាល័យ ចាត់ចែងការងារនៅក្នុងអតីតភូមិខ្ញុំ ដែលគ្មានប្រជាជនរស់នៅ ហើយម្យ៉ាងជាតំបន់ហាមឃាត់យ៉ាងតឹងរ៉ឹងផង ព្រោះនៅទីនោះមិន អនុញ្ញាតឲ្យប្រជាជនឆ្លងកាត់ទេ ។ ហើយទីនោះក៏ជាកន្លែងដែលគេ យកថ្នាក់ដឹកនាំភូមិយុវជន គ្រប់កន្លែងទៅរៀនសូត្រផងដែរ ។ អស់រយៈពេល៥ ថ្ងៃ ដែលនៅក្នុងភូមិខ្ញុំគ្មានប្រធានឃុំ ប្រធានភូមិ ប្រធាន គ ដឹកនាំប្រកួតក្រាប ប៉ុន្តែប្រជាជននៅតែនាំគ្នាធ្វើការតាម មុខសញ្ញារៀងៗខ្លួនដែលដោយនឹកក្នុងចិត្តថា គេដូរថ្នាក់ដឹកនាំមែន ប៉ុន្តែរបបគ្រប់គ្រងនៅតែអនុវត្តនៃរបបសហករណ៍ហូបបាយរួម ដដែល ។

រយៈពេល២ ថ្ងៃក្រោយមកទៀត ទើបយើងដឹងដំណឹងថា គេរើសបានប្រធានឃុំ ប្រធានភូមិថ្មីហើយ ។ ប្រធានភូមិជាលោក គ្រូរបស់ខ្ញុំ ហើយគាត់ក៏ជាអតីតគ្រូបង្រៀននៅក្នុងសាលាបឋម សិក្សារាជធានីភ្នំពេញឆ្នាំ១៩៧០ ដែរ ។ ចំណែកអនុប្រធានវិញ ជាក្រូបង្រៀននៅសាលាបឋមសិក្សារាជធានីដែរ ហើយក៏ជា សមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍នៃអតីតអ្នកកត់ត្រារបស់ប្រធានឃុំចាស់ម្នាក់ ឈ្មោះសមមិត្ត ឆ្នាំង ។ មានព្រឹកមួយ ពេលខ្ញុំកំពុងអារទិសនៅ មាត់ទន្លេ ក៏បានឃើញលោកគ្រូខ្ញុំដឹកនាំមន្ត្រីមន្ត្រីជាមួយអនុប្រធាន របស់គាត់ ហើយបានលើកដៃស្រែកប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់បានឡើងធ្វើ ជាប្រធានភូមិហើយ ។ ខ្ញុំក៏ខំសើចចេញធ្មេញដើម្បីសម្តែងការ អបអរសាទរចំពោះគាត់ ។ កាលដែលមជ្ឈិមក្ស្រើសរើសយក មេដឹកនាំភូមិឃុំថ្មីដូច្នោះ អាចបញ្ជាក់បានថាវាសនាមេដឹកនាំ ភូមិយុវជនពិតជាស្ថិតនៅក្នុងភាពឆ្លើយតបមិនខាន ។ ស្តេចបន្ទាប់ ពីហូបបាយថ្ងៃត្រង់រួច ខ្ញុំបានដើរកាត់ក្បែរពន្លកចំបើងមួយ ក៏ ស្រាប់តែឃើញគ្រូម្នាក់កំពុងនាំទ័ពមជ្ឈិម២ នាក់ដឹកកំណប់មួយ នៅខាងក្រោមពន្លកចំបើងនោះ ។ ដោយចង់ដឹងពេក ខ្ញុំក៏ដើរទៅ ឈរមើលព្រោះគិតថាប្រហែលមានការភ្លើងហើយ ប៉ុន្តែក្រោយពី កាស់រួច គឺឃើញតែមានបញ្ជីស្ថិតិមួយបាច់ដៃដែលគេរុំយ៉ាង ជិតដោយក្រណាត់កៅស៊ូជាច្រើនដាន ការពារកុំឲ្យជ្រាបទឹក ។

រឿងសម្ងាត់បែបនេះ ពិតជាមជ្ឈិមបក្សឈ្នះច្រើនមួយឃើញពី សមមិត្តប្រធានឃុំចាស់ហើយ បានជាគេដឹងពីទឹកភ្នែកលាក់របស់ យ៉ាងច្បាស់ដូច្នោះ ។ ក្រោយពីរើលាចេញបានបន្តិច ទើបដឹងថាជា បញ្ជីស្ថិតិពិតប្រាកដមែន រួចគ្រូខ្ញុំក៏រុំខ្ញុំបំបែកទៅវិញ ។ ដោយសារ ក្រណាត់កៅស៊ូនៅខាងក្រៅប្រឡាក់ដីស្រមក គាត់ក៏បញ្ជាឲ្យខ្ញុំ លើកបញ្ជីនោះទៅទុកនៅឯមន្ទីរឃុំ ។ ទៅដល់មន្ទីរឃុំភ្លាម សមមិត្ត ឆ្នាំង ដែលជាករណៈអចិន្ត្រៃយ៍ បានចេញមកទទួលយកបញ្ជីនោះ ពីខ្ញុំ រួចខ្ញុំក៏សុំលាគាត់ត្រឡប់មកទៅផ្ទះវិញ ព្រោះប្រញាប់យក គោទៅហូរល ។ លុះស្តេចឡើង ស្រាប់តែបាត់ដំណឹងលោកគ្រូ របស់ខ្ញុំនិងអនុប្រធានរបស់គាត់ រហូតធ្វើឲ្យគ្រូស្រាវកាត់និងអ្នក ស្រុកមានការភ្លើងឆ្ងល់ ព្រោះខាងមជ្ឈិមបក្សមិនបានប្រាប់ដំណឹង អ្វីទាំងអស់ ហើយចំណែកអ្នកស្រុកវិញក៏មិនហ៊ានចូលទៅក្បែរ មជ្ឈិមបក្សដែរ ។

ប៉ុន្តែរយៈពេល៥ ថ្ងៃក្រោយមក ទើបមជ្ឈិមបក្សចាត់តាំង សមមិត្ត ឆ្នាំង ឲ្យមកធ្វើជាប្រធានភូមិថ្មី និងចាត់តាំងប្រធានឃុំថ្មី មួយដែលជាកសិករស្នូតបូកម្នាក់និងមានរាងចំណាស់បន្តិចមិនសូវ ចេះអក្សរមកធ្វើជំនួសកន្លែងមុន ។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមកទើប អ្នកស្រុកសង្ឃឹមថា គ្រូរបស់ខ្ញុំត្រូវមជ្ឈិមបក្សចាប់យកទៅសម្លាប់ ចោល ។ ដោយសារសមមិត្ត ឆ្នាំង ធ្លាប់ធ្វើជាអ្នកកត់ត្រានិងជា អតីតប្រធានឃុំចាស់ផង ដូច្នោះគាត់យល់កិច្ចការក្នុងភូមិយុវជន បាន ច្រើន រួចគាត់ក៏ចាប់ផ្តើមរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំមូលដ្ឋានថ្មី ដែលដឹកនាំដោយរូបគាត់ផ្ទាល់តែម្តង ។ គាត់បានរៀបចំចាត់តាំង ប្រធាន «ក» «ខ» «គ» សាជាថ្មីនៅតាមគ្រប់ក្រុមភូមិបាយទាំងអស់ ដោយទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែគោរពកោតខ្ជាប់និងអនុវត្តតាមការ ចង្អុលណែនាំរបស់សមមិត្ត ឆ្នាំង មិនឲ្យមានការទាស់ចិត្តបន្តិចណា ឡើយ ។ ស្តេចបន្ទាប់មក ប្រធាន «ក» ដែលឡើងមកថ្មីនៅក្នុងក្រុម ភូមិបាយខ្ញុំបានប្រាប់ខ្ញុំថា ម៉ោង៤ ល្ងាចនេះត្រូវទៅប្រជុំនៅមន្ទីរ ឃុំជាមួយសមមិត្ត ឆ្នាំង ។ នៅល្ងាចនោះ ខ្ញុំខ្ញុំត្រូវដឹកគោឡើង តាំងពីថ្ងៃខុសសព្វមួយផង លុះពេលទៅដល់មន្ទីរឃុំ ក៏ឃើញសមមិត្ត ឆ្នាំង កំពុងបើកអង្គប្រជុំកុមារនៅទូទាំងភូមិដែលមានកុមារជាច្រើន អង្គុយយ៉ាងត្រៀមត្រា ។ សមមិត្ត ឆ្នាំង ប្រជុំកុមារទាំងអស់ក្នុង គោលបំណងរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធដឹកនាំថ្មីសម្រាប់កុមារ ដោយនៅ

ក្នុងនោះរួមមាន ក្រុមគ្រឿងជាប្រធានក្រុមក្តាប់កុមារ ប្រធានក្តាប់ រួម និងប្រធានកុមារទាំង៥ ក្រុម ដែលមានឈ្មោះខ្ញុំជាប្រធានក្រុម កុមារទី៤ ។ ពេលខ្ញុំទៅដល់ គាត់បានប្រកាសឈ្មោះខ្ញុំម្តងទៀត និងបង្ហាញមុខខ្ញុំឲ្យកុមារទាំងអស់ស្គាល់ ។

ពេលនោះ កុមារទាំងអស់ខំសម្លឹងមើលមកខ្ញុំយ៉ាងរហង់ ហើយទះដៃអបអរសាទរ ។ ចុងបញ្ចប់ គាត់បានមានមតិផ្តាំធ្វើឲ្យ កុមារទាំងអស់ខិតខំធ្វើការងារនិងគោរពតាមការដឹកនាំរបស់ អង្គការ រួចក៏ប្រកាសរំសាយ ។ តែមួយពេលព្រឹច័យភ្នែកសោះ ខ្ញុំក៏ក្លាយ ខ្លួនជាប្រធានក្រុមកុមារដោយមិនដឹងខ្លួន ។ ខ្ញុំគិតថា សមមិត្ត ឆ្នាំង ប្រាកដជាមើលមកខ្ញុំប្រឡំហើយ ពីព្រោះសមមិត្ត ឆ្នាំង ធ្លាប់ចូល បម្រើបដិវត្តន៍ដ៏នានាលោកក្រូមរបស់ខ្ញុំ ដូច្នោះគាត់ធ្លាប់ឃើញខ្ញុំរៀន ជាមួយក្រូមរបស់ខ្ញុំ ប៉ុន្តែគាត់មិនបានដឹងទេថា ខ្ញុំទៅរៀនបន្តនៅ ទីក្រុងភ្នំពេញទេ ។ ក្រោយពីឃើញខ្ញុំលឺបញ្ជីជាមួយលោកក្រូមរបស់ ខ្ញុំ គាត់ក៏ចាប់អារម្មណ៍ខ្ញុំ ហើយចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យឡើងធ្វើជាប្រធាន ក្រុមកុមារដោយគ្មានការសន្សំយសូម្បីតែបន្តិច ។

ពេលគ្រឿងបមកដុះវិញ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ច្របូកច្របល់ អង្គុយក៏មិនសុខ ដេកក៏មិនស្រណុកព្រោះមិននឹកស្មានថា សមមិត្ត ឆ្នាំង បែរជាចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យធ្វើជាប្រធានក្រុម ។ ប្រសិនបើមាន ឈ្មោះល្បីបែបនេះ អ្នកស្រុកប្រាកដជាចាប់អារម្មណ៍នឹងខ្ញុំគ្រប់ៗ គ្នា ចំណែកអ្នកដែលស្គាល់ប្រវត្តិខ្ញុំនឹងអាចយកមកនិយាយប្រាប់ មជ្ឈមណ្ឌលជាមិនខាន ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការធ្វើជាថ្នាក់ដឹកនាំគេ មិនអាចលាក់ប្រវត្តិរបស់ខ្លួនពីអង្គការបានទេ ។ ខ្ញុំគិតថា ក្នុង កាលៈទេសៈបែបនេះ ខ្ញុំមិនគួរធ្វើជាដើមឈើខ្ពស់នោះទេ គឺខ្ញុំត្រូវ តែធ្វើជាដើមឈើទាបៗ បាំងភ្នែកគេឯងវិញ ទើបបានសុខសាន្ត និងមានជីវិតបន្តទៀត ។ ក្រោយពីគិតបានល្អិតល្អន់ហើយ ខ្ញុំក៏ សម្រេចចិត្តថានឹងទៅកាន់មន្ទីរវិញដើម្បីប្រាប់បង ឆ្នាំង ថា ខ្ញុំជា ប្រជាជន១៧ មេសាទ ដូច្នោះសូមបងដកឈ្មោះខ្ញុំចេញពីប្រធាន កុមារទៅ ដោយទុកឲ្យគេអ្នកថ្មីឡើងធ្វើជំនួសវិញ ខ្ញុំសូមតែធ្វើជា អ្នកអារទសធម្មតាបានហើយ ។ គ្រាន់តែខ្ញុំទៅដល់មន្ទីរវិញភ្លាម បង ឆ្នាំង ក៏បានចាកចេញទៅដែរ រួចខ្ញុំក៏អង្គុយរង់ចាំគាត់ រហូតដល់ម៉ោង៥ ល្ងាច ទើបគេគោះជួនចេញធ្វើការ ។ ខ្ញុំក៏គ្រឿង មកដុះវិញសិន ដោយគិតក្នុងចិត្តថា ព្រឹកស្អែកត្រូវតែទៅសុំគាត់

ឲ្យបាន កុំឲ្យមានឈ្មោះល្បីទាន់ ។ លុះដល់ស្អែកព្រឹកឡើង គេមិន ទាន់ទាំងគោះជួនដង កុមារទាំងអស់បានមកដល់ក្រោមដុះខ្ញុំយ៉ាង រញ្ជៀវខ្សៀវខ្វារ ហើយស្រែកហៅខ្ញុំឲ្យនាំពួកគេទៅដកកកនៅឯ បឹងខាងក្រោយភូមិសម្រាប់ធ្វើខ្សែចងសំណាប ។ រាល់ទឹកមុខនិង កាយវិការរបស់កុមារទាំងនោះ ហាក់ដូចជាកញ្ជ្រោលចង់ឲ្យខ្ញុំដឹកនាំ គេ ជាហេតុធ្វើឲ្យខ្ញុំទន់ចិត្តចេញទៅបំពេញការងារទាំងមិនដឹងខ្លួន ។ ពេលនោះហើយដែលធ្វើឲ្យខ្ញុំខកខានមិនបានទៅសុំបង ឆ្នាំង ឲ្យ លុបឈ្មោះចេញ ។ គ្រាន់តែទៅដល់បឹងនោះភ្លាម ខ្ញុំក៏ចាប់ផ្តើមរាប់ ចំនួនកុមារទាំងអស់ រួចបែងចែកកុមារទាំងនោះជាក្រុមតូចៗ ដោយក្នុងមួយក្រុមៗ មានក្មេង៥ នាក់ឲ្យទទួលខុសត្រូវមើលគ្នាទៅវិញ ទៅមកក្រែងមានកុមារលង់ទឹក ព្រោះយើងមិនអាចក្តាប់កុមារទាំង អស់បានទេ ។ នៅពេលគ្រឿងបមកដុះវិញ ខ្ញុំក៏រាប់ចំនួនកុមារសាជាថ្មី ដែរ ។ លុះដល់ពេលល្ងាច ខ្ញុំបានដឹកនាំកុមារទាំងអស់ឲ្យទៅហូល គោ ។ ដោយសារការងារខ្ញុំចេះតែប្រព្រឹត្តទៅបានយ៉ាងល្អប្រសើរ ធ្វើឲ្យខ្ញុំចេះតែទៅបំពេញការងារជាបន្តបន្ទាប់រៀងរាល់ថ្ងៃ ។ បីថ្ងៃក្រោយមក ស្រាប់តែមានក្មេងស្រីអាយុ៨ឆ្នាំម្នាក់បាន ដឹកមេគោចាស់មួយក្បាលយកមកប្រគល់ឲ្យខ្ញុំ ដោយនិយាយថា មជ្ឈមណ្ឌលបានហៅក្រសួងនិងប្រពន្ធកូនអ្នកដឹកនាំចាស់ៗទាំង អស់ឲ្យទៅតាមប្តីដើម្បីរៀនសូត្រអស់ហើយ ។ ជាការពិត កម្មាភិ បាលថ្នាក់មូលដ្ឋានទាំងនោះគឺសុទ្ធតែជាអ្នកខិតខំបម្រើបដិវត្តន៍ឲ្យ ចេញជាសន្តិសុខសហករណ៍បាយរួម ប៉ុន្តែនៅទីបំផុតបែរជាត្រូវ អង្គការទម្លាក់កំហុស រួចយកទៅសម្លាប់ចោលទាំងពូជ ។

នៅយប់មួយ ខ្ញុំបានគេងគិតពីរឿងមួយចំនួនរួចសួរខ្លួនឯង ថាហេតុអ្វីបានជាបង ឆ្នាំង ចាត់តាំងខ្ញុំឲ្យធ្វើជាប្រធានក្រុមកុមារ? តើនេះជាកុណាបុណ្យរបស់ក្រុមខ្ញុំដែលគាត់បានប្រើខ្ញុំឲ្យលឺបញ្ជីទៅ មន្ទីរវិញ ហើយធ្វើឲ្យបង ឆ្នាំង បានស្គាល់ខ្ញុំ? ប្រសិនបើលោកក្រូ មរបស់ខ្ញុំមិនបាត់ខ្លួនទេនោះ ខ្ញុំក៏មិនបានធ្វើជាប្រធានក្រុមកុមារដែរ ព្រោះថាក្រូមរបស់ខ្ញុំគាត់បានស្គាល់ពីប្រវត្តិរបស់ខ្ញុំច្បាស់ណាស់គឺ ខ្ញុំជាប្រជាជន១៧ មេសាទ ។ ខ្ញុំក៏ដឹងពីកំហុសរបស់ខ្លួនឯងដែរ មិនគួរណាឲ្យកុមារទាំងអស់នោះអូសទាញឲ្យធ្វើជាមេដឹកនាំក្រុម កុមារសោះ ។ តើនៅពេលខាងមុខខ្ញុំអាចយល់ដឹងបានយូរប៉ុន្មាន ទៅ បើសន្តិមមនុស្សពោរពេញទៅដោយការចាក់រុកនិងព្យាបាត់

ភតិយប្រយោជន៍បែបនេះ ហើយម្យ៉ាងសង្គមដ៏វត្តមានគឺជាសង្គម
អង្គការភ្នាក់ងារ ដូច្នេះខ្ញុំពិតជាមានអាយុមិនវែងទេ ។

លុះក្រោយមកទៀតទើបខ្ញុំដឹងថា អ្វីដែលខ្ញុំបានគិតពីមុន
មកថាត្រឹមត្រូវបែបណាខុសទៅវិញ ព្រោះថាប្រសិនបើខ្ញុំសុំដក
ឈ្មោះពីសមិក្ត ឆ្នាំនោះ ដោយប្រាប់ថាខ្ញុំជាប្រជាជន១៧មេសា នោះ
ខ្ញុំប្រាកដជាត្រូវគេបញ្ជូនទៅទៀតនៅជាមួយប្រជាជនដទៃទៀត
តាំងពីដំបូង ហើយប្រសិនបើខ្ញុំនៅតែធ្វើជាអ្នកអារទសធម្មតាដូច
ដើម ក៏ប្រធាន គ នៅតែត្រូវខ្ញុំឲ្យដទៃទៀតចេញកាន់តែឆាប់ដែរ
ព្រោះថាអ្នកស្រុកស្គាល់ខ្ញុំច្រើន ។ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលខ្ញុំបានចូល
ទៅក្នុងជួរអ្នកដឹកនាំ វាបានរស់ឡើងវិញជាអ្នកដែល
ធ្លាប់ស្គាល់ខ្ញុំបានមួយភាគធំ ដែលទាំងអស់នេះយើងអាចនិយាយ
ថាជាវាសនាដែលយើងមិនអាចមើលឃើញ ។

ខួបអង្គការដឹងថាជាប្រជាជន១៧មេសា

៥ ថ្ងៃក្រោយពីយកក្រសួងនិងប្រពន្ធកូនរបស់ថ្នាក់ដឹកនាំ
ចាស់ៗយកទៅរៀនសូត្រ ទ័ពមជ្ឈិមក៏ចាប់ផ្តើមមានផែនការថ្មី
មួយទៀត គឺឆែកឆែរកម្លាំងប្រដាប់អាវុធច្រើនមានលាក់ខ្លួន
នៅក្នុងមូលដ្ឋាន ។ លើកនេះ ទ័ពមជ្ឈិមបានកោះហៅប្រជាជន
ដែលមានកម្លាំងពេញទាំងអស់ឲ្យទៅប្រជុំដែលជាធម្មតាគេតែង
ប្រជុំនៅពេលព្រឹក ដើម្បីពេលល្ងាចអាចយកទៅយូរបាន
ប៉ុន្តែលើកនេះគេបែរជាប្រជុំនៅពេលល្ងាចទៅវិញ ។

នៅពេលប្រជុំ ប្រសិនបើមានកម្លាំងពេញណាមិនទៅចូលរួម
ប្រជុំ នោះនៅពេលដែលគេឆែកឆែរឃើញ គេនឹងចោទជា
ខ្លាំង ។ នៅពេលកំពុងប្រជុំ កម្លាំងទ័ពមជ្ឈិមបានចាប់ផ្តើមពង្រាយ
គ្នាឆែកឆែរចាប់តាំងពីក្បាលភូមិមក ដោយមានខុសឆ្គងខុសៗ
គ្នាជាច្រើនខ្សែ គឺខ្សែទីមួយឆែកឆែរក្នុងព្រៃមាត់ខ្លួន ខ្សែទីពីរដើរ
ឆែកឆែរនៅខាងក្រោមនិងខាងលើដូះ ខ្សែទីបីដើរនៅខាងក្រោយ
ដូះរុករកនៅតាមកម្ពុចក ខ្សែទីបួនដើររុករកនៅក្រោយភូមិនិង
មួយខ្សែទៀតដើររុករកនៅក្នុងព្រៃក្រោយបឹង ។ ធ្វើបែបនេះ
ប្រសិនបើគេចាប់បាននរណាម្នាក់ ម្នាក់នោះប្រាកដជាត្រូវគេ
ចាប់យកទៅសម្លាប់ចោលជាមិនខាន ប៉ុន្តែជាសំណាងល្អទ័ពមជ្ឈិម
ពុំបានឆែកឆែរឃើញអ្វីទេ ។ នៅក្នុងអង្គប្រជុំ ទ័ពមជ្ឈិមក៏ធ្លៀត
ទឹកសរកមើលមេដឹកនាំចាស់ៗ ក្រែងមាននៅសល់ ហើយហាក់

ដូចជាចង់បញ្ចេញកាយវិការកាចសាហាវ ដោយបានផ្ទេរគ្រាប់
ជាច្រើននៅក្បែរកន្លែងប្រជុំ ។ លុះដល់ពេលល្ងាច ទើបគេអនុញ្ញាត
ឲ្យប្រជាជនត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញ ។ ដឹងខ្ញុំម្នាក់បានរៀបរាប់ប្រាប់ថា
ទ័ពមជ្ឈិមបានមករើកាយនៅក្នុងដូះ ហើយបានឃើញវាលិសមួយ
ធ្វើពីក្រណាត់អង្រើថ្មីថ្មី ក៏ចោទថាជារបស់កងទ័ព ហើយសួររក
ម្ចាស់ ប៉ុន្តែយាយខ្ញុំបានអន្ទរគេថា ខ្ញុំគ្រាន់តែជាកងលើតប៉ុណ្ណោះ ។
គេបន្តឆែកឆែរទៀតក៏រកឃើញអាវុធគ្រាប់ថ្មីថ្មី ពណ៌អាចម៍
សេះ ដែលគេគិតថាពិតជារបស់កម្មាភិបាលហើយ ។ ដឹងខ្ញុំក៏នៅ
តែអន្ទរទ័ពទាំងនោះទៀត តែដោយសារនៅយូរទៅ ឃើញតែរបស់
មិនឃើញម្ចាស់គេក៏ចុះពីលើដូះដើម្បីទៅឆែកឆែរនៅកន្លែងផ្សេង
ទៀត ។ នេះជាវិធីឆែកឆែរត្រង់ៗតែម្តង ដើម្បីរកមនុស្សដែល
លាក់ខ្លួនមិនព្រមទៅប្រជុំដើម្បីក្របួច រួចចោទជាខ្លាំងតែម្តង ។
២ ថ្ងៃក្រោយមក សមមិក្ត ឆ្នាំនោះ បានរៀបចំគម្រោងប្រជុំជួរអ្នក
ដឹកនាំទាំងអស់ ដើម្បីធ្វើការបូកសរុបការងារ ប្រចាំថ្ងៃនៅរៀង
រាល់ពេលព្រលប់នៅឯមន្ទីរឃុំ ។ នៅពេលនោះ សមមិក្តប្រធាន
កម្មាភិបាលខ្ញុំទៅចូលរួមប្រជុំដែរ ព្រោះគាត់រាប់អានជាមួយ
ខ្ញុំណាស់ ហើយក៏ចាត់ទុកខ្ញុំថាជាសហការីធ្វើការងារដ៏ល្អរបស់គាត់
ដែរ ដោយសារកាលគាត់នៅជាប្រជាជនធម្មតា ខ្ញុំធ្លាប់ទៅជួយ
ជួសជុលដូះរបស់គាត់ដែលលិចដោយទឹកភ្លៀង ។ នៅក្នុងអង្គ
ប្រជុំនេះ សមមិក្ត ឆ្នាំនោះ បានប្រធានក្រុមទាំងអស់ឡើងរាយ
ការណ៍ពីសកម្មភាពការងារប្រចាំថ្ងៃដោយមានទាំងគុណសម្បត្តិ
និងគុណវិបត្តិ ។ ចុងបញ្ចប់សមមិក្ត ឆ្នាំនោះ ជាអ្នកអារកាត់និងដោះ
ស្រាយបញ្ហាទាំងអស់ ដោយរួមទាំងការអនុវត្តផែនការថ្មីបន្ត ។
ចំណែកខាងការងារខ្ញុំវិញ គឺមិនទាន់ឲ្យប្រៀនកុមារនៅឡើយទេ
ពីព្រោះវាជាដំណាក់កាលសម្រុកដកស្ទួយ ដូច្នេះតម្រូវឲ្យនាំកុមារ
ទាំងអស់ទៅដកកកសម្រាប់យកមកធ្វើខ្សែចងសំណាបឲ្យបាន
ច្រើន ចំណែកពេលល្ងាចវិញ ត្រូវនាំគ្នាទៅយូរគោ ។ ដោយសារ
តែពេលវេលាចេះតែរីកលឿន ថ្ងៃបុណ្យចូលឆ្នាំថ្មីក្នុងឆ្នាំនេះថ្ងៃ
ដ័យដម្ពះ១៧មេសាដង មជ្ឈិមបក្សក៏មានគម្រោងដទៃទៀត
ប្រជាជនមួយចំនួនទៅរស់នៅតំបន់ភូមិភាគកណ្តាលវិញ ពីព្រោះ
នៅទីនោះសម្បូរស្រូវទំពាក់ក្រើនដោយសារមិនមានមនុស្ស
ច្រូត ។ រហូតដល់ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ដែលជាថ្ងៃបុណ្យបង្កើត

សមមិត្តប្រធាន គ ថ្មី ក៏ប្រកាសឲ្យប្រជាជនដែលមានឈ្មោះបាន ដឹងខ្លួនជាមុន រួចគ្រៀមខ្លួនចេញដំណើរទៅធ្វើការនៅភូមិភាគ កណ្តាល ។ លុះស្រែកព្រឹកឡើង ប្រធានគ ថ្មី បានដើរច្រាបប្រជាជន នៅតាមផ្ទះនីមួយៗឲ្យរៀបចំខោអាវ ចំណែកខ្ញុំវិញបានគេចខ្លួន ដោយដឹកនាំក្មេងៗទៅដកកក់នៅក្នុងបឹងក្រោយភូមិ ។ រហូតដល់ ម៉ោងប្រហែលជា៨ព្រឹក ប្រធាន «គ» ថ្មី បានដើរដេញប្រជាជន ជាច្រើនឲ្យចេញដំណើរដោយនៅក្នុងនោះក៏មានដីខ្ញុំម្នាក់បាន មកជូនដំណើរមាខ្ញុំផងដែរ ប៉ុន្តែជូនបានត្រឹមតែខ្លោងទាវវត្តប៉ុណ្ណោះ ព្រោះគេមិនចង់ឲ្យមានការភាន់ច្រឡំរវាងអ្នកដែលត្រូវគេជម្លៀស និងអ្នកដែលត្រូវនៅ ។

នៅម៉ោង៧ព្រឹក ខ្ញុំបានត្រឡប់មកផ្ទះវិញ រួចក៏ចូលសម្លឹង គេនៅក្នុងផ្ទះរហូត ។ បន្តិចក្រោយមក សមមិត្តប្រធាន «គ» ថ្មី ក៏បានចូលមកហៅខ្ញុំឲ្យរៀបចំខោអាវទៅជាមួយគេដែរ ប៉ុន្តែម្តាយ ខ្ញុំបានដោះសារដោយក្រឡែពាក្យ១៧មេសា មកជាពាក្យ៧៣ វិញ ។ ដោយសមមិត្តនោះក្តាប់ប្រវត្តិរូបខ្ញុំមិនបានច្បាស់លាស់ គាត់ក៏វិលត្រឡប់ទៅវិញ ។ ខ្ញុំភ័យខ្លាំងណាស់ ក៏សម្លឹងមាត់ខ្លួននៅ លើផ្ទះរហូត ដោយមិនហ៊ានចុះមកក្រោមទេ រួចបន់ស្រន់សំពះនិង បួងសួងទៅដល់ព្រះអាទិទេព សូមឲ្យជួយការពាររូបខ្ញុំបានរួចផុតពី គ្រោះមួយនេះ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមក សមមិត្តប្រធាន គ ក៏បាន ត្រឡប់មកវិញម្តងទៀត រួចបានច្រាបម្តាយខ្ញុំថា ឲ្យខ្ញុំរៀបចំខ្លួន ចេញដំណើរទៅជាមួយគេ ព្រោះខ្ញុំជាប្រជាជន១៧មេសាទេ ប៉ុន្តែម្តាយខ្ញុំនៅតែប្រកែកថាមានការភាន់ច្រឡំថាខ្ញុំជាប្រជាជន ១៧មេសា តាមពិតខ្ញុំជាប្រជាជន៧៣ទេ ។ ដោយសារតែមាន ការរាប់អានគ្នា គាត់ក៏លែងមានយោបល់រូបវិលត្រឡប់ទៅផ្ទះ វិញទៅ ។ អស់រយៈពេលប្រហែលជាកន្លះម៉ោង ទើបខ្ញុំចុះពីលើ ផ្ទះដើរតម្រង់ទៅកាន់រោងបាយ ដើម្បីជួយជញ្ជូនបានឲ្យចុងភៅ ។ ដោយសារតែអ្នកនៅក្នុងរោងបាយស្គាល់ប្រវត្តិខ្ញុំច្បាស់ គេក៏បាន សួរនាំខ្ញុំថា «ហេតុអ្វីបានជាខ្ញុំមិនទៅជាមួយគេ?» ខ្ញុំក៏ឆ្លើយថា «ខ្ញុំ ធ្វើការឲ្យអង្គការ ដូច្នោះគេមិនឲ្យខ្ញុំទៅទេ» ។ ក្រោយពីជញ្ជូនបានរួច ខ្ញុំក៏សុំគេជួយបាយឲ្យខ្ញុំមួយបានហូបខ្លួនឯង រួចក៏ចេញដំណើរទៅ យូរលឿនជាមួយក្មេងៗ ។ លុះពេលល្ងាចឡើង ខ្ញុំមិនបានទៅ ចូលរួមប្រជុំទេ ដូច្នោះខ្ញុំមិនបានដឹងទេថា មានរឿងអ្វីកើតឡើង

ចំពោះរូបខ្ញុំ ។ ព្រឹកស្រែកឡើង ខ្ញុំក៏ដឹកនាំកុមារទាំងអស់ទៅធ្វើការ ដូចធម្មតា រួចពេលល្ងាចទើបទៅចូលរួមប្រជុំនៅឯមន្ទីរឃុំ ។ នៅ ពេលប្រជុំនោះ ខ្ញុំបានជួបជាមួយសមមិត្ត ប្រធាន គ ថ្មី ប៉ុន្តែជា សំណាងល្អគាត់មិនបានសួរនាំអ្វីបន្តទៀត ដោយគាត់ធ្វើដូចជាមិន ដឹងមិនឮ ។ ក្រោយពីបានស្តាប់របាយការណ៍ជម្លៀសប្រជាជន ១៧មេសា គ្រូបង្រៀនចាស់ និងអ្នកធ្វើការនៅក្នុងក្រសួងមន្ទីររួច គាត់ក៏បានសួរនាំពីកសិករម្នាក់ដែលស្ម័គ្រចិត្តចូលបម្រើទ័ព រួចគេ ក៏រាយការណ៍ថាបានបញ្ជូនទៅអស់ហើយ ។ ក្រោយមក សមមិត្ត ឆ្នាំង បានរៀបរាប់ថា នៅតាមការដ្ឋានកងចល័ត១៧មេសា ទាំងអស់ មជ្ឈមបក្សបានជម្លៀសទៅអស់ហើយ ដោយមិនមាន នៅសេសសល់សូម្បីតែម្នាក់ ។ គ្រាន់តែពួកសម្តីបែបនេះភ្លាម ខ្ញុំមាន អារម្មណ៍ព្រឹក្សាលខ្លា ហើយបាត់បង់ប្រសិនបើសមមិត្តប្រធាន ថ្មីនិយាយពីឈ្មោះខ្ញុំនោះ ខ្ញុំប្រាកដជាចប់ហើយ ប៉ុន្តែប្រហែលជា គាត់គិតថា ទុកឲ្យបង ឆ្នាំង ជាអ្នកសម្រេចហើយ ព្រោះគាត់ជា មនុស្សវៃឆ្លាត និងដឹងនូវរាល់កិច្ចការទាំងអស់ តែតាមពិតទៅគាត់ មិនដឹងរឿងថាខ្ញុំជាប្រជាជន១៧មេសាទេ ។ អារម្មណ៍ខ្ញុំពេល នោះប្រៀបដូចជាកូនចៀមពាក់ស្បែកខ្លាទៅចូលរួមប្រជុំជាមួយ ហ្មឺនខ្លា ហ៊ានតែនរណាបង្កើតបែបន្តិច ខ្ញុំប្រាកដជាចប់ហើយ ។ ហេតុនេះហើយ គ្រាន់តែអង្គប្រជុំចប់សព្វគ្រប់ភ្លាម ខ្ញុំក៏ឆាប់រូតរះ ត្រឡប់ទៅផ្ទះវិញដែរ ។

បូកស្ថិតិប្រជាជន

ដោយសារតែប្រជាជននាំគ្នាគិតថា អង្គការមជ្ឈមបក្សជា អង្គការមហាយោធាស្រី មហាភ្នំស្រួច មហាអស្ចារ្យ ទើបប្រជាជន គ្រប់ៗគ្នាយល់ថា ការជម្លៀសប្រជាជន១៧មេសា និងអ្នកដែល ធ្លាប់ធ្វើការនៅតាមក្រសួងមន្ទីរដែលនៅសេសសល់ឲ្យទៅរស់នៅ ភូមិភាគកណ្តាល ដែលសម្បូរទៅដោយស្រូវទំបាក់ករមនុស្ស ច្រូតមិនបាននោះ ពិតជាគិតគូរបានល្អិតល្អន់ណាស់ ។ ប្រសិនបើ មជ្ឈមបក្សមានកំនិតអាត្រាកំចង់សម្លាប់មនុស្សទាំងនោះគឺមិនអាច ធ្វើទៅបានទេ ព្រោះមនុស្សមានចំនួនច្រើនរាប់រយនាក់ ដូច្នោះបើ មានហេតុការណ៍ណាមិនស្រួល ទាំងអស់គ្នាប្រាកដជានាំគ្នាបះបោរ ប្រឆាំងជាមិនខាន ។

រយៈពេលបីថ្ងៃកន្លងផុតទៅ ប្រជាជននាំគ្នាសង្ស័យព្រោះ

បានឮដំណឹងជាសម្ងាត់ថា ទ័ពមជ្ឈិមបានសម្រាប់ប្រជាជនដែល
 ជម្លៀសទៅទាំងអស់ដោយឲ្យមនុស្សទាំងនោះអង្គុយរង់ចាំនៅក្នុង
 ទីធ្លារវត្តដែលមានយោធាការកំភើនយាមហ៊ុមព័ទ្ធជុំវិញយ៉ាង
 តឹងរ៉ឹងបំផុត ហើយចាក់មីក្រូយ៉ាងទ្រហឹងរកស្តាប់អ្វីមិនឮ បន្ទាប់
 មកហៅមនុស្សមួយក្រុមតូចៗចេញតាមច្រកមួយ ។ ពេលទៅ
 ដល់ទីធ្លាយដាច់ហ្នឹងចូលក្នុងខ្ញុំ ដែលជាកន្លែងស្ងាត់ហើយ យោធា
 ជាច្រើននាក់បានក្លែងកំភើនរួចចង់ប្រជាជនទាំងនោះយកទៅ
 សម្រាប់ចោលភ្នាមៗតែម្តង ។ ចំណែកមនុស្សជាច្រើនដែលនៅចាំ
 នៅឯវត្តត្រូវចាក់មីក្រូបន្ទប់ដើម្បីកុំឲ្យដឹងរឿង អីចឹងហើយ
 បានជាម្នាក់ៗបន់ឲ្យតែគេហៅឈ្មោះខ្លួនឲ្យបានមុននឹងឆាប់បានឡើង
 លើរថយន្ត ។ ទ័ពមជ្ឈិមធ្វើរបៀបនេះរហូតទាល់តែអស់មនុស្ស
 ដោយគ្មាននរណាម្នាក់បានដឹងរឿងនេះសូម្បីតែបន្តិច រួចគេ
 យាមល្បាតដោយមិនឲ្យមានអ្នកនរណាលាក់ខ្លួនឬអាចមាន
 ជីវិតដោយល្អចរត់ចេញពីបរិវេណនេះបានជាដាច់ខាត ។
 អ្នកដែលរៀបចំគម្រោងសម្រាប់នេះពិតជាមានយុទ្ធសាស្ត្រនិង
 យុទ្ធវិធីជាក់លាក់និងល្អិតល្អន់ខ្លាំងណាស់ ព្រោះគម្រោងការនេះ
 គ្មានប្រជាជនណាម្នាក់បានដឹងខ្លួនថាត្រូវគេយកទៅសម្រាប់
 សោះឡើយ ហើយក៏គ្មានប្រជាជនណាម្នាក់ស្រែកឆោឆោនិង
 បង្កភាពច្របូកច្របល់ដែរ ។ ពេលនេះហើយទើបប្រជាជនបាន
 ដឹងខ្លួនថា ទ័ពមជ្ឈិមជាមនុស្សអាក្រក់ ព្រោះគេបានសងគុណ
 ប្រជាជនយើងដោយអំពើមនុស្សធម៌និងឈឺចាប់បំផុត ។ ចំណែក
 ខ្ញុំគិតថា របបសង្គមនេះបង្កើតឡើងដើម្បីឈាមស្រួលក្នុងការ
 សម្រាប់មនុស្សឲ្យបានច្រើន ហើយអ្នកដែលរៀបចំគម្រោងការ
 នេះគឺជាអង្គការមហាលោតដោះ មហាអស្ចារ្យ ហើយប្រាកដជា
 នៅមានបន្តទៀត គឺសម្រាប់មិនឲ្យរកភ័យស្តាយឃើញ ។ ក្រោយពី
 សម្រាប់ប្រជាជនដែលជម្លៀសចេញរួចរាល់ហើយ ប្រជាជននៅ
 ក្នុងសហការណ៍នាំគ្នាធ្វើការងារតាមមុខសញ្ញារៀងៗខ្លួនដែល ។

ចំណែកខ្ញុំក៏នៅតែដឹកនាំកុមារដូចដើមដោយរក្សាទឹកមុខ
 រឹងមាំ តាំងចិត្តក្លាហានដើម្បីកុំឲ្យក្មេងៗចាប់អារម្មណ៍ដឹងពីប្រវត្តិ
 របស់ខ្ញុំ ។ រាល់ការប្រជុំនៅពេលល្ងាច ខ្ញុំនៅតែមិនហ៊ាននិយាយ
 អ្វីច្រើនទេ ម្យ៉ាងទៀតខ្ញុំត្រូវទៅអង្គុយនៅជិតសមមិត្ត ឆ្នាំង
 ដើម្បីឲ្យអ្នកដទៃយល់ថា ខ្ញុំជាមនុស្សជិតស្និទ្ធជាមួយគាត់ ហើយ

សមមិត្ត ឆ្នាំង ក៏ជាសហការីជិតស្និទ្ធរបស់អង្គការដែរ ដូច្នេះ
 ប្រសិនបើគាត់រាយការណ៍ប្រាប់មជ្ឈិមបក្សអំពីរឿងខ្ញុំ នោះគេ
 នឹងចុះមកចាត់ការភ្លាម ។ តើខ្ញុំអាចលាក់បាំងរឿងនេះដល់ពេល
 ណា? ខ្ញុំជឿថា មិនយូរប៉ុន្មានទេសមមិត្ត ឆ្នាំង ប្រាកដជាដឹង
 រឿងមិនខាន ។

អស់រយៈពេលប្រហែលជាឆ្នាំ១៩១៥ ចូលដល់ខែឧសភា
 ពេលប្រជុំបូកសរុបការងារនៅល្ងាចមួយ ប្រធានក្រុមទីបីបាន
 លើកឡើងថា មាននៅសល់គ្រូបង្រៀនចាស់ម្នាក់ រួចសមមិត្ត ឆ្នាំង
 ក៏កត់ឈ្មោះទុក ។ ស្រែកឡើងពេលថ្ងៃទ័ពមជ្ឈិមបីនាក់បានទៅដល់
 លើផ្ទះលោកគ្រូនោះ រួចឲ្យគាត់រៀបចំខោអាវចេញដំណើរទៅជា
 មួយគេ ចំណែកប្រពន្ធកូនវិញ ចង់ទៅក៏បានមិនចង់ទៅក៏បាន ។
 ប្រពន្ធគាត់ចង់ទៅតាមប្តីដែរ ប៉ុន្តែគាត់គិតថា ប្រសិនបើគាត់
 ទៅតាម គាត់រួមទាំងកូនប្រាកដជាស្លាប់ទាំងអស់គ្នាជាមិនខាន
 ដូច្នេះគាត់ក៏សម្រេចចិត្តមិនទៅ ។ ចំណែកលោកគ្រូម្នាក់នោះវិញ
 នៅពេលដែលដឹងថាគេហៅយកទៅសម្រាប់ គាត់ក៏អស់វិញ្ញាណ
 ពីខ្លួនលើស រហូតមិនអាចដើរទៅណាបាន ។ តាមពិតទៅ គាត់ជា
 កសិកររស់នៅក្នុងតំបន់រំដោះតាំងពីដើមមក គ្រាន់តែគាត់ទិតខំ
 រៀនសូត្រច្រើនជាងគេរហូតបានក្លាយខ្លួនជាគ្រូបង្រៀនប៉ុណ្ណោះ
 ប៉ុន្តែបែរជាត្រូវអង្គការចាត់ទុកថាជាខ្នាំងនៅវិញ ។

ហេតុនេះហើយ នៅពេលទៅប្រជុំម្តងៗ ខ្ញុំតែងតែភ័យ
 ខ្លាចក្រែងមានគេរាយការណ៍ថា មាននៅសល់ម្នាក់ទៀតគឺខ្ញុំ
 ដែលជាប្រជាជន១៧មេសា ។ នៅរដូវទឹកឡើង ក្មេងៗមិនអាច
 យកគោទៅចងនៅលើវាលស្រែបានទេ ទើបនាំគ្នាយកគោទៅចង
 ចោលនៅក្រោមដើមឈើខាងក្រោយផ្ទះ រួចខ្ញុំក៏បានរាយការណ៍
 ប្រាប់សមមិត្តប្រធានថ្មីឲ្យស្នើសុំទុកផ្ទះដើម្បីក្មេងៗអាចដឹះទៅ
 បោចស្មៅឲ្យគោស៊ី ។ រាល់ព្រឹក ខ្ញុំតែងនាំក្មេងៗទៅទុកទៅ
 បោះបង្គោលកណ្តាលទឹកត្រឹមចន្លោះ រួចឲ្យក្មេងៗចុះទៅបោចស្មៅ
 ក្នុងទឹកយកមកឲ្យគោស៊ីប្រសើរជាងឲ្យគោស៊ីចំបើង ។ ពេលកំពុង
 បោចស្មៅ ស្រាប់តែមានក្មេងស្រីចម្លែកម្នាក់អាយុប្រហែល១៤
 ឆ្នាំជាកូនរបស់សមមិត្តម្នាក់ដែលធ្លាប់ធ្វើជាសមាជិកកណៈស្រុក
 ហើយត្រូវទ័ពមជ្ឈិមយកទៅរៀនសូត្រលេចមុខឡើង ហើយ
 មកសុំខ្ញុំទៅបោចស្មៅជាមួយក្មេងៗទៀតនៅក្នុងក្រុម ។

ដោយសារតែក្មេងនោះបានលាក់ខ្លួនយូរថ្ងៃមកហើយ ខ្ញុំគិតថា ក្មេងនេះគួរកំហុសអ្វីជាមួយបដិវត្តន៍ទេ ខ្ញុំក៏អនុញ្ញាត ។ ប៉ុន្តែ ស្តេក ឡើងក្រោយពីសមមិត្តប្រធាន «ខ» ដឹងរឿងនេះ កាត់បានប្រាប់ ខ្ញុំមិនឲ្យយកក្មេងនោះទៅជាមួយទេ បើខ្ញុំនៅចលេសទៀត ខ្ញុំប្រាកដ ជាមានទោសមិនខាន ។

ពួងច្នេះក្មេងស្រីនោះក៏សម្លឹងលាក់ខ្លួននៅលើដុះរហូត មិនហ៊ានចេញទៅក្រៅទេ ។ ពេលចេញទៅប្រជុំ ខ្ញុំភ័យណាស់ ខ្លាចគេលើករឿងដែលខ្ញុំយកក្មេងចម្លែកចូលក្នុងក្រុម ហើយ មិនរាយការណ៍ប្រាប់អង្គការ ប៉ុន្តែអង្គប្រជុំមិនបានលើកឡើង ពីរឿងនេះទេ គិតតែពីរឿងដកស្ទួននិងធ្វើស្រែទៅតាមមុខសញ្ញា រឿងខ្លះប៉ុណ្ណោះ ។ មួយសប្តាហ៍ក្រោយមក សមមិត្តប្រធាន «ខ» បានមកស្រែកប្រាប់ខ្ញុំថា ល្ងាចនេះមិនបាច់ទៅហាលគោទេ ព្រោះសមមិត្តប្រធានភូមិហៅឲ្យខ្ញុំទៅមន្ទីរឃុំនៅវេលាម៉ោង ពីររសៀលនេះ ។ ម្តាយខ្ញុំឮបែបនេះកាត់ភ័យជាខ្លាំង ព្រោះគិតថា ប្រហែលជាគេហៅទៅឲ្យទ័ពមជ្ឈឹមចាប់ខ្លួនហើយ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំបែរ ជាដើរទៅកាន់មន្ទីរឃុំដោយគ្មានអារម្មណ៍ភ័យព្រួយអ្វីទាំងអស់ ព្រោះសមមិត្តប្រធានភូមិទើបតែឡើងមកថ្មីធ្លាប់រាប់អានជិត ស្និទ្ធជាមួយខ្ញុំដែរ ។ នៅពេលទៅដល់ខ្ញុំមិនឃើញកាត់ទេ ឃើញតែ ទាហានមជ្ឈឹម៤ នាក់ស្តាយកាំភ្លើងឈររេរនៅទីនោះ ក្រោយមក ទើបឃើញសមមិត្តប្រធានភូមិមកដល់ហើយប្រាប់ខ្ញុំថា ទៅជួយ បូករបាយការណ៍ស្ថិតិជាមួយកាត់ ។ ពេលកាត់កំពុងឈររេរ មានប្រជាជនម្នាក់ បានមកកេះកាត់ឲ្យចេញឆ្ងាយពីខ្ញុំបន្តិច ហើយខ្ញុំបញ្ជាក់ថា «វាជាប្រជាជន១៧មេសាទេ ទុកវាធ្វើអី? ហេតុអ្វីមិនឲ្យគេចាប់យកទៅសម្លាប់?» ខ្ញុំគិតថា ជីវិតខ្ញុំចប់ហើយ ប៉ុន្តែសមមិត្តប្រធានភូមិបែរជានៅស្ងៀម ព្រោះកាត់ក៏មានវិប្បដិ សារីដែលបានបញ្ជូនបង្ហូររបស់កាត់ដែលធ្លាប់ធ្វើការនៅក្នុងក្រសួង មន្ទីរឲ្យទៅទ័ពមជ្ឈឹមសម្លាប់ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត អំណាចក្នុងការ សម្លាប់មនុស្សគឺស្ថិតនៅលើកណ្តាប់ដៃសមមិត្ត ឆ្នាំង ជាអ្នកសម្រេច ដូច្នេះប្រសិនបើសិករនោះរាយការណ៍ទៅកាត់ នោះខ្ញុំប្រាកដជា ស្លាប់ហើយ ។ បន្ទាប់មក ស្រាប់តែមានទ័ពមជ្ឈឹមម្នាក់ឡើង ដណ្តើរតម្រង់មកកាន់ខ្ញុំ ធ្វើឲ្យខ្ញុំបារម្ភខ្លាំង ព្រោះគិតថាប្រហែល ជាកសិករនោះទៅរាយការណ៍ឲ្យគេមកចាប់ខ្លួនខ្ញុំហើយ ។

ពេលកំពុងអង្គុយនៅកន្លែងសមមិត្ត ឆ្នាំង ធ្វើការ ទ័ពមជ្ឈឹមម្នាក់ នោះចេះតែសម្លឹងមកខ្ញុំដោយកែវភ្នែកយ៉ាងមុតរហូត បន្ទាប់ មកក៏ដើរមកជិតខ្ញុំ រួចសុំក្រដាសដែលខ្ញុំកំពុងមើលយកមកពិនិត្យ ហើយនិយាយថាហេតុអ្វីក៏យូរខ្លាំងម្ល៉េះ ។ ពេលនោះខ្ញុំបានផ្ទុកក្នុង ទ្រូងបន្តិច រួចក៏ប្រាប់ទៅវិញថា ខ្ញុំទើបតែមកបូកនៅថ្ងៃនេះទេ ពីមុនមកមានអ្នកដទៃមកបូក ប៉ុន្តែបូកមិនខាន់ចេញ ដូច្នេះល្ងាចនេះ ប្រាកដជារួចរាល់ហើយ ។ ទ័ពនោះក៏ប្រាប់មកវិញថា ថ្ងៃស្អែក ខ្ញុំមកយកមែនទែនហើយ រួចក៏ចុះទៅវិញបាត់ ។

បើតាមស្ថិតិដែលគេឲ្យយកមកធ្វើមានគំរូស្រាប់ ខ្ញុំគ្រាន់ តែស្រង់ចំនួនប្រជាជនដែលនៅសល់រួមមាន មនុស្សចាស់ដរា មនុស្សចាស់អាចធ្វើការបាន កសិករម៉ែៗ កម្លាំងយុវជនយុវនារី ក្មេងៗដែលអាចធ្វើការកើត ក្មេងៗដែលមិនខានអាចធ្វើការបាន និងចំនួនគោ ក្របី សេះ រទេះគោ រទេះសេះ នង្គ័ល រនាស់ ទូក កាណូតនិងចំនួនដីស្រែចម្ការ ។ល។ ដោយឃើញថា នៅតែបូក សរុបចំនួនប្រជាជន ខ្ញុំក៏បើកបញ្ជីស្ថិតិប្រជាជនក្នុងភូមិមើល ក្នុងនោះខ្ញុំឃើញមានរាយឈ្មោះប្រជាជនទៅតាមប្រភេទគ្រួសារ នីមួយៗ ដោយមានគ្រួសារមួយចំនួន គេកូសបិទក្រហមនៅពី ក្រោមយ៉ាងវែង ដែលគ្រួសារនោះជាប្រជាជន១៧មេសា ហើយ ដែលត្រូវគេជម្លៀសយកទៅបាត់អស់ហើយ ។ ពេលនោះខ្ញុំក៏ខំ បើករកមើលឈ្មោះរបស់ខ្ញុំដែរ ប៉ុន្តែមិនឃើញមានកូសបិទក្រហម ទាល់តែសោះ អ៊ីចឹងមានន័យថា គេភ្លេចកូសឈ្មោះរបស់ខ្ញុំជាមិន ខានបានជាខ្ញុំអាចរួចខ្លួន ។ ទោះបីជាគេមិនកូសបិទក្រហមនៅពីក្រោម ឈ្មោះរបស់ខ្ញុំក៏ដោយ ក៏មានមនុស្សមួយចំនួនបានដឹងពីប្រវត្តិខ្ញុំ ច្បាស់ដែរ ប៉ុន្តែដោយសារសមមិត្ត ឆ្នាំង មិនដឹងពីប្រវត្តិខ្ញុំ ទើប បានជាខ្ញុំអាចនៅបន្តការងារនៅទីនេះបាន ។

បែកការណ៍

នៅក្នុងខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៨ ទឹកឡើងកាន់តែពៀបមាត់ ច្រាំងទន្លេ នៅពេលនោះសហការណ៍ហូបបាយរួមកំពុងស្ថិតនៅ ក្រោមការគ្រប់គ្រងផ្ទាល់របស់ទ័ពនិរតីមជ្ឈឹម ដែលកន្លងមកនេះ អ្នកទាំងនោះបានជម្លៀសប្រជាជនមួយភាគធំយកទៅសម្លាប់ យ៉ាងអាថ៌កំបាំង ព្រោះគេមិនទុកចិត្តប្រជាជនអំពីរបៀបគ្រប់គ្រង បដិវត្តន៍ មហាលោតផ្លោះ មហាអស្ចារ្យ របស់ខ្លួនដែលជាអង្គការ ។

ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ខ្ញុំរស់នៅទាំងព្រលឹងចុងសក់ ព្រោះមិនដឹងថាថ្ងៃណាគេយកទៅសម្លាប់នោះទេ ។ នៅល្ងាចថ្ងៃមួយគេប្រជុំថ្នាក់ដឹកនាំដូចធម្មតា ប៉ុន្តែប្រធានក្រុមនីមួយៗ បាននិយាយតូចៗត្រូវការខ្លះខាតស្មៅឲ្យកោស៊ី ព្រោះតែប្រធានក្រុមកុមារទាំងអស់ឈប់រើរវល់ជាមួយការងាររបស់ខ្លួន ជាហេតុធ្វើឲ្យកុមារមិនអាចដោះស្រាយបញ្ហាឲ្យស្មៅដល់កោស៊ី ក៏ឲ្យកោស៊ីតែចំបើងប៉ុណ្ណោះ ។ ក្រោយមក គេបានប្រៀបធៀបនឹងលើកសរសើរដល់ក្រុមរបស់ខ្ញុំ ដែលមានខ្ញុំជាអ្នកដឹកនាំក្នុងៗទៅបោចស្មៅក្នុងទឹកសម្រាប់ដុតផ្គុំដំណើរដល់កោស ។ សមមិត្ត ឆ្នាំង ក៏បានដឹងពីរឿងនេះដែរ ប៉ុន្តែគាត់មិនដឹងត្រូវចាត់វិធានយ៉ាងដូចម្តេចចំពោះប្រធានក្រុមកុមារផ្សេងៗទៀត ពីព្រោះគាត់ទាំងនោះជាប្រជាជនមូលដ្ឋាន ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្រោយពីសមមិត្ត ឆ្នាំង ជម្រុះសប្រជាជនទៅទំព័រនីតិសម្រាប់ ប្រជាជនទាំងនោះហាក់ដូចជាលែងជឿទុកចិត្តលើសមមិត្ត ឆ្នាំង ទៀត ដូច្នោះហើយបានជាពេលមានទឹកជំនន់ដួងបករាល់ប្រាក គេនាំគ្នាប្រកលការងារទៅក្នុងៗជាអ្នកទទួលខុសត្រូវជំនួសវិញ ។

ស្នែកឆ្អឹងនៅពេលល្ងាច គេក៏នាំគ្នាមកប្រជុំម្តងទៀត ប៉ុន្តែលើកនេះប្រធានក្រុមទាំងឡាយហាក់ដូចជាមកយឺតខុសធម្មតា ចំណែកសមមិត្ត ឆ្នាំង វិញ បែរជាមកដល់មុនគេខុសពីរាល់ដង ។ ក្រោយពីជួបខ្ញុំតែពីរនាក់ស្ងាត់ៗ គាត់ក៏ប្រាប់ខ្ញុំថាខ្ញុំជាប្រជាជន១៧មេសាទេ ដូច្នោះគាត់នឹងដកខ្ញុំចេញពីតំណែងប្រធានក្រុមកុមារវិញនៅពេលណាដែលគាត់រកអ្នកថ្មីមកជំនួសបាន ។ នេះគឺជាដំណាក់កាលចុងក្រោយ នៃជីវិតរបស់ខ្ញុំហើយ ពីព្រោះអាថ៌កំបាំងទាំងឡាយត្រូវបានលាតត្រដាងក្រោយពេលដែលមានការលើកសរសើរពីប្រជុំ រួចបង្គាប់អ្នកដទៃ ទើបធ្វើឲ្យមានភាពក្តៅក្រហាយ និងការប្រណែនឈ្មោះនិសកើតឡើងរហូតនាំគ្នាប្រាប់សមមិត្ត ឆ្នាំង ថា ខ្ញុំជាប្រជាជន១៧ មេសា ។ នេះពិតជាដូចការគិតស្មារតីរបស់ខ្ញុំពីមុនមកមែន បើខ្ញុំចូលបម្រើការងារនៅក្នុងជួរដឹកនាំបង្កើត គឺខ្ញុំពិតជាត្រូវជួបប្រទះនូវផលវិបាកនៅពេលចុងក្រោយជាមិនខាន ។ បន្តិចក្រោយមក ប្រធានក្រុមផ្សេងៗទៀតក៏បានមកជួបជុំគ្នា រួចនាំគ្នាប្រជុំដូចធម្មតា ។ សមមិត្ត ឆ្នាំង ជាមនុស្សឆ្លាតខ្លាំងណាស់ ព្រោះគាត់អាចក្តាប់

សភាពការណ៍នៅក្នុងភូមិឃុំបានយ៉ាងល្អ ម្យ៉ាងទៀតគាត់អាចអារកាត់បញ្ហាទាំងឡាយដោយគ្មានទើសទាល់ត្រង់ណាទេ ដោយបានធ្វើឲ្យមនុស្សទាំងអស់គ្នានៅក្នុងភូមិគោរពកោតខ្លាចគាត់ថាជាអ្នកដឹកនាំដ៏ឈ្លាសវៃ ប៉ុន្តែគាត់មិនបានដឹងខ្លួនទេថា ការឈ្លាសវៃរបស់គាត់បានដឹកនាំប្រជាជនទៅរកមហាសោកនាដកម្មដ៏ធំធេងមួយ ។ ពីព្រោះតែអំណាចផ្តាច់ការនេះហើយ ទើបធ្វើឲ្យមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងអំណាចនោះជាប់ជំពាក់វាវាវិនិមិត្តអាចថយក្រោយបាន ហើយនាំគ្នាខំអនុវត្តទៅតាមបទបញ្ជារបស់ថ្នាក់លើតៗគ្នាយ៉ាងត្រង់ភ្លឺ រហូតធ្វើឲ្យអ្នកដែលក្តាប់អំណាចថ្នាក់លើឈ្មក់រង្វើនិងមើលឃើញថា ខ្លួនឯងជាមនុស្សប្រសើរខ្ពង់ខ្ពស់រួចសម្លឹងមើលមកប្រជាជនគ្រាន់តែជាទប់ករណ៍របស់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ ។ នៅក្នុងអង្គប្រជុំ ខ្ញុំខ្លាចតែសមមិត្ត ឆ្នាំង លើកពីរឿងរបស់ខ្ញុំមកនិយាយទេ ព្រោះមិនដឹងត្រូវយកមុខទៅទុកនៅឯណា ប៉ុន្តែដោយសារតែស្ថានភាពប្រធានក្រុមកុមារមានសភាពដូចជាបពេក ទើបគាត់មិនលើកមកនិយាយ ហើយទុកឲ្យខ្ញុំនៅធ្វើការបន្តទៀត ។

ពេលត្រឡប់មកដល់ផ្ទះវិញ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍ពិបាកចិត្តយ៉ាងខ្លាំង ហើយបាននិយាយរឿងនេះប្រាប់ទៅដល់ម្តាយ រួចគាត់ក៏នៅស្ងៀមស្ងៀមលែងមាត់កម្តីទាំងអស់ ។ សន្តិមបង្កើតនូវអយុត្តិធម៌ណាស់បង្កើតសាលាឲ្យរៀន ហើយបែរជាបិទទៅវិញ គ្រាន់តែខ្ញុំកៀសខ្លួនទៅតំបន់ លន់ នល់ ដើម្បីស្វែងរកចំណេះវិជ្ជាបន្តក៏ក្លាយទៅជាប្រជាជន១៧មេសា ដែលជាខ្លាំងរបស់អង្គការនិងជាមុខសញ្ញាត្រូវកម្ទេចចោលទៅវិញ ។ ដូច្នោះ ខ្ញុំទំបន់ស្រន់សូមកុំឲ្យមានអ្នកណាចូលមកជំនួសតំណែងខ្ញុំឲ្យសោះ ព្រោះបើមានអ្នកថ្មីចូលមកជំនួស នោះជីវិតរបស់ខ្ញុំពិតជាត្រូវបាត់បង់ជាមិនខាន ។

ទំព័រព្រៃ

ស្នែកបន្ទាប់ ខ្ញុំបានដឹកនាំក្នុងៗឡើងដំបូក រួចឆ្លងទន្លេទៅក្រើយម្ខាងដើម្បីបោចស្មៅនៅក្នុងទឹកដូចរាល់ដង ប៉ុន្តែអារម្មណ៍ខ្ញុំបង្កប់ដោយទុក្ខព្រួយ តែខ្ញុំខំរក្សាអាកប្បកិរិយាដដែល ដើម្បីកុំឲ្យក្នុងៗដឹង និងបាក់ទឹកចិត្តលែងធ្វើការបន្តទៀត ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ជីវិតខ្ញុំអាចបន្តពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃបាន ក៏ដោយសារតែខ្ញុំធ្វើការងារនៅក្នុងសហករណ៍បានល្អនិងជោគជ័យដែរ ។

ចេញទៅបោចស្មៅម្តងនេះ មានក្មេងម្នាក់ប្រាប់ខ្ញុំថាគេ បានឃើញទូលមួយដែលមានស្មៅនិងស្លឹកបូស្សី ប៉ុន្តែនៅខាង ក្រោយមានផ្លូវខ្មោច ហើយមិនទាន់មានអ្នកណាធ្លាប់ទៅច្រូត នៅឡើយទេ ។ ខ្ញុំក៏សួរទៅវិញថា ផ្លូវខ្មោចដែលនិយាយនោះជា ផ្លូវខ្មោចថ្មីឬចាស់? ក្មេងនោះឆ្លើយថាជាផ្លូវខ្មោចចាស់ដែល មានកំរិតស្តុកចាស់មកម៉្លេះ ។ ក្មេងៗគ្រាន់តែឮថាផ្លូវខ្មោច ក៏នាំគ្នាខ្លាចរអាគ្រប់ៗគ្នា ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំបានពន្យល់ក្មេងទាំងនោះឲ្យ ឈប់ខ្លាច ព្រោះខ្មោចមិនមានទេនៅលើលោកនេះ យើងត្រូវតែ ចិត្តជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ក្លាហាន ហ៊ានពិនិត្យវែកញែករកការពិត និងហ៊ានប្រយុទ្ធការនឹងបាត់កូតធម្មជាតិ នោះយើងប្រាកដ ជាលែងខ្លាចខ្មោចទៀតហើយ ។ ក្រោយពីស្តាប់ការណែនាំរបស់ ខ្ញុំរួចហើយ ក្មេងៗទាំងនោះហាក់ដូចជាលែងខ្លាចខ្មោច រួចនាំគ្នា អុំទូកតម្រង់ទៅទូលផ្លូវខ្មោចនោះ ។ ពេលទៅដល់ទីនោះ យើងក៏ ប្រទះឃើញផ្លូវខ្មោចនោះមែន ដែលធ្វើឲ្យយើងមានអារម្មណ៍ ក្រេកអរព្រោះនៅទីនោះមានដុះស្មៅជាច្រើន ។ ខ្ញុំបានប្រាប់ ក្មេងៗទាំងនោះថា មិនត្រូវក្រេកអរខ្លាំងពេកទេ ព្រោះនៅក្នុង ស្មៅនេះអាចមានពស់អស៊ីរពិស ដូច្នោះមុននឹងចូលច្រូតត្រូវវាយ បង្ហើលវាឲ្យចេញសិន ដោយត្រូវវាយពីជ្រុងម្ខាងទៅជ្រុងម្ខាង ទៀត ហើយទុកដូរវាវាចេញ ព្រោះបើមិនទុកដូរទេវានឹងបក មកខាំយើងជាមិនខាន ។ ក្មេងៗ បាននាំគ្នាអនុវត្តតាមសម្តីរបស់ខ្ញុំ ទាំងអស់ ដោយវាយបង្ហើលសត្វទាំងអស់ រួចទើបចាប់ផ្តើមច្រូត ស្មៅ ។

ពេលល្ងាច ខ្ញុំក៏ទៅប្រជុំបុកសរុបការងារប្រចាំថ្ងៃនៅឯមន្ទីរ ឃុំដូចរាល់ដង ប៉ុន្តែនៅពេលប្រជុំ អារម្មណ៍របស់ខ្ញុំផ្តោតទៅលើ តែសមមិត្ត ឆ្នាំង ប៉ុណ្ណោះ ព្រោះខ្ញុំខ្លាចកាត់លើករឿងរាវដ្ឋាល់ខ្លួន របស់ខ្ញុំមកនិយាយ តែសំណាងល្អ កាត់មិនបានលើករឿងខ្ញុំមក និយាយទេ គឺគ្រាន់តែដោះស្រាយបញ្ហានៅក្នុងក្រុមនីមួយៗ ប៉ុណ្ណោះ ។ ពេលគ្រឡប់មកដល់ផ្ទះវិញ ម្តាយខ្ញុំបានឮចម្លើយប្រាប់ ខ្ញុំថា កាត់ពួកកាត់និយាយថា ពីយប់មិញមានទ័ពព្រៃឡោមព័ទ្ធ ផ្ទះរបស់សមមិត្ត ឆ្នាំង ។ ខ្ញុំក៏ប្រាប់កាត់វិញថា សមមិត្ត ឆ្នាំង គ្មានអ្វីប្លែកទេ ទំនងជាកាត់ខំរក្សាអាកប្បកិរិយា និងគោលជំហរ ជាអ្នកដឹកនាំហើយ ទើបកាត់មិនបានបង្ហាញឲ្យថ្នាក់ក្រោមដឹងពី

វិបត្តិដ្ឋាល់ខ្លួនកាត់ដែលកំពុងជួបប្រទះ ម្យ៉ាងទៀតកាត់នៅតែ បញ្ហានិងចាត់តាំងការងារយ៉ាងសកម្មនិងក្លាហានជានិច្ច ។ នៅយប់ នោះ ទ័ពព្រៃមានគ្នាប្រហែលជា៧ទៅ៨នាក់ ដែលប្រដាប់ដោយ កាំភ្លើងគ្រប់ដៃ បានមកកោះទូរដុះសមមិត្ត ឆ្នាំង រួចចាប់កាត់ធ្វើ ជាចំណាប់ខ្លាំងអស់រយៈពេលពេញមួយយប់ ។ ទ័ពព្រៃទាំងនោះ បានកាបសង្កត់កាត់ឲ្យព្រមចុះចាញ់ ហើយបង្ខំកាត់ឲ្យធ្វើការជា មនុស្សក្បាលពីរ គឺនៅពេលថ្ងៃបម្រើខ្លួនទ័ពនិរតីមជ្ឈិម ចំណែក ពេលយប់បម្រើខ្លួនទ័ពព្រៃ ។ ទ័ពទាំងនោះបានហាមសមមិត្ត ឆ្នាំង មិនឲ្យយកមនុស្សទៅសម្លាប់បន្តទៀត ហើយត្រូវចូលរួម ប្រយុទ្ធជាមួយទ័ពនិរតីមជ្ឈិម និងត្រូវដួលអង្គរ ត្រី ព្រមទាំងសាច់ ទៅដល់ទ័ពព្រៃផង បើសិនជាកាត់ហ៊ានក្បត់ ហើយបែកការណ៍ នោះគេនឹងសម្លាប់កាត់ទាំងក្រសួរ ។ ពេលឃើញទ័ពព្រៃចូល មកបែបនេះ សមមិត្ត ឆ្នាំង ភ្ញាក់ខ្លួនព្រឺតព្រោះមិននឹកស្មានថា កាត់ បោសសម្អាតមនុស្សមិនឲ្យអស់ រួចអ្នកដែលនៅសល់បែបនេះ អាចគ្រប់ដៃ ហ៊ានចេញមុខមកប្រឆាំងនឹងរដ្ឋអំណាចរបស់កាត់ ដែលមានខ្នងក្រាស់ដូចជាមជ្ឈិមបក្សដើមហាអស្ថារ្យបែបនេះ សោះ ។ ពេលនោះ បណ្តាញទ័ពព្រៃហាក់ដូចជាទៅបង្កប់យ៉ាងជ្រៅ ក្នុងសហករណ៍ ព្រោះគេអាចក្តាប់សភាពការណ៍បានយ៉ាងច្បាស់ ដែលធ្វើឲ្យសមមិត្ត ឆ្នាំង ត្រូវតែយល់ព្រមចុះចាញ់នឹងគោរពទៅ តាមលក្ខខណ្ឌរបស់ទ័ពព្រៃដាក់ឲ្យធ្វើ ។ ថ្វីដ្បិតតែទ័ពព្រៃមានចំនួន តិច ប៉ុន្តែទ័ពទាំងនោះមានអានុភាពខ្លាំងក្លាណាស់ ព្រោះមាន កាំភ្លើងដែលអាចសម្លាប់មនុស្សពេលណាក៏បាន ហេតុនេះហើយ ទើបធ្វើឲ្យអ្នកនយោបាយគ្រប់គ្រងអំណាចអាចបញ្ហានិងបត់បែន សន្តិមបដិវត្តន៍ឲ្យក្រឡាប់ចាក់បែបនេះបាន ។

នៅពេលនោះ កាំភ្លើងមានចំនួនត្រឹមតែ២ទៅ៣ដើមប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែអាចកំរាមនិងបញ្ជាសមមិត្ត ឆ្នាំង ឲ្យដ្ឋាសប្តូរកំនិតបាន ព្រោះកាត់ខ្លាចគេយកទៅសម្លាប់ចោលទាំងក្រសួរ ។ ដោយសារ តែកម្លាំងទ័ពព្រៃដ៏តូចនេះហើយ ទើបអាចជួយសង្គ្រោះជីវិតរបស់ ខ្ញុំបាន ព្រោះវាបានបង្កកំចលនាយកមនុស្សទៅសម្លាប់បានមួយ ចំណែកធំ ប៉ុន្តែវាហាក់ដូចជានៅឆ្ងាយដូចជើងមេឃ ពីព្រោះកម្លាំង ទ័ពព្រៃតិចណាស់បើប្រៀបទៅនឹងទ័ពមជ្ឈិមបក្សកុម្មុយនិស្តដែល កំពុងគ្រប់គ្រងមនុស្ស ។

នៅពេលដែលទឹកចាប់ផ្តើមលិចជួរ នៅសល់តែទីទួលសម្រាប់ដាក់គោនិងការងារបន្តបង្កើនដែលនៅក្នុងសហករណ៍ក៏គ្មានអ្វីធ្វើ អ្នកស្រុកដែលមានរបបដីស្រែតាំងពីមុនមកបាននាំគ្នាជិះទូកចុះឡើងទៅដកស្នូលនិងប្រតិកាត់ស្រូវប្រាំង ។ ចំណែកខ្ញុំបានដឹកនាំក្រុមក្មេងៗ ទៅធ្វើការនៅក្នុងវត្តមួយដែលមានរូបព្រះពុទ្ធបដិមាជាច្រើនត្រូវបានវាយកម្ទេចចោល ហើយក៏ជាទឹកនៃនឹងដែលខ្មែរក្រហមយកមនុស្សទៅសម្លាប់ដោយទម្លាក់ទៅក្នុងអណ្តូងដែរ ។ ប៉ុន្តែថ្ងៃក្រោយមកទៀត ទឹកបានឡើងលិចរោងបាយរួមចុងភោមិណអាចរកកន្លែងដាំបាយខ្លះក្នុងត្រាន គេក៏ចែកចានឆ្នាំងនិងរបបអង្ករ ប្រហុកជារបបពលកម្មមួយថ្ងៃសម្រាប់មួយថ្ងៃ ប្រជាជនរាប់រយនាមដូរៀងៗខ្លួនវិញ ។ ដូច្នោះ យើងទាំងអស់គ្នាហាក់ដូចជាមានសេរីភាពក្នុងការហូបចុក ហើយអាចច្នៃម្ហូបអាហារទៅតាមចិត្តចង់ ។ ដោយសាររកស្មៅសម្រាប់គោស៊ីលែងបាន ខ្ញុំក៏នាំក្មេងៗ បោចស្លឹកបូស្រី និងស្លឹកកំប្លោកជំនួសវិញ ។

ចាប់តាំងពីមានទឹកលិចភូមិមក ការប្រជុំបូកសរុបការងារថ្នាក់ដឹកនាំនៅឯមន្ទីរយុំក៏ផ្អាកដែរ តែបង ឆ្នាំង តែងតែប្រចាំការនៅទីនោះដដែល ។ ប៉ុន្តែថ្ងៃក្រោយទើបមានទ័ពនិរតីមជ្ឈិមជិះកាណូតធំលូមគ្មានដំបូលមានទ័ពជាន់២០ នាក់ប្រដាប់អាវុធ គ្រប់ដៃចុះមកត្រួតពិនិត្យសភាពការណ៍និងពង្រឹងជំហររបង ឆ្នាំង ។ ក្រោយពីពិនិត្យរួច គេក៏ទារអង្ករពីបង ឆ្នាំង ចំនួន៤ទៅ៥ បារ ដើម្បីយកទៅមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួននៅស្រែទិសខាងត្បូងជាទីតាំងរបស់គាត់ ។

សារាចរពីអង្គការ

ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃទឹកកាន់តែលិចខ្លាំងឡើងៗ ធ្វើឲ្យប្រជាជនខ្លះដែលមានផ្ទះខាបៗ ត្រូវលិចអស់គ្មានកន្លែងរស់នៅ ។ ក្រោយពីទឹកស្រក នៅក្នុងរោងបាយក៏មានបិទប្រកាសរបស់គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបដិវត្តន៍មួយសន្លឹកដែលមានអក្សរវាយអង្ករលីលេខនិងមានអត្ថន័យជាសន្តិបដិវត្តន៍ទៅ : គណៈកម្មាធិការមជ្ឈិមបក្សបដិវត្តន៍កម្ពុជាសូមប្រកាសផ្សព្វផ្សាយដល់កម្មាភិបាលដឹកនាំទទួលខុសត្រូវគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ឲ្យបានជ្រាបថា ចាប់ពីពេលចុះហត្ថលេខានេះតទៅប្រជាជនទាំងមូលត្រូវមានសិទ្ធិរស់នៅស្មើភាពគ្នា គ្មានការបែងចែកចាស់ប្តី ហាមមិនឲ្យមានការប៉ះពាល់

ដល់អាយុជីវិតសូម្បីតែម្នាក់តទៅទៀតជាដាច់ខាត ។ សូមកម្មាភិបាលដឹកនាំគ្រប់ជាន់ថ្នាក់គោរពអនុវត្តន៍ដោយការកិច្ចទទួលខុសត្រូវបដិវត្តន៍ខ្ពស់បំផុត ។ ដោយស្មារតីសាមគ្គីភាពៈ បដិវត្តន៍ ។ ធ្វើនៅភ្នំពេញ ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ ទោះជារឿងនេះត្រូវរកវាយបំផុតយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ប្រជាជនគ្រប់គ្នានៅតែរក្សាភាពស្ងប់ស្ងាត់មិនហ៊ានហ៊ោកព្រៀងឡើយ ។ ប៉ុន្តែថ្ងៃមកទៀត នៅតាមច្រកនៃបាយរួមពេលដែលដីគោករឹងអាចដើរបាន ពួកនិរតីមជ្ឈិមក៏បាននាំទ័ពជាច្រើនចុះមកពង្រឹងមូលដ្ឋានភូមិយុំឡើងវិញ ដោយបញ្ជាឲ្យប្រជាជនហូបបាយរួមនិងធ្វើការរួមឡើងវិញ ថែមទាំងមានតំណែងម្នាក់នៅធ្វើការអមជាមួយបង ឆ្នាំង ទៀតផង ។

ជម្លៀសពេញពីភូមិ

នៅថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាប្រជាជននៅតាមផ្ទះថា យើងត្រូវជម្លៀសទៅភូមិភាគកណ្តាលហើយ ដោយថ្ងៃនេះមិនចាំបាច់ទៅធ្វើការអ្វីទៀតនាំគ្នាទៅរៀបចំអីវ៉ាន់ ហើយទៅបើកយកអង្ករ ចាននិងឆ្នាំងពីរោងបាយសម្រាប់ត្រៀមខ្លួនធ្វើដំណើរទៅឆ្ងាយ ។ បន្ទាប់ពីធ្វើតាមសម្តីរបស់អង្គការហើយ គ្រួសារខ្ញុំក៏រៀបចំអីវ៉ាន់ដាក់ក្នុងរទេះដៃរុញមួយធ្វើពីកង់ឈើ ព្រលឹមឡើងក៏ចេញដំណើរជាមួយអ្នកភូមិទាំងអស់គ្នា ។ ពេលខ្ញុំរុញរទេះដៃជាមួយបង្អួចរបស់ខ្ញុំរហូតដល់ពាក់កណ្តាលភូមិក៏ប្រទះឃើញខ្មោចមួយអណ្តែតទឹកកណ្តាលទន្លេនិងឃើញទ័ពនិរតីចំនួនបីនាក់ជិះកងឌុបកសិករម្នាក់ដែលខ្ញុំមិនស្គាល់អត្តសញ្ញាណរបស់គាត់ទេចង់ស្ទាបសេកនិងរុំមុខជិតដោយក្រណាត់ខ្មៅខុបយកទៅក្បាលភូមិទំនេងជាយកទៅសម្លាប់ ។ នៅវេលាថ្ងៃត្រង់ ពេលមកដល់វត្តមួយនៅកណ្តាលយុំដែលជាកន្លែងធ្លាប់ប្រជុំមីទ្វិន យើងទាំងអស់គ្នាក៏នាំគ្នាលប់សម្រាកហូបបាយនិងគេងនៅទីនេះមួយយប់ ។

នៅថ្ងៃទី២៩ ខ្ញុំក៏រុញរទេះដៃដែលដុកអីវ៉ាន់ជាច្រើនដើរ បន្តទៅមុខទៀត រហូតដល់ពេលព្រលប់ទើបទៅដល់ទីរួមស្រុកមួយ ។ ក្នុងពេលនោះ ខ្ញុំសង្កេតឃើញហ្មឺនមនុស្សមួយក្រុមតូចកំពុងដើរពីទ្វេមិត្ត ឆ្នាំង និងក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់មិនឲ្យចាកចេញពីហ្មឺនប្រជាជនឡើយ ពីព្រោះមិត្ត ឆ្នាំង ជាមនុស្សជិតស្និទ្ធរបស់ពួកមជ្ឈិម ប្រសិនបើមិត្ត ឆ្នាំង ជាប់ជាចំណាប់ខ្លាំងទ័ពមជ្ឈិមក៏មិន

ហ៊ានប៉ះពាល់ដល់ហ្មឺនប្រជាជនដែរ ។

នៅថ្ងៃ៣០ គេក៏បញ្ជាឲ្យចេញដំណើរទៅមុខទៀតរហូតដល់ពេលព្រលប់ទើបយើងទៅដល់ទីវាលមួយដែលនៅខាងឆ្វេងដៃមានទទួលមួយនិងដើមពោធិ៍មួយដើម ។ នៅយប់នោះ ខ្ញុំពង្រឹងដំណឹងថា នៅមូលដ្ឋានសហករណ៍ភូមិឃុំដែលនៅទិសខាងលិចភូមិខ្ញុំមិនព្រមគោរពតាមបញ្ជារបស់មជ្ឈឹមដែលជម្លៀសទេរហូតធ្វើឲ្យទ័ពមជ្ឈឹមធ្វើការហ៊ុមព័ទ្ធ ។ ក្រោយមកក៏ពង្រឹងដំណឹងថា អ្នកទាំងនោះត្រូវបានដោះលែង ព្រោះមានទ័ពផ្សេងមកជួយ ។

នៅថ្ងៃ៣១ មានបញ្ជាឲ្យដើរទៅមុខទៀតឆ្ពោះទៅទិសខាងជើងខេត្តកំពង់ចាម រហូតដល់ពេលយប់ទើប ទៅដល់ចម្ការកៅស៊ូពាមជំនី ។ ក្រោយពីឆ្លងដុតទីនេះ យើងក៏បានមកដល់ភូមិអ្នកស្រុកដែលមានប្រជាជនរស់នៅយ៉ាងច្រើន ។ យើងមានការចម្រុកចិត្តជាខ្លាំងពេលមកដល់ ព្រោះប្រជាជននៅទីនេះបែរជានាំគ្នាសម្លឹងនៅក្នុងដួះបិទទ្វារជិត ឃើញតែពន្លឺចង្អៀងប្លង់ៗ ទៅវិញ

មិនបានទទួលស្វាគមន៍រាក់ទាក់ជាមួយយើងឡើយ ។ ព្រលឹមឡើងពេលកំពុងតែបន្តដំណើរទៅមុខយើងស្រាប់តែពង្រឹងសំឡេងគ្រាប់បែកដុះនៅទិសខាងកើត ។ បន្តិចក្រោយមកទៀត ខ្ញុំក៏ឮសូរសំឡេងគ្រាប់បែកដុះជាច្រើនគ្រាប់នៅកំពង់ចម្លងទន្លេបិទ ។ ដោយសារតែមិនអាចធ្វើដំណើរទៅមុខទៀត បានយើងក៏បកក្រោយត្រឡប់មកព្រៃចម្ការកៅស៊ូវិញ ។

នៅថ្ងៃទី៣ ពេលធ្វើដំណើរត្រឡប់មកដួះវិញ ខ្ញុំឃើញតាមផ្លូវមានសភាពស្ងាត់ជ្រងំ ។ នៅទីនោះរហូតដល់ថ្ងៃទី៧ មករា ១៩៧៧ ខ្ញុំបានស្តាប់វិទ្យុផ្សាយសំឡេងរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជាថា ប្រទេសរបស់យើងត្រូវបានរំដោះហើយ ។ ចំណែកឯមេដឹកនាំធំៗ បានក៏នាំគ្នារៀនសូត្រទៅកាន់ភូមិភាគពាយ័ព្យ ។ ដំណឹងនេះបានធ្វើឲ្យប្រជាជនមានការគ្រេកអរជាខ្លាំង ដែលបញ្ជាក់ថាប្រទេសយើងមានសិទ្ធិនិងសេរីភាពឡើងវិញហើយ ។

៖ ហង ខុន

លិខិតពីមិត្តអ្នកអាន

សូមគោរពលោកនាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារស្វែងរកការពិតពីចម្ងាយ!

ខ្ញុំបាទមានកិត្តិយសសូមប្រកាសជូនដំណឹងអំពីការស្រាវជ្រាវរកជនរងគ្រោះ!

នៅសម័យខ្មែរក្រហម ខ្ញុំរស់នៅភូមិតាតនូ (បច្ចុប្បន្នហៅភូមិត្រពាំងវែងខាងលិច) ឃុំត្រពាំងរាំង ស្រុកជុំគីរី ខេត្តកំពត ។ កាលនោះខ្ញុំនៅកុមារតូចនៅឡើយ ។ ថ្ងៃមួយខ្ញុំបានជួបបុរសម្នាក់មាឌក្រអាញសាច់ដុំធំៗ សម្បុរស្រវែម កាត់ឈ្មោះ ឡុង អានជាអ្នកប្រដាល់កាលពីសង្គមចាស់ ។ ពេលខ្ញុំបានជួបនិងឃើញកាត់ អ្នកស្រុកខ្ញុំបានសុំឲ្យកាត់សាកបញ្ចេញក្បាប់ប្រដាល់មើល កាត់ក៏បានធ្វើឲ្យមើលដូចជាក្បាប់ចាប់ខាត់ផាក់យ៉ាងស្ងាត់ជំនាញក្នុងរូបចង់មើលនិងស្លៀចសរសើរពីវិជ្ជារបស់កាត់ ។ កាត់ជាប្រជាជនថ្មីមិនដឹងកាត់ជម្លៀសមកពីភូមិឃុំស្រុកខេត្តណាទេ មកនៅភូមិភារាជ្យជាប់នឹងភូមិរបស់ខ្ញុំ ។ ក្រោយមកខ្ញុំបានសាកសួររកឈ្មោះកាត់អ្នកភូមិបានប្រាប់ខ្ញុំថា កាត់ត្រូវគេយកទៅសម្លាប់បាត់ហើយ តែខ្ញុំមិនបានសួរថាតើគេយកកាត់ទៅសម្លាប់នៅកន្លែងណាទេ ។ រហូតមកដល់ពេលនេះ ខ្ញុំនៅតែនឹកឃើញកាត់និងសែនស្រណោះអំពីជីវិតរបស់កាត់ក៏ដូចបងប្អូនពូមីនខ្ញុំនិងជនរួមជាតិដែលទទួលរងគ្រោះត្រូវឈូបសម្លាប់ដូចសត្វធាតុ ។

ព័ត៌មានដែលខ្ញុំបានដឹងខាងលើចាត់ទុកជាការជូនដំណឹងដល់បងប្អូន សាច់ញាតិ ឪពុកម្តាយរបស់កាត់បានជ្រាបនឹងដឹងខ្លះៗតែប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រសិនបើបងប្អូនមិនទាន់បានដំណឹងនេះ ហើយចង់ដឹងព័ត៌មានលម្អិតសូមអញ្ជើញទៅជួបអ្នកភូមិខាងលើប្រហែលនឹងបានដំណឹងបន្ថែមទៀតជាពុំខាន ។

សូមអរគុណក្នុងការចុះផ្សាយនូវដំណឹងនេះទុកជាប្រយោជន៍ដល់ក្រសួងទៅតាមផ្លូវធម៌ ឬជាប្រវត្តិសាស្ត្រផងដែរ ។

គុនរ៉ា

ខុបត្តម្ភការបោះពុម្ពផ្សាយដោយរដ្ឋាភិបាល ផេនម៉ាក នីរវ៉េ ស៊ីតិដេន នីសហរដ្ឋអាមេរិក
 អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានលេខ ០២៧១ពម/៩៩ចុះថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា : ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ : (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ទូរសារ : (៨៥៥) ២៣ ២១០ ៣៥៨